

KALLELSE

Kommunstyrelsens arbetsutskott kallas till sammanträde

Dag Tisdagen den 31 maj 2016
Tid Kl. 09.20
Plats Nacka stadshus, sammanträdesrummet Jelgava
Ordförande Mats Gerdau
Nämndsekreterare Görel Petersson

Föredragningslista

Nr	Ärende	Noteringar
1.	Val av justeringsman	
2.	Anmälningar	
3.	Delegationsbeslut	
	Ekonomi	
4.	Investering mätnstrument lantmäterienheten KFKS 2015/173-040	
5.	Investeringsbeslut- och sammanställning tertial 1 2016 kommunen totalt KFKS 2015/173-040	
6.	Tertialbokslut 1 för 2016 för kommunstyrelsen KFKS 2015/173-040	
7.	Tertialbokslut 1 för 2016 för Nacka kommun KFKS 2016/300	
8.	Prissättning av administrativa stödtjänster KFKS 2015/185-040	
	Organisation och verksamhet	
9.	Sammanträdesdagar 2017 KFKS 2016/387	
10.	Tillägg i reglemente för förtroendevalda om arvoden i vissa fall och uppdrag som gruppledare/deltidsengagerad förtroendevald KFKS 2016/424	

Nr	Ärende	Noteringar
11.	Nytt reglemente för mål- och resultatstyrning KFKS 2016/392	
	Kommunstyrelsens övriga ansvarsområden	
12.	SOU 2016:5; Låt fler forma framtiden <i>Yttrande till regeringen</i> KFKS 2016/178	
13.	Länets folkhälsoenkät - fokus Nacka KFKS 2016/382	
14.	Uppföljning av Nacka kommunens miljöprogram 2016-2030 KFKS 2015/864-439	
15.	Inriktning för verksamheter inom naturreservaten Velamsund och Nyckelviken KFKS 2016/429	
16.	Inrätta en tillgänglighetsutmärkelse KFKS 2016/391	
17.	Strategi mot våldsbejakande extremism KFKS 2016/329	
	Motioner	
18.	Kommunal bostadsförmedling i Nacka <i>Motion den 16 november 2015 av Rolf Wasteson, m fl (V)</i> KFKS 2015/750-271	
19.	Grön placeringspolicy för medel avsatta för pensionsförpliktelser <i>Motion den 14 mars 2016 av Sidney Holm (MP)</i> KFKS 2016/187	
20.	Hållbara investeringar via gröna obligationer <i>Motion den 14 mars 2016 av Sidney Holm (MP)</i> KFKS 2016/188	
21.	Nära och tillgängliga återvinningsstationer <i>Motion den 14 mars 2016 av Rolf Wasteson m fl (V)</i> KFKS 2016/94-456	
22.	Utredande av förutsättningar för båtpendling <i>Motion den 1 februari av Christina Ståldal m fl (NL)</i> KFKS 2016/77	
23.	Förslag på remiss av motioner väckta i kommunfullmäktige den 23 maj 2016	
24.	Övriga frågor	

Kommunstyrelsen

Investeringsbeslut för Mästinstrument 2016

Investeringsbeslut för enskilda projekt tertial 1 år 2016 kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att fatta beslut om en investeringsram, för inköp av ett nytt mästinstrument under tertial 1 år 2016, om 630.000 kronor.

Sammanfattning

För att kunna tillgodose det ökade behovet av grundkortor har lantmäterienheten växt med fler medarbetare under det senaste året. Det är nu nödvändigt att leasa ytterligare en mätbil vilken behöver kompletteras med mästinstrument.

Mästinstrument (totalstation och GPS), projektnummer 90000363, 630.000 kronor är önskad investering.

Mästinstrumentet kostar cirka 530.000 kronor. Utöver det tillkommer kostnader för diverse specialverktyg och utrustning såsom mätutrustnings-batterier, mätprismor och mätstänger, vilket kostar ytterligare cirka 100.000 kronor.

Avskrivningen för mästinstrumenten är fem år.

Ärendet

Stadsutvecklingsprocessen har under det senaste året ökat takten avsevärt. För lantmäterienhetens del innebär det att antalet leveranser av grundkortor ökar markant. I varje detaljplan krävs en grundkarta där gränspunkter kontrolleras och mäts in i fält och där även andra markdetaljer såsom hus och vägar ska finns med.

För att kunna tillgodose det ökade behovet av grundkortor har lantmäterienheten växt med fler medarbetare under det senaste året. Eftersom stadsutvecklingen har en tydlig tidsplanering är det numera även möjligt och önskvärt att mätningingenjörerna arbetar proaktivt och gör nödvändiga gränspunktsmätningar på en grundkarta redan *innan* beställning inkommit till enheten.

För att kunna arbeta tillräckligt effektivt är det nödvändigt att köpa in ytterligare ett mästinstrument på enheten. Idag leasas tre bilar till enheten, i varje bil finns en uppsättning

med mäteinstrument och special-mättillbehör. De tre bilarna enheten har idag räcker inte till utan för att arbetet ska kunna utföras krävs att ytterligare en bil leasas. Denna bil behöver utrustas med mäteinstrument och special-mättillbehör liksom de övriga bilarna.

Att kunna mäta effektivt kommer göra det möjligt för lantmäterienheten att leverera grundkortor i tid till stadsbyggnadsprojekten så att inte de blir försenade. Detta för att kunna uppfylla kommunens mål om *Stark och balanserad tillväxt*.

Projekt tkr	Tillkommende årlig kapitaltjänst- kostnad	Total årlig kapitaltjänst- kostnad	Tillkommande årlig driftkostnad	Total årlig driftkostnad	Aktivering (ÅÅÅÅMM)
Nya investeringar:					
Nya mäteinstrument	-144	-144	0	0	201612

Proje kt	Prioriterin gs-grad	Tidigare beslutad projektram (tkr)			Förslag nytt beslut netto (tkr)			Ny Projektram (tkr)			Helårs prognos				
		Ink oms ter	Utgif ter	Ne tto	Ink oms ter	Utgifte r	Netto	Ink oms ter	Utgift er	Netto	2016 Netto	2017 Netto	2018 Netto	2019 => Netto	
Nya investeringar: Nya mäti nstru ment Angeläget		0	0	0	0	-630	630	0	-630	-630	-630	0	0	0	0

Ekonomiska konsekvenser

Förenklad investeringskalkyl

Instrumentet kostar cirka 530.000 kronor. Utöver det tillkommer kostnader för diverse specialverktyg och utrustning såsom mätutrustnings-batterier, mätprismor och mätstänger, vilket kostar ytterligare cirka 100.000 kronor.

Avskrivningen för mätinstrumentet är fem år.

Förenklad investeringskalkyl, tkr	Total	År 1
Total investeringsutgift	630.000	630.000
varav:		
Instrument	530.000	530.000
Mätutrustningsbatterier, mätstänger, mätprismor etc	100.000	100.000
Total investeringsinkomst		
Netto	630.000	

Riskanalys vid utebliven investering eller försenad investering

Om inte mätinstrument köps in finns det en påfallande risk att lantmäterienheten inte kommer kunna leverera grundkartor till stadsbyggnadsprojekt i tid. Det innebär i så fall att kommunen inte kommer kunna nå målet om 13.500 bostäder och 10.000 arbetsplatser på västra Sicklaön vilket Tunnelbaneavtalet reglerar. Det kan även påverka handläggningstiderna för nybyggnadskarta och fastighetsbildning negativt.

Se mer i Bilagan ”Risk- och konsekvensanalys Mätinstrument”

Alternativa lösningar för investeringen

Ett alternativ till inköp av mätinstrument är att leasa (de extra specialverktygen för 100.000 kr går dock inte att leasa). Om mätinstrumentet leasas betalas en motsvarade investeringskostnad (530.000 kr) på cirka en treårsperiod, efter den perioden fortsätter leasingkostnaderna. Eftersom

livslängden på mäteinstrumentet antas vara betydligt längre än så är det en ofördelaktig modell för just mätningssinstrument.

Konsekvenser för barn

Det finns inga konsekvenser för barn vad gäller inköp av mätningssinstrument.

Bilagor

Bilaga 1) Risk och konsekvensanalys Mäteinstrument

Gunilla Glantz
Stadsbyggnadsdirektör
Stadsledningskontoret

Helga Hedén
Enhetschef
Lantmäterienheten

Bilaga Risk- och konsekvensanalys

Mästinstrument investeringsprojekt T1 2016

Påverkar byggandet

Om inte ett mästinstrument köps in så kommer lantmäterienheten inte kunna leverera grundkortor i de takt som stadsutvecklingen kräver. Risken finns då att kommunen inte kommer nå målet om *Stark och balanserad tillväxt*.

Grundkortor krävs enligt Plan- och bygglagen i en detaljplan. Detaljplaner är den grundläggande planeringen i ett stadsbyggnadsprojekt. Om inte mätningssinstrument köps in finns det en påfallande risk att lantmäterienheten inte kommer kunna leverera grundkortor till stadsbyggnadsprojekt i tid.

Det innebär i så fall att kommunen inte varken kommer nå målet om bostäder och arbetsplatser i hela Nacka, men inte heller de 13.500 bostäder och 10.000 arbetsplatser på västra Sicklaön vilket Tunnelbaneavtalet reglerar.

Förutom att mätningssinstrumentet skall användas vid produktion av grundkarta så kan en utebliven investering påverkar handläggningstid på nybyggnadskarta och fastighetsbildning negativt. Nybyggnadskarta krävs för att få bygglov för nybyggnation. I fastighetsbildning ingår de ärenden som utförs av förrättningslantmätarna på KLM, den kommunala lantmäterimyndigheten.

Kommunstyrelsen

Investeringsbeslut- och sammanställning tertial I 2016 kommunen totalt

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bevilja investeringsmedel om 171,4 miljoner kronor och notera kommunens totala investeringssammanställning enligt stadsledningskontorets tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Investeringsramen prognostiseras till 961 miljoner kronor för 2016. Bedömningen är att maximalt 800 miljoner kronor kommer att gå åt under 2016. Det ackumulerade utfallet till och med tertial 1 uppgår till 130 miljoner kronor. Totalt för perioden föreslås beslut om tillkommande medel, exklusive exploateringsverksamheten med 124,1 miljoner kronor. Av dessa avser 54,4 miljoner kronor medel för tre nya projekt och 69,7 miljoner kronor avser tillägg för fyra tidigare beslutade projekt. För exploateringsverksamheten föreslås en utökad budgetram med 47,3 miljoner kronor.

Om investeringsbeslut fattas enligt förslag, kommer de pågående investeringarna omsluta 3,4 miljarder kronor för åren 2016- 2019, varav 1,7 miljarder kronor för exploateringsområdet. Förslagen omfattar i korthet i övrig följande.

- 53,8 miljoner kronor för markförvärv/ inlösen av mark och tilläggsisolering av Björknäs ishall.
- Bostäder inom socialnämndens, äldrenämndens och arbets- och företagsnämndens ansvarsområden (beviljat 87,5 mnkr), tillkommande 66,5 miljoner kronor.
- Natur- och trafiknämnden föreslår utökad investeringsram för två tidigare beslutad projekt; Långsjöns dagvattenreningsanläggning, 2,2 miljoner kronor och utepaket lekplatser, 1,0 miljoner kronor.

Ärendet

Tabell 1. Nya projektmedel T1 2016 (tusentals kronor)

Nämnd/ Projekt	Tidigare beslutad projektram	Förslag nytt beslut netto	Ny projektram	Prognos		Prognos		Prognos 2020 o senare	Prognos årlig kapitaljäns tkostnad	Prognos årlig driftkostna	Planerad ianspråktag ande år o mån
				2016	2017	2018	2019				
Enheter för fastighetsutveckling och lokalenheten (KS)											
Kommunens behov av markförvärvt samt inlösen av mark	0	-45 000	-45 000	-37 000	-8 000	0	0	0	-1 260	0	jan-17
Björknäs ishall tilläggsisolering	0	-8 800	-8 800	-8 800	0	0	0	0	-439	0	jan-17
Social-och ärlidrenämndens samt arbets- och företagsnämndens behov av bostäder	-85 000	-65 000	-150 000	-115 343	-12 651	-5 606	0	0	-3 316	0	dec-18
Förstudie avseende planläggning av kommunalt ägda fastigheter	-2 500	-1 500	-4 000	-3 098	-902	0	0	0	0	0	apr-17
Lantmäteriheten (KS)											
Nytt mätinstrument	0	-630	-630	-630	0	0	0	0	0	0	dec-16
Natur och -trafiknämnden/ gata trafik- park											
Utepaket lekplatser	-25 000	-1 000	-26 000	-6 000	-10 000	-10 000	0	0	-728	0	jan-19
VA-verket											
Långsjöns dagvattenreningsanläggning	-2 000	-2 200	-4 200	-4 200	0	0	0	0	-328	-50	dec-16
Summa nämnder exkl exploatering	-124 130	-238 630	-175 071	-31 553	-15 606	0	0	0	-6071	-50	
Exploateringsenheten (KS)											
Upphöjning av Saltsjöbanan	0	-10 400	-10 400	0	-10 400	0	0	0	0	0	dec-22
Tvärbanan	-64 800	-19 300	-84 100	-20 000	-64 100	0	0	0	0	0	dec-17
Vikingshillsvägen	-45 500	-45 300	-90 800	-7 000	-45 000	-30 000	-8 800	0	0	0	dec-19
Program för Planiaområdet	-1 500	-2 500	-4 000	-4 000	0	0	0	0	0	0	dec-16
Mjölkudden/Gustavsviksgård	0	8 400	8 400	-3 000	-9 000	-9 000	-1 000	30 400	0	0	dec-22
Tollare I:16 m fl	3 600	2 200	5 800	-2 000	-5 000	1 000	4 000	7 800	0	0	dec-22
Tollareängen	21 300	4 800	26 100	0	0	26 100	0	0	0	0	dec-18
Södra Hedvikslund, Älta	-11 400	8 800	-2 600	-8 000	-5 000	16 000	-5 600	0	0	0	dec-19
Fågelstigen	-6 100	6 000	-100	-1 000	-1 000	-2 000	3 000	900	0	0	dec-20
Summa exploatering	-218 900	-47 300	-151 700	-45 000	-139 500	2 100	-8 400	39 100	0	0	
Totalt		-171 430	-390 330	-220 071	-171 053	-13 506	-8 400	39 100	-6 071	-50	

Nedan redovisas det samlade förslaget på investeringar inom respektive område, per nämnd/verksamhet. Slutligen redovisas den totala investeringssammanställningen.

Tillkommande medel för kommunstyrelsen/ enheten för fastighetsutveckling: 120,3 miljoner kronor

Kommunens behov av markförvärvt samt inlösen av mark för att genomföra detaljplaner under 2016: 45 miljoner kronor

Med begärda medel skapas ett handlingsutrymme för strategiska markförvärvt i syfte att underlätta utvecklingen i kommunen. Det finns behov av att ha beredskap för inlösen av mark för att genomföra detaljplaner samt mindre markförvärvt. Förvärvt av fastigheter innebär en investering som över tid kan inbringa intäkter till följd av exempelvis exploatering. Investeringsmedel, för inlösen av mark vid genomförande av detaljplaner, skapar ett handlingsutrymme hos markgruppen att kunna förhandla och skapa frivilliga överenskommelser med extern fastighetsägare. Därmed minskar risken för en process i tingsrätten.

Tilläggsisolering Björknäs ishall: 8,8 miljoner kronor

Björknäs ishall är ursprungligen en utebana som tidigare försetts med tak och därefter med plåtväggar. Hallen är helt oisolerad, vilket medför att is-säsongen är avsevärt mycket kortare

än vad den är i kommunens övriga ishallar. En isolering av hallen innebär inte bara en uppgradering till ishall med utökad kapacitet för föreningsslivet. Därutöver kommer värme och kyla att separeras från varandra, vilket ger stora energibesparningar samt lägre driftskostnader. Investeringen återfinns under kommunstyrelsen men innebär ett hyrestillägg för fritidsnämnden på 475,2 tusen kronor per år i 25 år. Totalt räknas energibesparingen motsvara cirka 300 tusen kronor per år. I och med en isolering av hallen blir det ett drägligare klimat för barn och ungdom att utöva sina aktiviteter och besparar dem onödiga resor under för- och eftersäsong. Fler träningstillfällen kommer även kunna beredas barn och unga.

Tillkommande medel för kommunstyrelsen: lantmäterienheten, 0,63 miljoner kronor

Nytt mätinstrument 0,63 miljoner kronor

För att kunna tillgodose ett ökat behov av grundkortar har lantmäterienheten utökats med fler medarbetare under det senaste året. Det är nu nödvändigt att leasa ytterligare en mätbil vilken behöver kompletteras med mätinstrument. Ärenden inom stadsutvecklingsprocessen har under det senaste året ökat avsevärt. För lantmäterienhetens innehåll det att antalet leveranser av grundkortar ökar markant. I varje detaljplan krävs en grundkarta där gränspunkter kontrolleras och mäts in i fält och där även andra markdetaljer såsom hus och vägar ska finns med. Eftersom stadsutvecklingsprocessen har en tydlig tidsplanering är det numera även möjligt och önskvärt att mätningsingenjörerna arbetar proaktivt och gör nödvändiga gränspunktsmätningar på en grundkarta redan innan beställning inkommit till enheten. För att kunna arbeta tillräckligt effektivt är det nödvändigt att köpa in ytterligare ett mätinstrument på enheten. Idag leasas tre bilar till enheten, i varje bil finns en uppsättning med mätinstrument och special-mättillbehör. För att arbetet ska kunna utföras krävs att ytterligare en bil leasas, vilken behöver utrustas med mätinstrument och special-mättillbehör. En effektiv mätning möjliggör att lantmäterienheten kan leverera grundkortar i tid till stadsbyggnadsprojekten så att inte de blir försenade. Detta för att kunna uppfylla kommunens mål om *Stark och balanserad tillväxt*.

Tillkommande medel för natur- och trafiknämnden: 3,2 miljoner kronor

Dagvattenreningsanläggningar: 2,2 miljoner kronor

Långsjöns dagvattenanläggning anlades år 1994 för att rena dagvatten från ett ca 60 ha stort område mestadels bebyggelse, vägar och hårdgjorda ytor. Inga större underhållsinsatser av anläggningen har behövts de senaste 15 åren. Sedimentet på botten, d.v.s. grövre partiklar som sand och grus bundet med föroreningar, näringssämnen och oljor, behöver nu rensas bort för att reningen ska fungera optimalt. Flytväggarna i dammen är också trasiga och behöver lagas. För att optimera dammens reningskapacitet behöver anläggningens funktion

uppdateras genom att bygga fler ”zoner” vilket ökar vattnets uppehållstid och därmed ökar reningen.

De senaste två åren har Långsjön varit drabbad av höga fosforhalter. Källan till detta är nu funnen. För att reparera skadan i sjön kommer, i sommar, Långsjön att fallas med aluminium. Eftersom dagvattendammen har tagit emot stora mängder fosfor behöver underhållsåtgärder göras i samband med att åtgärderna i sjön genomförs. Detta för att undvika att näringssämnen kommer ut i Långsjön efter att fällningen i sjön har gjorts. Under vintern har upphandling av ramavtal utförts för underhåll av dagvattenanläggningar i kommunen. Anläggningen i Långsjön är högprioriterad och anbud för sedimentrensning och renovering har infördrats. Utifrån anbuden framgår att åtgärderna inte rymmer inom beslutad ram varför ytterligare 2,2 miljoner kronor erfordras till sammantaget 4,2 miljoner kronor.

Utepaket lekplatser 2016-2018: 1 miljon kronor

Investeringen avser upprustning av kommunens gångväg med kringliggande mark mellan Gillevägen och badplatsen vid Sickla Strand. Målet är att tydliggöra entrén till badet och parken genom att låta allmänheten rösta på tre framtagna förslag som en del i projektet ”Konsten att skapa stad”. Ett program ska under 2016 tas fram för ombyggnation av hela Sickla Strandpark. Lekplatsen och parkstråket (från Gillevägen) planeras att rustas upp i början av 2017. Upprustningen ska göras i enlighet med pågående investeringsprojekt ”Utepaket lekplatser 2016-2018” För upprustning av parkstråket från Gillevägen till badet vid Sickla Strand finns inga medel avsatta. Därför föreslås en utökad investeringsram för projektet ”Utepaket lekplatser 2016-2018” om 1 miljon kronor. Den totala investeringsramen för projektet blir då 26 miljoner kronor under 2016-2018.

Ökning projektporrföljen kommunstyrelsen/exploateringsverksamheten: 77,5 miljoner kronor

Upphöjning av Saltsjöbanan: 10,4 miljoner kronor

Planering av en upphöjning av Saltsjöbanan pågår. Avsikten är att höja upp banan så att en trafikmässig koppling kan åstadkommas mellan Värmdövägen och Planiavägen i Sickla. Begärda medel för upphöjningen av Saltsjöbanan uppgår till 10 miljoner kronor och är en initial budget som endast omfattar utgifter för detaljplanearbete och projektering av systemhandlingar. När projekteringen är klar kommer den att möjliggöra en bra kalkyl för projektets genomförande. Då kommer också en budget för själva genomförandet att begäras. Parallelt pågår förhandlingar med Trafikförvaltningen om ett genomförandeavtal.

Tvärbanan: 19,3 miljoner kronor

Utbyggnaden av tvärbanan fortsätter och beräknas vara klar hösten 2017. Den tidigare budgeten var för låg avseende hantering av miljöfarliga massor och markförvärv, för dessa poster fanns sedan tidigare 10 miljoner kronor budgeterade. Enligt avtalet med Trafikförvaltningen ska kommunen och förvaltningen dela på ansvaret för hantering av miljöfarliga massor. Utgifterna för detta ligger för kommunens del idag på 12 miljoner kronor. Även utgifter för markåtkomst beräknas bli högre än tidigare planerat. Detta handlar bland annat om marklösen, etableringsplatser och flytt av parkeringsytor. Projektets utgifter bedöms öka med 19 miljoner kronor och den totala utgiften blir därmed 84 miljoner kronor.

Vikingshillsvägen: 45,3 miljoner kronor

Efter slutförd projektering har en kalkyl tagits fram inför ut- och ombyggnaden av Vikingshillsvägen. Projekteringen visar att de grundförstärkningsåtgärder som krävs är betydligt mer omfattande än vad som var känt när budget begärdes förra gången. Detta projekt har hanterats enligt en äldre arbetsmodell där projektering och därmed bra kalkyler tagits fram i ett sent skede. I andra liknande projekt idag görs projekteringen innan detaljplanen antas vilket gör att kalkyler och budget blir mer tillförlitliga i ett tidigare skede. Vikingshillsvägen går över ett område med svåra dagvattenproblem och mycket lera, vilket kräver omfattande förstärkningsåtgärder för att vägen ska hållas på plats och inte röra på sig. Detta är även viktigt med tanke på att VA-ledningarna försörjer stora delar av norra Boo med vatten och avlopp. Utbyggnaden av vägen är också viktig för att möjliggöra utbyggnaden av flera andra projekt i norra Boo.

I projektet ingår den miljödom, som Nacka kommun har att verkställa, på dagvattenhanteringen i norra Boo. Miljödomen stipulerar högsta vattennivå i vattendrag och hur vatten ska avledas ner till Saltsjön. Åtgärderna enligt miljödomen kommer att ske inom ramen för Vikingshillsvägens entreprenad. Utgifterna i projektet beräknas öka med 45 miljoner kronor till sammanlagt 91 miljoner kronor.

Program för Planiaområdet: 2,5 miljoner kronor

Kompletterande utredningar och omfattande revideringar utav programmet, med en förlängd tidplan till följd och därmed ökade utgifter i form av projektledning och övriga resurser, medför ett behov av utökad budget. Totalt bedöms projektet fördyras med 3 miljoner kronor. Nettobudgeten ändras från 1 miljoner kronor till 4 miljoner kronor.

Minskning av projektporrföljen kommunstyrelsen/exploateringsverksamheten: 30,2 miljoner kronor

Mjölkudden/Gustavsviks gård 8,4 miljoner kronor

Mjölkudden/Gustavsviks gård är ett förnyelseområde med föreslaget kommunalt huvudmannaskap i sydöstra Boo utmed strandlinjen. Gatukostnaderna kommer i sin helhet att kunna debiteras fastighetsägarna. Noteras bör att gatukostnaderna blir höga och att möjligheten till avstyckningar i detta strandnära läge är begränsad. VA-utbyggnaden ser ut att lämna ett överskott i detta område. De totala utgifterna för Mjölkudden beräknas uppgå till 134 miljoner kronor och de totala inkomsterna till 142 miljoner kronor. Projektet förvänts därmed att ge ett överskott om 8 miljoner kronor.

Tollare fastigheten I:16 - 2,2 miljoner kronor

VA-taxan är uppdaterad för kommande etapper vilket påverkar det redan positiva nettot i projektet ytterligare med 2,2 miljoner kronor. Beviljade medel förändras därmed från 4 miljoner kronor till 6 miljoner kronor.

Tollareängen: 4,8 miljoner kronor

Kommunens utgifter minskar i projektet med 3,8 miljoner kronor i enlighet med exploateringsavtalet varvid byggherren tar på sig ansvaret och kostnaderna för utbyggnaden av allmänna anläggningar. Intäkterna från förväntad markförsäljningen ökar med 1,1 miljoner kronor jämfört med tidigare budget. Total positiv budgetförändring är 5 miljoner kronor. Positiv nettobudget inklusive markförsäljning ändras från 21 miljoner kronor till 26 miljoner kronor.

Södra Hedvikslund: 8,8 miljoner kronor

Projektets budget bedöms förbättras med 9 miljoner kronor från negativa 11 miljoner kronor till en nettoutgift på 2 miljoner kronor. Förändringen är i sin helhet förknippad med att 9 miljoner kronor historiskt tillförts projektet från projektet Trafikplats Skrubba, vilket är en redovisningsmässig justering som inte påverkar årets resultat.

Fågelstigen: 6,0 miljoner kronor

I detaljplanen föreslås flera avstykningar än tidigare planerat vilket förbättrar ekonomin. VA-intäkterna ökar samtidigt som kostnaderna för VA-utbyggnaden beräknas bli lägre än tidigare kalkylerat. Även intäkterna för gatukostnaderna beräknas bli högre än tidigare budgeterat. En förväntan om ökade inkomster samt minskade utgifter ger att projektets netto förbättras med 6 miljoner kronor. Den negativa nettobudgeten ändras från 6 miljoner kronor till ett nollresultat.

Ny totalprognos 2016-2019

Kommunens totala prognos för investeringsprojekt för åren 2016-2019, enligt förslag i detta ärende, uppgår till 3,4 miljarder kronor, varav nettoinvesteringar nämnder och enheter exklusive exploatering 1,7 miljarder och exploateringsenheten 1,7 miljarder. Totalt är 858 miljoner kronor mer jämfört med tertialrapport 3 2015. Tillkommande medel inklusive exploateringsverksamheten föreslås med 171,4 miljoner kronor och år 2019 inkluderar nu perioden (621 miljoner kronor).

Tabell 2. Prognos 2016-2019 nettoinvesteringar inklusive exploatering T1 2016 (miljoner kronor)

Investeringar	2016	2017	2018	2019	Totalt 2016-2019
Nettoinvesteringar nämnder och enheter exkl exploateringsenheten	-693	-666	-350	-26	-1 735
Inkomster exploateringsenheten	80	145	498	510	1 233
Utgifter exploateringsenheten	-348	-558	-879	-1 105	-2 890
Nettoinvesteringar exploateringsenheten	-268	-413	-381	-595	-1 657
Totalt nettoinvesteringar inkl exploateringsenheten T3 2015	-991	-841	-703	0	-2 535
Totalt nettoinvesteringar inkl exploateringsenheten T1 2016	-961	-1 079	-731	-621	-3 393
Förändring T3 2015 -T1 2016 inkl år 2019	-30	238	28	621	858

Fördelningen av kommunens totala prognos per år ser ut enligt följande. Prognos för 2016 är 961 miljoner kronor, 2017 ligger prognosen på 1,1 miljard kronor för att sedan sjunka 2018 och 2019 till 731 miljoner kronor respektive 621 miljoner kronor. De nu föreslagna nya medlen för investeringar påverkar kommunens driftbudget kommande åren med ca 6 miljoner kronor i form av kapitaltjänst- och övriga driftkostnader.

Kommunens största projekt framgår av tabellen nedan.

Tabell 3. Stora projekt T1 2016 (tusentals kronor)

Stora nettoinvesteringar tertial I 2016 tkr	IB	Inkomster	Utgifter	Netto	UB
Södra Hedvikslund Älta	-44 597	26 439	-19 973	6 466	-38 131
Finnboda varv	-2 425	4 542	-130	4 412	1 987
Ältabergs verksamhetsområde	-53 746	1 951	-89	1 862	-51 885
Kvarnholmsförbindelsen	-155 569	0	-24 064	-24 064	-179 632
Ny påfartsramp vid Björknäs	-29 133	0	-11 318	-11 318	-40 451
Reinvestering ledningsnät	-21 619	0	-6 817	-6 817	-28 436
Strandparkens förskola lokalpassning	4 441	0	-4 939	4 939	-498
Driftövervakningssystem skolor /förskolor	0	0	-5 013	-5 013	-5 013
Norra skuru	-26 434	83	-4 404	-4 321	-30 754
Reinvestering gatubelysning 2016	-2 339	0	-3 244	-3 244	-5 583

*IB står för ingående balans, d.v.s. föregående års sammanlagda belopp, och UB står för utgående balans, vilket är IB plus periodens utfall

Detaljplanen för södra Hedvikslund Älta omfattar cirka 430 bostäder, småhus och flerbostadshus. Området gränsar i söder mot Ältabergsvägen/Tyresövägen och i öster mot Ältabergsvägen/ Lovisedalsvägen. I området finns inga andra vägar utbyggda. Lovisedalsvägen kräver om/utbyggnad. Utbyggnad av allmänna anläggningar sker i etapper och principen för driftövertagande sker efter färdigställande av de allmänna anläggningarna för en etapp där ingen mer byggtrafik kommer att passera kan slutbesiktigas och övertas av kommunen. Inkomster 26 miljoner kronor, utgifter 20 miljoner kronor, netto för året 6 miljoner kronor. Utgående balans totalt för projektet 38 miljoner kronor.

Finnboda varv, exploateringen avser ca 850 lägenheter i bostadsrätt, för kontor, service- och centrumfunktioner. HSB bygger ut gång och cykel stråket längs kajen samt ett gångstråk genom området i nord-sydlig riktning samt en dagvattenledning och tar del av kostnaden. Inkomster 4,5 miljoner kronor, utgifter 130 tusen kronor, netto för året 4,4 miljoner kronor. Utgående balans totalt för projektet 2 miljoner kronor.

Ältabergs verksamhetsområde är planerad för verksamheter - industri, kontor och en mindre del för handel till exempel blomsterbutik, kiosk eller lunchrestaurang. En värdig infart till Storkällans kyrkogård ska också skapas genom detaljplanen. Inkomster 2 miljoner kronor, utgifter 89 tusen kronor, netto för året 1,9 miljoner kronor. Utgående balans totalt för projektet 52 miljoner kronor.

Kvarnholmsförbindelsen, ny förbindelse mellan Kvarnholmen och Nacka Centrum som ska skapa en bättre infrastruktur för kollektivtrafik, biltrafik samt gång- och cykeltrafik. Projektet innehåller bro över Svindersviken, tunnel genom Ryssbergen och väg fram till Värmdöleden och Griffelvägen. Inga inkomster under året, utgifter 24 miljoner kronor,

nettoufall för året 24 miljoner kronor. Utgående balans totalt för projektet 180 miljoner kronor.

Ny påfartsramp vid Björknäs, en utbyggnad av en ny påfartsramp från Värmdövägen till väg 222, Värmdövägen som Trafikverket är huvudman till. Nacka kommun ansvarar för att anpassa lokalvägnätet till den nya påfartsrampen. Inga inkomster under året, utgifter 11 miljoner kronor, netto för året 11 miljoner kronor. Utgående balans totalt för projektet 40 miljoner kronor.

Reinvesteringar ledningsnät, avslutade delar tom april är Tunnelvägen, Torsvägen, Fannydals strandväg, Kvarnholmsvägen. Stiltjevägen och Ekvägen pågår och Lännerstavägen samt Skogsövägen kommer att på börjas inom kort. Ytterligare minst ett område kommer att påbörjas under 2016. Inga inkomster under året, utgifter 7 miljoner kronor, netto för året 7 miljoner kronor. Utgående balans totalt för projektet 28 miljoner kronor.

Strandparkens förskola lokalpassning, det finns idag inget underlag för att driva en förskoleverksamhet i området och genom en anpassning av lokalerna kan huset istället användas för att tillgodose behovet av genomgångsbostäder. Projektet fick statsbidrag om 4,4 miljoner kronor år 2015 därför positiv ingående balans. Inga inkomster under året, utgifter 5 miljoner kronor, netto för året 5 miljoner kronor. Utgående balans totalt för projektet 500 tusen kronor.

Driftövervakningssystem skolor/ förskolor. Kommunstyrelsens statsutvecklingsutskott har uppdragit åt lokal enheten att belysa konsekvenserna av att energikostnaderna kopplade till kommunens fastigheter läggs utanför hyran och betalas direkt av hyresgästen. Lokal enheten har genom teknikgruppen genomfört en förstudie rörande hur uppdraget på bästa sätt kan utföras. Förstudien har resulterat i slutsatsen att ett driftövervaknings och-optimerings- system bör installeras i relevanta byggnader som lokal enheten avser att välja ut. Inga inkomster under året, utgifter 5 miljoner kronor, netto för året 5 miljoner kronor. Utgående balans totalt för projektet 5 miljoner kronor.

Norra Skuru området består av cirka 85 fastigheter. Detaljplanen har vunnit laga kraft och syftar till att medge byggrätt för permanentbostadshus. Utbyggnad av gator och VA-ledningar pågår sedan sommaren 2015 med JM Entreprenad som entreprenör. Terrängen är mycket kuperad. Förutsättningarna för att försörja området med kommunalt vatten- och avlopp, ordna angöring till fastigheterna och möjliggöra kompletteringsbebyggelse är i vissa lägen väldigt svårt. Kommunen är markägare till två lite större markområden som kan exploateras med ca 20-25 bostäder. Kommunen är även markägare till mindre markområdet där 8 villatomter kan tillskapas och säljas. Inkomster 83 tusen kronor under året, utgifter 4,4 miljoner kronor, netto för året 4,3 miljoner kronor. Utgående balans totalt för projektet 31 miljoner kronor.

Reinvestering gatubelysning. Under 2016 kommer cirka 1 000 meter kabel att bytas ut i Finntorpsområdet. Stolpbyten planeras i Boo, Krokhöjden där anläggningen är cirka 40 år. Utbyte av 600 armaturer till LED planeras. För att minska underhållskostnader och driftkostnader och succesivt höja standarden på nätet så är behovet att byta cirka 1200 stolpar, cirka 4300 armaturbyten, cirka 4000 meter kabelbyte samt seriebyta 9000 stycken ljuskällor. Prioriteringar kommer att göras för att maximera nyttan för de ramar som idag är beviljade. Inga inkomster under året, utgifter 3 miljoner kronor, netto för året 3 miljoner kronor. Utgående balans totalt för projektet 5 miljoner kronor.

Tillkommande medel 2016-2019 (171,4 miljoner kronor)

Totalt föreslås beslut om tillkommande medel med 171,4 miljoner kronor. Av dessa avser 54,4 miljoner kronor medel för 2 nya projekt inom enheten för fastighetsutveckling och ett nytt projekt inom lantmäterienheten. 69,7 miljoner kronor avser tillägg för 2 tidigare beslutade projekt inom enheten för fastighetsutveckling och 2 tidigare beslutat projekt inom natur- och trafiknämnden. 47,3 miljoner kronor avser projekt inom exploateringsenheten.

Ett antal projekt har förskjutits framåt i tiden.

Inom Natur- och trafiknämnden

- Strandpromenader, servitutsavtal inte tecknat mellan Nacka Kommun och Skanska/HSB.
- Tattbybron där tidigare anbud var för högt, ny utredning samt planering pågår
- Älta strandnära park
- Utепaket näridrottsplatser
- Lekplatser 2016-2017 upphandling inom lekplatser är på gång, vilket kommer underlätta avrop för kommande åren.
- Naturreservat Svärdsö

Inom fastighet

- Komponentinvesteringar
- Förskolor reinvesteringar äldre
- Kundvalsanpassning
- Köks- och matsal ombyggnader
- Arbetsmiljöåtgärder i kommunägda byggnader
- Myndighetsåtgärd hissar har flyttats fram till 2020 - 6,5 mnkr jämfört med T2 2015

Att flertal projekt förskjutits framåt beror främst på avvaktan på förstärkning på projektledarresurser. Därutöver har behov om nya investeringsmedel för flera projekt föreslagits.

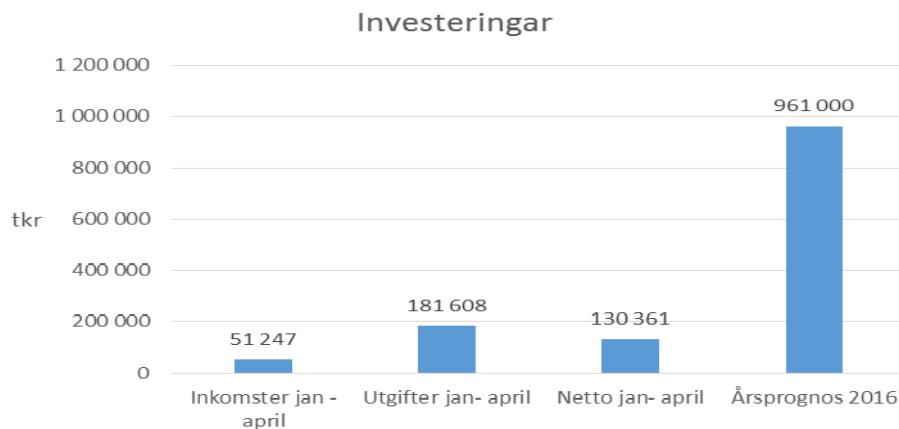
Tabell 4. Utfall och prognos nettoinvesteringar per nämnd inklusive exploatering T1 2016- 2019 (miljoner kronor)

Investeringar per nämnd	Utfall T1 2016	Prognos 2016	Prognos 2017	Prognos 2018	Prognos 2019	Totalt 2016-2019
	Netto	Netto	Netto	Netto	Netto	2019
Kommunstyrelsen (KS)	-102	-742	-858	-598	-618	-2 816
Stadsledningskontoret och stödenheter (KS)	-1	-16	-10	0	0	-26
Enheten för fastighetsutveckling och lokalheten (KS)	-45	-431	-404	-181	-23	-1 038
Exploateringenheten (KS)	-55	-268	-413	-381	-595	-1 657
Lantmäterienheten (KS)	0	-1	0	0	0	-1
Välfärd skola (KS)		-25	-30	-35	0	-90
Välfärd samhällsservice (KS)	0	-2	-2	-2	0	-5
Fritidsnämnden	-1	-6	-3	-3	0	-12
Kulturnämnden	0	-1	0	0	0	-1
Natur- och trafiknämnden	-26	-210	-217	-130	-3	-561
Gata, trafik, park och natur	-17	-125	-170	-103	-3	-401
Affallsverket	0	-10	-11	0	0	-21
VA-verket	-9	-75	-36	-27	0	-138
Socialnämnden	-1	-3	-1	0	0	-4
Totalt nettoinvesteringar per nämnd	-130	-961	-1 079	-731	-621	-3 393

Störst investeringsmedel finns inom kommunstyrelsen med totalt 2,8 miljarder kronor där verksamheterna fastighet och exploatering prognostiseras med 2,7 miljarder kronor för perioden 2016-2019. Prognoserna för fastighet är drygt 1 miljard med prognos på 431 miljoner kronor för 2016, 404 miljoner kronor för 2017 och för åren 2018 och 2019 med 181 miljoner kronor respektive 23 miljoner kronor. Exploateringenheten har en totalprognos för perioden om 1,7 miljarder kronor. År 2016 ligger prognoserna på 268 miljoner kronor, år 2017 prognostiseras med 413 miljoner kronor. Åren 2018 och 2019 prognostiseras till 381 miljoner kronor respektive 595 miljoner kronor.

Prognos 2016

I senaste beslutade budget (tertial 3 år 2015) redovisades kommunens totala prognos för investeringar år 2016 med 991 miljoner kronor. Under första tertial 2016 har flertalet projekt blivit försenade och förskjutits framåt i tiden. Utfallet första tertialet uppgår till 130 miljoner kronor. Prognoserna för 2016 enligt nämnderna uppgår till 961 miljoner kronor.

Figur 1

En sammanvägd bedömning utifrån historik och utfall till och med april 2016 är att maximalt 800 miljoner kronor kommer att gå åt under året vilket är lägre än nämndernas prognos (961 miljoner kronor).

Konsekvenser för barn

I princip samtliga investeringar som föreslås i detta ärende har konsekvenser för barn – en del indirekta men de allra flesta direkta. I en del av de förslag till beslut som ligger till grund för det samlade förslaget till investeringsbeslut blir dessa konsekvenser också belysta.

Många av de föreslagna investeringarna kommer att påverka barns hälsa, säkerhet, utveckling samt den också i barnkonventionens fastslagna rätten till fritid, lek och rekreation, bland annat genom förbättring av parkområden och upprustning av lekplatser, förbättrade möjligheter till att kunna cykla på ett tryggt sätt, förbättrad tillgänglighet till och vid strandbad, m.m. Kommunen behöver fortsätta att utveckla arbetet med att lyfta fram och använda konsekvenser för barn som en av beslutsgrunderna inom investeringsprocessen.

Bilagor

Bilagor till investeringsbesluten finns publicerade på www.nacka.se.

Eva Olin
 Ekonomidirektör

Auli Puustinen
 Controller

Kommunstyrelsen

Tertiabokslut I-2016 för kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen fastställer tertialbokslut 1 för 2016.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har ansvar för samordning och uppsikt över kommunens samlade verksamhet. Kommunstyrelsen har som egen nämnd ansvar för arbetsgivarfrågor, näringslivspolitik, fastighetsfrågor och markpolitik, god livsmiljö, långsiktig hållbar utveckling och frågor som rör trygghet och säkerhet.

Det ekonomiska resultatet som samlas under rubriken ”Kommunstyrelsen”, omfattar förutom kommunstyrelsen även kommunfullmäktige, stadsledningskontoret, stödenheter, brandförsvaret, myndighets- och huvudmannaenheter, och den kommunala produktionen av välfärdstjänster.

Det ekonomiska resultatet för årets fyra första månader är 24 miljoner bättre än budget. Prognos för helåret är cirka 20 miljoner bättre än budget. Största förklaringarna till den förbättrade prognos är högre resultat för lokal enheten och att lägre konsumenter prisindex ger lägre uppräkning av kommunens åtagande i tunnelbaneavtalet.

Årets mätning av kundnöjdhet inom Välfärd skola visar att en hög andel elever och föräldrar är nöjda med skolan. Några andra mätningar av verksamhetsresultat har inte skett under årets första fyra månader.

Ärendet

Kommunstyrelsen redovisar verksamhetsresultat och insatta resurser samt en ekonomisk sammanställning. Under årets första tertial har inga mätningar av verksamhetsresultat gjorts. Det ekonomiska utfallet är högre än budget.

Verksamhetsresultat

Kommunstyrelsen som egen nämnd

För kommunstyrelsens verksamhet har få mätningar genomförts under årets första tertial. De flesta mätningarna sker under hösten förutom inom den kommunala skolan där mätningen sker under mars. Resultatet redovisas nedan.

Arbete med införande av det nya ärende- och dokumenthanteringssystemet Platina fortsätter under 2016. Under årets första tertial har det bedrivits ett intensivt arbete med att färdigställa den nya webben som ska lanseras under maj. Upphandlingen av ekonomisystem har pågått under hela tertialet och tilldelningsbeslut skickades till en leverantör i början av maj.

Den 24 februari genomfördes årets FöretagarTräff i Nacka strand. Träffen är Sveriges största lokala mötesplats för företagare. Nästan 200 utställare var på plats och 2 300 besökte mässan. Anna Kinberg Batra delade ut pris till bland annat Årets Nackaföretag, Årets krog och Årets Nyföretagare.

Kund- och medborgarnöjdheten, som framförallt mättes under hösten, ligger överlag på en stabilt hög nivå inom de flesta verksamheter inom Välfärd samhällsservice. En grundläggande del av kvalitetsarbetet är att på olika sätt stärka delaktighet och inflytande genom kund- och medborgarmedverkan. Ett arbete som bedrivs målmedvetet inom alla verksamhetsgrenar och med olika metoder. Arbetet med att åstadkomma delaktighet för de olika målgrupperna är ett prioriterat område där en av utmaningarna ligger i att skapa förutsättningar även för kundgrupper med nedsatt kognitiv förmåga. En metod som här visat sig vara framkomlig inom LSS-verksamheterna är Happy-or-Not, en digital metod för mätning av direkt kundrespons.

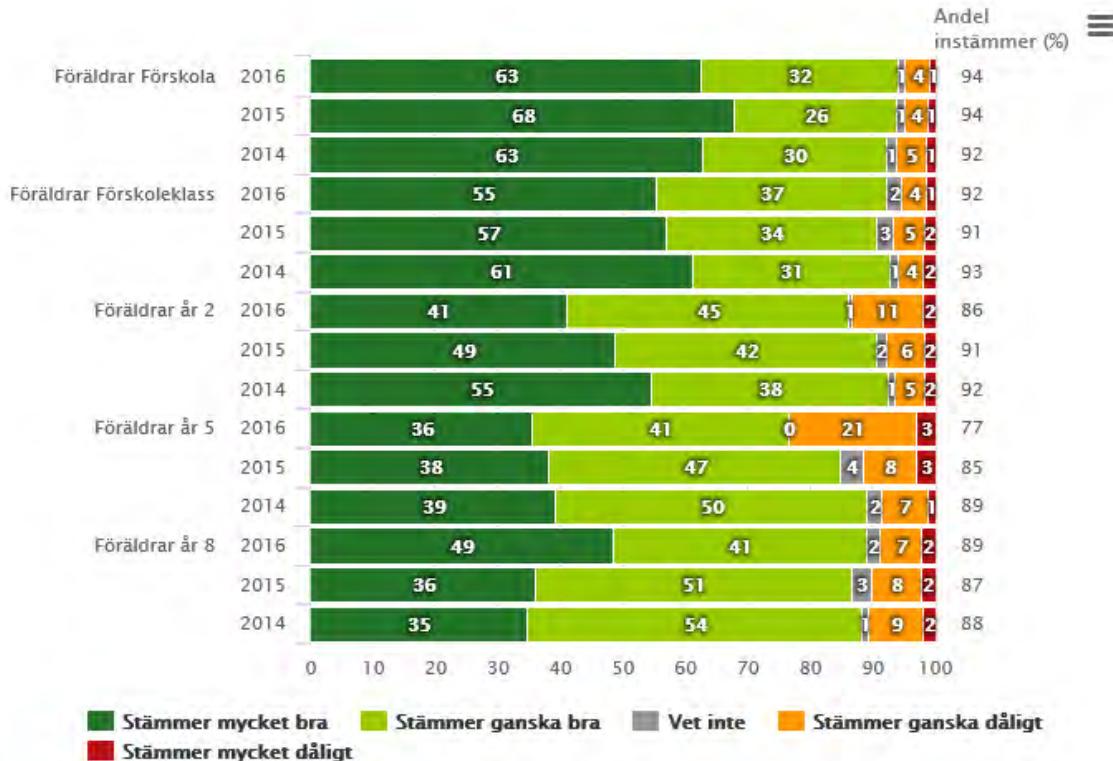
Inom Nacka seniorcenter har en verksamhet fått beviljade stimulansmedel för att utveckla kvalitet och trygghet på demensenheterna nattetid. Två andra verksamheter har ansökt om medel för att utöka nattpersonalen och för att vidareutveckla det fallförebyggande arbetet för kunder inom dagverksamhet och särskilt boende.

Skolvalet har genomförts och många av de kommunala skolorna är mycket populära. Flera skolor har nått sitt kapacitetstak. De flesta elever har fått sitt 1:a handsval tillgodosett. Den årliga kundundersökningen har genomförts.

Årets skolundersökning visar att elever och föräldrar är fortsatt nöjda med de kommunala skolorna. Ett par enheter behöver dock jobba med att öka måluppfyllelsen. En ökning i nöjdhet kan urskiljas framförallt i årskurs 8 och på fritidshemmen. Fritidshemmens kvalitet är något som också nämns vid de Våga-visa observationer som gjorts på senare tid. På gymnasieskolan behöver skolorna förbättra hur information till eleven ser ut under kursens

gång. På YBC och Nacka gymnasium kan cirka 80 % av eleverna rekommendera sin skola vilket är goda siffror.

Nöjd med verksamheten, kommunala enheter:

Kommunstyrelsen i sin roll att samordna och ha uppsiktsplikt

I sin roll att ha uppsikt över kommunens verksamheter kan kommunstyrelsen konstatera att måluppfyllelsen bland nämnderna överlag är god. Generellt har inga eller få mätningar gjorts under årets första månader.

Insatta resurser

Kommunstyrelsen som egen nämnd

För årets första tertial redovisar kommunstyrelsen ett ekonomiskt överskott om 24 miljoner kronor. Årsprognosens för helåret 2016 visar på en positiv avvikelse jämfört med budget. Avvikelsen består främst på lägre KPI-uppräkning för kommunens åtaganden i tunnelbaneavtalet och fortsatt förbättrat resultat inom lokalenheten.

Driftredovisning (tkr)	Utfall jan-april 2016	Budget jan-april 2016	Avvikelse jan-april 2016	Avvikelse årsprognos
Summa kommunstyrelsen	-27 253	-51 776	24 523	20 721
Kommunfullmäktige	-1 445	-1 833	388	0
- varav revision	-492	-717	225	0
Kommunstyrelsen	-20 727	-30 293	9 566	9 721
- varav tunnelbanan	-3 079	-12 800	9 721	9 721
Stadsledningskontoret inklusive stödenheter	-32 933	-30 404	-2 529	0
Brandförsvar	-12 491	-12 491	0	0
Myndighets- och huvudmannaenheter	-643	0	-643	-1 000
Enheten för fastighetsutveckling	3 900	1 700	2 200	0
Lokalenheten	15 300	7 600	7 700	12 000
Produktionsverksamheter	21 786	13 945	7 841	0
- Välfärd samhällsservice	4 071	2 592	1 479	0
- Välfärd skola	17 715	11 353	6 362	0

Ekonomiskt resultat

Kommunstyrelsen prognosticeras ett överskott jämfört med budget för tunnelbanan för 2016. Det beror på en positiv avvikelse på 10 miljoner kronor för medfinansiering av tunnelbana till Nacka. Orsaken är att förändringen av konsumentprisindex (KPI) var lägre än förväntat och uppräkningen på avsatta medel (850 miljoner kronor) blir därmed lägre än budgeterat för 2016.

Avvikelsen gällande det ekonomiska utfallet för perioden för stadsledning och stödenheter på drygt två miljoner kronor för årets första tertial beror på eftersläpning i fakturering. Bedömningen att budgeten för stadsledningskontoret och stödenheterna kommer att nås. Årsprognos är oförändrad jämfört med budgeten.

Brandförsvaret, som omfattar Nacka brandstation och medlemsavgift i Södertörns brandförsvarsförbund, redovisar ett ekonomiskt resultat i linje med budget. Årsprognos är oförändrad.

Lantmäterienheten, en av kommunens myndighets- och huvudmannaenheter, har ett negativt utfall efter årets första tertial på 1,6 miljoner kronor. Avvikelsen beror på bemanningsproblem och färre uppdrag inom 3D och grundkartor. Detta har medfört lägre intäkter som inte beräknas hämtas hem under resterande del av året. Helårsprognos justeras nedåt och enhets ekonomiska prognos för 2016 uppgår till minus en miljon kronor. Några myndighets- och huvudmannaenheter redovisar mindre över- eller underskott efter första tertialet, men låter årsprognos vara oförändrad jämfört med budget.

Enheten för fastighetsutveckling redovisar ett ekonomiskt överskott på 2,2 miljoner kronor för januari-april. Överskottet beror främst på att intäkter från tomträttsavgålder och arrendavgifter debiteras i början av året. Årsprognosens lämna oförändrad.

Lokalenhetens ekonomiska utfall för årets första fyra månader uppgår till 15,3 miljoner kronor, vilket är 7,6 mnkr bättre än budget. Differensen beror på ökade intäkter kopplat till kultur och fritidsnämnden, minskade kapitaltjänstkostnader samt minskade kostnader på åtgärder underhåll och skötsel. I marsbokslutet korrigeras årsprognos från 23 miljoner kronor till 30 miljoner. I tertialbokslutet justeras årsprognos ytterligare och uppgår till 35 miljoner kronor. Den högre prognosen förklaras av ökade hyresintäkter, erhållen försäkringsersättning, lägre kostnader för underhåll och skötsel samt lägre kapitaltjänstkostnad.

Ekonomiskt resultat för välfärd samhällsservice är ett överskott på 1,4 miljoner kronor jämfört med budget. Årsprognos för hela Välfärd samhällsservice bedöms bli noll. Det är en förbättring med två miljoner kronor jämfört med årsprognos i mars.

Välfärd skola omsätter 1,9 mdkr och redovisar för första tertialet ett utfall om 17,7 miljoner kronor. Utfallet motsvarar en positiv avvikelse jämfört med budget om 6,4 miljoner kronor. För välfärd skola är det viktigt att ha ett överskott efter första tertialet för att täcka de högre kostnader som verksamheten normalt sett har i samband med att höstterminen startar i augusti.

Investeringar

De största pågående investeringsprojekten sker inom exploateringsverksamheten, lokalenheten och enheten för fastighetsutveckling. Större projekt som pågått under året är exempelvis Kvarnholmsförbindelsen, Finnbona varv, ny påfartsramp vid Björknäs, Strandparkens förskolas lokalpassning och utbyggnad av Lotsens förskola.

Natur- och trafiknämnden begär för de kommande tre åren nya investeringsmedel för 3,2 miljoner kronor att användas för att utveckla och säkerställa god kvalitet och funktionalitet i kommunens gemensamma infrastruktur, som vägar, parker, va-anläggningar och återvinningskapacitet. inför tertialbokslut 1 har fastighetsverksamheterna begärt medel om totalt investeringsbehov om 120,3 miljoner kronor. Investeringarna omfattar två nyinvesteringar samt två utökningar av befintliga ramar.

Enheten för fastighetsutveckling begär medel för två nya investeringarna för kommunens behov av markförvärv samt inlösen av mark till ett belopp om 45 mnkr samt tilläggsisolerings på Björknäs ishall till ett belopp om 8,8 miljoner kronor. Enheten begär utökade ramar för tidigare beslutade investeringar omfattar socialnämndens och äldrenämndens samt arbets- och företagsnämndens behov av bostäder för året 2016 till ett belopp om 65 miljoner kronor samt förstudier avseende planläggning av kommunalt ägda fastigheter, till ett belopp om 1,5 miljoner kronor.

Planerade investeringar inom Välfärd samhällsservice avser inventarier och uppgår till 0,3 miljoner kronor. Ytterligare investeringar är inte aktuella för närvarande. Ingen avvikelse mot budget.

Flera av Välfärd skolas större investeringsprojekt har inte kommit igång men beräknas genomföras under året. Investeringar i datorer sker främst på hösten i samband med terminsstart. Av årets investeringsbudget avser ca 8 miljoner kronor IT-inköp, 8 miljoner kronor avser upprustning av utomhusmiljöer och cirka 8 miljoner kronor upprustning av inomhusmiljöer.

Sjukfrånvaro bland kommunens medarbetare

Den totala sjukfrånvaron för januari – mars 2016 har ökat med 0,6 procentenheter och uppgår till 6,9 procent. Den långa sjukfrånvaron (sjukperioder överstigande 59 dagar) uppgår för perioden januari-mars 2016 till 32,4 procent av den totala sjukfrånvarotiden, vilket är en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol. (32,1% 2015 29,9% 2014 och 29,9% 2013.) Den korta sjukfrånvaron (sjukperioder understigande 60 dagar) ligger för årets första tre månader på 4,6 procent vilket är en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol. (4,3 % 2015. 4,1% 2014. 4,4% 2013.)

Total sjukfrånvaro perioden januari-mars (procent)

	2013	2014	2015	2016	Förändring 2015-2016
Kvinnor och män	6,1	5,8	6,3	6,9	0,6
Kvinnor	6,8	6,6	6,9	7,7	0,8
Män	3,9	3,2	4,3	4,3	0,0
Skillnad kvinnor och män	2,9	3,4	2,6	3,4	0,8

Den totala sjukfrånvaron bland kvinnor ligger för perioden på 7,7 procent, vilket är en ökning med 0,8 procentenheter. För män ligger den totala sjukfrånvaron för perioden på oförändrad nivå och uppgår till 4,3 procent. Korttidsjukfrånvaron för kvinnor uppgår till 5,1, vilket är en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol. Korttidssjukfrånvaron för män uppgår till 3,1 procent, vilket är en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol. Andel långtidssjukfrånvaro av den totala sjukfrånvaron för kvinnor ligger på en oförändrad nivå för perioden och uppgår till 33,4 procent. Andel långtidssjukfrånvaro av den totala sjukfrånvaron för män uppgår till 30 procent, vilket är en ökning med 4,7 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol.

Den högsta sjukfrånvaron, inom de större yrkesgrupperna, finns precis som tidigare år inom vård- och omsorgsarbetet samt skol- och förskolearbete. Den totala sjukfrånvaron för medarbetare som arbetar med vård- och omsorgsarbetet uppgår för perioden till 8,5 procent, vilket är en ökning med 1,1 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol. Den totala

sjukfrånvaron för medarbetare som arbetar inom skol- och förskolearbete uppgår för perioden till 7,1 procent, vilket är en ökning med 1,3 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol. Årets första månader, framförallt januari- februari har kännetecknats av att medarbetare inom framförallt dessa grupper haft en högre korttidssjukfrånvaro på grund av förkyllningar och influenser än vad som är brukligt för perioden. För mars månad ligger den korta sjukfrånvaron på en lägre nivå. En fördjupad analys av sjuktalen och kostnaderna för sjukfrånvaron pågår och kommer att redovisas vid nästa tertialuppföljning.

Kommunens arbete med att sänka korttidssjukfrånvaron har intensifieras under våren genom att bl. a utveckla de obligatoriska hälsosamtalen som chefer genomför med medarbetare med upprepad sjukfrånvaro och genom nytt samarbete med företagshälsovården kring hälsosamtal. Utbildningar för alla chefer och skyddsombud har genomförts under våren i den nya föreskriften kring organisorisk och social arbetsmiljö för att öka kunskaperna kring framgångsfaktorer för attraktiva arbetsplatser och tidiga signaler på ohälsa. Rehabiliteringsutbildningar genomförs löpande tillsammans med företagshälsovården och Försäkringskassan med fokus på effektiv rehabilitering och förebyggande arbete. Under våren genomfördes en inspirationssatsning på hälsosam livsstil där medarbetare under en månad deltog i inspirationsgrupper för promenader och annan fysisk aktivitet. Fler åtgärder för att fokusera på effektiv rehabilitering och att minska korttidssjukfrånvaron planeras tillsammans med kommunens huvudskyddsombud och lanseras successivt under året.

Kontorsorganisationen

Kommunfullmäktige beslutade i Mål och budget den 21 november 2011, § 296, att den ökade kostnaden för stadshusrenoveringen motsvarar cirka 5 miljoner kronor per år och ska tas igen genom rationalisering och effektivisering av kontorsorganisationen. De mått som följdes upp var kostnader för konsulter, månadsanställda, timanställda och inhyrd personal. Kommunstyrelsen fick på sitt sammanträde den 13 april 2015 en slutrappport. Slutrappporten visade att de krav på rationalisering och effektivisering av kontorsorganisationen som kommunfullmäktige fastställt nåddes.

För 2015 visar uppföljningen att kostnaden uppgår till 403 miljoner kronor för de fyra männen. Precis som åren 2011-2014 ingår inte kostnader i investeringsprojekt i uppföljningen. Inkluderas utfallet för investeringsprojekten ser vi ökade kostnader under hela perioden från 2011 till första tertialet 2016. Det är dock värt att notera att samtidigt som kontorsorganisationen, så som kommunfullmäktige definierade den i november 2011, haft en utveckling så har antalet anställda i stadshuset ökat. Ökningen förklaras av att fler medarbetare jobbar inom stadsutvecklingsprojekten idag än tidigare.

I tabellen nedan sammanfattas kostnaden per mått och år för åren 2011-2015.

Sammanställning av de fyra männen 2011-2015 (miljoner kronor)

	2015	2014	2013	2012	2011
--	------	------	------	------	------

Konsultkostnader	101	116	133	134	189
Månadsanställda	286	269	267	273	256
Timanställda	13	12	9	10	10
Inhyrd personal	3	4	3	9	9
Totalt	403	401	413	425	465

Kommunstyrelsen i sin roll att samordna och ha uppsiktsplikt

I sin roll att ha uppsikt över kommunens verksamheter kan stadsledningskontoret konstatera att fler nämnder följer den beslutade budgeten. Prognoserna för socialnämnden visar ett positivt resultat, +6,5 miljoner kronor. Det beror främst på ett förväntat överskott på 9 miljoner kronor avseende verksamheter för personer med funktionsnedsättning. Natur- och trafiknämnden bedömer att den milda vintern 2015-2016 bör leda till ett överskott för året.

Flera nämnder lämnar dock årsprognoserna som innehåller underskott. Arbets- och företagsnämnden lämnar en årsprognos som är 2,5 miljoner lägre än budget. Positiva avvikelser finns inom kommunal vuxenutbildning och inom kundvalet för arbetsmarknadsinsatser och den negativa avvikelsen på 6 miljoner kronor återfinns inom verksamheten ensamkommande barn. Orsaken är dels högre utrednings- och uppföljningskostnader, dels högre boendeekostnader. Det ekonomiska resultatet för utbildningsnämnden prognostiseras till ett underskott på 5,6 miljoner kronor. Orsaken är fler elever i gymnasieskolan vilket innehåller ett underskott om 6,0 miljoner kronor och ett överskott gällande vårdnadsbidraget på 0,4 miljoner kronor. Överförmyndarnämnden prognosticeras ett underskott om 0,5 miljoner kronor till följd av kostnader för arvoden till gode män för ensamkommande barn.

Ekonomiska konsekvenser

Att ha en ekonomi i balans är viktigt. Kommunstyrelsens prognos för 2016 visar på ett högre ekonomiskt utfall än budget.

Eva Olin
Ekonomidirektör
Stadsledningskontoret

Johanna Magnusson
Controller
Controllerenheten

Kommunstyrelsen

Tertiabokslut I 2016 för Nacka kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer Nacka kommunens tertialbokslut 1 för 2016.

Sammanfattning

Läget för kommunens verksamhet och ekonomi bedöms som bra för perioden januari-april 2016. Det ekonomiska utfallet för perioden var 62 miljoner kronor, vilket var 44 miljoner kronor bättre än budget. Helårsprognos för 2016 är 142 miljoner kronor, vilket är 42 miljoner kronor bättre än budget. Högre skatteintäkter, realisationsvinster och finansnetto än budgeterat bidrar till den positiva avvikelsen. Det är positivt att socialnämnden och äldrenämnden, som haft underskott de senaste åren, nu lämnar positiva årsprognoser. Kommunens investeringstakt låg på en låg nivå under perioden och låneskulden ligger kvar på samma nivå som vid ingången av 2016, 700 miljoner kronor.

Sjukfrånvaron bland kommunens medarbetare har ökat i jämförelse med motsvarande period föregående år och ligger nu på 6,9 procent.

Ärendet

I detta ärende beskrivs utfallet för kommunens ekonomi och verksamhet för perioden januari-april 2016, och lämnas en årsprognos för det ekonomiska utfallet. Läget för kommunens verksamhet och ekonomi bedöms som bra för perioden. Det ekonomiska utfallet för perioden var 62 miljoner kronor, vilket var 44 miljoner kronor bättre än budget. Helårsprognos för 2016 är 142 miljoner kronor, vilket är 42 miljoner kronor bättre än budget. Det som bidrar positivt till resultatet är högre skatteintäkter, finansnetto och realisationsvinster än budgeterat. Nämndernas sammantagna årsprognos är också positiv, 23 miljoner kronor bättre än budget. Socialnämnden och äldrenämnden, som senaste åren har haft underskott, prognostiseras nu ekonomiska utfall i linje med eller bättre än budget. Tre nämnder lämnar prognosar som innebär underskott: utbildningsnämnden (-6 miljoner kronor), arbets- och företagsnämnden (-2,5 miljoner kronor) och kulturnämnden (-2 miljoner kronor).

Investeringstakten var under perioden relativt låg. Nettoinvesteringarna var 130 miljoner kronor, vilket är knappt 14 procent av prognosén för helåret. På grund av den låga investeringstakten ligger låneskulden kvar på samma nivå som vid ingången av 2016, 700 miljoner kronor.

Som läget ser ut nu kommer kommunen att kunna nå tre av de fyra finansiella målsättningarna. Kostnadernas andel av skatteintäkter och utjämning kommer med det prognostisera resultatet att bli 97,5 procent, vilket ligger precis i linje med målsättningen. Kommunens soliditet kommer att öka och kommunens låneskuld kommer med stor sannolikhet att kunna hållas betydligt under det beslutade taket för 2016 på 1,5 miljarder kronor. Däremot ser självfinansieringsgraden av investeringar ut att bli lägre än 2015.

Samtliga nämnder bedömer den sammanvägda måluppfyllelsen för sina verksamhet som god, även om det finns områden där måluppfyllelsen brister och där det finns oroande tendenser. Kundundersökningar inom förskola och grundskola visar på nöjda föräldrar och elever, generellt sett nöjdare än snittet för jämförbara kommuner. För gymnasieskolan ligger nöjdheten dock på snittet eller under, och inom flera områden hade nöjdheten sjunkit.

Svårigheter att rekrytera medarbetare inom individ- och familjeomsorgen har nu också börjat märkas i Nacka, vilket lett till att konsulter fått tas in. Det har skett en stor inflyttning av äldre personer från andra kommuner till särskilda boenden i Nacka.

Den totala sjukfrånvaron bland kommunens medarbetare för perioden januari-mars 2016 var 6,9 procent, vilket innebär en ökning med 0,6 procentenheter jämfört med motsvarande period 2015.

Konsekvenser för barn

Alla nämnder och verksamheter har under perioden bedrivit verksamhet som påverkar barns och ungas livssituation och livsförutsättningar. Exempel på vad nämnderna lyfter fram är:

- Öppna jämförelser inom grundskola visade att Nacka hamnade på tredje plats i riket i en sammanvägd bedömning av hur kommunerna lyckas i sitt kunskapsuppdrag.
- 14 barn/ungdomar har tvångsomhändertagits (enligt lagen om vård av unga, LVU) under perioden, vilket är en ökning jämfört med förra året. Därutöver finns 11 barn som utreds och där graden av oro är mycket hög och där LVU kan bli aktuellt.
- Trenden med en allt mer liberal inställning gällande cannabis bland unga fortsätter.
- 355 barn som kommit som ensamkommande fanns under perioden i kommunens mottagning. Alla har fått en handläggare. Flera av barnen har haft stora psykosociala svårigheter och mått dåligt utifrån krig de flytt från och den långa och svåra flykten.
- Tillgången på gode män för ensamkommande barn är god.

- Under perioden har 2,3 miljoner kronor delats ut i lokalt aktivitetsbidrag till 68 föreningar i Nacka – varav 59 procent gick till sammankomster för pojkar och 41 procent till sammankomster för flickor.
- Samverkan har inletts med andra kommuner i länet och kulturförvaltningen vid Stockholms läns landsting för att kunna erbjuda barn och unga ett bredare utbud av aktiviteter inom kultur- och musikskola, bl.a. smalare ämnen och utbud för barn med omfattande funktionshinder.
- I projektet Gå och cykla till skolan (tidigare Säkra skolvägar) har flera aktiviteter genomförts under våren, bl.a. gå och cykla med klassen och bilfria veckan.

Bilagor

Bokslut för tertial 1 2016 för Nacka kommun (pdf).

Eva Olin
Ekonomidirektör

Maria Karlsson
Redovisningsexpert

RAPPORT

Tertiabokslut i 2016 för Nacka kommun

Bilaga KFKS 2016/300

INNEHÅLL

- Läget i korthet s. 1-6
- Sjukfrånvaro bland medarbetarna s. 7
- Fördjupad ekonomisk analys s. 8-14
- Nämndernas analys s. 15-30

Läget i korthet

Konjunktur och omvärld

Liksom under 2015 fortsätter Sveriges ekonomi att utvecklas starkt under 2016, till skillnad från situationen i många andra Europeiska länder. Arbetsmarknaden i Sverige förväntas befina sig i högkonjunktur från och med halvårsskiftet 2016. Detta innebär en positiv utveckling av skatteunderlaget generellt sett i riket.

Det mycket stora antalet asylsökande personer som kom till Sverige 2015 har ställt många kommuner inför stora utmaningar. Nacka kommuns ökade mottagande av nyanlända och ensamkommande barn ställer kommunen inför nya utmaningar utifrån uppdraget som kommun. En stor utmaning som Nacka delar med många kommuner är att skapa bostäder för nyanlända flyktingar och ensamkommande barn.

Många kommuner i landet har under flera år haft stora svårigheter att rekrytera personal inom socialtjänstens områden. Nacka har tidigare varit förskonade och klarat av kompetensförsörjningen, men nu märks svårigheterna också i Nacka. Konsulter har fått tas in och sjukskrivningar p.g.a. utmattningsskäl har ökat. Liksom i landet i stor ökar sjukskrivningarna bland alla kommunens medarbetare också generellt.

Befolkningsstillsväxten i kommunen var vid ingången av 2016 knappt 98 000 personer och i slutet av april nästan 98 500 personer. Befolkningsstillsväxten var ganska jämnt utspridd över hela kommunen. Under perioden har inflyttningen fortsatt i den nybyggda hyresrätterna på Lokomobilvägen i Nacka strand. Prognoserna för helåret är att folkmängden kommer att uppgå till lite drygt 100000 personer i slutet av året.

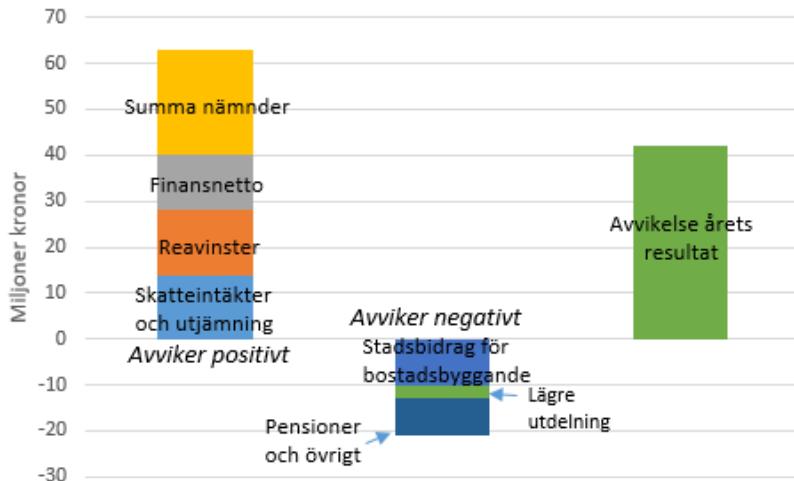
Kommunens ekonomiska utfall bättre än budget och positiv årsprognos

Det ekonomiska utfallet för perioden januari-april var 65 miljoner kronor vilket var 44 miljoner kronor bättre än budget. Den sammantagna årsprognosens för 2016 är 142 miljoner kronor, vilket är 42 miljoner kronor bättre än budget. Det som bidrar till den positiva avvikelsen är att skatteintäkterna, kommunens reavinster från försäljningar och finansnettot ser ut att bli högre än budgeterat.

Flera nämnder prognostiseras också överskott. Nämndernas sammantagna årsprognos är 23 miljoner kronor bättre än budget. Både socialnämnden och äldrenämnden, som haft underskott de senaste åren, lämnar nu årsprognosser som ligger i linje med eller bättre än budget, vilket är mycket positivt. Tre nämnder lämnar dock årsprognosser som innebär underskott; utbildningsnämnden (-6

miljoner kronor), arbets- och företagsnämnden (-2,5 miljoner kronor) och kulturnämnden (-2 miljoner kronor).

Avvikeler årsprognos jämfört med budget för 2016

Något förbättrad årsprognos jämfört med mars

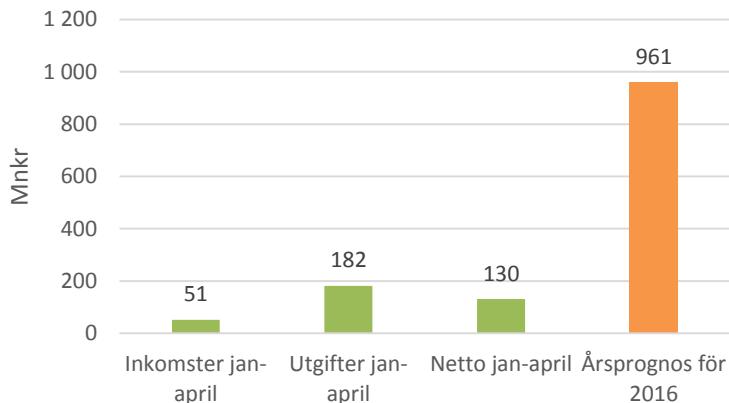
I mars lämnades en årsprognos för kommunen på 138 miljoner kronor, vilket innebär att den aktuella prognosen är 4 miljoner kronor högre. Prognosen för nämndernas samlade resultat ligger betydligt högre, vilket främst beror på att socialnämnden och äldrenämnden, som tidigare befarat underskott, nu alltså lämnar positiva årsprognosser. När det gäller skatteintäkter och utjämning har prognosens däremot försämrats med 16 miljoner kronor.

Låg nivå på nettoinvesteringar

I det senaste beslutet avseende investeringar (tertial 3 2015) var kommunens totala prognos för investeringar år 2016 991 miljoner kronor. Många projekt har blivit försenade, i stor omfattning p.g.a. personalbrist. Nämndernas prognos för helåret 2016 är därför nedskriven med 30 miljoner kronor, till 961 miljoner kronor.

Större investeringsprojekt som pågått under tertial 1 är exempelvis Kvarnholmsförbindelsen och lokal anpassning till genomgångsbostäder av tidigare Strandparkens förskola i Älta. Under årets fyra första månader var nettoinvesteringarna 130 miljoner kronor, vilket motsvarar knappt 14 procent av de investeringar som förväntas ske under 2016. Motsvarande period 2015 var nettoinvesteringsutfallet 93 miljoner kronor, och utfallet för hela 2015 blev 387 miljoner kronor. Utifrån detta görs den samlade bedömningen att kommunens investeringsutgifter kommer att uppgå till max 800 miljoner kronor under 2016.

Investeringar under 2016 – utfall och nämndernas årsprognos

Tre av fyra finansiella mål nås med prognostiseringat resultat

Fyra finansiella nyckeltal följs för att bedöma huruvida kommunen har en god ekonomisk hushållning; nettokostnadsandelen, förändring av självfinansieringsgrad av investeringar och av soliditet samt storleken på kommunens låneskuld. Med det prognostiseringat resultatet blir nettokostnadsandelen, d.v.s. kostnadernas storlek i förhållande till skatteintäkter och utjämning, 97,5, vilket är målet. Likaså nås målet att kommunens soliditet ska öka. Kommunens låneskuld ligger kvar på samma nivå som vid ingången av 2016, 700 miljoner kronor, som följd av den låga investeringstakten, och bedömningen är att låneskulden kommer att hamna betydligt lägre än beslutade taket på 1,5 miljarder kronor. Med den prognos för nettoinvesteringarna som nämnderna lämnar blir självfinansieringsgraden av investeringar lägre än 2015, vilket innebär att målet för nyckeltalet inte nås. Sannolikt kommer dock investeringsnivån bli något lägre.

Nämnderna har bra verksamhetsresultat men också utmaningar

Samtliga nämnder bedömer sina verksamhetsresultat som ”bra”, d.v.s. att målen överlag nås. En stor del av nämnderna har inte genomfört mätningar under årets första månader men rapporterar att verksamheten löper på enligt plan.

Under våren kom SKL:s rapport för öppna jämförelser inom grundskoleområdet, som visade att Nacka kommun hamnade på tredje plast i SKL:s rankning av bästa skolkommuner 2015. I rankningen görs en sammanvägning av olika resultatområden och hänsyn tas också till kommunens socioekonomiska förutsättningar. Utbildningsnämndens kundundersökningar genomfördes under tertial 1, och de visar att en stor andel av föräldrarna och eleverna är nöjda. Dock har en del resultat försämrats för gymnasieskolan och där ligger nöjdheten bland Nackaeleverna på snittet eller lägre än jämförbara kommuner, till skillnad från förskola och grundskola där Nacka generellt sett ligger över snittet.

Arbets- och företagsnämnden rapporterar att kommunens ökade mottagande av nyanlända och ensamkommande barn innebär nya utmaningar. Kommunen har mött såväl ett stort engagemang och nyfikenhet som oro inför vad flyktingmottagandet innebär. Hittills under 2016 har 43 nyanlända flyktingar fått bostad

genom kommunen. Det finns en relativt god planering för bostadsförsörjningen för de planerade anvisningarna fram till och med oktober november. För 140 personer som anvisas i slutet av året finns ännu inte någon planerad boendelösning.

Övrigt som nämnderna lyfter fram om verksamheten under årets första fyra månader:

- Fem förskolor, sex grundskolor och fyra gymnasieskolor har mindre än 80 procent nöjda elever/föräldrar och särskild uppföljning kommer att göras av dessa verksamheter.
- 87 procent fick sitt förstahandsval av skola (92 procent till förskoleklass, 79 procent till åk 7), målvärde 95 procent.
- Svårigheter att rekrytera socialsekreterare har nu börjat märkas i Nacka.
- Många äldre från andra kommuner flyttar till Nackas särskilda boenden (under tertial 1 lika många ansökningar som under hela 2015)
- Inom kultur och fritid har samarbete inletts med andra kommuner i länet för att kunna erbjuda barn och unga ett bredare utbud av aktiviteter, exempelvis smalare kurser samt aktiviteter för barn med funktionsnedsättning.
- Intensivsimskola har erbjudits under våren i samverkan mellan boenden för nyanlända flyktingar och simföreningen i Saltsjöbaden med stöd från kommunen.

God ekonomisk hushållning under årets första tertial

Ett arbete pågår med att utveckla kommunens mål- och resultatstyrning. I Mål och budget för 2016 fastställdes fyra nya kommunövergripande mål, som ersatte de tidigare åtta övergripande målen. Som konstateras i Mål och budget för 2016-2018 blir 2016 ett mellanår, då nämndernas strategiska mål fortfarande utgår från de tidigare övergripande målen. Bedömningen av måluppfyllelse – och därmed också bedömningen av huruvida kommunen har en god ekonomisk hushållning – görs genom en sammanvägning av nämndernas måluppfyllelse av sina strategiska mål. Av stor vikt är också hur de finansiella målsättningarna nås.

Den sammantagna bedömningen är att kommunen har en god ekonomisk hushållning. Samtliga nämnder bedömer att måluppfyllelsen för verksamhetsresultaten är bra och de flesta av nämnderna lämnar årsprognosser som innebär en ekonomi i balans med eller bättre än budget. Det är mycket positivt att socialnämnden och äldrenämnden lämnar positiva årsprognosser, efter flera år med underskott. Tre nämnder prognostiseras underskott, dock är dessa underskott relativt små, och den sammantagna bilden är att nämnderna har en fortsatt god ekonomisk styrning och kostnadskontroll.

Måluppfyllelsen ser ut att bli god när det gäller kommunens finansiella målsättningar, där bland annat nivån för kommunens resultatöverskott nås. Det är positivt med tanke på de investeringar som planeras att göras under året.

Det har ännu bara gått fyra månader in i 2016 och risker för såväl verksamhetsresultat som ekonomi finns. Inom flera av kommunens verksamheter är det svårt att rekrytera medarbetare, vilket försämrar kommunens förutsättningar att leverera tjänster och en livsmiljö med hög kvalitet till medborgarna, till förseningar i tänkta projekt och leder också i vissa fall till fördyning, då konsulter måste tas in. Flera nämnder lyfter också att prognoser är osäkra när det gäller kostnader förknippade med mottagande av nyanlända flyktingar och ensamkommande barn.

Sjukfrånvaro bland kommunens medarbetare

Den totala sjukfrånvaron för perioden januari-mars 2016 var 6,9 procent, vilket innebär en ökning med 0,6 procentenheter jämfört med motsvarande period 2015. Den långa sjukfrånvaron (sjukperioder överstigande 59 dagar) uppgick till 32,4 procent av den totala sjukfrånvarotiden, vilket är en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol. Den korta sjukfrånvaron (sjukperioder understigande 60 dagar) ligger för årets första tre månader på 4,6 procent vilket är en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol.

Total sjukfrånvaro perioden januari-mars (procent)	Förändring				
	2013	2014	2015	2016	2015-2016
Summa kvinnor och män	6,1	5,8	6,3	6,9	0,6
Kvinnor	6,8	6,6	6,9	7,7	0,8
Män	3,9	3,2	4,3	4,3	0,0
Skillnad mellan könen	2,9	3,4	2,6	3,4	0,8

Korttidsjukfrånvaron för kvinnor uppgår till 5,1, vilket är en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol. Korttidssjukfrånvaron för män uppgår till 3,1 procent, vilket är en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol. Andel långtidssjukfrånvaro av den totala sjukfrånvaron för kvinnor ligger på en oförändrad nivå för perioden och uppgår till 33,4 procent, Andel långtidssjukfrånvaro av den totala sjukfrånvaron för män uppgår till 30 procent, vilket är en ökning med 4,7 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol.

Den högsta sjukfrånvaron, inom de större yrkesgrupperna, finns som tidigare är inom vård- och omsorgsarbete samt skol- och förskolearbete. Den totala sjukfrånvaron för medarbetare som arbetar med vård- och omsorgsarbete uppgår för perioden till 8,5 procent, vilket är en ökning med 1,1 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol. Den totala sjukfrånvaron för medarbetare som arbetar inom skol- och förskolearbete uppgår för perioden till 7,1 procent, vilket är en ökning med 1,3 procentenheter jämfört med motsvarande period i fjol.

Kommunens arbete med att sänka korttidssjukfrånvaron har intensifieras under våren genom att bl. a utveckla de obligatoriska hälsosamtalen som chefer genomför med medarbetare med upprepad sjukfrånvaro och genom nytt samarbete med företagshälsovården kring hälsosamtal. Utbildningar för alla chefer och skyddsombud har genomförts under våren i den nya föreskriften kring organisatorisk och social arbetsmiljö för att öka kunskaperna kring framgångsfaktorer för attraktiva arbetsplatser och tidiga signaler på ohälsa.

En fördjupad analys av sjuktalen och kostnaderna för sjukfrånvaron pågår och kommer att redovisas vid nästa tertialuppföljning.

Fördjupad ekonomisk analys

I detta avsnitt kommenteras utfall och årsprognos gällande drift och investeringar mer i detalj. En längre redogörelse om kommunens finansförvaltning lämnas görs också.

Resultaträkning

Mnkr	Januari-april 2016			Helår 2016		
	Utfall	Budget	Avvikelse	Årsprognos	Årsbudget	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	452	470	-18	1 383	1 401	-18
Verksamhetens kostnader	-1 943	-1 985	42	-5 895	-5 927	32
Avskrivningar	-69	-77	8	-227	-232	5
Verksamhetens nettokostnader	-1 560	-1 592	32	-4 739	-4 759	19
Skatteintäkter	1 667	1 663	3	5 000	4 990	10
Generella statsbidrag och utjämning	-34	-35	1	-102	-106	4
Finansiella intäkter	-1	1	-3	22	25	-3
Finansiella kostnader	-7	-17	10	-38	-50	12
Årets resultat	65	21	44	142	100	42

Verksamhetens intäkter och kostnader: Verksamhetens intäkter uppgick till 452 miljoner kronor för perioden januari-april. Det var 4 procent lägre än budgeterat. Avvikelsen beror på lägre intäkter för taxor och avgifter inom bygglov och lantmäteri samt lägre statsbidrag för bostadsbyggande och 20 miljoner kronor lägre statsbidrag för flyktingmottagande från Migrationsverket. I årsprognosen ingår en ökning jämfört med budget avseende reavinster för försäljning av anläggningstillgångar med 14 miljoner kronor t.ex. ger en försäljning av en tänkt skolbyggnad på Kvarnholmen i gamla Makaronifabriken en reavinst på 22 miljoner kronor.

Verksamhetens kostnader uppgick till knappt 2 miljarder kronor för perioden januari-april. Det är en minskning mot budget med 42 miljoner kronor eller 2 procent. Under perioden har kommunens kostnader för skötsel och underhåll av gator och parker varit lägre än budgeterat. Många planerade åtgärder kommer istället att utföras senare under året. Kommunens kostnader för flyktingmottagande har hittills i år varit 20 miljoner kronor lägre än budgeterat. Istället har kostnaderna för gymnasieskola och äldreomsorg varit högre. Den samlade årsprognosen för verksamhetens kostnader beräknas bli 32 miljoner kronor lägre än budget.

Skatteintäkter och generella statsbidrag: Skatteintäkter inklusive generella statsbidrag och utjämning visade för perioden januari-april ett överskott jämfört med budget med cirka 4 miljoner kronor, varav skatteintäkter 3 miljoner kronor och generella statsbidrag 1 miljon kronor. Periodens skatteintäkter har belastats med negativ slutavräkning för år 2015 på 4,4 miljoner kronor.

Årsprognoserna för skatter och generella statsbidrag är ett överskott på totalt 14 miljoner kronor. Skatteintäkterna beräknas bli 5 miljarder kronor, vilket är drygt

10 miljoner kronor bättre än budget. Orsaken är främst en betydligt starkare sysselsättningstillväxt och skattunderlagprognos, där såväl arbetade timmar som timlönen förväntas öka.

De generella statsbidraget ger en positiv avvikelse på drygt 4 miljoner kronor jämfört med budget (-106 miljoner kronor). Det generella statsbidraget för flyktingmottagande bidrar till den positiva avvikelsen medan främst kostnadsutjämningen men även fastighetsavgiften medför en negativ avvikelse.

Finansiella intäkter och kostnader: Lägre utfall än budget för finansiella intäkter beror på att utdelningen från dotterbolaget Nacka stadshus blev 2,8 miljoner kronor lägre än förväntad utdelning som bokfördes i årsbokslutet 2015. Lägre utfall än budget för finansiella kostnader beror på den låga skuldsättningen samt lägre räntekostnader för pensionsskulden. Låneskulden ligger kvar på 700 miljoner kronor vilket var samma som i årsbokslutet för 2015.

Årets resultat: Sammantaget blev det ekonomiska utfallet för perioden januari-april 65 miljoner kronor, vilket var 44 miljoner kronor bättre än budget. Den sammantagna årsprognosen för 2016 är 142 miljoner kronor, vilket är 42 miljoner kronor bättre än budget. Det som bidrar till den positiva avvikelsen är att skatteintäkterna, kommunens reavinster från försäljningar och finansnettot ser ut att bli högre än budgeterat.

Uppföljning av finansiella nyckeltal

För att följa upp att kommunen har en god ekonomisk hushållning görs en uppfoljning av kommunens finansiella nyckeltal, soliditet, nettokostnadsandel, självfinansiering av investeringar samt låneskuld.

Finansiella nyckeltal	Målvärde	Utfall 2016	Läge 2016	Utfall 2015
Nettokostnadsandel	>97,5 %	97,5%	●	98,7%
Soliditet*	Ska öka	+0,7 % -enheter	●	+0,3 % -enheter
Soliditet inklusive ansvarsförbindelse*	Ska öka	+1,1 % -enheter	●	+1,7 % -enheter
Självfinansieringsgrad av investeringar	Ska öka	41%	▲	81%
Låneskuld (målvärdet är beslutat tak)	1,5 mdkr	700 mdkr	●	700 mdkr
*avser utfall för perioden 2016-04				

Soliditet för perioden uppgår till 39,1 procent vilket är en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med i årsbokslutet 2015. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelser uppgår till 17 procent, en ökning med 1,1 procentenheter sedan årsbokslutet 2015. Ökningen beror på det positiva resultatet på 65 miljoner kronor för perioden samt att ansvarsförbindelsen avseende pensioner sjunker. Målet att soliditeten ska öka är därmed uppfyllt.

Årsprognosen för nettokostnadsandelen är 97,5 procent, en klar förbättring jämfört med årsbokslutet 2015 då motsvarande belopp uppgick till 98,7 procent.

Förbättringen beror på att skatteintäkterna har ökat mer än vad nettokostnaderna har gjort. Det som starkt bidrar till detta är nämndernas positiva budgetförläggning. Om årsprognoserna för årets resultat står sig kommer alltså målet för nettokostnadsandelen (97,5 procent) att uppnås.

Årsprognoserna för självfinansieringsgraden av investeringar är 41 procent, vilket är en minskning sedan årsbokslutet 2015. Om prognoserna håller i sig kommer målet om att självfinansieringsgraden ska öka inte att hållas.

Låneskulden per sista april uppgår till 700 miljoner kronor. Det är på samma nivå som i årsbokslutet 2016. Kommunens låneskuld vid utgången av 2016 kommer med stor sannolikhet att ligga betydligt lägre än det beslutade taket på 1,5 miljarder kronor.

Investeringar

I senaste beslutade budget (tertial 3 år 2015) var kommunens totala prognos för investeringar år 2016 991 miljoner kronor. Nettoutfallet av kommunens investeringar under perioden var 130 miljoner kronor. Under första tertialen 2016 har flera projekt blivit försenade och skjutits framåt i tiden.

Exempel på projekt som blivit framskjutna inom natur- och trafiknämnden är bl.a. projekt strandpromenader, Älta strandnära park och Utetaketet – näridrottsplatser. En av orsakerna till förseningarna är personalbrist som resulterar i att det inte går att genomföra projekt inom planerade tidsramen.

Även inom fastighetsområdet är flera projekt framflyttade p.g.a. personalbrist. Några av de största framflyttade projekten är komponentinvesteringar, reinvestering i äldre förskolor, kundvalsanpassning, köks- och matsalsombyggnader, arbetsmiljöåtgärder i kommunägda byggnader.

På grund av förseningar har nämnderna reviderat prognoserna för investeringar, och den ligger nu på 961 miljoner kronor, 30 miljoner kronor lägre än vid tertial 3 2015.

Stora nettoinvesteringar tertial I 2016 tkr	IB	Inkomster	Utgifter	Netto	UB
Södra Hedvigslund Älta	-44 597	26 439	-19 973	6 466	-38 131
Finnboda varv	-2 425	4 542	-130	4 412	1 987
Ältabergs verksamhetsområde	-53 746	1 951	-89	1 862	-51 885
Kvarnholmsförbindelsen	-155 569	0	-24 064	-24 064	-179 632
Ny påfartsramp vid Björknäs	-29 133	0	-11 318	-11 318	-40 451
Reinvestering ledningsnät	-21 619	0	-6 817	-6 817	-28 436
Strandparkens förskola lokalanpassning	4 441	0	-4 939	4 939	-498
Driftövervakningssystem skolor /förskolor	0	0	-5 013	-5 013	-5 013
Norra skuru	-26 434	83	-4 404	-4 321	-30 754
Reinvestering gatubelysning 2016	-2 339	0	-3 244	-3 244	-5 583

*IB står för ingående balans, d.v.s. föregående års sammanlagda belopp, och UB står för utgående balans, vilket är IB plus periodens utfall.

Investeringar per nämnd (mnkr)	Utfall TI 2016 (netto)	Prognos 2016 (netto)
Kommunstyrelsen (KS)	-102	-741
Stadsledningskontoret och stödenheter (KS)	-1	-16
Enheten för fastighetsutveckling och lokalenheten (KS)	-45	-431
Lokalenheten		
Exploateringsenheten (KS)	-55	-268
Myndighets- & huvudmannaenheter		
Välfärd skola (KS)	-1	-25
Välfärd samhällsservice (KS)	0	-2
Arbets- och företagsnämnden	0	0
Fritidsnämnden	-1	-6
Kulturnämnden	0	-1
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	0	-1
Natur- och trafiknämnden	-26	-210
Gata, trafik, park och natur	-17	-125
Avfallsverket	0	-10
VA-verket	-9	-75
Socialnämnden	-1	-3
Utbildningsnämnden	0	0
Äldrenämnden	0	0
Överförmyndarnämnden	0	0
Totalt nettoinvesteringar per nämnd	-130	-961

En fortsatt aktiv finansförvaltning

Kommunen fortsätter under 2016 sitt aktiva arbete med att utveckla finansförvaltningen. Minst en gång i månaden träffas finansgruppen, där ekonomidirektör, budgetchef, controller redovisning och kassafunktionen deltar, för genomgång av kommande likviditetsbehov. Med utgångspunkt från likviditetsprognos, till stor del baserad på information både från verksamheten, beslutas vilka upplåningar eller placeringar som ska genomföras för perioden. Under perioden januari till april har kommunen vid sex tillfällen gjort certifikatupplåning med nio affärer som följd samt två placeringar. Samtliga upptagna certifikatlån är en refinansiering för lån som förfallit, medan placeringar är en utökning. Ingen obligationsupplåning har genomförts.

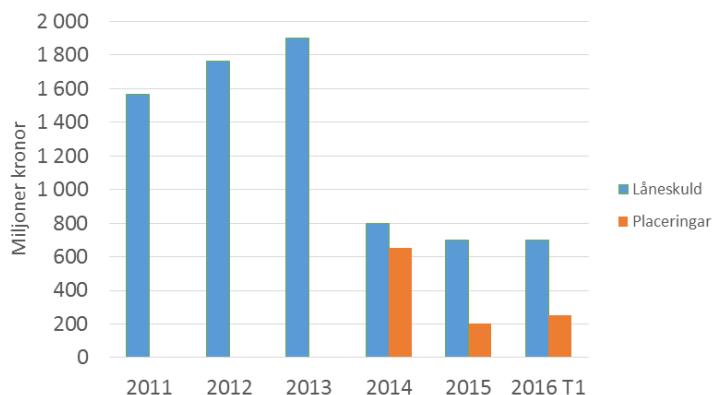
Under hösten 2015 genomförde revisorerna (Ernst & Young) en granskning av finanshanteringen. De noterade särskilt att processen för att bedöma prognostiserade likviditetsflöden har förbättrats väsentligt under senare tid, men rekommenderade andra utvecklingspunkter. Vissa åtgärder har genomförts såsom uppdatering av delegationsordning, rutiner för delegationbeslut samt utveckling av säkringsredovisning, medan arbetet kring uppdatering av reglementet kring medelsförvaltning är påbörjat.

Finansrapport

Kommunens hade ett positivt saldo på likvidkontona den 30 april 2016, på 118 miljoner kronor, samt en checkkredit på 1 miljard kronor. I syfte att diversifiera låneportföljen har kommunen tillgång till flera lånealternativ såsom ett obligationsprogram (Medium Term Note program) som uppgår till 1 miljard kronor, varav 300 miljoner nyttjats, och ett certifikatprogram som uppgår till 1 miljard kronor, varav 400 miljoner har nyttjats. Genom att fortfarande vara aktiv och närvarande på marknaden säkerställer Nacka att investerarna fortsätter att ha intresse av att finansiera kommunens verksamhet till bästa villkor.

Kommunens låneskuld låg i slutet av tertial 1 kvar på 700 miljoner kronor, vilket är samma nivå som vid ingången av 2016.

Kommunens överskottslikvid på 250 miljoner kronor den sista april var placerad hos Swedbank i deposit med förfall om 6 månader (förfall augusti och september). Placeringarna har ökat med 50 miljoner kronor jämfört med årets början, till följd av en lägre investeringstakt än planerat.

Nivån på låneskulden är den längsta på mer än fem år, vilket är en effekt av den fastighetsförsäljning som genomfördes i slutet av 2014 och som förändrade Nacka kommuns finansiella ställning väsentligt. Överskottslikvid uppstod, vilket placerades kortsiktigt för att användas vid investeringar i stället för upplåning. Den låga låneskulden är en god plattform inför framtiden, då lånebehovet återigen förväntas öka till följd av kommunens ökade befolkningstillväxt.

Portföljdata	Policy	30/4	31/12	31/8	30/4
		2016	2015	2015	2015
Nettoskuld (tkr)		700 000	700 000	700 000	900 000
Derivatvolym (% av skuld)		100%	100%	100%	78%
Ränta		2,45%	2,46%	2,27%	1,73%
Marginal		0,21%	0,27%	0,19%	0,13%
Ränterisk (12 mån, tkr)		0	0	0	2 284 310
Räntekostnad (12 mån, tkr)		17 606 000	17 688 350	16 317 000	16 101 750
Räntebindningstid (år)	1-5 år	4,75	5,05	5,46	4,46
Räntebindning (<1 år)	Max50%	0%	0%	0%	22%
Kapitalbindningstid (år)		0,79	0,84	0,99	0,85
Kapitalbindning (<1 år)	Max50%	57%	57%	57%	67%
Antal lån		6	8	6	8
Största långivare		Danske Bank	Danske Bank	Danske Bank	Handelsb
Största långivare (andel)	Max50%	50%	63%	63%	44
Största derivatmotpart		Nordea	Nordea	Nordea	Nordea
Största derivatmotpart (andel)		57%	57%	57%	57%

Ovanstående sammanställning visar nuvarande externa skuldsättning exklusive utnyttjandet av checkkrediten hos Nordea.

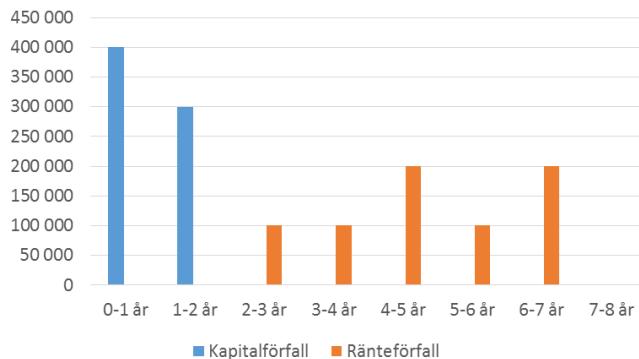
I februari sänkte Riksbanken reproräntan till den historiskt lägsta nivån, -0,5 procent. Marginalen jämfört med stibor har vid upplåningen ökat men då stibor varit negativ har certifikatlån ändå upplånats till negativ ränta. Marginalerna (0,21 procent) har ökat jämfört med motsvarande period förra året (0,13 procent), men minskat något jämfört med årsskiftet.

Den genomsnittliga räntan uppgår till 2,45 procent, vilket är högre än motsvarande period förra året. Det som drar upp snitträntan är främst de utestående ränteswapparna som uppgår till totalt 700 miljoner kronor. Exkluderas dessa skulle den genomsnittliga räntan varit -0,05 procent. Placeringarna har skett till positiv ränta.

Att Nacka kan finansieras sig billigt på kapitalmarknaden är viktigt för framtiden då kommunen, för att klara framtida investeringsbehov till följd av den ökade tillväxten av kommunens befolkning, åter förväntas öka sin skuldsättning.

Att låneskulden har minskat kraftigt under det senaste 1-2 åren medför att portföljen fortfarande är utanför ramarna för räntebindning och kapitalbindning. Givet prognos om nyupplåning de närmsta åren kommer portföljen hamna inom policyramarna efterhand som ny finansiering upphandlas. Danskebank är störst långivare vid balansomdagen (50 procent) då de lämnat bästa räntan, vilket innebär att vi, till skillnad från vid årsskiftet, ligger inom kommunens reglemente.

Figur Förfallopprofil

I ovanstående diagram framgår fördelningen mellan ränte- och kapitalbindning dvs när nästa ränteomsättning respektive kapitalförfall sker. Kapitalbindningen ligger inom 1-2 år vilket är naturligt då större delar av portföljen är finansierat kort (3 månader) via certifikatprogrammet. Övrig finansiering på 300 miljoner kronor är obligation som har drygt 1 år i återstående löptid. Räntebindningen har skapats med hjälp av ränteswappar, totalt 700 miljoner kronor, som innebär att en fast ränta betalas med löptider från 2018 till 2022.

Vi ser ett fortsatt stort intresse från investerarna när det gäller placering i kommunpapper. Emissioner av certifikat har sänkt finansieringskostnaderna väsentligt för kommunen och vi ser fortsatt ett mycket stort intresse. I kapitalmarknaden däremot, har den stibor som fixas gällt vilket innebär att Nacka i flera emissioner har finansierat sig till negativ ränta. I utestående obligationslån betalas emellertid marginalen på 0,19 procent givet att stibor är fastställt till 0 procent. Säkringen i låneportföljen har effektivitetstestats och är uppfylld.

Motpartsfördelning

Kommunen har arbetat aktivt med alla banker för att säkerställa en god spridning av krediterna. I nuläget kvarstår enbart kapitalmarknadsfinansiering fördelat på följande motparter. Inga ränteswappar har stängts eller omstrukturerats.

Motpartstabell						
(Tkr)	Nominellt (lån)	Relativt (lån)	Antal	Nominellt (derivat)	Relativt (derivat)	Antal
Danske bank	350 000	50%	3			
Handelsbanken	275 000	39%	2	100 000	14%	1
Nordea				400 000	57%	4
SEB				100 000	14%	1
Swedbank	75 000	11%	1	100 000	14%	1
Summa	700 000	100%	6	700 000	100%	7

Nämnderna analys

I det följande sammanfattas nämndernas verksamhet och ekonomiska utfall för årets första fyra månader fram. Sammanfattningen görs utifrån nämndernas egn bokslut. Nedan visas nämndernas ekonomiska utfall för perioden och prognos för helåret 2016.

Utfall och årsprognos för nämnder och verksamheter

Driftredovisning (mnkr)	Utfall 2016-04	Budget 2016-04	Avvikelse	
			för perioden	för års- prognos
Kommunstyrelsen totalt	● -14	-39	25	21
Kommunfullmäktige (KS)	-1	-2	0	0
varav revision	0	-1	0	0
Kommunstyrelsen (KS)	-21	-30	10	10
varav tunnelbanan	-3	-13	10	10
Stadsledning & stödenheter (KS)	-33	-30	-2	0
Söderörnsbrandförsvar (KS)	-12	-12	0	0
Fastighetsutveckling (KS)	2	2	0	0
Lokalenheten (KS)	16	8	9	12
Myndighet- och huvudmannaenheter (KS)	1	1	0	-1
Välfärd skola (KS)	18	11	6	0
Välfärd samhällsservice (KS)	4	3	1	0
Arbets- och företagsnämnden	▲ -61	-60	-1	-3
Fritidsnämnden	● -43	-45	2	1
Kulturnämnden	▲ -44	-43	-1	-2
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	● -10	-10	1	0
Natur- och trafiknämnden	● -64	-85	21	4
Socialnämnden	● -226	-229	3	7
Utbildningsnämnden	▲ -871	-865	-6	-6
Äldrenämnden	● -237	-239	2	1
Överförmyndarnämnden	▲ -2	-2	0	-1
Finansförvaltningen (skatter, finans, pensioner, reavinster)	1 648	1 650	-1	19
Summa Nacka kommun	65	21	44	42

▲ =nämnden/ verksamheten prognoseras underskott

Kommunstyrelsen

Verksamhet Bra

Lokalenheten arbetar med flera aktiviteter för att öka nöjdheten bland sina hyresgäster, då nöjd-kund-index har sjunkit under senaste tiden. Enheten har under perioden skapat flera boenden för nyanlända flyktingar i exempelvis tomställda skolor och bostadsrätsföreningar och också genom inhyrning av boenden från privatpersoner. Ett boende för ensamkommande barn skapades i en tomställd villa och driftsattes i mars. Ett intensivt arbete pågår med att planera flera alternativa lösning för att möta alla sorters behov av boende.

Enheten för fastighetsutveckling rapporterar att produktionen av förskolan Lotsen, med åtta avdelningar på Lots- och Galärvägen i Boo är i slutfasen och inflytning beräknas ske i augusti. Projektavslut pågår gällande ombyggnad av Myrsjöskolans skolkök och provisorisk parkering vid Sickla skola. I det nya avtalet för strategisk partnering har enheten under första halvåret arbetet med upphandling av resurser samt projektering av Myrsjöskolan/Rödmyrans och Utskogens förskola, bågge under bygglovsprövning för byggstart till hösten. Avtalet omfattar även byggnation av sociala bostäder.

Inom **Välfärd skola** har kundundersökningar genomförts inom förskola, grundskola och gymnasieskola och resultatet visar en fortsatt hög nöjdhet bland elever och föräldrar i Nackas kommunala förskolor och skolor. En ökning i nöjdhet syns inom årskurs 8 och fritidshem. Inom gymnasieskolan behöver skolorna förbättra hur informationen till eleven ser ut under kursernas gång. 80 procent av eleverna på YBC och Nacka gymnasium kan rekommendera sina skolor, vilket är höga siffror. Skolvalet visade att många av de kommunala skolorna är populära och flera skolor har nått sitt kapacitetstak.

Inom **Välfärd samhällsservice** arbetar man vidare med att åstadkomma delaktighet för sina olika målgrupper, vilket är en utmaning när det gäller personer med nedsatt kognitiv förmåga. En metod som här visat sig vara en framkomlig väg inom LSS-verksamheterna är Happy-or-Not, en digital metod för mätning av direkt kundrespons. Inom Nacka seniorcenter har en verksamhet fått beviljade stimulansmedel för att utveckla kvalitet och trygghet på demensenheterna nattetid.

Risk- och konsekvensbedömning för tunnelbaneavtalet

Under hösten 2014 togs en risk- och konsekvensanalys gällande tunnelbaneavtalet fram. I den lyftes de som bedöms vara de största riskerna för Nacka kommunens del med utbyggnaden av tunnelbana till Nacka fram. Det som fortsatt bedöms som mest kritiskt i dagsläget är att öka effektiviteten i stadsbyggnadsprocessen, så att kommunen kan klara sitt åtagande avseende takten i bostadsbyggandet fram till 2030. I en uppföljning som gjorts av stadsbyggnadsprojekt i förhållande till mål om nya bostäder och arbetsplatser (KFKS 2016/293) framkommer att utifrån den gällande genomförandeplaneringen, och de uppdaterade tidplanerna i de enskilda stadsbyggnadsprojekten, är bedömningen att det finns goda förutsättningar att nå kommunens övergripande mål gällande bostadsbyggande och nya arbetsplatser.

Som konstaterades i årsbokslutet för 2015 så klarar stadsbyggnadsprocessen av kompetensförsörjningen i dagsläget, men det är svårt att få tag på nyckelkompetens. Av stor vikt för kompetensförsörjningen att Nacka är en attraktiv arbetsgivare både för befintlig personal och kommande medarbetare.

Risk	Läge
Vi klarar inte takten i bostadsbyggandet	■
Kompetensförsörjning	■
Vikande efterfrågan på bostäder/mark	●
Hinna bygga ut välfärdstjänster	●
Opinionen hos medborgarna	●
Tunnelbanan blir försenad och dyrare	●

Insatta resurser ■ **Bra**

Det ekonomiska utfallet för kommunstyrelsen för perioden var 25 miljoner kronor bättre än budget. Prognosens för helåret är ett överskott på 21 miljoner kronor jämfört med budget. Medfinansiering av tunnelbanan innehåller lägre KPI-uppräkning och därmed lägre kostnader med drygt 9,5 miljoner kronor.

Lokalenheten och enheten för fastighetsutveckling hade ett sammantaget utfall för perioden på 19 miljoner kronor, vilket var 9 miljoner kronor över budget. Årsprognosens för enheterna är sammanlagt 40 miljoner kronor, vilket är 12 miljoner kronor än budget. Den positiva avvikelsen beror på ökade hyresintäkter kopplat till lokaler som hyrs av kultur- och fritidsnämnden, högre försäkringsersättning för Långsjöns förskola, som brann ned, lägre kostnader för underhåll och skötsel än budgeterat samt lägre kapitaltjänstkostnader.

Välfärd skola hade ett ekonomiskt utfall för perioden som var 17,7 miljoner kronor, vilket var 6,4 miljoner kronor bättre än budget. Prognosens för helåret är en ekonomi i balans. Välfärd skola har ett budgeterat överskottsmål på 9,2 miljoner kronor. I en långsiktig bedömning av risker och utmaningar lyfter produktionsdirektören bl.a. fram ett fortsatt lågt underlag av förskolebarn, lärarbrist och höga lärarlöner och ett gott mottagande och snabb integrering av nyanlända elever i verksamheten.

Välfärd samhällsservice hade ett ekonomiskt utfall för perioden som innebar ett överskott med 1,4 miljoner kronor jämfört med budget. Prognosens för helåret är en ekonomi i balans.

Lägesrapportering avseende särskilda uppdrag till nämnden i Mål och budget 2016-2018

- Kommunstyrelsen gavs i uppdrag att införa uppdaterad gränsdragningslista i interna hyreskontrakt per 1 maj 2016, huvudsakligen innehållande att ytter skötsel och snöröjning flyttas från hyresgästen till hyresvärdens. Införandet av ny gränsdragningslista som styr ansvarsfördelningen mellan verksamheterna och fastighetsägaren (lokalenheten) pågår sen den 1 maj. Den nya gränsdragningslistan kommuniceras med varje kund och kommer också att läggas på fastighets hemsida på intranätet.

- Kommunstyrelsen gav i uppdrag att inventera golv och inomhusmiljön på förskolorna och ta fram en åtgärdsplan, inom ramen för en särskild satsning för en ”giftfri förskola”. Lokalenheten har som plan att planera in ett uppstartsmöte före juli månad tillsammans med miljöenheten och expertisstöd från KTH, gällande denna fråga.
- Kommunstyrelsen i uppdrag att under 2016 återkomma med förslag på fastighetsförsäljning under året i syfte att klara kommande investeringar med en bibehållen rimlig nivå på låneskulden. Stadsledningskontoret jobbar med frågan. Se ärende 19 april 2016, Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott KFKS 2016/269. Förslag till beslut beräknas läggas fram under hösten 2016.
- Kommunstyrelsen gavs i uppdrag att göra en samlad markinventering och utarbeta en strategi för hur marken långsiktigt bör användas. Arbetet löper på och ett inledande möte med representanter för berörda enheter, bland annat enheten för strategisk stadsutveckling, har genomförts med fokus på upplägg framgent samt vad arbetet ska mynna ut i. En kartläggning har påbörjats i samtliga stadsdelar. Under hösten planeras kartläggningen och strategin att redovisas.

Arbets- och företagsnämnden

Verksamhet Bra

Under perioden fick 67 personer egen försörjning efter insats från kommunen, vilket är en ökning med motsvarande 28 personer (70 procent) i förhållande till föregående tertial.

Nacka kommuns ökade mottagande av nyanlända och ensamkommande barn ställer kommunen inför nya utmaningar utifrån dess uppdrag som kommun. Kommunen har mött stort engagemang och nyfikenhet i civilsamhället men också oro inför vad ett ökat flyktingmottagande innehåller.

Under våren avslutades uppdraget i Saltsjö-Boo, Graninge stiftsgård, där evakueringsboende bedrivits med ett otroligt engagemang från grannar och medborgare i Nacka. I februari öppnade kommunala produktionen Välfärd samhällsservice sitt första HVB hem för ensamkommande barn i Storängen. Även denna verksamhet fick mycket positivt mottagande av närboende.

Öppet hus på boendet i Storängen, där ungdomarna och personalen fick besök av grannar, som erbjöd sig att hjälpa till i trädgården, bjuda hem ungdomarna på middag och starta fotbollslag.

Hittills har 43 nyanlända flyktingar fått bostad genom kommunens omsorg. Sju personer har fått bostad hos privatpersoner och fyra personer har fått bostad genom inköp av bostadsrätt. Efter ombyggnation i den före detta förskolan Strandparken på Flädervägen i Älta har 32 personer erbjudits boende, merparten barnfamiljer. Det finns en relativt god planering för bostadsförsörjningen för de planerade anvisningarna fram till och med oktober november. Dock kvarstår det cirka 140 hyresgäster, som anvisas i slutet på året där det idag inte finns någon planerad lösning.

Kommunfullmäktige har i mars 2016 beslutat om en utveckling av kundvalet arbetsmarknadsinsatser som inkluderar insatsformen språk- och arbetsintroduktion och gäller från 1 april 2016. Syftet med insatsen är att 50 procent av insatstiden ska förläggas till en arbetsplats och därmed påskynda språkkompetensen.

Insatta resurser ▲ Har brister

Utfallet för årets första tertial på nettokostnader på 60,7 miljoner kronor, en negativ avvikelse med 1,2 miljoner kronor jämfört med budget. Prognosens för året är en negativ avvikelse på 2,5 miljoner kronor i förhållande till budget. Största negativa avvikelse, -6 miljoner kronor, återfinns inom verksamheten ensamkommande barn. Orsaken är dels högre utrednings- och uppföljningskostnader och dels högre boendekostnader.

Vidare avviker kostnaderna för ekonomiskt bistånd negativt. Det är ingen stor avvikelse men det finns tendenser som kan orsaka större avvikelser. När nyanlända Nackabor etablerar sig i Nacka dröjer det innan de får sin etableringsplan och därmed kan få sin etableringsersättning. Detta tidsglapp genererar fler hushåll med ekonomiskt bistånd.

Positiva avvikelser finns för verksamheten communal vuxenutbildning om totalt 2,1 miljoner kronor. En orsak är högre statsbidrag. Kundvalet arbetsmarknadsinsatser beräknas få en positiv ekonomisk avvikelse på 2 miljoner kronor och förklaras av färre kunder jämfört med budgetantagande.

Fritidsnämnden

Verksamhet Bra

Satsningar på fritid för alla har varit i fokus under perioden, bland annat har 300 barn och unga erbjudits gratis sportlovsverksamhet.

En speciell publikation med tips på kultur- och fritidsaktiviteter för personer med funktionsnedsättningar har tagits fram i samverkan med flera kommuner i regionen.

Grönt ljus, ett miljösmart belysningsprojekt, har sjösatts och installerats på Boovallen för att spara energi och minska störande belysning för grannar. Drygt 2,3 miljoner kronor har fördelats i stöd till 68 fritidsföreningar i Nacka. Av utbetalningarna gick 59 procent till pojkar och 41 procent till flickor. Annat som nämnden tar upp:

- Intensivsimskola har erbjudits under våren i samverkan mellan boenden för nyanlända flyktingar och simföreningen i Saltsjöbaden med stöd från kommunen.
- Färdigställandet av Älta IPs motorikbana för barn mellan 7-11 år har påbörjats och väntas vara klart under sommaren 2016. Även en beachvolleybollplan på Älta IP har påbörjats under perioden.
- Kommunen har under perioden ingått två kommunövergripande överenskommelser för att öka tillgängligheten till anläggningar och bli mer resurseffektiva;
  - Nacka ska tillsammans med flera kommuner i länet och Stockholms läns landsting hitta modeller för att öka utbud av aktiviteter genom faktisk samverkan över kommungränserna främst gällande tillgång till anläggningar för mindre/smalare och ofta ytkrävande idrotter, satsningar på idrott för personer med funktionsnedsättningar samt publika arenor med specifika tävlingskrav.
  - Nacka ska tillsammans med 126 kommuner i Sverige skapa framtidens boknings- och bidragssystem för kultur- och fritidsverksamhet. Systemet ska förenkla för föreningar, privatpersoner och företag att använda kommunala lokaler och göra det lättare att söka bidrag.

Insatta resurser Bra

Utfallet för perioden var ett positivt utfall på 1,9 miljoner kronor jämfört med budget. Nettoutfallet är 43,2 miljoner kronor mot budgeterade medel om 45,1 miljoner kronor. Av överskottet för perioden avser 1,3 miljoner kronor ej

debiterade hyror av projekt som inte färdigrapporterats som bland annat Myrsjö IP och Björknäs IP. 0,6 miljoner kronor avser övriga driftverksamheter där medlen kommer att förbrukas under året.

Årsprognosens pekar i dagsläget på ett positivt resultat på 1 miljon kronor, som beror på lägre lokalkostnader än budgeterat enligt ovan.

Kulturnämnden

Verksamhet ■ Bra

Under perioden ingår Nacka kommun i ett samarbete med andra kommuner i länet och Stockholms läns landstings kulturförvaltning för att kunna erbjuda barn och unga ett bredare och bättre utbud av aktiviteter inom kultur- och musikskola. Samverkan syftar del till att kunna erbjuda smalare ämnen och kurser, dels att kunna öka utbudet för barn och unga med omfattande funktionsnedsättningar.

- Verksamheten vid museet Hamn har utvecklats och fler besökare och även större grupper och skolklasser besöker museet
- Två nya konstverk har producerats under perioden; Långsjöodjuret vid Långsjöns förskola, som skapats av konstnären Torbjörn Berg tillsammans med barnen på förskolan – och verket Skulpturer i omvandlingen vid Lotsens förskola av konstnären Roland Persson, även det tillsammans med barnen på förskolan.

Konstnären Torbjörn Berg vid verket Långsjöodjuret som producerats tillsammans med barnen på Långsjöns förskola.

Insatta resurser ▲ Har brister

Perioden uppvisar en nettokostnad på 43,7 miljoner kronor, en negativ avvikelse på 0,7 miljoner kronor jämfört med budget. Prognosens för helåret är en negativ avvikelse jämfört med budget på 2,2 miljoner kronor, varav 800 tusen kronor avser minskade kostnader för utebliven hyreshöjning samt ett underskott på 3 miljoner kronor för musikskolan i likhet med föregående år.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Verksamhet **Bra**

Bedömningen är att verksamheten löper enligt plan. Handläggningstiderna är överlag korta inom nämndens ansvarsområde och måluppfyllelsen god för perioden med undantag för nybyggnadskartor och lantmäteriförrättningsar.

Insatta resurser **Bra**

Resultatet för perioden är -9 840 tkr, en positiv avvikelse från årsbudgeten med 652 tusen kronor. Avvikelsen beror till stor del på att kostnaderna för projektverksamheten är lägre än vad som budgeterats för perioden. Två för året nya projekt, inventera markföroreningar och arbetet med att avsluta äldre ärenden bygglov, har ännu inte medfört några större kostnader vilket bidrar till avvikelsen för perioden. Årsprognosens är ett ekonomiskt utfall i linje med budgetet.

Natur- och trafiknämnden

Verksamhet **Bra**

Nämndens verksamhet och ekonomi påverkas starkt av vädret. Den överlag milda vintern 2015/16 ledde till låga kostnader för vinterunderhåll, men då året inleddes med stora temperaturvariation uppstod fler s.k. potthål i gator och vägar än normalt. Potthålgarantin – som innebär att – fungerade någorlunda men det har varit vissa inkörningsproblem med en ny entreprenör.

När det gäller belysningsnätet i kommunen så kommer ett stort antalträstolpar och rostangripna stålstolpar behöva byta ut inom en snar framtid och planering för detta pågår. Det har varit många felanmälningar av belysning, framför allt på Sicklaön och i delar av Boo. Aktuella anläggningar närmrar sig sin tekniska livslängd, vilket har bidragit till att entreprenören haft svårigheter att åtgärda fel inom den tid som är avtalad och även återkoppling till medborgarna har tagit för lång tid i vissa fall. Åtgärder har vidtagits för att förbättra situationen.

- Uppföljning som gjorts under våren av införandet av parkeringsavgifter på västra Sicklaön visar att framkomligheten har ökat avsevärt och tillgång på parkering har förbättrats på de avgiftsbelagda gatorna.
- Flera cykelmätare har köpts in och placerats ut i kommunen för att bättre kunna följa målet att fler ska cykla.
- I kommunens naturreservat har bl.a. en stig anlagts i Skogsö i närheten av Skutviken och mot Fisksätra marina och nya passager för gående har skapats i Knarrnäs. Svärdsö naturreservat har vunnit laga kraft då miljö- och energidepartementet beslutade att avslå överklagan.

I april påbörjade arbetet med fällning av aluminium i Långsjön, en miljövänlig åtgärd som görs i syfte att få ner de höga fosforhalterna som bidrog till förra sommarens algblooming i sjön och som ledde till avrådan från bad. Allmänhetens stora intresse har visat att Långsjön betyder mycket för många.

Vatten och avlopp

- Vädret har varit positivt för VA-verksamheten med liten nederbörd och långsam avrinning och snösmältnings.
- Ny teknik har provats på en pumpstation i syfte att få ned svavelvätehalterna, som blivit ett ökande problem p.g.a. luktstörningar men framför allt snabbare nedbrytning av anläggningar och rörnät. Metoden är relativt kostsam i drift men förlänger livstiden på anläggningarna och minskar risken för luktstörningar i närområdet.
- De stora planerade ledningsarbetena i samband med utbyggnaden av tvärbanan är inne i en intensiv genomförandefas.
- Ett nytt övervakningssystem för driften av VA-anläggningen är installerat. I samband med det genomförs nu en översyn av kommunikationsfunktionen mellan det överordnade systemet och anläggningarna i syfte att ge en kapacitetsstarkare och säkrare dataöverföring.

Avfall

- Boo ÅVC har blivit fördröjd och kommer tidigast att invigas i början av kvartal 4 2016. Inget bygglov har erhållits för att etablera en ÅVC i Älta, och därför kommer inte någon ÅVC att driftstartas under 2016.
- Förstudien rörande gemensam kretsloppspark i Kil, tillsammans med Värmdö kommun, pågår enligt plan.
- Antal matavfallskunder och mängden insamlat matavfall fortsätter att öka. Från januari 2015 kan andelen utsorterat matavfall följas upp fördelat för hushåll och verksamheter. Detta leder till att en mer detaljerad analys av utfallet kan göras.

Insatta resurser Utmärkt

Gata, väg, park och natur hade ett överskott på 12,3 miljoner kronor för perioden. Av dessa berodde 4,6 miljoner kronor på lägre kapitalkostnaderna än budgeterat p.g.a. senareläggning av investeringar. Resterande överskott fanns framförallt inom park och natur, 2,8 miljoner kronor, vinterunderhållet 2,2 miljoner kronor samt lägre kostnader inom väg och trafik på grund av årsvariationer. Årsprognosens för gata, väg, park och natur är 3,3 miljoner kronor.

VA-verksamheten ett överskott på ca 6 miljoner kronor under perioden. Lägre kapitaltjänstkostnader är budgeterat utgjorde 3,5 miljoner kronor, något högre

intäkter än budgeterat 0,7 miljoner kronor samt lägre kostnader på 2,1 miljoner kronor, majoriteten från avloppsrenings 1,2 mnkr.

Avfallsverksamheten hade för perioden ett överskott på 4,1 miljoner kronor mot budget. Kostnaderna följde budgeten med undantag för driftskostnaderna för ÅVC:er, som gav ett överskott på 0,4 miljoner kronor. Intäkterna visade också på ett överskott, insamling slam 0,7 miljoner kronor. Samt övriga taxor ger ett överskott på 1,4 miljoner kronor. Lägre kapitalkostnaderna än budgeterat gav ett överskott på 0,3 miljoner kronor.

Lägesrapport avseende särskilda uppdrag nämnden fick i Mål och budget 2016-2018

Nämnden fick i uppdrag att se över möjligheterna att få statliga medel, t.ex. ur stadsmiljöavtalet, för investeringar som krävs för att kunna utöka pendelbåtstrafiken. Frågan att utöka den permanenta pendelbåtstrafiken ligger hos Trafikförvaltningen (Stockholms Läns Landsting). Innan byggnationer av bryggor eller kaj påbörjas behöver överenskommelser med Trafikförvaltningen samt övriga berörda kommuner vara färdiga. Andra externa aktörer tittar på möjligheterna, men om det verkligen sjösätts är ytterst osäkert.

Idag äger inte kommunen några av de kajanläggningar som skulle kunna bli aktuella för en utökad pendelbåtstrafik. För att söka pengar från stadsmiljöavtalet behöver det vara en egen anläggning och byggstart vara nära. När ett övertagande av anläggningar kan ske beror på många faktorer, men ligger troligtvis inte inom de kommande åren. Byggstart kommer inte att fattas beslut om förrän en överenskommelse med Trafikförvaltningen är färdig. För stadsmiljöavtalet gäller att stöd endast kan tilldelas åtgärder som färdigställs senast 2018, vilket bedömningen är att kommunen inte hinner med. Enligt förordning 1009:237 finns varje år möjlighet att söka om statlig medfinansiering för summor under 25 mnkr.

Socialnämnden

Verksamhet

Situationen kring ensamkommande barn har medfört att personal inom myndighetsutövningen har fått ställas om, vilket har lett till att uppföljningar inom individ- och familjeomsorgen för barn och unga inte kunnat genomföras enligt plan.

Svårigheter att rekrytera inom barn och unga – som de flesta kommuner i länet och landet sedan en tid vittnat om – har nu börjat märkas i Nacka. Personalomsättningen har ökat och konsulter har fått tas in, både vad gäller chefer och socialsekreterare. Sjukskrivningar inom individ- och familjeomsorgen p.g.a. utmattningssymtom har ökat.

Inom individ- och familjeomsorgen för vuxna pågår ett arbete med att motivera, med stöd av motiverande samtal, till frivillig vård och öppenvård istället för tvångsvård. Det är ett arbete som har fått genomslag och enheten har därmed lyckats hålla kostnaderna nere.

Resultaten för kvalitetsbarometern för LSS 2016 visar att utvecklingen är positiv inom serviceboenden och gruppboenden, men negativ för daglig verksamhet. För alla verksamheter ligger dock kundernas bedömning av verksamheterna över det som anses vara tillfredsställande resultat.

Insatta resurser **Bra**

Det ekonomiska utfallet för perioden var 3 miljoner kronor bättre än budget. Alla verksamheter med undantag från barn och unga och myndighet och huvudman hade ett positivt resultat. Årsprognosens för socialnämnden är 6,5 miljoner kronor. För verksamheten barn och unga prognostiseras ett underskott på 6 miljoner kronor och för nämnd och myndighet och huvudman underskott på 2 miljoner kronor, medan områdena individ- och familjeomsorg för vuxna, funktionsnedsättning och socialpsykiatri har prognoser enligt budget eller bättre.

Inom området funktionsnedsättning skulle ett gruppboende i Tollare med 18 platser startats i början av året, men inflyttning har fördömts, vilket bidrar till en positiv budgetavvikelse med cirka 10 miljoner kronor. Arbetet med att ompröva ärenden som gäller insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) fortsätter. Omprövningarna leder till att besluten anpassas till aktuell rättspraxis. Arbetet har lett till en ökad kostnadskontroll.

Kostnaderna har fortsatt att öka för barn och unga som är placerade i dagbehandling med skola. Antalet barn och unga som tvångsomhändertagits enligt lagen om vård av unga (LVU) har ökat under perioden, jämfört med motsvarande period föregående år. Kostnaderna för LVU-placeringar har ökat med 39 procent jämfört med motsvarande period föregående år.

När det gäller nämnd, myndighet och huvudman så beräknas driftprojektet Pulsen Combine gå med överskott. Det beror bl.a. på att investeringsmedel räcker längre som följd av en ökad kostnadskontroll med den nya projektorganisationen (t.ex. kommunintern projektledare), då driftsmedel inte behöver användas till externa konsulter. Kostnaderna inom barn och unga har dock ökat p.g.a. ökad personalomsättning och behov av att ta in konsulter.

Utbildningsnämnden

Verksamhet **Bra**

Resultatet är överlag bra för de nyckeltal som ingår i utbildningsnämndens måluppföljning som grundar sig på en undersökning där elever och föräldrar besvarat enkäter om de ser på verksamheten i förskolan och skolan. De flesta förskolor och skolor har en hög andel nöjda föräldrar och elever. På de fem

förskolor, sex grundskolor och fyra gymnasieskolor som har mindre än 80 procent nöjda kommer särskild uppföljning att göras.

Förskola

För förskolan är resultaten övervägande positiva. Ett nytt nyckeltal som följs handlar om förskolans arbete med naturvetenskap och matematik och 84 procent av föräldrarna är nöjda inom det området, vilket är högre än i andra jämförbara kommuner.

Strategiska mål och nyckeltal förskola¹

Strategiskt mål och lägesbedömning	Nyckeltal	Mål- Utfall värde 2016	
Maximal utveckling och stimulerande lärande	Andel föräldrar som anser att verksamheten är stimulerande för deras barn	95	96
	Andel föräldrar som anser att förskolan arbetar med att utveckla mitt barns förståelse för naturvetenskap och teknik.	80	84
	Andel förskolor med minst 80 procent nöjda föräldrar.	100	95
Reellt inflytande	Andel föräldrar som anser att deras barns tankar och intressen tas tillvara.	85	85
	Andel föräldrar som får tydlig information om hur barnet utvecklas.	90	86
Valmöjligheter	I alla kommundelar ska utbudet av platser i förskolan motsvara efterfrågan.	4	4
Trygg och säker arbetsmiljö	Andel föräldrar som anser att barnet är tryggt i verksamheten.	95	96

Grundskola

När det gäller grundskolan ligger nöjdheten bland eleverna generellt sett högre än i jämförbara kommuner. När det gäller uppfattningarna om trygghet och fokusering på lektionerna är resultatet i nivå med snittet.

Andelen elever som fick sitt förstahandsval av skola till höstterminen 2016 är 87 procent, en procentenhet lägre än 2015 (målvärde 95 procent). I valen till förskoleklass fick 92 procent sitt förstahandsval, en viss minskning jämfört med föregående år. I årskurs sju fick 79 procent sitt förstahandsval, vilket är en något större andel än föregående år.

Nackas grundskoleelever hör till de elever som lyckas bäst i hela landet. Det visar en ny nationell rapport, Öppna jämförelser, från Sveriges Kommuner och Landsting, SKL. Nackas skolor får mycket höga poäng vad gäller elevresultat i betyg och nationella prov läsåret 2014-2015. Av landets 290 kommuner kommer grundskolorna i Nacka på en tredjeplats.

¹ Utbildningsnämnden följer fler nyckeltal än som visas i tabellerna i detta avsnitt. Här visas de nyckeltal, främst från kundundersökningen, där mätningar har skett under 2016 och utbildningsnämndens uppdaterade lägesbedömningar utifrån dessa.

Strategiska mål och nyckeltal grundskola

Strategiskt mål och lägesbedömning	Nyckeltal	Mål- värde	Utfall 2016
Maximal utveckling och stimulerande lärande	Andel elever som lär sig nya saker varje dag i skolan.	90	78
	Andel personal med pedagogisk högskoleutbildning i fritidshemmet.	36	27
	Andel skolor med minst 80 procent nöjda elever.	100	83
Reellt inflytande	Andel elever som anser att de har inflytande på skolarbetet (genomsnitt av tre enkätfrågor).	75	69
	Andel elever som anser att de får veta hur det går för dem i skolarbetet.	90	82
	Andel elever som anser att de får vara med och bestämma på sitt fritidshem.	75	89
Valmöjligheter	Andel föräldrar som har fått sitt förstahandsval tillgodosett vid val av skola.	95	87
	Andel elever som anser att de är trygga i skolan.	95	90
Trygg och säker arbetsmiljö	Andel elever som anser att de kan fokusera på skolarbetet på lektionerna.	75	79
	Andel elever som varje skoldag deltar i någon form av fysisk aktivitet i skolan.	75	60

Gymnasieskola

Enkätsvaren för gymnasieskolan visar att eleverna i relativt hög grad är nöjda med sin skola men för områden som återkoppling, motivation att lära sig mer och inflytande är resultaten långt från målet och de har i en del fall försämrats.

Resultatet på ett flertal nyckeltal har försämrats mellan 2014-2016 och målnivåerna nås inte. Till skillnad från resultaten i förskola och grundskola har Nacka när det gäller resultaten i gymnasieskolan inte något försprång jämfört med andra kommuner. Resultatet är i nivå eller under genomsnittet i länet.

Andelen skolor som har minst 80 procent nöjda elever har minskat de senaste åren. Eleverna på naturvetenskapsprogrammet är de som i högsta grad kan rekommendera sitt gymnasieprogram.

Strategiska mål och nyckeltal gymnasieskola

Strategiskt mål och lägesbedömning	Nyckeltal	Mål- värde	Utfall 2016
Maximal utveckling och stimulerande lärande	Andel elever som anser att undervisningen motiverar till att vilja lära sig mer.	65	48
	Andel skolor med minst 80 procent nöjda elever.	100	56
Reellt inflytande	Andel elever som anser att de kan påverka arbetsättet under lektionerna.	55	40
	Andel elever som får information om hur de ligger till under kursens gång.	65	45
Trygg och säker arbetsmiljö	Andel elever som känner sig trygga i skolan.	95	92
	Andel elever som anser att det är arbetsro på lektionerna.	60	51

Insatta resurser ▲ Har brister

Det ekonomiska resultatet prognostiseras till ett underskott på 5,6 mnkr.

Underskottet finns inom gymnasieskolan (-6 mnkr) och beror på att det är fler

elever i gymnasieskolan än prognostiseras och fler nyanlända elever som går språkintroduktionsprogrammet än beräknat i budget. Prognosens bedöms dock som osäker. För vårdnadsbidraget prognostiseras ett överskott på 0,4 mnkr.

Lägesrapport avseende särskilda uppdrag nämnden fick i Mål och budget 2016-2018

- En uppdatering av den utbildningsstrategiska strategin pågår och nämnden kommer ta beslut i frågan under hösten 2016.
- Översynen av checkarna för förskola och fritidshem kommer att redovisas till nämnden i september.
- Projektet för att stimulera läslust hos barn och unga sker tillsammans med kulturnämnden. Skolorna har fått möjligheten att för en summa pengar per inskrivet fritidshemsbarn göra insatser som ska redovisas till utbildningsenheten i oktober.
- Genom satsningen ”En giftfri förskola” har alla förskolor möjlighet att för en summa pengar per barn byta ut äldre utrustning och leksaker. Förskolorna ska redovisa sina inköp senast maj månad till utbildningsenheten.
- Utbildningsenheten har genomfört två undersökningar inom området fysisk aktivitet, och resultaten kommer att redovisas till nämnden vid sammanträdet i september.

Äldrenämnden

Verksamhet **Bra**

Antalet personer från andra kommuner som ansöker och beviljas plats i särskilda boenden i Nacka ökar. Fram till den 30 april hade 32 ansökningar inkommit, jämfört med 33 ansökningar totalt under 2015. I princip inga äldre med behov av boende flyttar från Nacka.

I slutet av april öppnade ett nytt särskilt boende i Tollare, Villa Tollare. Hittills har 16 personer erbjudits plats och 12 personer flyttat in på boendet. 5 av de som tackat ja till plats flyttar till Nacka från en annan kommun.

Behovet av s.k. profilplatser i särskilda boenden – d.v.s. platser för personer med särskilda behov – ökar. Dessa platser kostar betydligt mer per dygn jämfört med checkarna i kundvalet.

Nyckeltal	Utfall	
	Utfall perioden	2015
Antal unika kunder med hemtjänst, ledsagning , avlösning (kvartal I)	I 402	I 393
Antal personer i särskilt boende, kundval i kommunen		
- medel under perioden	610	609
- i april 2016	618	
Avtalsplatser särskilt boende, profilplatser, medel	35,75 (budget 8,5)	

Insatta resurser

Det ekonomiska utfallet för perioden för äldrenämnden ligger sammantaget i linje med budget. Prognos för helåret är ett överskott på 1,1 miljon kronor.

För särskilt boende prognostiseras ett underskott på 19 miljoner kronor. Orsaken till det förväntade underskottet är det stora antalet personer som flyttar till Nackas särskilda boenden från andra kommuner samt det ökande behovet av profilplatser. Underskottet inom särskilt boenden kompenseras delvis med överskott inom övriga verksamheter, exempelvis hemtjänst (+2,6 miljoner kronor), trygghetsalarm (-2,4 miljoner kronor), dagverksamhet (-1,8 miljoner kronor), korttidsvård (4,2 miljoner kronor), bostadsanpassning (2,5 miljoner kronor) och personlig assistans (3,3 miljoner kronor). Sammantaget för verksamheterna är årsprognosens -3,9 miljoner kronor.

För nämnd, huvudman och myndighet lämnas prognos på positiv avvikelse på 5 miljoner kronor, en betydligt bättre än prognos vid marsbokslutet vilket i huvudsak beror på lägre förväntade kostnader för driftprojektet Pulsen Combine. Det beror bl.a. på att investeringsmedel räcker längre som följd av en ökad kostnadskontroll med den nya projektorganisationen (t.ex. kommunintern projektledare), då driftsmedel inte behöver användas till externa konsulter.

Överförmyndarnämnden

Verksamhet

Tillgången på gode män är god, både för ensamkommande barn och andra huvudmän. Alla som har behov av god man får det inom utsatt tid. Granskningen av årsräkningar pågår enligt tidsplan och följer samma arbetsmodell som tidigare år. Minst 90 procent av årsräkningarna bedöms vara granskade till den 30 juni.

Insatta resurser

Det ekonomiska utfallet för perioden är i linje med budget. Årsprognosens pekar dock mot ett underskott på 500 tusen kronor till följd av kostnader för arvoden till gode män för ensamkommande barn. När ett ensamkommande barn fått permanent uppehållstillstånd kan inte kommunen återsöka pengar från Migrationsverket för att täcka kostnader för arvoden. Idag finns ca 220 ensamkommande barn i kommun, och många av dem kommer att få permanent

uppehållstillstånd under 2016, och därmed får kommunen hela kostnaden för arvoden till gode män. Prognosens för hela året är lagd med förutsättningen att överförmyndarnämnden beslutar om att halvera arvodena till gode män till ensamkommande barn från 2000 kr/mån till 1000 kr/mån. Denna sänkning föreslås ske den 1 september och kommer att ligga i nivå med andra kommuner i länet som gjort/gör likande sänkning av arvodesnivå.

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*

Kommunstyrelsen

Prissättning av administrativa stödtjänster 2017

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen fastställer de föreslagna principerna för beräkning av administrativa stödtjänster avseende år 2017.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret föreslår att de principer som fastställdes inför budget 2014 för beräkning och fördelning av de gemensamma administrativa stödtjänsterna kvarstår. Principerna innebär i korthet att kostnaderna beräknas på senaste årets förbrukning, på förväntat resursutnyttjande under kommande år eller på antal anställda. Kostnaderna ska vara fastställda före att enheterna börjar arbetet med kommande års internbudget.

Inför arbetet med mål och budget för åren 2017-2019 och internbudgeten för 2017 är det viktigt att kommunens verksamheter känner till kostnaderna för de administrativa stödtjänsterna. Hur priserna beräknas ska vara känt i god tid inför nämndernas beslut om mål och budget för nästkommande år samt när nämnder och verksamheterna ska redovisa internbudget.

Ärendet

Under 2013 gjordes inom ramen för utvecklingen av kommunens ledning och styrning en översyn av prissättningen av gemensamma administrativa stödtjänster. Stödenheterna omfattar följande enheter:

- Controllerenheten
- Inköpsenheten
- IT-enheten
- Juridik- och kanslienheten
- Kommunikationsenheten
- Kontaktcenter
- Personalenheten
- Redovisningsenheten

- Serviceenheten

I de administrativa stödtjänsterna ingår de tjänster som enheterna ovan tillhandahåller till kommunens verksamheter, ex redovisningstjänster, facility management, inköp, servicecenter, kommunikationstjänster och IT. Under 2016 har stödenheterna renodlats och vuxit, då stödtjänster flyttat från verksamheten till stödenheterna. Den totala debiteringen från stödenheterna kommer att öka inför 2017 till en följd av den förändrade organisationen. Den totala kostnaden för stödtjänster för kommunen ska dock inte öka.

Översynen 2013 gjordes även för att förenkla för köparen, främst genom att öka förutsägbarheten och att inte beräkningarna ändras under löpande år. Stadsledningskontoret tog in för ramärendet 2014 fram en prissättningsmodell som ger klara förutsättningar för stödenheterna och övriga verksamheter.

I de fall enheter behöver löpande stöd i exempelvis IT-, kommunikations- eller inköpsprojekt ska ersättning och leveranser vara överenskomna av båda parter före projektet startar.

Principerna i modellen, som fastslogs under våren 2013, föreslås förbli oförändrade.

- Priser för nästkommande år fastställs i samband med att kommunstyrelsen fattar beslut i ramärendet.
- I de fall betalningen för en tjänst baserar sig på hur mycket en enhet nyttjar den (antal anställda, datorer, fakturor) är underlaget för nästkommande år ett snitt av hur mycket respektive enhet nyttjat under perioden 1 april förutvarande år till 31 mars innevarande år.
- I de fall nyttjandet förändras under ett år förändras inte kostnaden det året. Kostnaden justeras nästkommande år baserat på snittförbrukningen.
- I de fall enheter behöver löpande projektstöd i exempelvis IT- eller inköpsprojekt ska ersättning och leveranser vara överenskomna av båda parter före projektet startar.
- Stödtjänster i form av controller, jurist, HR och kommunikatör ska vara överenskomna i förväg och gäller för hela 2017. Priset som betalas är baserat på ett genomsnitt av respektive kompetens
- För tjänster som betalas per timme fastställs gemensamma timpriser
- Kostnader under 500 kronor faktureras inte.
- Enhetscheferna ansvar för kommunikation kring kostnaden för tjänster och vad som ingår i dem.
- Säljande enhet ansvarar för att skapa underlag för bokföringen

Generellt gäller för de administrativa stödtjänsterna att kostnaden för 2017 är oförändrad jämfört med tidigare år. Däremot kan vissa enheter få en ökad debitering, då förbrukningen hos dem ökat och andra enheter får en lägre debitering som en följd av minskad förbrukning. Oförändrade intäkter för stödenheterna betyder i princip att en effektivisering skett

inom stödenheterna, då exempelvis hyror och löner har ökat med ett par procent under perioden.

För vissa tjänster baserar sig kostnaden på hur mycket en verksamhet nyttjar den (antal anställda, datorer, fakturor). I dessa fall är den totala kostnaden som fördelas från stödenheterna oförändrad 2017 jämfört med 2016. I praktiken betyder det att verksamheter som har fler anställda 2017 jämfört med 2016 får en högre kostnad för exempelvis datorer (stykpris).

Stadsledningskontorets förslag är att timpriserna för 2017 fastställs till 800 kronor, 1000 kronor och 1200 kronor. Priserna är desamma som föregående år.

Debiteringsgraden för de medarbetare som arbetar med timarvode (”löpande räkning”) bör även fortsättningsvis uppgå till minst 80%. Debiteringsgraden räknas på medarbetarens närvarotid, vilket betyder att sjukdom, semester, föräldraledighet med mera ej belastar debiteringsgraden. I ”löpande räkning”-projekt ska ersättning och leveranser vara överenskomna av båda parter före projektet startar.

Verksamheterna kontrollerar konteringen av de administrativa tjänsterna och där efter läses värdena in i budgetmodulen i ekonomisystemet inför arbetet med internbudget 2017. De budgeterade kostnaderna överförs sedan till utfallet för 2017, med periodisering i tolftedelar. På så vis får kommunen även en rättvisande ekonomisk redovisning löpande under räkenskapsåret.

Ekonominiska konsekvenser

Totalt sett innebär förslaget inga kostnadsökningar. För enskilda enheter kan kostnaderna förändras beroende på vilken servicenivå man väljer på de olika tjänsterna. Kostnaden påverkas också av antalet anställda, vilket betyder att den totala debiteringen ökar för verksamheter som vuxit och minskar för verksamhet som minskat i antal anställda.

Konsekvenser för barn

De administrativa stödenheterna har fortsatt fokus på att bedriva verksamheten effektivt och med god kvalitet. Det i sin tur gynnar alla kommunens medborgare, oavsett ålder, medarbetare och andra intressenter.

Mats Bohman
Administrativ direktör
Stadsledningskontoret

Johanna Magnusson
Controller
Controllerenheten

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sammanträdesdagar 2017

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar om sammanträdesdagar 2017 för sig i enlighet med föreliggande förslag.

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen fatta följande beslut.

1. Kommunstyrelsen beslutar om sammanträdesdagar 2017 för sig i enlighet med juridik- och kanslienhetens förslag.
2. Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar om sammanträdesdagar 2017 för sig enligt juridik- och kanslienhetens förslag.

Ärendet

Det har tagits fram ett förslag till sammanträdesdagar för 2017. Förslaget bygger på en grundstruktur med sammanträden för kommunstyrelsens arbetsutskott 13 dagar före kommunstyrelsens sammanträden. Justeringar har gjorts för lov/helgdagar. Förslaget samspelear med det förslag som läggs fram till kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott och dess verksamhetsutskott samtidigt. Förslagen för samtliga dessa redovisas för att underlätta bedömning av förslagen sammantaget.

Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen ta ställning till skattesats i oktober månad och det föreslås därför ett sammanträde den 23 oktober. Vid samma sammanträde ska ärendet om tertialbokslut två behandlas. Tidsschemat för bokslutsarbetet medför även för 2017 att handlingar till tertialbokslut två inte kan skickas ut i tid inför behandling i utskotten. Därför ges även fortsättningsvis en muntlig information på sammanträdena om vad bokslutet kommer att visa.

Förkortningsförklaring

KSSU = kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott

KSAU = kommunstyrelsens arbetsutskott

KSVU = kommunstyrelsens verksamhetsutskott

KSSU	KSAU/KSVU	KS	KF
	December 2016	16 januari	6 februari
17 januari			
31 januari	24 januari	13 februari	6 mars
21 februari			
14 mars	7 mars	3 april	24 april
28 mars			
11 april	25 april	8 maj	29 maj
2 maj			
23 maj	30 maj	7 juni (onsdag)	19 juni
	7 juni	19 juni	-
		(”ramärendet”)	
13 juni			
8 augusti	15 augusti	28 augusti	11 september
29 augusti			
12 september	19 september	2 oktober	16 oktober
3 oktober	10 oktober	23 oktober	
		6 november	13 november
		Endast behandling oppositionens budgetförslag	14 november(reserv)
24 oktober			
7 november	14 november	27 november	11 december
21 november	28 november	11 december (internbudget)	-
5 december	12 december	Januari 2018	Jan/febr 2018

Ekonomiska konsekvenser

Sammanträdeskostnaderna budgeteras i ärendet om mål och budget 2016-2018 och därefter i kommunstyrelsens internbudget.

Maria Andersson
Enhetschef
Controllerenheten

Eva-Lotta Allegri
Enhetschef
Redovisningsenheten

Anneli Sagnérius
Tf enhetschef
Juridik- och kanslienheten

Kommunstyrelsen

Tillägg i reglemente för förtroendevalda om arvoden i vissa fall och uppdrag som gruppiledare/deltidsengagerad förtroendevald

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.

Kommunfullmäktige beslutar om följande tillägg i reglementet för förtroendevalda.

§ 2, ny punkt 11, kursiverat nedan

Tjänstgörande ledamöter, närvarande ersättare och andra förtroendevalda som medgetts närvorätt har rätt till ersättning enligt vad anges i det här reglementet.

Ersättning utgår för

(...)

11. beslutsfattande enligt 6 § och 11 § lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga och 13 § lagen om vård av missbrukare i vissa fall (timarvodering).

§ 8, tillägg i första stycket, kursiverat nedan

Förtroendevald som valts till deltidsengagerad förtroendevald eller gruppiledare har rätt till arvode i den utsträckning som fullmäktige beslutat. Deltidsarvoden och gruppiledararvoden fastställs årligen i mål- och budgetärendet. *Uppdrag som deltidsengagerad förtroendevald eller gruppiledare upphör om den förtroendevalde inte längre representerar det parti som angavs för personen när kommunfullmäktige valde personen till uppdraget. I och med detta upphör arvoderingen.*

Bestämmelserna gäller från och med den 1 juli 2016. Bestämmelsen i § 8 har inte retroaktiv verkan.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret föreslår att ordföranden i socialnämnden eller annan ledamot som nämnden har utsett, ska få timarvode för tid när de fattar beslut i ärenden om omedelbara omhändertaganden eller placering enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga

och lagen om vård av missbrukare i vissa fall. Kontoret föreslår också att en förtroendevald som också har uppdrag som grupperad eller deltidsengagerad förtroendevald, automatiskt ska fråntas sådant uppdrag, om personen lämnar eller utesluts ur det parti om personen representerade när den valdes till uppdraget. I och med de avbryts också arvoderingen.

Ärendet

Stadsledningskontoret föreslår två förändringar i reglementet för förtroendevalda.

Den första avser att ordförande eller annan ledamot som socialnämnden har utsett att fatta beslut om omedelbara omhändertagande enligt a) 6 § lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga och b) 13 § lagen om vård av missbrukare i vissa fall, ska få arvode när de tjänstgör och fattar beslut. Detsamma föreslås gälla beslut om placering enligt 11 § lagen om vård av unga. Arvodet omfattar inte jourtiden utan enbart tid för att sätta sig in i ärendet och fatta beslut. Arvodet ska utgå med timersättning motsvarande annan timarvoderad ersättning.

Det andra avser uppdrag som grupperad och deltidsengagerad förtroendevald samt arvoden för de uppdragena. Eftersom dessa uppdrag inte följer av kommunallagen utan utformas av kommunen själv, kan kommunfullmäktige fatta beslut om regler om att uppdraget kan upphöra på annan grund än att den förtroendevalde avsäger sig uppdraget. Stadsledningskontoret föreslår att fullmäktige ska anta en bestämmelse om att fullmäktige får återkalla uppdraget och avsluta arvoderingen i de fall en person lämnar eller blir utesluten ur det parti som personen representerade när den fick uppdraget.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna för ersättning för beslutsfattandet kan beräknas till under 5 000 kronor. Beräkningen har gjorts utifrån antalet anmälda delegationsbeslut på området under 2015 och uppskattad genomsnittlig tidsåtgång för besluten.

Konsekvenser för barn

Förslagen har inga konsekvenser för barn.

Bilagor

Reglemente för förtroendevalda

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Helena Meier
Stadsjurist

REGLEMENTE

Reglemente för förtroendevalda

Dokumentets syfte

För alla förtroendevalda i Nacka kommun gäller följande gemensamma bestämmelser. I begreppet nämnd innefattas även kommunstyrelsen, annan nämnd benämnd styrelse samt i tillämpliga delar beredningar, kommittéer och råd beslutade av kommunfullmäktige samt utskott inom nämnder.

Dokumentet gäller för

Förtroendevalda i Nacka kommun

§1. Förtroendeuppgdrag som omfattas av bestämmelserna

Dessa bestämmelser gäller för förtroendevalda som avses i 4 kap 1§ kommunallagen, det vill säga:

- ledamöter och ersättare i fullmäktige,
- ledamöter och ersättare i nämnder och styrelser samt i eventuella av kommunfullmäktige inrättade beredningar, kommittéer och råd och som är valda av kommunfullmäktige eller nämnd,
- Revisorer
- Annan av nämnd eller styrelse vald person för ett kommunalt uppdrag.

Ersättning till ledamöter i styrelsen för Nacka Energi AB betalas enligt särskilt beslut hos bolaget.

Om ekonomiska förmåner till kommunal- och oppositionsråd finns särskilda bestämmelser.

§2. Ersättningsberättigade sammanträden

Tjänstgörande ledamöter, närvarande ersättare och andra förtroendevalda som medgetts närvarorätt har rätt till ersättning enligt vad anges i det här reglementet.

Ersättning utgår för

1. sammanträde med kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och övriga nämnder och styrelser, nämnd/utskott, kommittéer och beredningar;
2. sammanträde med utredningskommittéer, projekt och arbetsgrupper;
3. konferens, informationsmöte med någon utanför den kommunala organisationen, studiebesök och resa, uppdrag som kontaktperson, kurs eller liknande som rör kommunal angelägenhet och som har ett direkt samband med det kommunala förtroendeuppgdraget;
4. förhandling eller förberedelse inför förhandling med personalorganisation eller annan motpart till kommunen;
5. överläggning med företrädare för annat kommunalt organ än det som den förtroendevalde själv tillhör;

Diarienummer	Fastställd/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarigt politiskt organ	Ansvarig processägare
KFKS 2015/792-003	2016-02-01	Kommunfullmäktige	Kommunstyrelsen	Stadsjuristen

6. sammankomst med kommunalt samrådsorgan/intressentsammansatt organ;
7. överläggning med direktör, enhetschef, verksamhetschef eller annan anställd som har uppdrag för det kommunala organ som den förtroendevalde själv tillhör;
8. besiktning eller inspektion;
9. överläggning med utomstående myndighet eller organisation;
10. fullgörande av granskningsuppgift inom ramen för ett revisionsuppdrag;

För ersättning för deltagande i kurser, konferenser, resor och liknande krävs protokollfört beslut i nämnden. För kurser, konferenser och resor ska även deltagare rapportera resultatet till nämnden.

Ersättning för justering av protokoll ingår i sammanträdesersättningen, även när särskild tid och plats bestäms.

§3. Förlorad arbetsinkomst

Förvärvsarbetande förtroendevald som deltar i sammanträde under sin arbetstid, vilket även innehåller kvällstid för den som har skiftarbete, får en schablonersättning för förlorad arbetsförtjänst. Schablonersättningen fastställs årligen i mål- och budgetärendet.

Med förvärvsarbetande avses såväl den som är anställd som den som är egen företagare.

Arbetstid anses föreligga mellan 08.00 - 17.00 om inget annat anmäls. Även om förtroendevald deltar i mer än ett heldags eller två halvdagssammanträden under arbetstid betalas ersättning högst motsvarande en heldag.

§4. Förlorad pensionsförmån

Förtroendevald har rätt till ersättning för förlorad pensionsförmån med det belopp som kan verifieras.

§5. Förlorad semesterförmån

Förtroendevald har rätt till ersättning för förlorad semesterförmån med 12 % av ersättningen för förlorad arbetsförtjänst för semesterersättning, vilket räknats in i schablonersättningen för förlorad arbetsförtjänst (§ 3 ovan); 400 kr/dag för förlorade semesterdagar

§6. Särskilda arbetsförhållanden, restid och förberedelser

Rätten till ersättning enligt §§ 3-5 omfattar även den nödvändiga ledighet som förtroendevalda med speciella arbetstider eller särskilda arbetsförhållanden i övrigt behöver, när det inte kan anses skäligt att de förtroendevalda fullgör sina arbetsuppgifter i direkt anslutning till sammanträdet eller motsvarande.

Rätten till ersättning enligt §§ 3-5 omfattar inte tid för resa till och från sammanträdet eller motsvarande och tid för praktiska förberedelser i anslutning därtill.

§7. Årsarvode

Förtroendevald som fullgör presidieuppdrag kan få årsarvode med belopp som kommunfullmäktige beslutar. Årsarvoden fastställs årligen i mål- och budgetärendet.

Årsarvoderade förtroendevalda har rätt till skälig ledighet från uppdraget utan att arvodet reduceras. Ledighetens omfattning och förläggning ska ske på sådant sätt att uppdraget kan fullgöras.

Avgår förtroendevald som uppbär årsarvode under tjänstgöringsperioden, fördelas arvodet mellan honom/henne och den som inträder i hans/hennes ställe i förhållande till den tid var och en av dem innehäft uppdraget.

Om årsarvoderad förtroendevald på grund av sjukdom eller annars är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag för tid som överstiger 2 månader, ska arvodet minskas i motsvarande mån.

Har ersättare utsetts enligt 6 kap. 16 § kommunallagen för förtroendevald med årsarvode, uppbär ersättaren arvode som motsvarar tjänstgöringstiden.

Om annan ledamot än ordinarie ordförande eller vice ordförande med fast årsarvode fullgör ordförandes uppgifter under sammanträde, utgår till denne ledamot en med 50 % förhöjd ersättning för förlora arbetsförtjänst alternativt 50 % högre sammanträdesarvode, beroende på tidpunkten för sammanträdet.

Årsarvode täcker följande arbetsuppgifter:

1. rutinmässigt följande av nämndernas arbete
2. överläggning med tjänsteman eller annan anställd
3. genomgång och/eller beredning av ärenden enskilt eller med andra förtroendevalda, eller anställd i anledning av sammanträden, besiktning, förrättning eller dylikt
4. besök på nämnder för information, utanordning, förrättning eller dylikt. Hit räknas även informationsmöten, överläggningar eller liknande där egen eller annan nämnd/styrelse eller central eller lokal förvaltning står för inbjudan eller kallelse
5. mottagning för allmänheten, telefonsamtal och dylikt. I årsarvodet ingår även ersättning för telefonkostnader föranledda av uppdraget
6. utövande av delegerad beslutanderätt
7. överläggningar med företrädare för andra kommunala organ eller med icke kommunala organ
8. restid och resekostnader med anledning av ovan uppräknade åtgärder

För deltagande i besiktning, inspektion eller motsvarande utgår ersättning utöver årsarvodet endast under förutsättning att särskilt protokoll, besiktninginstrument eller motsvarande upprättats.

Ersättning till kommunfullmäktiges revisorer betalas med fast belopp som årligen fastställs i mål- och budgetärendet.

Det utgår inte ersättning till kommunens ombud vid bolagsstämma i kommunens aktiebolag.

§8. Begränsat arvode

Förtroendevald som valts till deltidsengagerad förtroendevald eller gruppiledare har rätt till arvode i den utsträckning som fullmäktige beslutat. Deltidsarvoden och gruppiledararvoden fastställs årligen i mål- och budgetärendet.

Deltidsengagerad förtroendevald eller grupperad som även har ett eller flera andra kommunala uppdrag där det betalas årsarvode, erhåller alla arvoden utan reducering av något av dem.

§9. Arvode för sammanträden

För sammanträde betalas efter klockan 17.00 arvode för första timmen i form av grundarvode ("inläsningsarvode") och därefter för varje påbörjad halvtimma. Arvoden för sammanträden fastställs årligen i mål- och budgetärendet.

Sammanträdesarvode betalas även till:

- årsarvoderad förtroendevald vid deltagande i protokollfördra sammanträden;
- kommunalråd och oppositionsråd vid deltagande i protokollfördra sammanträden efter klockan 17.00.

Om ett dagsammanträde, "hel" eller "halv" dag, fortsätter efter klockan 17.00 har förtroendevald inte rätt till eventuellt grundarvode/"inläsningsarvode" för första timmen, utan arvodet beräknas per påbörjad halvtimme enligt ovan och som längst för tre timmar. För sammanträden i kommunfullmäktige gäller inte tretimmars-gränsen.

§10. Kommunal pension

För årsarvoderade förtroendevalda finns det särskilda bestämmelser om kommunal pension i det kommunala pensionsreglementet.

§11. Resekostnader

Särskild ersättning för kostnader för resa till och från sammanträde med nämnd/styrelse eller motsvarande betalas inte. Kostnader för resor vid konferenser, studiebesök, kurs med mera ersätts på samma grunder som gäller för kommunens medarbetare. Kommunens upphandlade reseleverantör ska anlitas.

§12. Kostnader för barntillsyn

Ersättning betalas för kostnader som uppkommit till följd av deltagande i sammanträden eller motsvarande för vård och tillsyn av barn som vårdas i den förtroendevaldes familj och som under kalenderåret inte hunnit fylla 10 år. Om särskilda skäl föreligger kan ersättning betalas även för äldre barn. Ersättning betalas även vid gruppmöte, som hålls med direkt anledning av ett för den förtroendevalde arvoderat sammanträde.

Ersättning betalas inte för tillsyn, som utförs av egen familjemedlem eller sammanboende och inte heller för tid då barnet vistas i den kommunala barnomsorgen.

Ersättningen fastställs årligen i mål- och budgetärendet.

§13. Vård av funktionsnedsatt

Ersättning betalas för kostnader som uppkommit till följd av deltagande i sammanträden eller motsvarande för vård och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk person som vistas i den förtroendevaldes bostad. Ersättning betalas även vid gruppmöte, som hålls

med direkt anledning av ett för den förtroendevalde arvoderat sammanträde. Ersättning betalas inte för tillsyn, som utförs av egen familjemedlem eller sammanboende.

Ersättningen fastställs årligen i mål- och budgetärendet.

§14. Funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader

Ersättning betalas till funktionsnedsatt förtroendevald för de särskilda faktiska kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande och som inte ersätts på annat sätt. Häri ingår kostnader för till exempel. resor, ledsagare, tolk, hjälp med inläsning och uppläsning av handlingar och liknande.

§15. Ersättning vid deltagande i kurser och konferenser

Förtroendevald får på kommunens bekostnad delta i studieresor, kurser och konferenser inom Sverige och utomlands arrangerade av såväl kommunen som utomstående organisation eller motsvarande. Nämnden ifråga ska besluta om den förtroendevalde får delta i arrangemanget och beslutet ska protokollföras eller framgå av separat delegationsbeslut. Inbjudan, kallelse eller annan redogörelse för arrangemanget ska föreligga när beslutet fattas.

Beslut om deltagande ska fattas innan arrangemanget genomförs. I samband med beslutet fastställer nämnden även hur den förtroendevalda ska redovisa eventuell rapport och när. Till beslutet ska också finnas en kostnadsuppskattning. Den förtroendevalda har rätt till ersättning för förlorade arbetsförtjänst enligt §3 samt till traktamente och resekostnader i enlighet med kommunens gällande reglemente.

§16. Ersättning för övriga kostnader

För andra kostnader än som avses i §11, §12, §13, §14, och §15, kan ersättning betalas efter särskild prövning, om den förtroendevalde kan visa att särskilda skäl funnits för dessa kostnader. Ersättning betalas inte om den förtroendevalde haft rimliga möjligheter att genom omdisponering av arbete eller på annat sätt kunna hindra att kostnaderna uppkom.

§17. Hur man begär ersättning

För att få ersättning enligt det här reglementet ska den förtroendevalde styrka sina förluster eller kostnader. Förluster eller kostnader ska anmälas till fullmäktiges eller nämndens/styrelsens sekreterare. Arvode enligt §7, §8, §9 och §10 betalas ut utan föregående anmälan, med undantag för ersättning för förlorade semesterdagar, som den förtroendevalde själv ska anmäla.

§18. När begärs ersättning

Begäran om ersättning för förlorad arbetsinkomst utöver schablonbelopp ska framställas senast inom ett tertial från dagen för sammanträdet eller motsvarande till vilket förlusten hänför sig.

Begäran om ersättning för förlorad pensionsförmån ska framställas i samband och senast inom ett år från pensionstillfället.

Begäran om ersättning för förlorad semesterförmån utöver schablonersättning ska framställas senast inom ett tertial från dagen för sammanträdet eller motsvarande till vilken förlusten hänför sig.

Begäran om andra ersättningar enligt dessa bestämmelser ska framställas senast inom ett år från dagen för sammanträde eller motsvarande till vilken kostnaden hänför sig till.

§19. Utbetalning

Årsarvoden betalas ut med en tolftedel varje månad. Övriga arvoden och ersättningar betalas normalt ut en gång per månad.

§20. Tolkning av bestämmelserna

Frågor om tolkning och tillämpning av dessa bestämmelser och prövning av ersättningsanspråk utöver schablonersättningarna, avgörs av kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen

Nytt reglemente för mål och resultatstyrning

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar föreslaget nytt reglemente för mål och resultatstyrning.

Sammanfattning

Inom ramen för arbetet med att utveckla kommunens mål- och resultatstyrning beslutade kommunfullmäktige om nya kommunövergripande mål i ärendet om mål och budget för 2016-2018. För att de övergripande målen ska få en god styrefekt och för att ytterligare stärka kommunens mål- och resultatstyrning föreslås i detta ärende justeringar i kommunens reglemente för mål- och resultatstyrning. De större förändringar som föreslås är:

- Den av kommunfullmäktige fastställda ambitionen läggs till som en del av den grund som utgör styrningen i Nacka kommun och som ska vara nämndernas utgångspunkt.
- Kommunfullmäktige ska fastställa nämndens fokus inom de övergripande målen. Tidigare fastställda kommunfullmäktige strategiska mål.
- Kommunfullmäktige ska fastställa resultatindikatorer med årsmål. Tidigare beslutade nämnden om nyckeltal men dessa fastställdes inte av kommunfullmäktige.
- Tillägg görs i riktlinjerna för god ekonomisk hushållning där tre centrala aspekter i en växande kommuns ekonomi lyfts fram, i form av riktlinjer för resultatöverskott, finansiering av investeringar och utveckling av kommunens soliditet.

Ärendet

Under 2015 inleddes ett arbete med att stärka och utveckla kommunen mål- och resultatstyrning. Bakgrunden är att Nacka nu går in i en period då tillväxttakten ska fördubblas, något som innebär många möjligheter och utmaningar. Utvecklingen av kommunens styrning syftar till att kommunen ska blir ännu bättre rustad att klara av de utmaningar tillväxten innebär, att leverera välfärdstjänster av hög kvalitet och att bevara och utveckla Nackas territorium.

Kommunens styrmodell har varit densamma under nästan 20 års tid. Visionen och den grundläggande värderingen bedöms vara aktuella och styrande i dagsläget och fortsatt ytterst relevanta. Detsamma gäller kommunens fyra styrprinciper. Inga förändringar av dessa komponenter i kommunen styrning har därför gjorts. Däremot fattade kommunfullmäktige beslut om nya övergripande mål för kommunen i ärendet om mål och budget för 2016-2018, då de tidigare åtta målen bedömdes vara otillräckliga för att styra kommunen i önskad riktning framöver.

För att de nya övergripande målen ska ge önskad styreffekt behövs vissa förändringar i kommunens mål- och resultatstyrning. I detta ärende föreslås justeringar av reglementet för mål- och resultatstyrning samt kommenteras syftet med förändringarna.

De föreslagna förändringarna och dess syfte

De förändringar som föreslås handlar dels om vissa justeringar i benämningar och beslutsnivåer när det gäller mål- och resultatstyrningen, dels om tillägg till riktlinjerna för god ekonomisk hushållning.

Förändringarna i mål- och resultatstyrningen

Reglementet är oförändrat i den del som anger om att styrningen ska utgå från kommunens vision ”öppenhet och mångfald” och grundläggande värdering ”förtroende och respekt för människors kunskap och egen förmåga samt för deras vilja att ta ansvar”. Som ett tillägg till detta läggs nu kommunens ambition, ”vi ska vara bäst på att vara kommun”, som beslutades av kommunfullmäktige i ärendet om mål och budget för 2016-2018.

Ambitionen som en del av styrningen

Kommunens ambition ”vi ska vara bäst på att vara kommun” har två betydelser: dels ska kommunen göra det en kommun ska göra, dels ska det kommunen gör vara av hög kvalitet. Båda dessa komponenter ska nu styra kommunens inriktnings och verksamheter. Den första betydelsen bör vara av extra vikt under en period av starkt tillväxt, då en av utmaningarna är att ha en fortsatt långsiktigt hållbar ekonomi, som ska skapa tillräckliga förutsättningar att bedriva en god verksamhet här och nu utan att riskera att belasta framtida medborgare med exempelvis höga räntekostnader eller ett ökat skatteuttag. Ständiga prioriteringar kommer att krävas och resurser ska inte läggas på att göra saker som inte en kommun ska göra eller som andra kan göra bättre.

Innebörden av ”att vara bäst” är att strävan ska vara att den service och den livsmiljö som kommunen levererar till medborgarna ska vara bland den bästa i landet. Detta bör styra de målsättningar som sätts för verksamheter och det understryker också förväntan att jämförelser sker med andra kommuner och organisationer, i syfte att lära och utvecklas.

Nämndens fokus och resultatindikatorer

En förändring av mål- och resultatstyrning föreslås av främst två skäl: att skapa bättre förutsättningar för att målen verkligen ska bli styrande och att bättre koppla ihop arbetet med *mål* och *budget*.

De övergripande målen ska vara alla nämnders mål

De nya kommunövergripande målen antogs av kommunfullmäktige i ärendet om mål och budget för 2016-2018. Målen är:

- Bästa utveckling för alla
- Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka
- Stark och balanserad tillväxt
- Maximalt värde för skattepengarna

Kommunfullmäktiga har också för varje mål gjort en konkretisering av vad målen innehåller, i form av undertexter till målen. I jämförelse med de tidigare åtta övergripande målen, som var av en mer allmängiltig karaktär, ger de nya målen en tydligare bild av kommunfullmäktiges vilja när det gäller kommunens inriktning framöver.

I den tidigare modellen tog nämnderna fram strategiska mål som kommunfullmäktige fastställde. De övergripande målen användes i ganska stor utsträckning som en sorteringsfunktion snarare än som något som styrde nämndernas arbete. Nämnderna kunde fritt välja vilka av de övergripande målen de skulle arbeta mot, vilket innebar att en del av de övergripande målen i princip saknade uppföljning. Nu föreslås att nämnderna ska förhålla sig till var och ett av målen och för varje mål besluta om vad som bör vara fokus för nämnden, för att kommunens övergripande mål ska nås. Det blir därmed tydligare att de kommunövergripande målen också är nämndernas mål. Målen behöver dock konkretiseras så att det blir tydligt vad de innehåller för respektive nämnd, och genom att fastställa fokus visas vad nämnden avgör är av störst betydelse för att de ska bidra till att nå de övergripande målen.

Resultaten ska bli mer styrande

I den tidigare modellen för kommunens mål- och resultatstyrning beslutade nämnden om de nyckeltal som skulle visa på måluppfyllelse för de strategiska målen, men dessa fastställdes inte av kommunfullmäktige. Många av de strategiska målen var formulerade på en övergripande nivå vilket innehåller att det funnits begränsade möjligheter för kommunfullmäktige att följa resultaten i kommunen och därmed begränsade möjligheter att styra utifrån dessa resultat. Den föreslagna justeringen av mål- och resultatstyrningen innehåller att kommunfullmäktige i samband med ärendet om mål och budget ska fastställa (ett begränsat antal) resultatindikatorer med års mål. Syftet med förändringen är att resultaten ska utgöra en tydligare del av styrningen av kommunen och också skapa förutsättningar för att de ska hänga ihop med arbetet att fördela resurser mellan verksamheter i budgeten.

Justerade riktlinjer för god ekonomisk hushållning

År 2013 gjordes ett tillägg i kommunallagen som säger att kommunfullmäktige ska anta riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Det öppnades också vid samma tillfälle en möjlighet för kommunerna att inrätta en resultatutjämningsreserv, i syfte att kunna balansera sina ekonomiska resultat över tid. I Nacka gjordes därför ett tillägg till reglementet för mål- och resultatstyrning, där man fastslog att god ekonomisk hushållning i Nacka är när de kommunövergripande målen nås, och att kommunen ska inrätta en resultatutjämningsreserv och bestämmelser kring denna (KFKS 2013/563-040).

Nackas definition av god ekonomisk hushållning – att kommunen har en god ekonomisk hushållning när det av kommunfullmäktige beslutade övergripande målen nås – bedöms fortfarande vara relevant. I de nya övergripande målen betonas mycket av det som var lagstiftarens intentioner med begreppet ”god ekonomisk hushållning”, exempelvis att kommunen ska bedriva sina verksamheter på ett kostnadseffektivt sätt för att skapa ett maximalt värde för skattepengarna och att ekonomi ska vara långsiktigt hållbar.

För att ytterligare tydliggöra ”god ekonomisk hushållning” i Nacka kommun föreslås att riktlinjer för kommunens resultatöverskott, finansiering av investeringar samt utveckling av kommunens soliditet läggs till riktlinjerna för god ekonomisk hushållning. Dessa tre delar av kommunens ekonomi bedöms vara centrala och av särskilt stor vikt för en starkt växande kommun. Riktlinjerna ska sedan konkretiseras med finansiella mål för budgetperioden.

Ekonomiska konsekvenser

Förändringen av reglementet för mål- och resultatstyrning har inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förändringen av reglementet för mål- och resultatstyrning har inga direkta konsekvenser för barn. Utvecklingen av kommunens styrning syftar dock till att öka kvaliteten i de tjänster som kommunen levererar, att skapa attraktiva livsmiljöer och att skattepengarna ska användas på ett så bra sätt som möjligt och skapa maximalt värde för alla medborgarna. Då en stor del av kommunens verksamhet riktar sig till barn så bör detta på sikt bidra till att skapa bättre levnadsvillkor för barnen i kommunen.

Bilagor

Reglemente för mål- och resultatstyrning (pdf)

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

Eva Olin
Ekonomidirektör

REGLEMENTE

Reglemente för mål- och resultatstyrning

Dokumentets syfte

Grunden för Nacka kommuns styrning är visionen om ”öppenhet och mångfald”, den grundläggande värderingen ”förtroende och respekt för människors kunskap och egen förmåga samt för deras vilja att ta ansvar” samt ambitionen ”vi ska vara bäst på att vara kommun”. Baserat på dessa består styrmodellen av fyra styrprinciper och mål- och resultatstyrning. Detta reglemente definerar Nacka kommuns mål- och resultatstyrning.

Dokumentet gäller för

All kommunal verksamhet

Mål- och resultatstyrning

Mål- och resultatstyrningen består av övergripande mål med fokusområden och rambudget för vardera nämnden och resultatuppföljning avseende måluppfyllelse och ekonomiskt utfall. I mål- och resultatstyrningen ingår att definiera vad som i enlighet med kommunallagen utgör god ekonomisk hushållning för Nacka kommun och hur resultatutjämningsreserv får användas.

Övergripande mål

Med visionen, värderingen och ambitionen som grund beslutar kommunfullmäktige om övergripande mål. De övergripande målen gäller för all kommunal verksamhet.

Resultatuppföljning

Måluppfyllelse och det ekonomiska utfallet i förhållande till budget följs upp per tertial och i ett helårsbokslut.

Nämndernas fokus och budgetram

Inom ramen för de övergripande målen och nämndernas ansvarsområden fastställer kommunfullmäktige *nämndernas fokus* med resultatindikatorer och årsål.

Nämndernas fokus konkretisera vad målen innebär för nämnden, i förhållande till dess ansvarsområden.

För varje nämnd beslutas en budgetram.

Diarienummer	Fastställd/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarigt politiskt organ	Ansvarig processägare
KFKS 2016/	2016-06-20	Kommunfullmäktige	Kommunstyrelsen	Stadsdirektören

Underlag för beslut om fokus och budgetram

Nämnderna ska inför kommunfullmäktiges beslut om mål och budget föreslå fokus, resultatmål och budgetram baserat på sina ansvarsområden. Nämnderna ska identifiera vad som bör vara nämndens fokus under de tre närmaste åren för att de övergripande målen ska nås. Analysen ska göras med följande utgångspunkter.

- Visionen, den grundläggande värderingen och ambitionen
- De övergripande målen
- Nämndernas uppdrag enligt reglemente
- Resultat av uppföljning
- Omvärldsanalys

Utifrån de identifierade fokusområdena ska vardera nämnden ta fram förslag till resultatindikatorer. Med resultatindikator avses resultatmått som kan användas för att bedöma framgång i förhållande till de övergripande målen och vad nämnden inom dessa har identifierat som fokus. Nämnden ska för varje resultatindikator föreslå målnivå för de tre närmaste åren. Nämnderna ska besluta om hur målsättningarna ska uppnås och följas upp. Nämnden ska också fastställa hur den interna kontrollen ska upprätthållas.

Kommunstyrelsen ska för produktionsverksamheterna, enligt samma modell, fastställa verksamhetens fokus och resultatindikatorer.

God ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv

Nacka kommun har en god ekonomisk hushållning när uppfyllelsegraden av de av kommunfullmäktige fastställda övergripande målen är god.

Kommunen ska eftersträva ett resultatöverskott som ligger på en långsiktigt hållbar nivå.

God ekonomisk hushållning i kommunens ansvar för stadsutveckling innebär att kommunen ska sträva efter en hög självfinansieringsgrad av investeringar. Kravet på en hög självfinansieringsgrad gäller hela investeringsverksamheten.

Kommunens soliditet ska vara på en långsiktigt hållbar nivå.

Kommunen kan sätta av medel till och disponera medel ur en resultatutjämningsreserv.

1. Disponering av medel ur resultatutjämningsreserven får göras
  - a. de år prognosens av det underliggande skatteunderlaget understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren i riket samt

- b. för att balanskravet ska kunna uppnås (eller så långt som reserven räcker).
  2. Beslut om avsättning av medel till resultatutjämningsreserven fattas i samband med beslut om mål och budget och/eller i en balanskravsutredning i samband med årsredovisningen.
  3. Beslut om disponering av medel ur resultatutjämningsreserven fattas i en balanskravsutredning i samband med årsredovisningen.
  4. Reserven ska uppgå till högst 150 miljoner kronor.
- - -

REGLEMENTE

Mål- och resultatstyrning

Dokumentets syfte

Anger grunder och tillvägagångssätt för kommunens mål- och resultatstyrning samt riktlinjer för god ekonomisk hushållning och resultatutjämningsreserv

Dokumentet gäller för

Nämnder och produktionsverksamheter

Grunden för Nacka kommunens styrning är visionen om ”öppenhet och mångfald” och den grundläggande värderingen ”förtroende och respekt för människors kunskap och egen förmåga samt för deras vilja att ta ansvar”. Inom ramen för av kommunfullmäktige beslutade övergripande mål antar kommunfullmäktige strategiska mål för nämnderna och en budgetram för varje nämnd. De strategiska målen och budgetutfallet följs upp per tertial och i ett helårsbokslut.

Varje nämnd ska identifiera tre till fem väsentliga områden som nämnden ska prioritera de närmaste tre åren. En analys ska genomföras exempelvis genom en SWOT-analys¹, en risk- och väsentlighetsanalys eller någon annan metod.

Analysen ska göras med följande utgångspunkter.

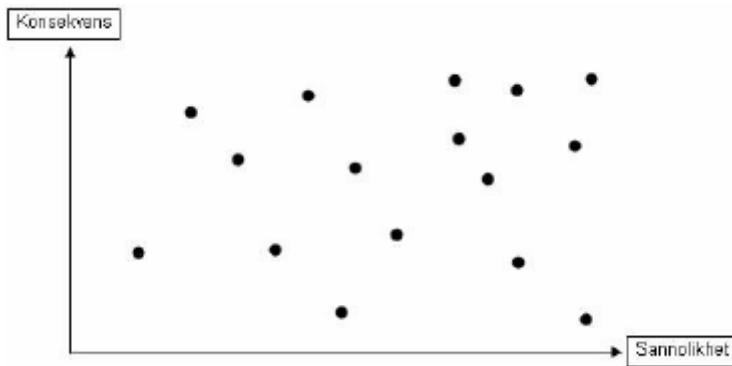
- Visionen och den grundläggande värderingen
- De övergripande målen
- Nämndernas uppdrag enligt respektive reglemente
- Resultat av uppföljning
- Övriga viktiga faktorer i omvärlden såsom ändrade lagar, pågående utredningar och andra tendenser

En uppdatering av analysen bör göras varje år.

Till stöd för en väsentlighets- och riskanalys kan följande matris användas.

¹ SWOT bygger på de engelska orden ”strengths”, ”weaknesses”, ”opportunities” och ”threats” och är ett planeringshjälpmmedel med vilket man försöker finna styrkor, svagheter, möjligheter och hot vid en strategisk översyn.

Diarienummer	Fastställd/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarigt politiskt organ	Ansvarig processägare
KFKS	2012-06-11/2013-11-11	Kommunfullmäktige	Kommunstyrelsen	Ekonomidirektör

För de väsentliga områdena ska nämnden föreslå strategiska mål och fastsätta nyckeltal. De strategiska målen fastställs av kommunfullmäktige tillsammans med nämndens budgetram. Nämnderna ska anta en plan för uppföljning av de strategiska målen och nyckeltalen inklusive nämndens kontroll.

Nyckeltal och uppföljningsplan ska redovisas till kommunfullmäktige i nämndens förslag till strategiska mål och budgetram.

Produktionsverksamheterna ska enligt samma modell föreslå strategiska mål och nyckeltal som fastsätts av kommunstyrelsen genom dess verksamhetsutskott.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och resultatutjämningsreserv

Nacka kommun har en god ekonomisk hushållning när de av kommunfullmäktige beslutade övergripande målen nås.

Kommunen kan sätta av medel till och disponera medel ur en resultatutjämningsreserv.

1. Disponering av medel ur resultatutjämningsreserven får göras
  - a. de år prognoserna av det underliggande skatteunderlaget understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren i riket samt
  - b. för att balanskravet ska kunna uppnås (eller så långt som reserven räcker).
2. Beslut om avsättning av medel till resultatutjämningsreserven ska fattas i samband med beslut om mål och budget och/eller i en balanskravsutredning i samband med årsredovisningen.
3. Beslut om disponering av medel ur resultatutjämningsreserven fattas i en balanskravsutredning i samband med årsredovisningen.
4. Reserven ska uppgå till högst 150 miljoner kronor.

Kommunstyrelsen

SOU 2016:5; Låt fler forma framtiden

Yttrande till regeringen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar föreslaget yttrande över SOU 2016:5; Låt fler forma framtiden.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till yttrande över utredningen *Låt fler forma framtiden*, SOU 2016:5. Utredningen innehåller främst förslag om ändringar i kommunallagen. I det föreslagna yttrandet konstateras att det finns stora möjligheter att arbeta med delaktighet och inflytande utifrån den frihet och flexibilitet som den kommunala självstyrelsen innebär. Invånares delaktighet och inflytande ligger inom den politiska organisationens intresse och därför är det inte nödvändigt att kommunallagen belastas med särskild reglering kring detta.

Ärendet

2014 års Demokratiutredning överlämnande i januari 2016 betänkandet *Låt fler forma framtiden*, 2016:5. Utredningen har haft i uppdrag att föreslå åtgärder för att öka och bredda engagemanget inom den representativa demokratin och att stärka individens möjlighet till delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet mellan de allmänna valen. Utredningen förslår ändringar i kommunallagen och föreslår en ny lag om försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder vid kommunala val och kommunala folkomröstningar.

Förslaget till lagändringar i stort

De förtroendevaldas villkor

Utredningen föreslår att villkoren för de förtroendevalda anpassas så att det går att ägna sig åt förtroendeuppdrag och samtidigt ha tid till heltidsarbete och familjeliv. Det finns redan idag en möjlighet för kommunfullmäktige att besluta att en förtroendevald som är vald av fullmäktige får behålla sitt uppdrag trots flytt från kommunen. Eftersom fullmäktigeledamöter enligt kommunallagen inte omfattas av denna möjlighet föreslår utredningen att även dessa omfattas. Vidare föreslås att det ska vara möjligt att under en

begränsad tid vara ledig från sitt förtroendeuppdrag för att vara föräldra- eller sjukledig. Fullmäktige ska kunna tillsätta en ersättare under ledigheten.

Utredningen lyfter även vikten av att samtliga förtroendevalda får ett stöd i det fall de utsätts för våld, hot eller trakasserier och att de därmed kan känna sig trygga när det tar på sig ett förtroendeuppdrag. En ny bestämmelse i kommunallagen föreslås därfor som anger att kommunerna ska verka för att de förtroendevalda ska kunna fullgöra sina uppdrag under trygga och säkra former.

Allmänpolitisk debatt i kommunfullmäktige

För att öka partiernas synlighet i den lokala demokratin föreslår utredningen att fullmäktige, på samma sätt som i riksdagen, arrangerar allmänpolitiska debatter om dagsaktuella frågor inom kommunen. Fullmäktigespresidiet föreslås kunna fatta beslut om att en allmänpolitisk debatt ska hållas utan samband med ordinarie ärendehantering.

Medborgardialog och samråd

Av utredningen följer att det måste vara tydligt för medborgarna om när och i vilka frågor som kommunen avser att hålla ett samråd eller medborgardialog samt vilka möjligheter till påverkan som dialogerna ger. Av kommunallagen ska det därfor framgå att fullmäktige ska verka för att kommunmedlemmarna har förutsättningar att delta och lämna synpunkter inför beslut. Då förslaget omfattar alla kommunmedlemmar innebär det att även de som inte har rösträtt ska få delta i detta, till exempel unga och utländska medborgare.

Medborgarförslag ersätts av folkmotion

I syfte att stärka dialogen mellan väljare och förtroendevald och för att förenkla den administrativa hanteringen för kommunerna föreslås att medborgarförslaget tas bort och ersätts av folkmotion. Alla folkbokförda i en kommun, det vill säga även de som inte har rösträtt i kommunvalen, ska ha möjlighet att lämna förslag om något som rör kommunens verksamhet. Folkmotioner som under en period av sex månader får ett stöd av minst en procent av de folkbokförda i kommunen ska beredas så att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att folkmotionen väcktes. Hanteringen av en folkmotion ska ske på samma sätt som för ett medborgarförslag, vilket innebär att fullmäktige får överläta till styrelse eller annan nämnd att besluta i ärenden som väckts genom folkmotion. Insamlingen av namn för undertecknandet av folkmotionen ska kunna ske över internet.

Försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder

En försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder till 16 år föreslås ske till valen till kommunfullmäktige 2018 och 2022. Försöksverksamheten ska genomföras i kommuner som ansöker till regeringen om detta. Genom att rösträttsåldern infaller då en person fortfarande går i skolan anses samhällets möjligheter att påverka ett röstningsbeteende på lång sikt öka. Försöksverksamheten ska enbart omfatta kommunala val och folkomröstningar eftersom det ofta utgör frågor som ligger nära ungas vardag.

Förslaget till yttrande

Stadsledningskontoret konstaterar att det finns stora möjligheter att arbeta med delaktighet och inflytande utifrån den frihet och flexibilitet som den kommunala självstyrelsen innehåller. Kommuninvånares delaktighet och inflytande ligger inom den politiska organisationens intresse och därför är det inte nödvändigt att kommunallagen belastas med särskild reglering kring detta.

I förslaget till yttrande lyfts det fram att det är positivt att utredningen föreslår förbättrade villkor för de förtroendevalda. Utredningens förslag att lagstifta om att fullmäktigepresidiet ska kunna fatta beslut om allmänpolitisk debatt i kommunfullmäktige anses däremot inte nödvändig. Förslaget om att ersätta medborgarförslag med folkmotion föreslår stadsledningskontoret att Nacka kommun avstyrker. Enligt kontoret är det mer praktiskt demokrati att medborgarnas fär väcka ärenden i nämnd eftersom det betyder kortare beslutsvägar och mindre administration.

Synpunkter från de politiska partierna i Nacka

De politiska partierna i kommunfullmäktige har genom sin respektive grupperade fått möjlighet att lämna synpunkter på utredningen. Synpunkter har kommit in från moderaterna och socialdemokraterna.

Synpunkter från moderaterna i Nacka kommun

- Medborgarinitiativet bör inte ersättas med folkmotionen. Folkmotionen riskerar att undergräva den representativa demokratin
- Rösträttsåldern bör inte sänkas. Rösträttsåldern bör sammanfalla med myndighetsåldern och samma ålder bör gälla för att rösta till både riksdag och kommun.
- Det behövs inte en formell del i beredningsprocessen som tillvaratar ungas perspektiv. Den representativa demokratin bör gälla även för unga.
- Kommunfullmäktige bör inte ha möjlighet att begränsa antalet mandatperioder som en person kan innehålla ordförandeuppgift i nämnd eller styrelse. Det är viktigt att kompetenta förtroendevalda tillåts fortsätta verka.

Synpunkter från socialdemokraterna i Nacka kommun

Socialdemokraterna i Nacka är i grunden positiva till utredningens förslag eftersom de anser att förslagen kan möjliggöra inflytande över politiska frågor för personer som befinner sig utanför de etablerade partiernas nätverk. De är särskilt positiva till de förslag som skapar bättre förutsättningar för förtroendevalda att på lika villkor utföra sina politiska uppdrag. Vidare är socialdemokraterna positiva till öppna nämndmöten och att kommunfullmäktige ska kunna fatta beslut om en allmänpolitisk debatt utan samband med ordinarie ärendehantering. I övrigt anser socialdemokraterna följande:

- En beskrivning i utredningen saknas om kulturens roll för demokratitvecklingen.
- Utredningen borde tydligare formulera att skolan ska släppa in partier för att möta elever. De anser att partier och politiska företrädare bör erbjudas möjlighet att i skolans lokaler eller på skolans område träffa elever för politiska samtal. Detta bör gälla högstadieskolor och gymnasier med geografisk hemvist i kommunen.

Ekonomiska konsekvenser

De förtroendevaldas villkor

Förslaget om att fullmäktige får besluta att en fullmäktigeledamot får stanna kvar på sitt uppdrag trots flytt från kommunen innehåller inte några extra kostnader för kommunen. Förslaget om att kommunerna ska verka för att de förtroendevalda ska kunna fullgöra sina uppdrag under trygga och säkra former innehåller att kommunen får avgöra behovet av åtgärder. Finansieringen bör kunna ske genom en omfördelning av de befintliga utgifterna för samhällsskydd och politisk verksamhet. Det förslag som medger att en förtroendevald ska ha möjlighet att vara ledig på grund av föräldraledighet eller sjukskrivning innehåller inga ökade kostnader eller endast marginellt ökade kostnader då vissa förmåner, exempelvis pension, kan komma att betalas ut till den förtroendevalde som är ledig.

Allmänpolitisk debatt

Om fullmäktigepresidiet fattar beslut om ett extra sammanträde för allmänpolitisk debatt så medföljer det kostnader i form av mötesarvoden och reseersättningar. Ett extra fullmäktigesammanträde kostar i Nacka kommun cirka 370 000 kronor.

Medborgardialog och samråd

Förslaget om att verka för att kommunmedlemmarna har förutsättningar att delta och lämna synpunkter inför beslut utgör en målsättning och inte en skyldighet. Kostnaden beror på vilka åtgärder som redan vidtagits och på vilken ambitionsnivå kommunen väljer att arbeta med frågorna.

Folkmotion

Förändringen kan ge administrativa kostnader för kommuner som, till skillnad mot Nacka kommun, inte har infört möjlighet att lämna medborgarförslag. För Nackas del bör ett införande av folkmotion istället innehålla minskade administrativa kostnader eftersom

kvalificeringskravet på en procent troligtvis kommer att leda till att färre förslag lämnas jämfört med dagens medborgarförslag.

Försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder

Förslaget innebär extra kostnader för de kommuner som genomför en försöksverksamhet. Särskilda informationsinsatser kommer att behöva genomföras vilket medför extra kostnader. Utredningen föreslår att regeringen bör överväga att stödja de kommuner som genomför försöksverksamheten genom att ge en myndighet i uppdrag att ta fram informationsmaterial. Den sammantagna kostnaden för varje kommun som genomför försöksverksamheten bedöms enligt utredningen bli mellan två till tre miljoner kronor.

Konsekvenser för barn

Förslagen antas överlag ge positiva konsekvenser för barn utifrån att många av förslagen möjliggör att unga får ökat inflytande genom att delta i medborgardialoger och samråd. När det gäller försöksverksamheten med sänkt rösträttsålder så innebär även det en ökad möjlighet för unga att få ett ökat inflytande över samhällsutvecklingen inom sitt närområde.

Bilagor

1. Förslag till yttrande
2. Sammanfattning och författningsförslag, SOU 2016:5

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

Jessica Röök
Förändringsledare
Förnyelseenheten

Anneli Sagnérius
Tillförordnad enhetschef
Juridik- och kanslienheten

Regeringen
 103 33 Stockholm

SOU 2016:5; Låt fler forma framtiden

Alla förändringar som kan komma att ske genom ändringar i kommunallagen måste alltid ske med ett särskilt beaktande av den grundlagsfästa principen om den kommunala självstyrelsen. Det måste finnas en frihet och flexibilitet att anpassa sig efter kommunernas skiftande förutsättningar och önskemål.

Många av förslagen i utredningen avser att öka kommuninvånarnas inflytande och delaktighet. Nacka kommunfullmäktige har höga ambitioner att göra invånarna delaktiga och ge stort inflytande, vilket avspeglar sig i de övergripande mål som gäller för all kommunal verksamhet. Kommunens ska utvecklas i samspel med de som lever och verkar i Nacka och skapa förutsättningar för att människor ska kunna förverkliga sina drömmar och idéer. En väsentlig del av Nackas inflytandearbete sker genom kundvalet, som ger invånare ett reellt inflytande över sina välfärdstjänster. Nacka arbetar också aktivt med att utveckla ett mer kundcenterat arbetssätt. På så sätt skapas förutsättningar för invånarnas inflytande över hur kommunen utformar sin service och sina tjänster.

Flera olika typer av dialogarbete pågår inom kommunen, främst med koppling till stadsutvecklingsarbetet. Ett exempel på detta är projektet ”Konsten att skapa stad”, där nya former för dialog och inflytande prövas. I en av projektets aktiviteter bidrog omkring 5 000 nackabor med sina perspektiv för att ta fram en vision för stadsutvecklingsarbetet.

Nacka kommun konstaterar att det finns stora möjligheter att arbeta med delaktighet och inflytande utifrån den frihet och flexibilitet som den kommunala självstyrelsen innehåller. Invånares delaktighet och inflytande ligger inom den politiska organisationens intresse och därför är det inte nödvändigt att kommunallagen belastas med särskild reglering kring detta. Detsamma gäller förslagen om folkmotion/medborgarförslag. Det är en chimär att medborgarnas delaktighet/inflytande ökar genom att de får rätt att väcka ärenden i kommunfullmäktige. Det enda det leder till är administration och att det tar längre tid innan medborgarnas förslag får en reell behandling av beslutande organ. Det är Nacka kommuns erfarenhet att flertalet frågor kan hanteras betydligt snabbare om medborgarna kan väcka ärenden i nämnd. Det ger betydligt mer praktisk demokrati. Behövs beslut i fullmäktige, så

hanterar kommunallagen det redan i dag med sina bestämmelser om att ärenden om principiell betydelse eller större vikt ska beslutas av kommunfullmäktige. Nacka kommun avstyrker förslaget om att införa folkmotioner.

Nacka kommun ställer sig positiv till att de förtroendevaldas villkor förbättras. Särskilt förslagen om att möjliggöra att förtroendevalda i kommunfullmäktige får behålla sitt uppdrag även efter flytt från kommunen och om ledighet vid föräldra- eller sjukledighet utgör konkreta förslag som möjliggör ett hållbart arbets- och familjeliv för förtroendevalda.

Nacka kommun ställer sig inte bakom utredningens förslag om att lagstifta att fullmäktigepresidiet ska kunna fatta beslut som allmänpolitisk debatt i kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige har redan idag en möjlighet att anordna allmänpolitiska debatter och kommunallagen bör därför inte belastas med en särskild bestämmelse om det.

Nacka dag som ovan

Mats Gerdau
Kommunstyrelsens ordförande

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

Sammanfattning

2014 års Demokratiutrednings uppdrag har varit att utreda hur engagemanget inom den representativa demokratin kan öka och breddas och hur individens möjligheter till delaktighet i och inflytande över det politiska beslutsfattandet mellan de allmänna valen kan stärkas. Uppdraget berör centrala aspekter av det demokratiska systemet och utredningen har antagit namnet 2014 års Demokratiutredning – Delaktighet och jämlikt inflytande. Vårt fokus är det som ibland kallas för mellanvalsdemokrati, dvs. individers möjligheter att utöva inflytande på andra sätt än genom de allmänna valen.

Uppdraget, såsom det framgår av direktiven (se bilaga 1), rör huvudsakligen två former av politisk påverkan. Det handlar för det första om möjligheten att utöva inflytande som förtroendevald inom ramen för de representativa beslutsformerna och, för det andra, om möjligheterna att som enskild individ eller tillsammans med andra påverka politiska beslutsfattare mellan valen. Sådana aktiviteter kan ske genom formella påverkanskanaler, t.ex. folkomröstningar, medborgarförslag, medborgardialoger och remissvar, eller genom informella påverkanskanaler, t.ex. demonstrationer, mediekampanjer, namninsamlingar och direkta kontakter med politiker. Enligt direktiven ska vi också belysa frågor om representation och om de förtroendevalda avspeglar befolkningssammansättningen utifrån kön, bakgrund, ålder och funktionsförmåga. Utredningen ska också behandla frågor om ungas politiska representation, delaktighet och inflytande. Utöver de specifika frågor som nämns ovan har utredningen i uppdrag att undersöka och beskriva de samhällsförändringar som kan påverka individers demokratiska delaktighet och möjligheter till inflytande på sikt.

Vi har under utredningstiden haft ett stort antal avstämningar och möten med förtroendevalda och tjänstemän på olika nivåer i det politiska systemet, med förträdare för de politiska partierna,

representanter för civilsamhällsorganisationer och med intresserade från allmänheten. Vi har genomfört ett flertal enkäter, intervjuer och undersökningar samt beställt underlagsrapporter från sammanlagt 24 forskare. Dessa rapporter har presenterats och diskuterats på seminarier runt om i landet och har publicerats i en särskild forskarantologi. Vår ambition har varit att driva offentlig debatt och stimulera till samtal om de frågor som vi har haft i uppgift att utreda, men också att skapa oss en bredare och djupare bild av tillståndet i demokratin. Betänkandet är på detta sätt både en redogörelse för tillståndet i demokratin och en samling förslag, bedömningar och rekommendationer till hur demokratin kan utvecklas och förstärkas.

Demokratin är stark, men den politiska ojämlikheten ökar

Strax efter millenniumskiftet, i februari 2000, överlämnande den förra Demokratiutredningen sitt slutbetänkande till regeringen. Utredningen tillsattes i en tid då demokratin ansågs stå inför ett antal allvarliga utmaningar. Engagemanget inom folkrörelserna hade avtagit, de politiska partierna hade förlorat medlemmar och valdeltagandet var sjunkande. Intresset för politik ansågs vara lågt, i synnerhet bland unga.

Vissa av dessa utmaningar kvarstår nu, femton år senare. Samtidigt måste bilden nyanseras. Även om de traditionella folkrörelseorganisationerna engagerar färre individer är det medborgerliga engagemanget alltjämt högt. Engagemanget tar sig nya uttryck genom nätverksbaserade och mer informellt organiserade rörelser. Partierna är inte längre masspartier med stora medlemskärer, men antalet partiaktiva sjunker inte längre. Förtroendet för de politiska partierna är fortfarande lågt, men har stärkts. Valdeltagandet har ökat i de tre senaste riksdagsvalen. Attitydundersökningar visar att förtroendet för regeringen och riksdagen har ökat under de senaste femton åren. Intresset för politik bland unga är starkt.

Denna utredning kan konstatera att demokratin i dag står stark. Däremot är det politiska inflytandet inte jämnt fördelat. Klyftan mellan de som deltar och de som inte deltar har vidgats. Dessa deltagandeklyftor märks tydligt när det kommer till engagemanget i det civila samhällets organisationer, liksom i de politiska partierna.

De som är aktiva inom civilsamhällsorganisationer och politiska partier är i huvudsak välutbildade och socioekonomiskt resursstarka personer. Det är i synnerhet personer med låg utbildning och med lågavlönade jobb som har lämnat partierna. Det märks också när det kommer till förtroendet för demokratins institutioner och procedurer. Tilltron till demokratin är betydligt starkare bland resursstarka individer, dvs. personer med hög utbildning och inkomst, än bland resurssvaga. Samma förhållande gäller när det rör upplevelsen av att kunna påverka politiska beslut. Valdeltagandet har ökat under senare år, men skillnaderna mellan resurssvaga och resursstarka grupper är alltjämt stora. I riksdagsvalet var det ungefär 15 procentenheter skillnad i valdeltagande mellan hög- och lågutbildade liksom betydande skillnader i valdeltagandet mellan svensk och utrikes födda.

Skiljelinjen mellan de ”demokratiskt aktiva” och de ”demokratiskt passiva” sammanfaller i stor utsträckning med andra sociala och ekonomiska klyftor i samhället. De som inte deltar i demokratins processer har lägre utbildning, lägre inkomst och en betydligt svagare förankring på arbetsmarknaden. Vissa undersökningar visar även att gruppen passiva lider av ohälsa i större utsträckning än den demokratiskt aktiva gruppen. Skillnaderna avspeglar sig i vad som skulle kunna beskrivas som ett utanförskap och ett innanförskap eller som vidgade klassklyftor.

Därutöver är skillnaderna mellan dessa grupper i allt större utsträckning rumsliga och geografiska. De demokratiskt aktiva och de passiva bor i skilda bostadsområden, går i olika skolor och utövar sina fritidsintressen på olika platser. Detta avspeglar sig också i valdeltagandet. Skillnaderna mellan de valdistrikta i Stockholm, Göteborg och Malmö som hade högst och lägst valdeltagande var över 40 procentenheter i riksdagsvalet 2014. Vidare framträder deltagandeklyftor i konsumtionen av nyheter. Andelen ”nyhetsundvikare” har ökat under senare år, och denna grupp består i stor utsträckning av personer med svaga socioekonomiska resurser. Den demokratiska arenan, dvs. de platser där tankar, åsikter och intressen utbyts, är allt mer segrerad. Detta är en stor utmaning för demokratin.

Ett ytterligare problem är att flera samhällstendenser såsom globaliseringen, digitaliseringen, demografiska förändringar och klimathotet kan förstärka olikheterna mellan olika grupper samtidigt som

dessa tendenser ställer demokratin och samhället i sin helhet inför nya utmaningar. Dessa samhällstendenser har och kommer under de närmaste åren förändra förutsättningarna för demokratin liksom för ekonomin, arbetsmarknaden och maktrelationerna i samhället. Flera av de utmaningar som vi i dag står inför innebär dessutom att vi kommer behöva fatta svåra beslut rörande fördelningen av resurser. Att med demokratins mekanismer skapa konsensus bakom de beslut som är nödvändiga för samhällets långsiktiga hållbarhet och utveckling är en utmaning inte bara för det politiska systemet utan för hela vårt samhälle.

En ny målsättning för demokratipolitiken

Det är viktigt att demokratipolitiken är inriktad på att möta de utmaningar som nämns ovan. Vi föreslår därför en ny målsättning för demokratipolitiken. Målsättningen ska vara ”en hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande”. Vi menar att demokratin blir starkare när det är många som deltar och upplever sig vara delaktiga i samhället. Ett brett deltagande ger bättre förutsättningar för att fler röster ska kunna komma till uttryck, vilket gör att inflytandet kan bli mer jämlikt. Ett jämlikt inflytande förutsätter också att alla har samma möjligheter att delta och påverka den politiska maktutövningen oavsett kön, hudfärg, språklig, etnisk eller religiös tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder eller socioekonomisk status. Syftet med demokratipolitiken måste därför vara att öka deltagandet och att verka för att inflytandet utövas mer jämlikt.

Vi menar vidare att demokratin måste vara hållbar. Med detta menar vi en demokrati som kännetecknas av stora offentliga institutioner som kan fatta beslut effektivt, rättssäkert och transparent. Det förutsätter också att medborgarna har förtroende för demokratins institutioner och procedurer, att det demokratiska engagemanget är högt och att de flesta upplever att de kan påverka. En hållbar demokrati förutsätter slutligen att de mänskliga rättigheterna respekteras.

Denna målsättning måste efterföljas av åtgärder som syftar till att skapa ett jämlikt inflytande och ett ökat och breddat deltagande. Regeringen bör genomföra demokratifrämjande insatser inför

och mellan valen och dessa bör vara inriktade på att öka den politiska jämlikheten. Det handlar om att ge organisationer i det civila samhället förutsättningar att engagera grupper som annars inte deltar. Kommuner, landsting och regering har ett särskilt ansvar att ge medborgarna goda förutsättningar att delta och framföra synpunkter i politiska beslutsprocesser. Flera av våra förslag syftar till detta.

Det är dock svårt att i grunden förändra maktförhållandet i samhället genom demokratreformer eller åtgärder för att främja deltagandet. Vårt uppdrag är begränsat till att analysera individers möjligheter till delaktighet och inflytande mellan valen och inte maktrelationerna i samhället ur ett vidare perspektiv. Mot bakgrund av omfattningen och djupet av de samhällsförändringar vi bevittnar i dag föreslår vi att en utredning tillsätts med uppgift att sammanställa kunskap om hur maktförhållandena i det svenska samhället har förändrats sedan millenniumskiftet. En sådan maktutredning ska bidra med ett underlag som ger politiska beslutsfattare bättre förutsättningar att fatta långsiktiga och ändamålsenliga beslut för att möta de utmaningar som samhället och demokratin står inför på sikt.

De politiska partierna är inte i kris

Vår analys visar att föreställningen om en partikris i stora drag kan avskrivas. Medlemsutvecklingen i partierna är inte längre negativ. Medlemmarna spelar också en annorlunda roll i partierna än tidigare. Kommunikationen med väljarna har underlättats genom den digitala tekniken medan valrörelserna har professionaliseringats och partierna har anställt mer personal. Samtidigt hade var fjärde lokal partiorganisation svårigheter att hitta kandidater till vallistorna inför de allmänna valen år 2014. Det är därför viktigt att partierna fortsatt verkar för att rekrytera nya medlemmar.

Partierna måste utveckla sitt rekryteringsarbete

Ett problem för partidemokratin är att personer som uppger att de är lågutbildade, har arbetarklassbakgrund, är födda utanför Sverige, är unga eller kvinnor är underrepresenterade bland medlemmarna. Det kan medföra att partierna har svårt att fånga upp de åsikter och

perspektiv som dessa grupper har. Vår översyn visar att samtliga partier arbetar för att värva medlemmar, och att de flesta partier verkar för att rekrytera medlemmar från underrepresenterade grupper, såsom kvinnor, unga och utrikes födda. Samtidigt visar undersökningar att de flesta som engagerar sig i ett parti gör det eftersom de själva befinner sig i ett sammanhang med andra partiaktiviteter. Sammantaget består partierna av en socialt sammanhållen grupp som ofta har ryggarna utåt.

Vi anser därför att partierna måste utveckla sitt rekryteringsarbete. Partierna bör aktivt arbeta med att söka upp nya medlemmar utanför de redan aktivas nätverk. För rekryteringen av unga är det av särskild betydelse att partierna är närvarande i skolan, på fritidsgårdar och i föreningslivet. För att kontaktytor ska uppstå med personer som annars inte skulle gå in i ett parti är det också viktigt att partierna är fysiskt närvarande i lokalsamhället, även mellan valkampanjerna. Det gäller särskilt i områden med hög arbetslösitet och en stor andel utlandsfödda.

Motverka professionaliseringen av partierna

De politiska partierna professionalisera sin verksamhet alltmer. Professionaliseringen leder till att politikutvecklingen inom partierna i stor utsträckning drivs av personer som inte är eller har varit förtroendevalda och därmed inte har erfarenhet av det politiska beslutsfattandet. Det ökade antalet anställda idéutvecklare, s.k. policyprofessionella, kan också leda till att medlemmarnas möjligheter att delta i idéutvecklingen minskar. En utveckling med ett ökat antal politikutvecklare som inte har erfarenhet av ett förtroendeuppdrag kan leda till att politiken driver bort från den faktiska verklighet som väljarna upplever och som de förtroendevalda på lokal nivå har att hantera.

Partierna är också mer fokuserade på de opinioner och åsikter som framförs genom olika medier än på kommunikationen med enskilda väljare. Den politiska debatten i media är viktig, men med tanke på att det är allt färre som följer de etablerade medierna och deltar i den åsiktsbildning som sker i dessa finns det en risk att partierna inte fångar upp de bredare åsikterna i samhället. Det finns också en risk att partierna blir mer mottagliga för det påverkans-

arbete som olika intresseorganisationer och PR-byråer bedriver genom medierna.

Partierna måste reformera sina organisationer

Den del av befolkningen som identifierar sig med ett politiskt parti har sjunkit kraftigt, vilket gör det svårare att mobilisera politiskt intresserade utifrån en ideologisk samhörighet. Denna utveckling kan delvis förklaras av värderingsförändringar, som individualiseringen och en minskad auktoritetstro. Människor är i dag mer benägna att engagera sig i sakpolitiska frågor än långsiktigt i ett politiskt parti. Förtroendet för de politiska partierna har visserligen stärkts under 2000-talet, men partierna är alltjämt en av de samhällsinstitutioner som allmänheten hyser lägst förtroende för. Det är troligt att många väljer andra sätt att uttrycka sitt politiska engagemang eftersom de inte tror att det är möjligt att påverka genom ett politiskt parti. Vår översyn visar också att en stor del av medlemmarna anser att interndemokratin är dålig, även om medlemsinflytanet har stärkts över tid. De individer som i dag väljer att gå in i ett politiskt parti är mer engagerade och ställer större krav på inflytande än tidigare.

Det är viktigt att partierna inte är exklusiva kanaler för inflytande som enbart är tillgängliga för en liten krets av partiaktiva. Vi menar därför att partierna bör verka för att partimedlemmar på lokal nivå får möjlighetet att delta i idéutvecklingen. Partierna bör också överväga att oftare ha medlemsomröstningar om principfrågor och att öka inflytanet vid val av partiledare. Samtidigt är medlemmar i partierna i dag inte särskilt representativa för samhället i övrigt och en förstärkt interndemokrati skulle därför kunna leda till att partierna fjärmar sig ytterligare från övriga delar av befolkningen.

Det går inte att förvänta sig att partierna kommer att återta den roll i demokratin som de en gång hade. Medlemsminskningen beror inte enbart på partierna själva, utan är också en effekt av att samhällsengagemanget som sådant har förändrats. Mot denna bakgrund bör väljarna få möjlighet att förmedla sina intressen och åsikter till beslutsfattarna även på andra sätt än genom de politiska partierna. Våra förslag om att fullmäktige ska verka för att medlemmarna har förutsättningar att framföra sina synpunkter inför beslut liksom

införandet av förslagsrätt på lokal och nationell nivå, s.k. folkmotion, förstås mot den bakgrunden.

Se över partistödet

Vår översyn visar att det offentliga stödet till de politiska partierna inte fullt ut används i enlighet med vad det är avsett för. Stödet till riksdagsledamöter, som syftar till att bistå ledamöternas arbete, används i stor utsträckning till annan verksamhet än riksdagsarbete. Därutöver överförs delar av det kommunala partistödet till nationell nivå. Samtidigt visar vår översyn att antalet politiska sekreterare och hel- och deltidsarvoderade förtroendevalda i kommuner och landsting har ökat på senare tid. En anledning till detta är att den politiska majoriteten i kommunerna ofta försäkrar sig om ett stöd från mindre partier genom att bl.a. erbjuda avlönade politiska sekreterartjänster. Sammantaget anser vi att det finns skäl att tillämpa en bredare översyn av partistödet. Översynen bör i första hand ha till uppgift att klargöra i vilken mån de olika formerna av partistöd används på ett ändamålsenligt sätt och om det finns skäl att göra förändringar och förtydliganden om hur stöden ska fördelas, användas och redovisas.

De förtroendevalda och den sociala representativiteten

Vi har gjort en analys av de förtroendevaldas representativitet utifrån kön, bakgrund (födelseland) och ålder. När det kommer till dessa tre aspekter kan vi konstatera att politiken inte är jämställd eller jämlig.

Även om kvinnors representation i riksdagen har minskat de två senaste mandatperioderna har jämställdheten i kommun- och landstingsfullmäktige förbättrats över tid. Det är i dag något fler kvinnor som innehar tyngre poster, såsom kommun- eller landstingsstyrelets ordförande, än vad det var vid ingången av millenniumskiftet. Totalt sett är dock kvinnor underrepresenterade på inflytelserika positioner. Kvinnliga politiker är mer utsatta för hot, våld och trakasserier och lämnar sina uppdrag under och efter mandatperioden i högre utsträckning än män. Kvinnor är också tydligt underrepresenterade i kommunala bolagsstyrelser.

Därutöver avspeglar inte de politiska församlingarna den mångfald som i dag finns i det svenska samhället. Utrikes födda är underrepresenterade på alla nivåer i politiken. Personer som invandrat till Sverige engagerar sig politiskt i lägre utsträckning än inrikes födda, vilket delvis kan förklara underrepresentationen, men delaktigheten ökar med vistelsen i Sverige. Uplevelser av diskriminering är också en faktor som påverkar delaktigheten bland utrikes födda. Bostadssegeringen innebär att det är en stor andel utrikes födda som bor i politikerglesa bostadsområden. Eftersom de flesta som går in i politiken gör det för att de kommit i kontakt med andra partiaktiviteter är det därmed mindre sannolikt att utrikes födda uppmanas att engagera sig partipolitiskt. Undersökningar visar också att utrikes födda avancerar långsammare mot de tyngre uppdragene än inrikes födda.

Unga under 29 år är den grupp som är mest underrepresenterad i kommun- och landstingsfullmäktige i relation till andelen bland de röstberättigade medan äldre är kraftigt underrepresenterade i riksdagen. Det kan leda till att ungas och äldres perspektiv inte tillgodoses i det lokala respektive det nationella beslutsfattande. När det gäller unga medför underrepresentationen i den lokala demokratin att det är få unga som får erfarenhet av att ha ett förtroendeuppdrag, vilket är viktigt för det fortsatta politiska engagemanget.

Social representativitet är viktigt för demokratins legitimitet

Vi menar att förutsättningarna för ett jämlikt politiskt inflytande blir bättre när alla delar av befolkningen är representerade i de beslutsfattande församlingarna. Social representativitet är en rättsvisefråga och en fråga för demokratins legitimitet. Politiker som delar sociala och kulturella erfarenheter med en särskild väljargrupp har en bättre förmåga att fånga upp, lyssna in och förmedla väljares intressen och åsikter. Dessutom påverkar representativiteten delaktigheten i samhället. Det är rimligt att anta att när en individ upplever sig vara representerad blir den också motiverad till att delta.

Ansträngningarna för att uppnå politisk jämlighet är huvudsakligen en fråga för de politiska partierna och därför lämnar vi ett antal rekommendationer för hur ett arbete med att förbättra repre-

sentativiteten skulle kunna gå till. Partierna i en kommun eller ett landsting bör t.ex. komma överens om att samordna sin nomineringsprocess på så sätt att könsbalansen i styrelser och nämnder blir jämnare. Detta är särskilt viktigt vid tillsättningen av kommunala bolagsstyrelser där kvinnors underrepresentation är påtaglig. Vi menar också att partierna bör ha som princip att alltid nominera två kandidater: en man och en kvinna. Det skulle underlätta för valberedningen att samordna tillsättningen.

De förtroendevaldas villkor

Den kommunala politikens villkor har förändrats under senare år. Antalet nämnder och uppdrag minskar, samtidigt som uppdragen koncentreras till ett mindre antal förtroendevalda. Inflytandet i den kommunala politiken utövas också av en allt mindre skara av ledande förtroendevalda. Vi anser att det finns ett värde med att det är en stor andel av befolkningen som har erfarenhet av att delta i politiska beslutsprocesser och därfor bör inte uppdragen minska ytterligare vid reformer av den politiska organisationen. För att stimulera det demokratiska deltagandet på lokal nivå kan kommuner också genomföra försök med direktval för ett begränsat antal platser i en geografisk nämnd.

Medialiseringen av politiken har lett till att politikerrollen blivit mer krävande. Samtidigt sker beslutsgången i ett snabbare tempo och de politiska besluten är i sig mer komplexa. Dessa omständigheter påverkar vem som väljer att engagera sig politiskt. Antalet förtroendevalda som lämnar sina uppdrag i förtid är också högt. Unga under 29 år och kvinnor med hemmavarande barn är överrepresenterade bland de förtroendevalda som hoppar av i förtid.

Villkoren för förtroendeuppdraget måste anpassas så att det går att ägna sig åt ett förtroendeuppdrag och samtidigt ha tid till helårssarbete och familjeliv. Det krävs en ny möteskultur där långdragna sammanträden är undantag. Det kan vara lämpligt att tillämpa stopptider liksom att öppna upp för ett mer frekvent användande av deltagande på distans. Åtgärder bör också genomföras för att underlätta för förtroendevalda med barn i behov av tillsyn. Kommuner skulle t.ex. kunna tillämpa mer genenerösa regler för barn-

omsorg och förskola i samband med politiska möten i kommunen eller landstinget.

Möjlighet att behålla sitt uppdrag trots flytt från kommunen

Under mandatperioden 2010 till 2014 lämnade var femte förtroendevald sitt uppdrag i förtid. Var tredje avhopp berodde på flytt från kommunen, och när det kommer till unga under 29 år var det 57 procent som lämnade sitt uppdrag av denna anledning. Detta kan förklaras av att unga är mer rörliga då de ännu inte börjat studera eller etablerat sig på arbetsmarknaden. Det finns redan i dag en möjlighet för fullmäktige att besluta att en förtroendevald som är vald av fullmäktige får behålla sitt uppdrag trots flytt från kommunen. Vi föreslår att denna möjlighet också ska omfatta de folkvalda fullmäktigeledamöterna.

Förtroendevalda ska kunna utöva sina uppdrag under trygga och säkra former

Enligt Brottforebyggande rådets kartläggning utsattes en av fem förtroendevalda under 2013 för hot, våld eller trakasserier. Varannan heltidspolitiker blev utsatt och majoriteten av dessa blev hotade eller trakasserade vid upprepade tillfällen. Med tanke på att en av fyra uppger att de censurerat sig själva på grund av rädsla för trakasserier kan detta anses ha en effekt på demokratin. Vi anser att det är viktigt att samtliga förtroendevalda får ett stöd i det fall de utsätts för våld, hot eller trakasserier och att de därmed kan känna sig trygga när de tar på sig och utför ett förtroendeuppdrag. Vi föreslår därför att det i kommunallagen ska införas en bestämmelse som anger att kommunerna och landstingen ska verka för att de förtroendevalda ska kunna fullgöra sina uppdrag under trygga och säkra former.

Möjlighet att vara ledig från sitt förtroendeuppdrag

Det är viktigt att de ersättningsbestämmelser som gäller inte upplevs som ett hinder för de förtroendevalda. Ersättning för inkomstbortfall vid möten måste vara skäligt och täcka alla delar av inkomsten. Vi anser vidare att det finns anledning att anpassa den rättsliga regleringen för uppdraget till den faktiska samhällsutvecklingen. Det gäller inte minst regleringen av sjuk- och föräldraledighet. Det är fler kvinnor än män som hoppar av i förtid eller gör långa uppehåll i sina politiska karriärer för att vara föräldralediga och detta får sammantaget konsekvenser för jämställdheten i lokalpolitiken. Vi föreslår därför att det ska vara möjligt att under en begränsad tid vara ledig från sitt uppdrag för att vara föräldra- eller sjukledig. Fullmäktige ska kunna tillsätta en ersättare under ledigheten.

Den lokala politikens organisering

Under senare år har en maktförskjutning skett från fullmäktige och fritidspolitikerna till ledamöterna och ordföranden i kommun- och landstingsstyrelsen. Fullmäktige, som enligt kommunallagen är kommunens och landstingets beslutande församling, har en svag ställning. Dessutom sker beredningen av beslut ofta utanför de formella institutionerna, t.ex. genom förhandlingar mellan partier som gemensamt styr kommunen eller landstinget. Detta påverkar både fullmäktiges och väljarnas möjligheter till insyn i beslutsfattandet och ansvarsutkrävande av beslutsfattarna.

För att ge fullmäktige makt att granska och utkräva ansvar anser vi att fullmäktige bör upparbeta en praxis för den interna granskningen av maktutövningen i kommunen eller landstinget. Vi anser vidare att fullmäktige bör fatta beslut om uppdragsbeskrivningar som förtydligar rollfördelningen mellan olika förtroendevalda, i synnerhet den roll som ordförande i styrelsen och nämnder samt övriga kommunal- och landstingsråd har i politiken. Ur ett medborgarperspektiv är det rimligt att kräva att fullmäktige klargör vilka funktioner dessa förtroendevalda har i den lokala demokratin.

För att motverka elitism och maktkoncentration i politiken anser vi att det också är nödvändigt att verka för en ökad omsättning av de kommunala förtroendeuppdragene. Vi anser att partierna internt eller gemensamt i fullmäktige bör överväga en begränsning i

hur länge en enskild förtroendevald kan inneha ett tyngre uppdrag, t.ex. som ordförande i styrelsen eller i en nämnd. Det skulle öppna upp möjligheter för fler kandidater att träda fram och få betydelsefulla positioner inom politiken. Det skulle också kunna bryta den sociala homogenitet som i regel gör sig gällande högre upp i politiken.

För att öka partiernas synlighet i den lokala demokratin bör fullmäktige, på samma sätt som riksdagen, med jämna mellanrum arrangera allmänpolitiska debatter eller debatter om dagsaktuella frågor i kommunen eller landstinget. Sådana debatter kan bidra till att det allmänna intresset för lokalpolitiken ökar och att lokala partiföreträdare får tillfälle att uttrycka sina ståndpunkter i olika samtidsfrågor. Vi föreslår därför att fullmäktigepresidiet ska kunna fatta beslut om att en allmänpolitisk debatt ska hållas utan samband med ordinarie ärendehantering.

Möjligheter att påverka nationella beslutsprocesser genom institutionella kanaler: remiss, samråd och kommittéväsendet

Den formella kanalen för påverkan på den nationella nivån, remissväsendet, är viktig för att enskilda och intresseorganisationer ska kunna framföra sina synpunkter inför beslut. Åsiktsutbytet inom remissväsendet sker enligt formella regler och ger därmed förutsättningar för transparens och ett jämlikt deltagande. Vid sidan av remissväsendet har användningen av samråd, hearings och konsultationer med särskilt inbjudna organisationer blivit ett allt vanligare sätt för Regeringskansliet att inhämta allmänhetens synpunkter, åsikter och intressen och för att stämma av underlag inför regeringsbeslut.

Öppna upp remissprocesserna och samråden

Vår översyn visar att det i huvudsak är etablerade och resursstarka organisationer som deltar i remissväsendet liksom i samråd och hearings. Mot bakgrund av att de traditionella folkrörelseorganisationerna har förlorat medlemmar och fått en svagare lokal förankring, samtidigt som nyare rörelser har uppkommit på lokal nivå, finns det en risk att de synpunkter och perspektiv som kanaliseras

genom dessa formella kanaler inte är representativa för den breda allmänheten. Det är därför viktigt att remisslistorna och inbjudningar till samråd och hearings vidgas så att nya delar av det civila samhället blir representerade. Riktlinjer för samråd och hearings bör utarbetas.

Elektronisk förvaltning och digitala samråd

Regeringen har beslutat om en målsättning om att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Regeringen ska enligt sin e-förvaltningsstrategi verka ”för öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet”. Det är i detta sammanhang anmärkningsvärt att Regeringskansliet inte har utvecklat sin elektroniska förvaltning. Regeringskansliet har förvisso en särställning utifrån de krav på säkerhet och sekretessbehandling som kan ställas på den myndighet som ska bistå regeringen, men i flera aspekter leder den bristande digitaliseringen till att insynen och delaktigheten blir lidande. Detta gäller inte minst remissanteringen.

Vi anser att den formella remissprocessen bör kompletteras med ett digitalt samråd som gör det möjligt att lämna synpunkter på konkreta frågeställningar. Digital teknik bör också användas vid övriga samråd, hearings och konsultationer och därigenom göra det möjligt att lämna synpunkter utan att vara fysiskt närvarande. Slutligen bör Regeringskansliet se över hur den elektroniska förvaltningen kan utvecklas. För att ett sådant utvecklingsarbete ska komma till stånd föreslår vi att en arbetsgrupp sätts upp under Förfallningsministern eller IT-ministern.

Utredningars och kommittéers förutsättningar att samråda

Enligt vår översyn har enskilda och intresseorganisationers möjligheter att påverka politiken genom kommittéväsendet försämrats. Direktiv har blivit mer detaljerade, det är ofta på förhand givet vad utredningarna ska komma fram till och utredningstiden har blivit kortare. Med fler enmansutredningar som har kort tid på sig har kommittéväsendets roll som konsensusbyggare försvagats. Enligt vår bedömning är det därför viktigt att kommittéer och utredningar uppmanas i sina direktiv att samråda och att de ges tillräckligt med

tid för att kunna stämma av och inhämta synpunkter från intresseorganisationer och allmänheten.

Möjligheter att påverka nationella beslutsprocesser genom icke-institutionella kanaler

Vår översyn visar att de informella kontakterna mellan intresseorganisationer och beslutsfattare på nationell nivå har ökat i omfattning under senare år. Denna utveckling är delvis ett resultat av att relationerna mellan beslutsfattandet och intresseorganisationer har ändrat karaktär. Den kan också förklaras av att politiken i sig blivit mer komplex och att kunskaps- och informationsbehovet har ökat. Därutöver har politiken anpassats till nyhetsmedierna, vilket har resulterat i att den politiska kommunikationen har fått en allt större betydelse och att antalet personer som har politisk idéutveckling och påverkan som heltidssyssla, s.k. policyprofessionella, har ökat. Denna utveckling måste betraktas som en av de största förändringarna av den svenska demokratin som har skett under de senaste femton åren.

Vi anser att det finns skäl att vara vaksam på en utveckling där politik- och idéutvecklingen i större utsträckning sker på arenor där enskilda individer inte har möjlighet att fritt delta eller bli representerade. En sådan utveckling skulle kunna innebära att den enskilde får sämre möjligheter till delaktighet, inflytande och insyn i politiken. Det kan också innebära att förutsättningarna för väljarna att utkräva ansvar av de folkvalda försämras. Dessutom är påverkansarbetet en fråga om resurser, vilket inverkar på den politiska jämlikheten.

Kontakterna mellan beslutsfattare och intresseorganisationer bör inte regleras

I nuläget utgör inte lobbyingen i form av informella kontakter mellan beslutsfattare och intresseorganisationer en direkt utmaning för demokratin. Vi förespråkar därför inte att någon form av reglering införs som förändrar förutsättningarna för intresseorganisationernas kontakter med beslutsfattare, t.ex. en registrering av

lobbyister. Denna typ av reglering är svår att utforma på ett ändamålsenligt sätt som inte medför negativa effekter för demokratin.

Det påverkansarbete som intresseorganisationer, PR-byråer eller tankesmedjor genomför riktar sig i första hand till medier. För att medborgarna ska ha goda möjligheter till insyn och ansvarsutkrävande är det centralt att det finns medieaktörer som har kapacitet att fritt granska maktutövandet, producera journalistik som håller hög kvalitet och möjliggöra en offentlig debatt där flera olika röster och perspektiv kommer till uttryck. Mot denna bakgrund anser vi att det är viktigt att regeringen vidtar åtgärder för att skapa förutsättningar för en levnadskraftig, oberoende och mångfacetterad mediamarknad och för en stark och självständig public service.

Medborgerlig förslagsrätt i riksdagen bör införas

För att vitalisera demokratin och stärka de enskilda medborgarnas inflytande över beslutsfattandet föreslår vi att en medborgerlig förslagsrätt i riksdagen, en s.k. folkmotion, ska införas. En folkmotion innebär att en enskild individ som har rösträtt till riksdagen får möjlighet att väcka ett förslag och om detta får stöd av en procent av de röstberättigade till riksdagen ska det tas upp som en motion i riksdagen. Folkmotionen ska kunna lämnas och stödjas över internet. Om motionen fått tillräckligt stöd väcks den i riksdagen på samma sätt som motioner av riksdagsledamöter och utskottsbehandlas. Beroende på vad motionen kräver kan ett bifall till motionen leda till ett utskottsinnitiativ eller ett tillkännagivande till regeringen. Förslaget om folkmotion är inspirerat från det s.k. medborgarinitiativet som finns i Finland.

Med en möjlighet att väcka en folkmotion i riksdagen får alla individer tillgång till en formell kanal för att göra sin röst hörd. Detta skulle kunna innebära att det övertag som de resursstarka organisationerna har i opinionsbildningen kan vägas upp. Det skulle också skapa transparens i påverkansarbetet. Införandet av folkmotion kan också motiveras av de politiska partiernas försvagade ställning och de förändrade formerna för politiskt deltagande och engagemang. En sådan reform skulle innebära en ändring av riksdagsordningen. Vi föreslår därför att införandet av medborgerlig förslagsrätt, folkmotion, ska utredas i särskild ordning.

Insynen i riksdagsarbetet

Mot bakgrund av att de informella kontakterna mellan intresseorganisationer och riksdagen har ökat under senare tid kan det finnas skäl att vidta åtgärder för att försäkra att maktutövandet sker i transparenta former. För att medborgarna ska ha möjlighet att framföra sina åsikter och intressen på nationell nivå är det också viktigt att riksdagsledamöterna har goda förutsättningar till kommunikation med medborgarna. I syfte att underlätta kontakten med väljarna anser vi att det kan finnas skäl att se över ledamotsstödet och om delar av detta bör knytas till en finansiering av kansliresurser i ledamöternas valkretsar.

Medborgardialog och samråd i kommuner och landsting

Medborgardialoger och samråd där individer, intresseorganisationer eller andra aktörer bjuds in att delta i beslutsprocesser är vanligt förekommande i kommuner och landsting. Medborgardialoger kan bidra till att beslut kan få en djupare förankring och starkare legitimitet. De kan också bidra till att intressekonflikter eller missnöjesyttringar undviks vid genomförandet av politiska beslut. Medborgardialoger som inger förhoppningar om ett inflytande som inte infrias kan dock leda till att förtroendet för demokratin som sådan undermineras. Det finns också en risk att medborgardialoger leder till politisk ojämlikhet om deltagandet inte är representativt för kommun- eller landstingsinvånarna.

Fullmäktige ska verka för att medlemmarna har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut

För att medborgardialogerna ska ge positiva demokratieffekter är det viktigt att användandet av medborgardialoger och andra samrådsprocesser formaliseras. Det måste bli tydligt för medborgarna om när och i vilka frågor som kommuner och landsting avser att hålla ett samråd eller medborgardialog samt vilka möjligheter till påverkan som dialogerna ger. Vi föreslår därför att det ska framgå av kommunallagen att fullmäktige ska verka för att medlemmarna har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut.

Med en sådan bestämmelse motiveras fullmäktige att stämma av och förankra beslut samtidigt som fullmäktige har ansvar för beredningen och beslutsfattandet. Bestämmelsen framhåller värdet av ett medborgerligt engagemang, vilket är en av de uttalade grundprinciperna till kommunallagen.

Bestämmelsen är en målsättningsparagraf och ska ses som en demokratisk princip. Det är fullmäktige som beslutar om hur medlemmarna ska kunna delta och framföra sina synpunkter och om vilka beslut som ska beredas med ett medborgerligt deltagande. Förslaget innebär att samtliga medlemmar, även unga och utländska medborgare som är folkbokförda, men som än inte har rösträtt, liksom fastighetsägare som är juridiska personer, såsom ideella organisationer och företag, kan beredas möjligheter att framföra sina synpunkter.

Riktlinjer och principer för medborgardialoger och samråd

Vi menar att det finns fördelar med att fullmäktige antar riktlinjer eller principer om när och inför vilka beslut som medlemmarna ska ges tillfälle att framföra synpunkter samt om hur medborgardialoger eller samråd ska genomföras. Riktlinjerna eller principerna bör bl.a. omfatta samrådens och medborgardialogernas plats i beredningsprocessen, vilka dialogerna riktar sig till liksom hur kommunerna och landstingen bjuder in och kommunlicerar resultaten av samråd och dialog. Vi ger också rekommendationer om att åtgärder bör vidtas som syftar till att förstärka den politiska jämlikheten vid genomförandet av medborgardialoger. Vi menar vidare att digital teknik bör används i så stor utsträckning som möjligt och att resultaten av medborgardialogerna ska återkopplas till de som har deltagit och berörs. Vi föreslår därutöver att kommunerna och landstingen bör ha en plats på sin webbsida där all information som är relevant för medborgarnas demokratiska delaktighet finns tillgänglig och samlad.

Det förstärkta folkinitiativet

Förstärkningen av medborgarnas möjligheter att påkalla folkomröstningar i kommuner och landsting har lett till att antalet folkinitiativ och lokala folkomröstningar har ökat. Detta har skapat spänningar i den lokala demokratin. Några av de konflikter som uppstått har berott på oklarheter i hur bestämmelserna för folkinitiativet ska tolkas.

För att förenkla initiativprocessen föreslår vi att det inte ska vara nödvändigt för initiativtagare att uppge egenhändiga namnteckningar och att det därmed blir möjligt att samla in underskrifter via internet. Underskrifter som sker över internet och med hjälp av e-legitimation innebär att valideringsprocessen kan bli mer rättssäker, ske snabbare och ta mindre resurser i anspråk. Dessutom är insamling via internet förenligt med de rådande formerna för politiskt engagemang där internet och sociala medier har stor betydelse för det politiska deltagandet. För att en tillförlitlig namninsamling över internet ska bli teknisk möjlig för det stora flertalet föreslår vi att en nationell webbplats för detta ska inrättas.

Vi föreslår vidare ett förtydligande av bestämmelserna om hur det nödvändiga antalet namnunderskrifter för att väcka ett folkinitiativ ska fastställas. Ett problem med de folkomröstningarna som inte har hållits i samband med de allmänna valen är att valdeltagandet har varit lågt. Vi anser att konflikter skulle kunna undvikas om de politiska partierna innan folkomröstningen kommunicerar vad som enligt dem krävs för att utslaget i folkomröstningen ska respekteras.

Även om det har uppstått problem i samband med folkinitiativen och folkomröstningarna menar vi att det principiella värdet av att väljarna har en möjlighet till direktdeltagande i politiska beslutsprocesser överväger de negativa erfarenheterna. De flesta folkomröstningarna som varit sedan år 2011 har stimulerat det demokratiska deltagandet lokalt och det finns inget som tyder på att folkinitiativen har påverkat den politiska jämlikheten eller förtröendet för demokratin negativt. De problem som har uppstått har i första hand berott på att de styrande politikerna inte tagit hänsyn till eller bemött starka folkopinioner som uttryckts av olika väljargrupper mellan valen. För att förebygga sådana missnöjesyttringar är det viktigt att kommunerna och landstingen i enlighet med vårt

förslag ovan verkar för att ge medlemmarna förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut.

Medborgarförslag och folkmotion

Vår översyn av medborgarförslaget visar att det gett begränsade demokratieffekter. Medborgarförslaget har främst använts som en förslagslåda eller en synpunktshantering för vardagsnära frågor och de fåtal personer som lämnar förslag är inte representativa för befolkningssammansättningen i dess helhet. Behandlingen av medborgarförslagen tar också mycket tid och resurser i anspråk. Därutöver skapar medborgarförslag en relation mellan enskilda medborgare och förtroendevalda, men inte mellan de förtroendevalda och sammanslutningar av medborgare. Enskilda förslag stimulerar därmed inte till en vidare dialog och ger heller ingen antydan om det finns en stark opinion i den fråga som väcks.

I syfte att stärka dialogen mellan väljare och förtroendevalda och förenkla den administrativa hanteringen för kommunerna och landstingen föreslår vi att medborgarförslaget ersätts av ett nytt verktyg, folkmotion, som blir tvingade för alla kommuner och landsting. Alla folkbokförda i en kommun eller en kommun inom landstinget, dvs. även de som inte har rösträtt i kommun- och landstingsvalen, ska ha möjlighet att lämna förslag om något som rör kommunens eller landstingets verksamhet. Folkmotioner som under en period av sex månader får ett stöd av minst en procent av de folkbokförda i kommunen eller landstingen ska beredas så att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att folkmotionen väcktes. Hanteringen av en folkmotion ska ske på samma sätt som för ett medborgarförslag, vilket innebär att fullmäktige får överläta till styrelse eller annan nämnd att besluta i ärenden som väckts genom folkmotion. För undertecknandet av folkmotionen gäller samma regler som för folkinitiativet, dvs. att insamlingen av namn ska kunna ske över internet. Enskilda individer kan därmed för namninsamling till en folkmotion välja att använda den webbportalen som vi föreslår ska inrättas på nationell nivå.

Ungas delaktighet och inflytande

De flesta unga upplever att de saknar inflytande över det politiska beslutsfattandet och en stor del av de unga känner sig inte delaktiga i samhället. Unga är därutöver underrepresenterade i de politiska partierna, i de politiska församlingarna och i föreningslivet. På samma sätt som för äldre finns det skillnader i deltagandet utifrån faktorer såsom socioekonomisk bakgrund, kön, funktionsförmåga och utländsk bakgrund. Undersökningar visar samtidigt att det politiska intresset är starkt bland unga i dag. En stor andel av de unga är engagerade och vill påverka politiken. Unga visar en stark tilltro till demokratin och de allra flesta uttrycker ett stöd för de grundläggande demokratiska värderingarna. Sammantaget anser vi att det är nödvändigt med ett perspektivskifte när det kommer till synen på unga. Vi bör inte se unga som en utmaning för demokratin utan i stället bör ungas engagemang och intresse ses som en tillgång för demokratin. Fokus bör vara på att bjuda in unga mäniskor att delta brett i den lokala demokratin.

Försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder

Vi föreslår att en försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder till 16 år sker vid valen till kommunfullmäktige 2018 och 2022. Försöksverksamheten ska genomföras i kommuner som ansöker till regeringen om detta och den ska därefter följas upp och utvärderas. En sänkning av rösträttsåldern till 16 år innebär att genomsnittsåldern för förstagångsväljare blir 18 år, från nuvarande 20 år. Det skulle innebära ett incitament för unga att intressera sig för den lokala politiken och därmed motivera fler att vilja ta ett förtröendeuppdrag. Genom att rösträttsåldern infaller då en person fortfarande går i skolan ökar också samhällets möjligheter att påverka ett röstningsbeteende på längre sikt. Samtidigt ger det skolan ett konkret tillfälle att undervisa om demokratifrågor. En försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder är därutöver i linje med det nationella målet för ungdomspolitiken, enligt vilket unga ska ha inflytande över samhällsutvecklingen. Försöksverksamheten ska enbart gälla kommunala val och folkomröstningar, i vilka flera frågor som direkt berör ungas vardag avgörs. När det gäller val till riksdagen är det viktigt att rösträtten fortsatt är knuten till myndighetsåldern.

Ungas deltagande i beslutsfattande i kommuner och landsting

Vårt förslag om att fullmäktige ska verka för att medlemmarna har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut innebär att kommunerna och landstingen även bör tillgodose ungas perspektiv i beslutsprocesserna. Ett sätt att göra detta är genom inflytandeforum, som ungdomsråd eller motsvarande, där unga inbjuds att medverka i politiska beslutsprocesser. Samråd med sådana inflytandeforum bör vara en formell del i beredningsprocesser på lokal och regional nivå. Samtidigt är det viktigt att dessa forum verkligen är representativa för gruppen unga i kommunen eller landstinget. Det är också viktigt att formerna för samråd anpassas efter ungas förutsättningar att delta. Kommuner och landsting bör anta ett regelverk för hur ungas perspektiv ska tillgodoses i beslutsprocesserna liksom en policy eller en handlingsplan för den lokala ungdomspolitiken.

Skolans demokratiuppdrag

Vi anser att kunskapen om hur kommuner och landsting fungerar samt formerna för medborgerligt inflytande i det politiska beslutsfattandet bör öka bland skolelever. Skolor bör i större utsträckning samverka med förvaltningen i kommuner och landsting och träffa företrädare för de politiska partierna på lokal nivå. Vi föreslår därför att den lokala demokratins funktionssätt ska ingå som en av insatserna i det nationella skolutvecklingsprogrammet. Detsamma ska gälla för kunskap om kritisk granskning och källkritik. Vi menar vidare att föreningsengagemanget i grund- och gymnasieskolorna måste stödjas.

Även universiteten och högskolorna har en central plats i demokratin. Det är därför viktigt att de politiska studentförbunden, politiska partier och andra föreningar som baseras på en värdegrund av demokrati och mänskliga rättigheter har goda förutsättningar att verka på högskolorna. För att betona högskolornas betydelse för demokratin anser vi att det bör framgå av högskolelagen att högskolorna ska verka för att främja demokratins centrala principer och respekten för allas lika värde.

Delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättningar är något mindre delaktiga i demokratin än den övriga befolkning. Detta avspeglar sig i valdeltagandet och i representationen i de politiska församlingarna. Bristande tillgänglighet av olika slag utgör fortsatt ett hinder för att kunna delta fullt ut i samhället. Tillgängligheten till möteslokaler för fullmäktigesammanträdena har förbättrats, men är alltjämt otillfredsställande när det kommer till lokaler för nämnd- och i synnerhet partimöten. Det är därför viktigt att tillgänglighetsarbetet fortsätter och att kommunen eller landstinget tillhandahåller tillgänglighetsanpassade lokaler också för nämnd- och partigruppsmöten och i större utsträckning än i dag möjliggör för beslutsfattande på distans i fullmäktige och nämnder.

Ett särskilt problem för förtroendevalda som är i behov av stöd och service för att kunna fullgöra sitt politiska uppdrag är att det är svårt att kombinera förtroendeuppdraget med familje- och arbetsliv, särskilt om de inte får tid till assistans beviljad för att utöva ett politiskt engagemang. Förtroendevalda som beviljats personlig assistans ska få den assistans som de har rätt till för att kunna fullgöra sina förtroendeuppdrag.

Vårt förslag om att fullmäktige ska verka för att medlemmarna har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut har också betydelse för personer med funktionsnedsättning. Med anledning av vårt förslag bör kommuner och landsting inrätta funktionshindersråd som ges reella möjligheter till inflytande. Fullmäktige bör också anta reglementen för rådens funktion i den kommunala organisationen.

I syfte att säkerställa att den demokratiska delaktigheten får större utrymme i funktionshinderspolitiken föreslår vi att demokratisk delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning ska utgöra ett eget mål i den kommande funktionshindersstrategin. Genom att ett mål antas betonas vikten av tillgänglighetsarbetet i det demokratifämjande arbetet och att underlag tas fram för att synliggöra utvecklingen.

Låt fler forma framtiden!

Det är inte möjligt att göra genomgripande förändringar av demokratins funktionssätt genom en statlig utredning. Demokratin förändras tillsammans med att samhället förändras. I de fall de demokratiska spelreglerna ändras måste det göras med försiktighet och utifrån en politisk samsyn. Vår uppgift har varit att genom förnyelse och gradvisa förändringar av demokratins spelregler göra demokratin mer relevant för sin samtid. Det övergripande syftet med våra förslag är att förmå fler att bli delaktiga och därmed skapa förutsättningar för ett mer jämlikt inflytande. Vi anser samtidigt att det är viktigt med en debatt om tillståndet i demokratin. Den fortsatta debatten bör ta vid där vi slutar och handla om hur fler ska få vara med och forma framtiden. Med tanke på de stora samhällsförändringar som nu sker förefaller det sig naturligt att inom ett decennium på nytt utvärdera och se över demokratins funktionsätt.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i kommunallagen (1991:900)

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunallagen (1991:900)¹ dels att 4 kap. 8 §, 5 kap. 7, 23, 25, 33 och 64 §§ samt 6 kap. 19 a, 27 a och 34 §§ samt rubriken närmast före 6 kap. 27 a § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 3 kap. 9 a §, 4 kap. 15 b och 15 c §§, 5 kap. 23 a och 23 b, samt närmast före 4 kap. 15 b och 15 c §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

9 a §

*Fullmäktige ska verka för att
medlemmarna har förutsättningar
att delta och framföra sina syn-
punkter inför beslut.*

---

¹ Lagen omtryckt 2004:93.

4 kap.
8 §²

Om en förtroendevald upphör att vara valbar, upphör också uppdraget *genast*. Fullmäktige får dock besluta att *en förtroendevald som valts av fullmäktige* får ha kvar sina uppdrag under återstoden av mandattiden.

Om en förtroendevald upphör att vara valbar, upphör också uppdraget *vid nästa fullmäktigesammanträde*. Fullmäktige får dock besluta att *den förtroendevalde* får ha kvar sina uppdrag under återstoden av mandattiden.

Ledighet från förtroendeuppdrag

15 b §

Fullmäktige får besluta att en förtroendevald som fullgör sitt uppdrag på heltid eller betydande del av heltid får ledigt från uppdraget under en tidsbegränsad period för att vara föräldraledig. Detsamma gäller en sådan förtroendevald som på grund av sjukdom har nedslatt arbetsförmåga.

Om en förtroendevald får ledigt ska fullmäktige besluta hur lång tid ledigheten ska vara och om ekonomiska förmåner enligt 14 § ska utgå under ledigheten.

Fullmäktige får utse en ersättare för den förtroendevalde under ledigheten.

² Senaste lydelse 2002:249.

*Förtroendeuppdrag under trygga
och säkra former*

15 c §

*Kommuner och landsting ska
verka för att de förtroendevalda
ska kunna fullgöra sina uppdrag
under trygga och säkra former.*

5 kap.

7 §³

Fullmäktige bestämmer när
ordinarie sammanträden *skall*
hållas.

Sammanträde *skall* hållas
också om styrelsen eller minst en
tredjedel av fullmäktiges ledamöter
begär det eller om ordföranden
anser att det behövs.

Fullmäktige bestämmer när
ordinarie sammanträden *ska*
hållas.

Sammanträde *ska* hållas också
om styrelsen eller minst en
tredjedel av fullmäktiges ledamöter
begär det eller om ordföranden
anser att det behövs.

*Fullmäktiges presidium får be-
sluta att en debatt utan samband
med annan handläggning ska äga
rum vid ett sammanträde.*

23 §⁴

Ärenden i fullmäktige får väckas av

1. en nämnd,
  2. en ledamot genom motion,
  3. revisorerna, om ärendet gäller förvaltning som har samband
med revisionsuppdraget eller om ärendet gäller granskningen,
  4. en fullmäktigeberedning, om fullmäktige har föreskrivit
det,
  5. den som är folkbokförd i
kommunen eller i en kommun
inom landstinget, om fullmäktige
4. en fullmäktigeberedning, om fullmäktige har föreskrivit
det, eller

³ Lagen omtryckt 2004:93.

⁴ Senaste lydelse 2014:573.

har beslutat det (medborgarförslag), eller

6. styrelsen i en sådan juridisk person som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§, om fullmäktige har beslutat det för särskilda fall.

Ärende om att hålla folkomröstning i en viss fråga får i fullmäktige också väckas av minst tio procent av de röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmarna enligt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar (folkinitiativ). Initiativet ska vara skriftligt, ange den aktuella frågan samt innehålla initiativtagarnas egenhändiga namnteckningar, uppgifter om när namnteckningarna gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgift om deras adresser.

Vid beräkningen av antalet initiativtagare ska endast de räknas med som har skrivit under initiativet under den sexmånadersperiod som föregått inlämnandet.

5. styrelsen i en sådan juridisk person som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§, om fullmäktige har beslutat det för särskilda fall.

Ärenden får också väckas på sätt som anges i 23 a–b §§ (folkinitiativ och folkmotion).

23 a §

Ärende om att hålla folkomröstning i en viss fråga får i fullmäktige väckas av minst tio procent av de röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmarna enligt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar, som fanns i kommunen eller landstinget på valdagen vid det senaste ordinarie valet (folkinitiativ).

Initiativet ska vara skriftligt,

ange den aktuella frågan och undertecknas av initiativtagarna samt innehålla uppgifter om när undertecknandet gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgift om deras adresser.

Vid beräkningen av antalet initiativtagare ska endast de räknas med som har skrivit under initiativet under den sexmånadersperiod som föregått inlämnandet.

23 b §

Ärende får i fullmäktige väckas av minst en procent av de folkbokförda i kommunen eller i landstinget, som fanns i kommunen eller landstinget den siste december året före det år som motionen lämnas in (folkmotion).

Folkmotionen ska vara skriftlig, ange den aktuella frågan och undertecknas av motionärerna samt innehålla uppgifter om när undertecknandet gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgift om deras adresser.

Vid beräkningen av antalet motionärer ska endast de räknas med som har skrivit under motionen under den sexmånadersperiod som föregått inlämnandet.

25 §⁵

Fullmäktige *skall* besluta i ärenden som har väckts enligt 23 §.

Fullmäktige får dock överläta till styrelsen eller en annan nämnd att besluta i ett ärende som har väckts genom *medborgarförslag*, utom i de fall som anges i 3 kap. 9 §.

Fullmäktige *ska* besluta i ärenden som har väckts enligt 23 §.

Fullmäktige får dock överläta till styrelsen eller en annan nämnd att besluta i ett ärende som har väckts genom *folkmotion*, utom i de fall som anges i 3 kap. 9 §.

33 §⁶

En motion eller *ett medborgarförslag* bör beredas så, att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen eller *medborgarförslaget* väcktes.

Om beredningen inte kan avslutas inom denna tid, *skall* detta och vad som har kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige får då avskriva motionen eller *medborgarförslaget* från vidare handläggning.

En motion eller *en folkmotion* bör beredas så, att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen eller *folkmotionen* väcktes.

Om beredningen inte kan avslutas inom denna tid, *ska* detta och vad som har kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige får då avskriva motionen eller *folkmotionen* från vidare handläggning.

64 §⁷

Arbetsordningen ska alltid innehålla föreskrifter om

1. antalet ledamöter i fullmäktige,
2. när sammanträden ska hållas,
3. anmälan av hinder att delta i sammanträden,
4. inkallande av ersättare och deras tjänstgöring,
5. vem som ska föra ordet, tills ordförande utsetts,
6. rätten att delta i fullmäktiges överläggningar,
7. förfarandet vid omröstningar,

⁵ Senaste lydelse 2007:68.

⁶ Senaste lydelse 2002:249.

⁷ Senaste lydelse 2013:1053.

8. handläggningen av motioner, interpellationer och frågor,

*9. handläggningen av folk-
motioner,*

9. formerna för justeringen
av protokollet, samt

10. formerna för justeringen
av protokollet, samt

10. fullmäktigepresidiets
arbetsuppgifter.

11. fullmäktigepresidiets
arbetsuppgifter.

*Om fullmäktige med stöd av
23 § 5 har beslutat att medborgar-
förslag får väckas, ska arbetsord-
ningen innehålla föreskrifter om
hur sådana förslag ska handläggas.*

Om fullmäktige har beslutat att ledamöter får delta i fullmäktiges sammanträden på distans, ska arbetsordningen innehålla föreskrifter om i vilken utsträckning sådant deltagande får ske.

6 kap.

19 a §⁸

En nämnds sammanträden ska hållas inom stängda dörrar. Nämnden får dock besluta att dess sammanträden ska vara offentliga, om fullmäktige har medgett det.

Om fullmäktige har medgett det, får nämnden besluta att *den eller* de som har väckt ett ärende genom *medborgarförslag* får närvara när nämnden behandlar ärendet och delta i överläggningarna men inte i besluten.

Om fullmäktige har medgett det, får nämnden besluta att de som har väckt ett ärende genom *folkmotion* får närvara när nämnden behandlar ärendet och delta i överläggningarna men inte i besluten.

En nämnds sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden

1. som avser myndighetsutövning, eller

2. i vilka det förekommer uppgifter som hos nämnden omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

---

⁸ Senaste lydelse 2009:447.

Handläggning av ärenden som väckts genom *medborgarförslag*   Handläggning av ärenden som väckts genom *folkmotion*

27 a §⁹

Ett ärende som väckts genom *medborgarförslag* *skall* om möjligt handläggas så att ärendet kan avgöras inom ett år från det att det väcktes i fullmäktige.

En nämnd som handlägger sådana ärenden *skall* minst en gång om året informera fullmäktige om de beslut som fattats i ärendena. Nämnden *skall* även informera om de ärenden som inte avgjorts inom den tid som anges i första stycket.

Ett ärende som väckts genom *folkmotion* *ska* om möjligt handläggas så att ärendet kan avgöras inom ett år från det att det väcktes i fullmäktige.

En nämnd som handlägger sådana ärenden *ska* minst en gång om året informera fullmäktige om de beslut som fattats i ärendena. Nämnden *ska* även informera om de ärenden som inte avgjorts inom den tid som anges i första stycket.

34 §¹⁰

I följande slag av ärenden får beslutanderätten inte delegeras:

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
4. ärenden som väckts genom *medborgarförslag* och som *folkmotion* och som överlätts till nämnden, och till nämnden, och
5. vissa ärenden som anges i särskilda föreskrifter.

⁹ Senaste lydelse 2007:68.

¹⁰ Senaste lydelse 2007:68.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019 i fråga om 4 kap. 8 § och 4 kap. 15 b § samt i övrigt den 1 juli 2017.

2. För medborgarförslag som väckts i fullmäktige före den 1 juli 2017 gäller 5 kap. 23 § 5, 25, 33 och 64 §§, 6 kap. 19 a, 27 a §§ och 34 § 4 i sin äldre lydelse.

1.2**Förslag till****lag 2017:000 om försöksverksamhet med sänkt
röststrätsålder vid kommunala val och
kommunala folkomröstningar**

1 § En kommun får ansöka hos regeringen att röststrätt vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige och vid kommunal folkomröstning har den som uppfyller kraven enligt 4 kap. 2 § kommunallagen (1991:900) respektive 5 § lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar med undantag för däri angivna ålderskrav och som senast på dagen för val eller folkomröstning fyller 16 år.

2 § Ett beslut om sänkt röststrätsålder ska fattas av fullmäktige senast den 31 december året före år för ordinarie val.

3 § Sänkt röststrätsålder vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige och vid kommunal folkomröstning får tillämpas i en kommun endast om regeringen har beviljat kommunens ansökan.

4 § Den som har röststrätt på grund av beslut enligt denna lag är inte valbar enligt 4 kap. 5 § kommunallagen (1991:900).

5 § Fullmäktige får besluta att upphäva sitt beslut om sänkt röststrätsålder.

6 § Regeringen får meddela föreskrifter om på vilka grunder en ansökan om att tillämpa sänkt röststrätsålder kan beviljas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.
  2. Lagen upphör att gälla vid utgången av 2022.
  3. Föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av denna lag upphör att gälla senast när lagen upphör att gälla.

Kommunstyrelsen

Rapport utifrån länets folkhälsoenkät - fokus Nacka

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Människors hälsa och välbefinnande är en del av den sociala hållbarheten. Rapporten ”Länets folkhälsoenkät – fokus Nacka” visar att den förväntade livslängden ökar i Nacka. Det finns påtagliga variationer inom länet som har samband med skillnader i välstånd och utbildningsnivå. I Nacka finns det stora skillnader i utbildningsnivå mellan olika områden. I områden med stor andel personer med kortare utbildning rapporteras sämre hälsa.

Nacka har utifrån folkhälsoenkäten fyra hälsoutmaningar;

- stärka hälsan i utsatta grupper
- minska psykisk ohälsa
- minska användandet av droger
- minska våld i nära relationer

Ärendet

Nacka är en av de mest snabbväxande kommunerna i länet. De nya övergripande målen för Nacka kommun är bland annat:

Den bästa utvecklingen för alla och stark och balanserad tillväxt. Det innebär att verksamheterna har hög kvalitet och bidrar till en god hälsa och tillväxten sker med ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet på kort och lång sikt.

Ett redskap för att nå målen är att ta fram underlag som beskriver nuläget och utveckling. Rapporten ”Länets folkhälsoenkät – fokus Nacka” bygger huvudsakligen på fakta från Stockholms läns landstings Folkhälsorapport 2015.

Människors hälsa och välbefinnande är en del av den sociala hållbarheten. Befolningens hälsa påverkar även den ekonomiska hållbarheten. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv kostar en frisk befolkning mindre än en sjuk.

Den förväntade livslängden ökar i Nacka, Stockholms län och riket. Det finns påtagliga variationer inom länet som har samband med skillnader i välfärd och utbildningsnivå. I Nacka finns det stora skillnader i utbildningsnivå mellan olika områden. I områden med stor andel med kortare utbildning rapporteras sämre hälsa.

Generellt sett är hälsoläget i Nacka gott. Exempel på positiv utveckling är att det är färre män som dricker samt att andelen rökande män och kvinnor har minskat. Däremot ökar den psykiska ohälsan och en växande andel av befolkningen har någon gång testat narkotika. Fysisk och psykisk ohälsa är betydligt vanligare bland personer som har utsatts för våld i nära relation.

Nacka har utifrån folkhälsoenkäten fyra hälsoutmaningar;

- stärka hälsan i utsatta grupper
- minska psykisk ohälsa
- minska användandet av droger
- minska våld i nära relationer

Ur ett socialt och ekonomiskt hållbarhetsperspektiv behöver Nacka kommun tillsammans med samhällets aktörer fortsätta utveckla samt hitta nya samarbetsformer för att möta dessa utmaningar. Inte minst behöver hälsoutvecklingen följas och beaktas när Nacka bygger stad med ett växande antal invånare.

Det pågår många hälsofrämjande och förebyggande insatser i Nackasamhället. Men det går inte att nog poängtala vikten av att insatserna för ett socialt hållbart Nacka är långsiktiga och strategiska. Det krävs ansvarstagande och uthållighet i det fortsatta arbetet.

Stärka hälsan i utsatta grupper

En utmaning är att på olika sätt bidra till att förbättra hälsan i socialt och ekonomiskt mindre gynnade områden genom hälsofrämjande insatser. För att möta utmaningen behöver samhällets resurser mer aktivt riktas till utsatta grupper och arbetet utföras mer lokalt, exempelvis genom familjcentraler.

En annan utmaning är att tillgodose behovet av bostäder för alla målgrupper oavsett etnicitet, ålder och socioekonomiska förutsättningar. För att möta utmaningen krävs samverkan såväl internt som externt vid all planering av bostäder.

Minska psykisk ohälsa

En utmaning för att möta den psykiska ohälsan är att vidareutveckla samverkan mellan skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård och frivilligorganisationer för att tillsammans utveckla och erbjuda tidiga och förebyggande insatser.

En annan utmaning är att minska den psykiska ohälsan bland medarbetare inom Nacka kommun och minska sjukskrivningar. Nacka kommun är en stor arbetsplats med stora möjligheter att arbeta med de psykosociala arbetsmiljöfrågorna.

Minska användandet av droger

En utmaning är att arbeta vidare med attitydfrågan både bland unga men också föräldrar och professionella.

Ytterligare en utmaning är att tidigt nå fler med information och på detta sätt bättre förhindra att unga överhuvudtaget börjar testa droger samt få fler att söka hjälp i ett tidigt skede.

Minska våld i nära relationer

Våld i nära relationer är en folkhälsofråga. En utmaning är att implementera nya arbetsätt för att förebygga våld i nära relation och hitta metoder som hjälper den som utövar våld att upphöra med sitt beteende. Den som söker hjälp för att lämna en relation med våld får idag lätt känslan av att befina sig i en labyrint av myndigheter och olika yrkeskårer. Barns behov av stöd och hjälp måste uppmärksamas i en helt annan omfattning än som sker idag.

Ekonomiska konsekvenser

Rapporten i sig medför ingen ekonomisk konsekvens. Däremot kan investeringar, vilket leder till initiala kostnader, tillkomma om kommunen långsiktigt ska öka hälsan kopplat till de identifierade områdena.

Konsekvenser för barn

För att efterleva barnkonventionen i kommunens olika verksamheter behövs kunskap kring barns och ungas levnadsvillkor. Rapporten är ett bidrag till ökad kunskap om hälsoläget i befolkningen och utgår från folkhälsoenkäten som Nackabor från 16 år och uppåt har svarat på. En av utmaningarna i arbetet för ett socialt hållbart samhälle handlar om att öka hälsan i utsatta områden där barnen är särskilt angelägna att nå eftersom de är framtidens hälsa.

Bilagor

1. Rapport ”Länets folkhälsoenkät - fokus Nacka”
2. Statistik länets folkhälsoenkät – fokus Nacka

Anders Fredriksson
Social- och äldredirektör

Nina M Granath
Planerare/utvecklare inom folkhälsa
Sociala kvalitetsetheten

RAPPORT

Länets folkhälsoenkät - fokus Nacka

2016-03-16
Nina M Granath
Marie Haesert

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Om folkhälsa.....	3
2.1	Vad påverkar vår hälsa?	3
3	Om folkhälsoenkäten.....	5
4	Om Nackas befolkning.....	5
5	Sammanfattning av utvecklingen i länet	7
6	Utvecklingen i Nacka	8
7	Utmaningar för Nacka.....	16
7.1	Ökad psykisk hälsa.....	17
7.2	Stärka hälsan i utsatta grupper.....	17
7.3	Minska våld i nära relationer	19
7.4	Minska användandet av droger.....	19
8	Slutord.....	20

I Inledning

Nacka är en av de mest snabbväxande kommunerna i länet. De nya övergripande målen för Nacka kommun är bland annat: **den bästa utvecklingen för alla och stark och balanserad tillväxt. Det innebär att verksamheterna har hög kvalitet och bidrar till en god hälsa och tillväxten sker med ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet på kort och lång sikt.**

Ett redskap för att nå målen är att ta fram underlag som beskriver nuläget och utveckling. Den här rapporten bygger huvudsakligen på fakta från Stockholms läns landstings Folkhälsorapport 2015. Statistik om hälsan hos Nackaborna har tagits fram från en databas som har skapats utifrån svar från Stockholms läns landstings folkhälsoenkäter som skickats ut var fjärde år.

2 Om folkhälsa

Människors hälsa och välbefinnande är en del av den sociala hållbarheten. Det handlar om att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls. Begreppet social hållbarhet omfattar områden som demokrati, mänskliga rättigheter, folkhälsa och jämställdhet.

Social hållbarhet är ett begrepp som används när man bland annat talar om att skapa en mer jämlig hälsa, det vill säga att minska skillnaderna i hälsa mellan olika befolkningsgrupper.

Folkhälsan påverkar även den ekonomiska hållbarheten. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv kostar en frisk befolkning mindre än en sjuk. En förebyggande åtgärd, som att hjälpa ett barn i ett tidigt skede för att till exempel förebygga framtida utanförskap, ger en besparing av samhällets resurser.

Målet med folkhälsoarbetet är att göra livet bättre för många människor. Gemensamt för allt folkhälsoarbete är att det riktas till hela befolkningen eller bestämda grupper av den.

2.1 Vad påverkar vår hälsa?

Med folkhälsa menas hälsotillståndet hos en befolkning eller grupp av människor. Forskning visar att allt, från de yttersta samhällsekonomiska strategierna, personers socioekonomiska status, levnadsvanor, de personliga sociala resurserna till det genetiska arvet, inverkar på folkhälsan. Dessa faktorer kallas hälsans bestämningsfaktorer (se bild nedan).

Hälsans bestämningsfaktorer, baserad på original av Whitehead/Dahlgren 1991.

De faktorer som är bra för hälsan kallas skyddsfaktorer. Exempel på sådana faktorer är hög utbildningsnivå och ett bra socialt nätverk. Forskning¹ visar att personer som är högutbildade har bättre hälsa än personer som är lågutbildade.

En skyddsfaktor ska betraktas som något som höjer sannolikheten för god hälsa snarare än att den garanterar god hälsa.

Det som påverkar hälsan negativt kallas för riskfaktorer. Exempel på riskfaktorer är arbetslöshet och en stillasittande livsstil. Forskning² har visat att personer som är arbetslösa mår sämre än personer som har arbete.

En riskfaktor ska därför betraktas som något som höjer risken för dålig hälsa snarare än att den garanterar dålig hälsa.

Skillnader i hälsa beror bland annat på människors utbildningsnivå och inkomst. I Stockholms län är skillnaderna i förväntad livslängd mellan personer med lång och kort utbildning större än i riket (6,9 år i länet mot 5,2 år i riket bland män respektive 5,9 år mot 5,2 år bland kvinnor).

Det finns skillnader i hälsa mellan könen. Män skattar sitt allmänna hälsotillstånd högre än kvinnor. Vidare lider män mer sällan av nedsatt psykiskt välbefinnande och psykiska besvär samt tar mer sällan psykofarmaka jämfört med kvinnor. Skillnaden mellan könen uppstår tidigt. Redan i tonåren skattar pojkar sin hälsa högre än flickor, och de har mer sällan psykiska och somatiska

¹ <http://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesområden/livsvillkor-och-levnadsvanor/folkhalsans-utveckling-målområden/ekonomiska-och-sociala-forutsättningar/utbildningsniva/>

² <https://www.folkhalsomyndigheten.se/pagefiles/17825/Folkhalsan-i-Sverige-arsrapport-2014.pdf>

besvär. Däremot är självmordstankar och självmordsförsök lika vanligt bland män och kvinnor, och fler män begår självmord³.

3 Om folkhälsoenkäten

Stockholmsregionen förändras snabbt med stora konsekvenser för befolkningens hälsa. Genom att noga följa utvecklingen kan samhällets olika aktörer genomföra rätt insatser. Stockholms läns landstings Folkhälsorapport 2015 bidrar med en aktuell beskrivning och analys av hälsoläget⁴.

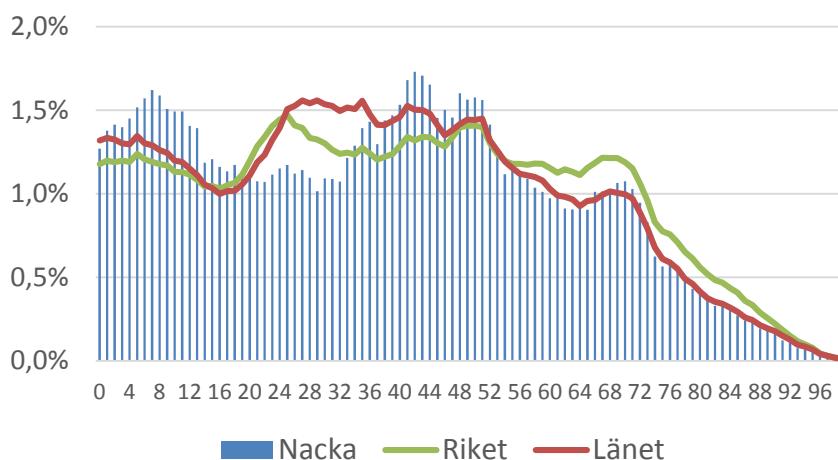
Landstingets folkhälsoenkäter har genomförts vart fjärde år sedan 1990. Från och med år 2002 omfattas omkring 50 000 personer av enkäterna. Frågorna handlar främst om fysisk och psykisk hälsa, levnadsvanor, boende, ekonomi och sociala relationer, arbetsmiljö och arbetsmarknadsstatus.

Datainsamlingen som genomfördes av Statistiska Centralbyrån nov 2014 – mars 2015 omfattade 53 037 individer i länet varav 2 253 individer i Nacka. Antalet svarande var 975 (43 procent) i Nacka och 20 618 (39 procent) i länet. Svarsfrekvensen för enkäter generellt och i den här enkäten har sjunkit de senaste åren.

4 Om Nackas befolkning

Nacka är landets sjuttonde största kommun. Vid årsskiftet 2015/16 var folkmängden 98 000 personer. Nedan visas kommunens befolkningsstruktur (andel personer per ålder) och också länets och rikets. Som framgår av bilden bor det relativt många barn i kommunen och jämfört med riket ganska få äldre personer i Nacka.

Befolkningsstruktur i Nacka, länet och riket 2015

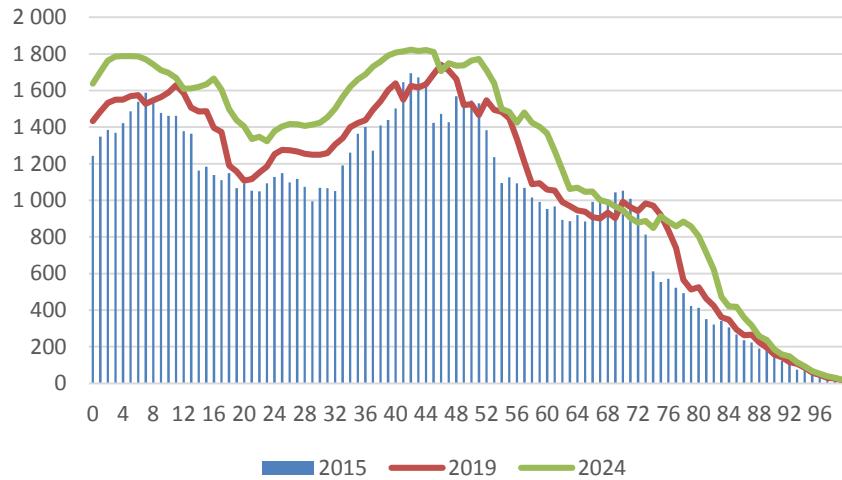

³ <http://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesområden/livsvillkor-och-levnadsvanor/psykisk-halsa/nulage-psykisk-halsa/skillnader-mellan-konen/>

⁴ http://dok.sls.sll.se/CES/FHG/Folkhalsoarbete/Halsa%20Stockholm/Folkhalsorapport_2015.pdf

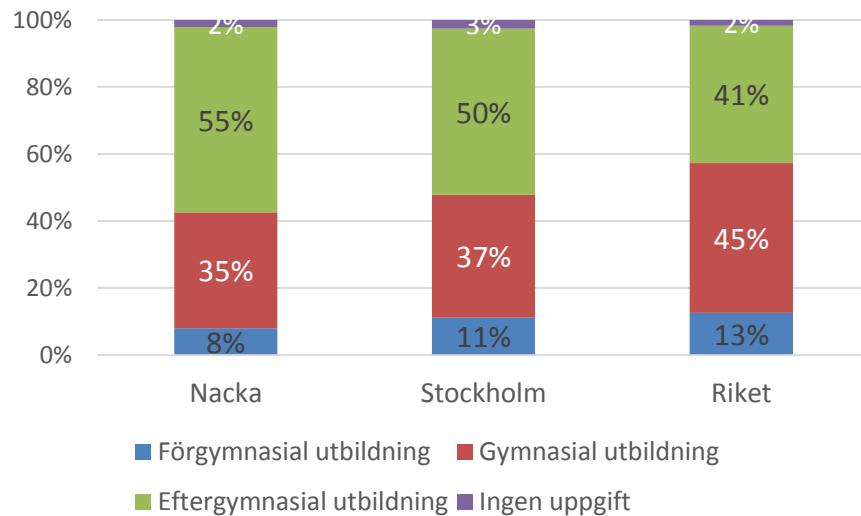
Nacka är en av de mest snabbväxande kommunerna i länet. Enligt Nackas befolkningsprognos nås 100 000-strecket kring årsskiftet 2016/2017 och 2030 kommer antalet invånare att nå 140 000. Den mycket stora befolkningstillväxten drivs först och främst av kommunens bostadsbyggande och förstärks av att en stor del av de som antas flytta till kommunen även framöver kommer att vara i barnafödande ålder.

Befolkningsstruktur i Nacka 2015 samt prognos (antal personer per ålder)

Nackas befolkning är välutbildad; 55 procent av den totala befolkningen har genomfört eftergymnasiala studier vilket är högre än länet och betydligt högre än riket. Utvecklingen av andelen personer med högre utbildning i kommunen bestäms till stor del av vilken typ av bostäder (dyra eller billiga) som kommer att byggas i kommunen. Är det dyra boendeformer som tillkommer kan man anta att den relativt höga utbildningsnivån i Nackas befolkning kommer att bli ytterligare högre.

Lägsta avslutade utbildningsnivå – Nacka, länet och riket 2014, personer 25-64 år

Utbildning, position i arbetslivet och inkomst inverkar på människors möjligheter och levnadsvanor. Den höga andelen välutbildade i Nacka förklarar att Nackaborna i genomsnitt har en god hälsa. Bakom det höga genomsnittet av andelen välutbildade finns det stora skillnader mellan områden inom Nacka. Folkhälsostatistiken går inte att bryta ner på lokala områden i Nacka. Därför har ibland resultat på länsnivå använts i rapporten för att kunna visa på skillnader mellan befolkningsgrupper och skillnader mellan kön.

5 Sammanfattning av utvecklingen i länet

Den förväntade medellivslängden vid födseln har aldrig tidigare varit så hög i Stockholms län. År 2014 var den 85 år för kvinnor och 81 år för män.

Ökningen i medellivslängd drivs sedan flera årtionden av minskad dödlighet i medel- och pensionsåldern istället för, som tidigare i historien, minskad dödlighet bland barn. Det är framför allt dödligheten i hjärtkärtsjukdomar som har sjunkit. På 2000-talet har risken att i en given ålder drabbas av en hjärtinfarkt minskat mycket kraftigt. Dessutom har risken att drabbas av en stroke sjunkit. Minskningen av sådana dödliga sjukdomar innehåller också att det förväntade antalet fullt friska levnadsår ökar. Samtidigt har andelen år som levs med sjukdom ökat något under de senaste decennierna. En bidragande orsak till detta är att befolkningen blir äldre.

Bland de stora folkhälsoproblemen är depression och ångest de enda som visar tecken på en påtaglig ökning. Hela 11 procent av de vuxna kvinnorna i länet och fem procent av männen, eller cirka 100 000 kvinnor respektive 40 000 män, fick en sådan diagnos i fjol, jämfört med sex respektive tre procent år 2006. Även självrapparterad psykisk ohälsa ökar. Den historiska trenden mot en minskning av självmordstalet planar dessutom ut under 2000-talet.

Smärta i rygg och nacke är bland de tillstånd som bidrar mest till sjukdomsbördan i den vuxna befolkningen, trots att de inte bidrar till förtida död. (Folkhälsorapport 2015, Stockholms läns landsting)

I en ny rapport till regeringen om utvecklingen av sjukfrånvaron 2015 visar Försäkringskassan att sjukfrånvaron fortsätter att öka i hög takt. Ökningen finns i samtliga diagnoser, men den är extra kraftig i psykiatriska diagnoser⁵.

Det finns sociala skillnader i livslängd, liksom för så gott som alla sjukdomar och riskfaktorer. Sambanden är kontinuerliga, från rikast till fattigast, från de högsta tjänstemännen till de okvalificerade arbetarna, från längst utbildad till kortast. Konsekvenserna av att drabbas är också allvarligare i de lägre socioekonomiska grupperna. Eftersom länet är segregerat, och segregationen ökar, uppstår även tydliga geografiska skillnader i hälsa.

⁵ https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/fdccd08b-22ae-4fcc-ac41-0448be6066f5/socialforsakringsrapport_2015_11_26_utokad_sammanfattning_del2.pdf?MOD=AJPERES

Den större sjukdomsbördan i lägre socioekonomiska grupper beror på både kortare förväntad livslängd och färre friska levnadsår. Såväl dödlighet som sjuklighet är högre i lägre socioekonomiska grupper, och det gäller de flesta sjukdomsdiagnoserna.

6 Utvecklingen i Nacka

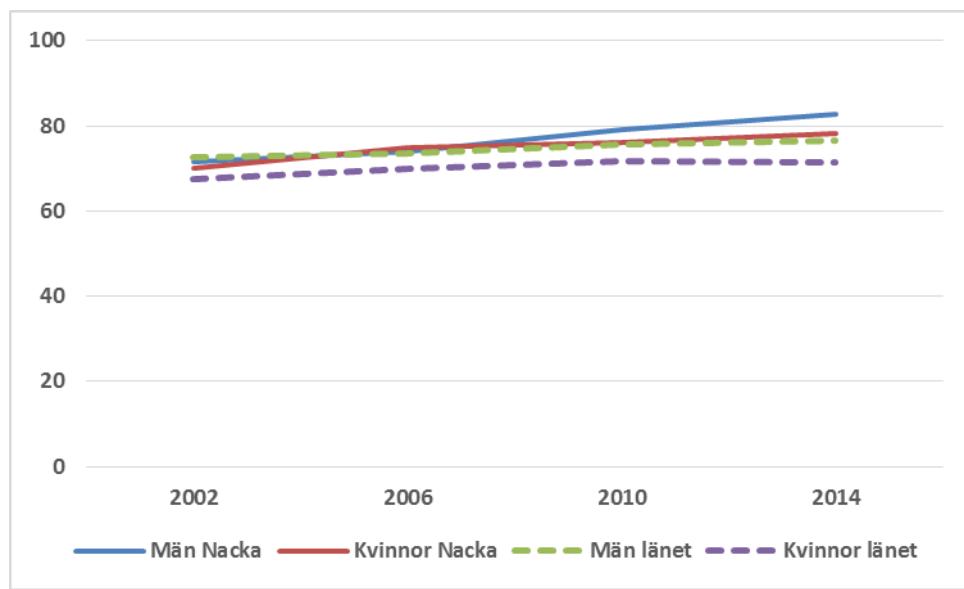
Generellt sett är hälsoläget i Nacka gott. Exempel på positiv utveckling är att det är färre män som dricker samt att andelen rökande män och kvinnor har minskat. Däremot är det en oroande utveckling kring den psykiska hälsan och en växande andel som någon gång har använt narkotika.

Självskattad hälsa

Trenden är att andelen som upplever sin hälsa som god ökar både i länet och i Nacka. Män upplever i större utsträckning hälsan som god vilket visas i diagrammet nedan.

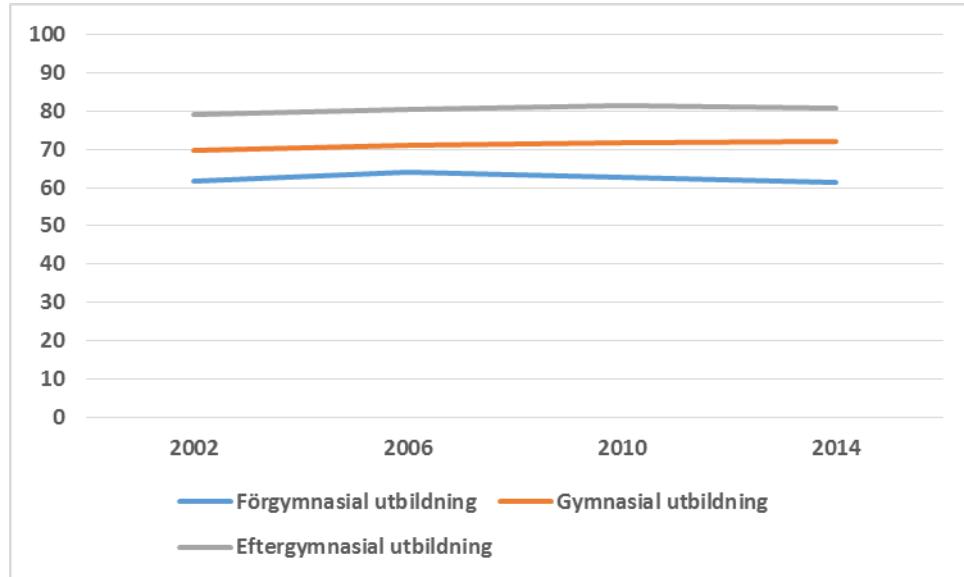
Självskattad hälsa är en egen bedömning av det allmänna hälsotillståndet.

*Skalan är:
mycket dåligt, dåligt, någorlunda,
god och mycket god*

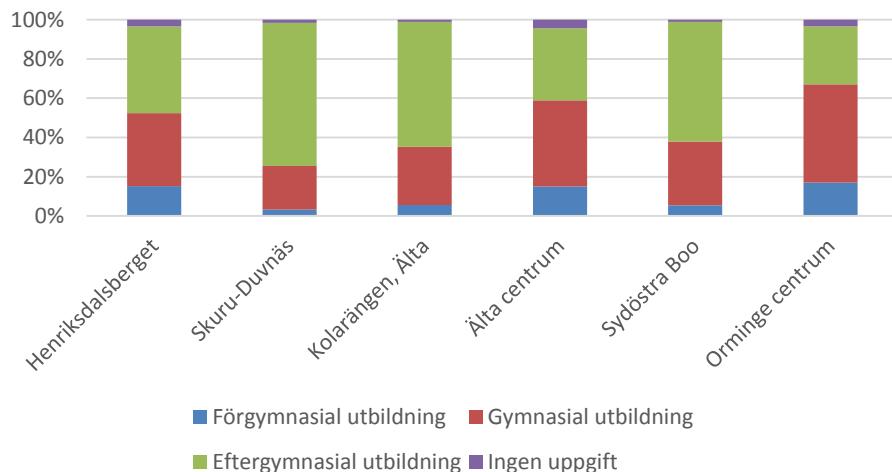
Bilden visar andel (i procent) män och kvinnor i Nacka och i länet som upplever sin hälsa som god, över tid.

Det finns tydliga skillnader mellan mänskor som skattar sin hälsa som god och mycket god mellan olika utbildningsnivåer. I diagrammet nedan visas fördelningen mellan olika utbildningsnivåer i länet.

Bilden visar andel (i procent) utifrån utbildningsnivå som upplever sin hälsa som god, över tid.

Det finns stora skillnader i utbildningsnivå mellan olika delar i Nacka. I områden med stor andel med kortare utbildning rapporteras sämre hälsa.

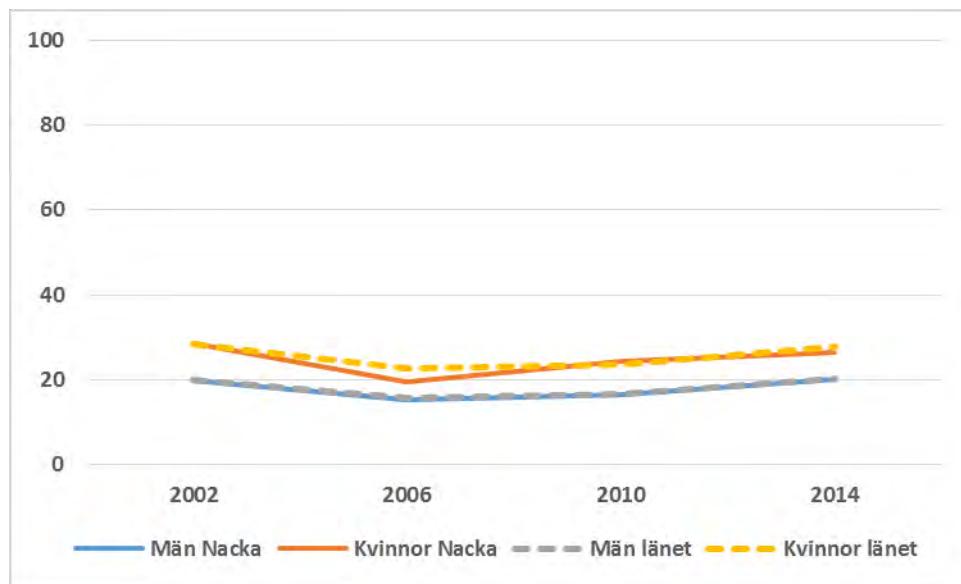

Psykisk hälsa

Självrapporterad psykisk ohälsa ökar stadigt sedan 1990 med en topp 2002 och 2014 för alla åldersgrupper utom den äldsta. Ökningarna är kraftigast i de yngsta åldersgrupperna. Psykisk ohälsa är vanligast bland yngre kvinnor och minskar med ökande ålder.

General Health Questionnaire 12 (GHQ12). I folkhälsoenkäterna ingår ett instrument med 12 frågor som avser att fånga förekomst av psykisk ohälsa.

Drygt 23 procent av Nackas vuxna invånare uppger att de lider av psykisk ohälsa, enligt GHQ12. Kvinnor i Nacka och länet uppger oftare att de lider av psykisk ohälsa.

Bilden visar andel (i procent) män och kvinnor i Nacka och i länet som uppger att de lider av psykisk ohälsa, enligt GHQ12, över tid.

Den historiska trenden mot en minskning av självmordstalet planar ut under 2000-talet.

I Sverige är självmord den vanligaste dödsorsaken bland män 15-44 år och den näst vanligaste bland kvinnor i samma ålder. Bland personer 15-24 år är självmord den vanligaste dödsorsaken hos båda könen.

Våld

Våld i nära relation är i hög grad en folkhälsofråga. Våld i nära relation omfattar mäns våld mot kvinnor, våld i samkönade relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld mot män. Fysisk och psykisk ohälsa är betydligt vanligare bland personer som har utsatts för allvarligt våld. Psykiska problem som sömnsvårigheter, ångest, depression och posttraumatiskt stressyndrom är

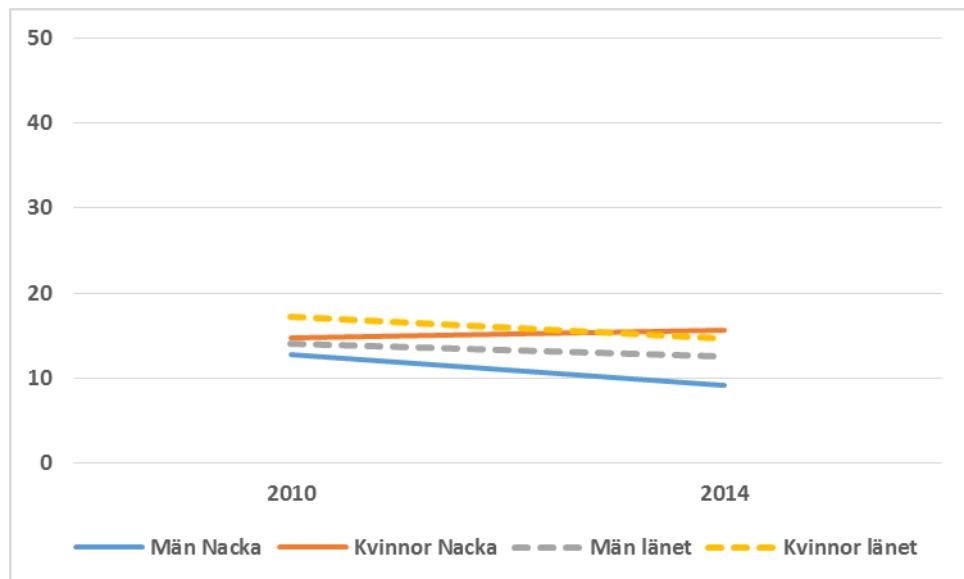
mycket vanligare bland våldsutsatta kvinnor än bland andra. Forskning⁶ visar även att barn som lever i familjer där det förekommer våld bland annat lider av psykisk ohälsa och koncentrationssvårigheter.

En kartläggning med FREDA-kortfrågor⁷ under hösten 2015 i Nacka kommun visar att kvinnor i högre utsträckning är utsatta för någon form av våld i nära relation. Av de personer som var i kontakt med socialtjänsten under mätperioden uppger 41 procent av kvinnorna att de någon gång har blivit utsatt för någon form av våld och motsvarande siffra för män är 35 procent. Anmälda brott till polisen som skett i nära relation var 246 stycken år 2015.

Ekonomi

Hälsa har ett samband med inkomst och ekonomiska problem. Förutom rent materiella brister (mat, boende) kan ekonomiska problem generera oro och indirekt påverka hälsotillståndet negativt via psykosocial stress. Det kan också leda till att man avstår från att söka vård eller hämta ut läkemedel.

Diagrammet nedan visar att i Nacka har cirka 16 procent av kvinnorna och 9 procent av männen haft svårigheter att klara löpande utgifter de senaste 12 månaderna.

Bilden visar andel (i procent) män och kvinnor i Nacka och i länet som har haft svårt att klara löpande utgifter de senaste 12 månaderna, 2010 och 2014.

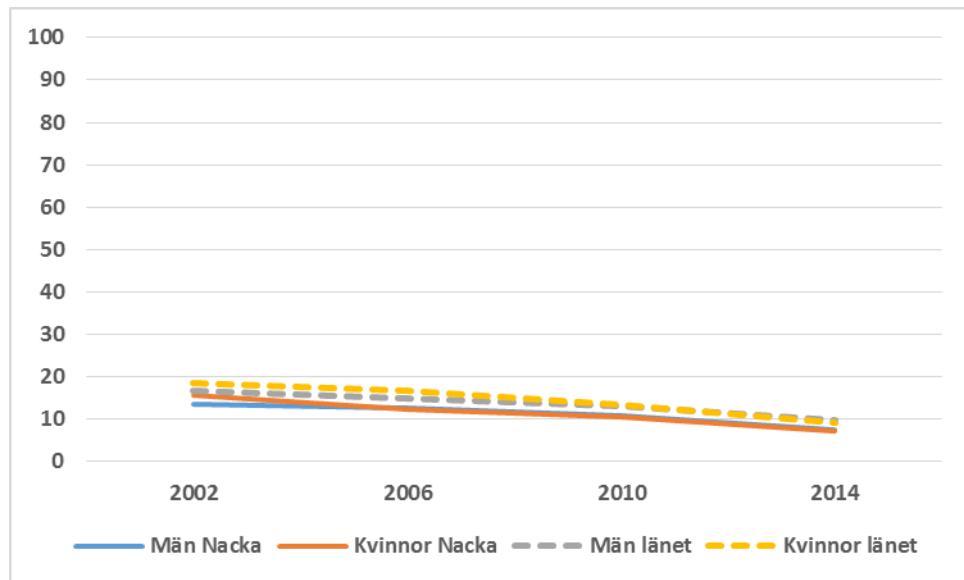
⁶ Barn som upplever våld: nordisk forskning och praktik redaktör: Maria Eriksson

⁷ <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2014/2014-6-15/Sidor/default.aspx>

Rökning

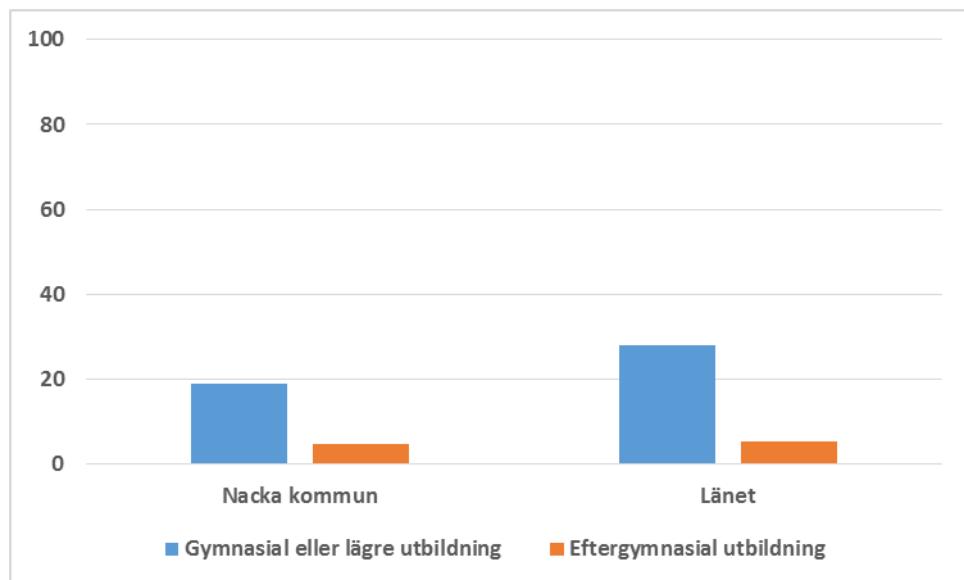
Trots stora framgångar i det tobaksförebyggande arbetet under senare år är tobak ett stort hälso- och samhällsproblem.

Andelen dagligrökare har i Nacka halverats sen 2002. Nacka har en något lägre andel dagligrökare än länet. I Nacka är det närmare 8 procent som är dagligrökare, i länet är det cirka 10 procent.

Bilden visar andel (i procent) män och kvinnor i Nacka och i länet som är dagligrökare, över tid.

Bland de som är dagligrökare i Nacka är det närmare fyra gånger så vanligt att dagligrökare har en gymnasial eller kortare utbildning än att de har en eftergymnasial utbildning. I länet är det drygt fem gånger vanligare.

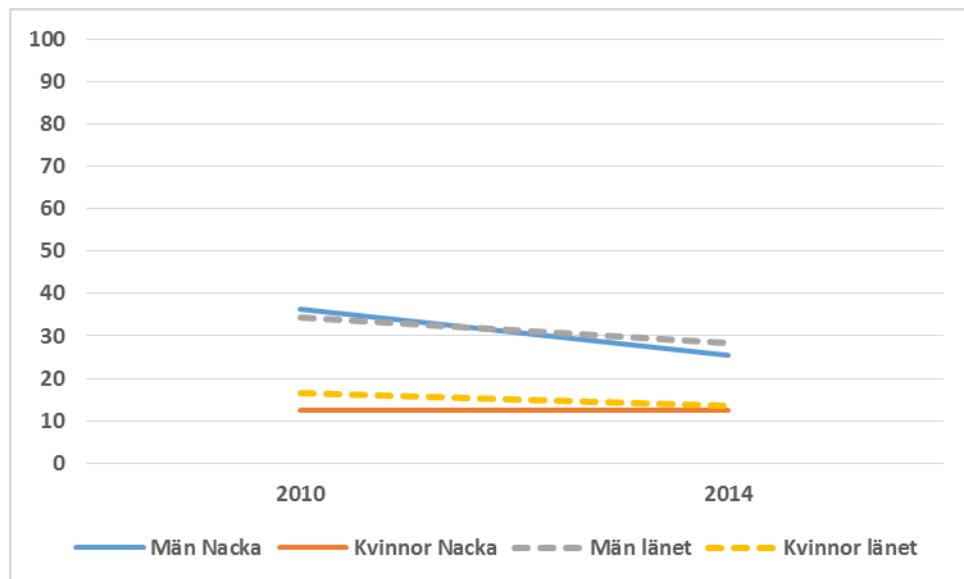
Bilden visar andel (i procent) dagligrökare i Nacka och i länet utifrån utbildningsnivå.

Alkohol

Upp till 400 000 svenska barns psykiska eller fysiska hälsa riskerar att påverkas negativt av att de har en förälder som dricker för mycket.

Män uppger ofta än kvinnor att de dricker minst 20 cl sprit vid samma tillfälle ofta än 1 gång per månad i både länet och Nacka. Sen år 2010 har andelen män minskat i både länet och Nacka. Andelen män i Nacka som uppger att de druckit motsvarande minst 20 cl sprit vid samma tillfälle ofta än en gång per månad var år 2014 cirka 25 procent och andelen kvinnor var cirka 13 procent. I länet var det cirka 28 procent respektive 14 procent.

*20 cl sprit motsvarar cirka
5 normalstora glas vin eller
5 små starköl*

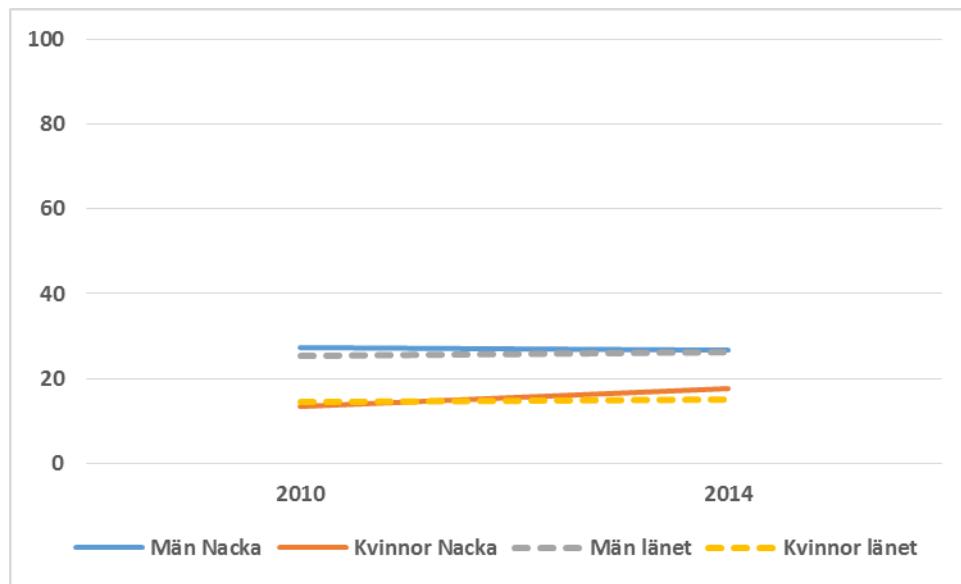

Bilden visar andel (i procent) män och kvinnor i Nacka och i länet som druckit minst 20 cl sprit vid samma tillfälle ofta än en gång per månad, 2010 och 2014.

Narkotika

Den drog som flest har erfarenhet av i Sverige är cannabis. Cannabis, även känt som marijuana eller hasch.

I Nacka uppger cirka 27 procent av männen och 18 procent av kvinnorna att de någon gång rökt cannabis. Totalt i länet har Stockholm stad den högsta andelen med cirka 26 procent och Nacka den näst högsta med 22 procent som någon gång rökt cannabis.

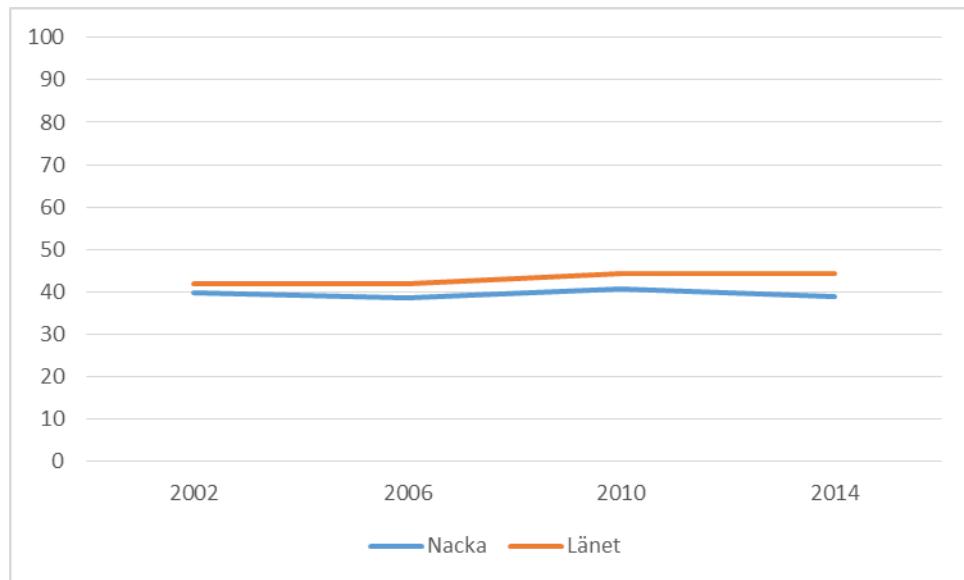

Bilden visar andel (i procent) män och kvinnor i Nacka och i länet som någon gång rökt cannabis, 2010 och 2014.

Övervikt och fetma

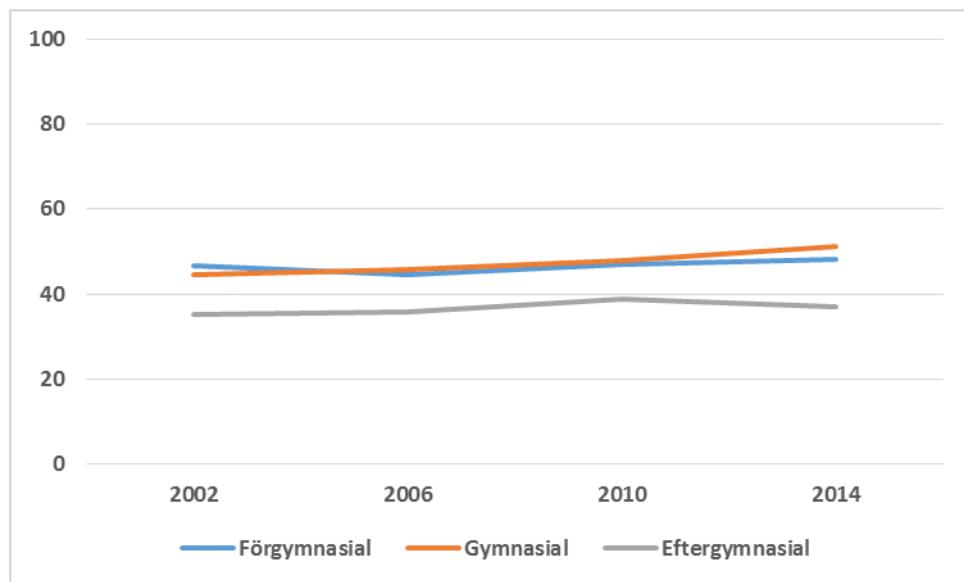
I Nacka har andelen personer med BMI 25 och över legat på cirka 40 procent sedan 2002. Länet ligger något högre med en andel på drygt 45 procent.

Kroppsmasseindex (BMI) är ett vanligt mått på viktstatus. BMI beräknas som kroppsvikten (kg) dividerat med längden (m) i kvadrat.

Bilden visar andel (i procent) med ett BMI på 25 eller över i Nacka jämfört med i länet, över tid.

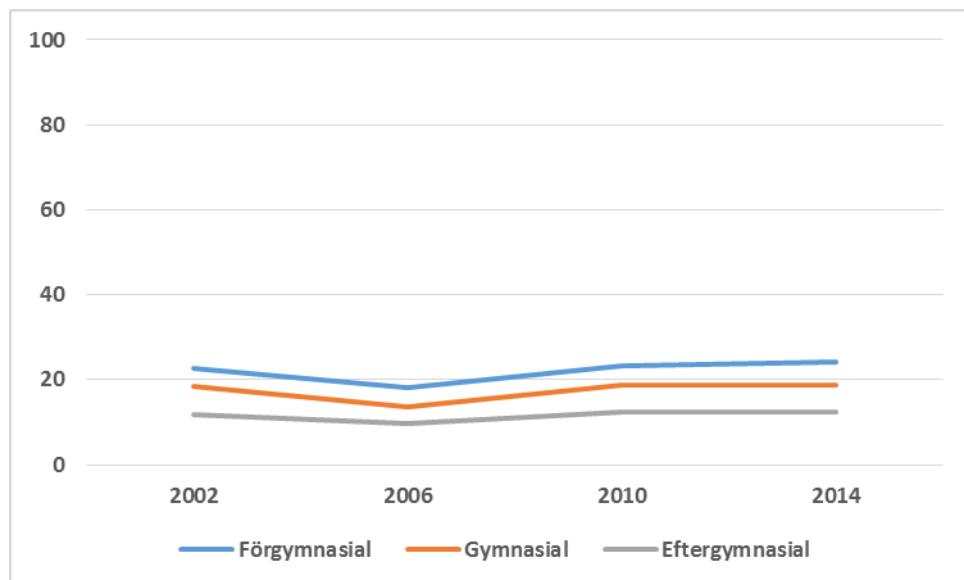
Det finns skillnader på utbildningsnivå mellan andelen personer som har BMI 25 och över. Bland de med kortare utbildning har cirka 13 procentenheter fler ett BMI på 25 och över.

Bilden visar andel (i procent) som har ett BMI på 25 eller över utifrån utbildningsnivå i länet, över tid.

Stillasittande

En tydlig riskfaktor är stillasittande fritid där det i länet finns skillnader på utbildningsnivå. I Nacka är det totalt ca 15 procent som uppger att de har en stillasittande fritid. I diagrammet nedan visas andelen stillasittande utifrån utbildningsnivå i länet.

Bilden visar andel (i procent) som är stillasittande utifrån utbildningsnivå i länet, över tid.

Mer än hälften av dödsfallen och mer än en tredjedel av den totala sjukdomsbördan i Sverige, går att förklara med hälsobeteenden, som matvanor och rökning och/eller högt blodtryck och högt BMI. (Folkhälsorapport 2015, Stockholms läns landsting)

7 Utmaningar för Nacka

Ur ett socialt och ekonomiskt hållbarhetsperspektiv behöver Nacka kommun tillsammans med samhällets aktörer fortsätta utveckla samt hitta nya samarbetsformer för att möta dessa utmaningar. Inte minst behöver hälsoutvecklingen följas och beaktas när Nacka bygger stad med ett växande antal invånare.

Nacka har utifrån folkhälsoenkäten fyra hälsoutmaningar;

- ökad psykisk hälsa
- stärka hälsan i utsatta grupper
- minska våld i nära relationer
- minska användandet av droger

7.1 Ökad psykisk hälsa

Psykisk ohälsa är idag det vanligaste skälet till längre sjukfrånvaro och orsak till mer än var tredje sjukskrivning. Unga vuxna har den största ökningen över tid av diagnosen depression och ångest enligt Folkhälsorapport 2015. Generellt sett har kvinnor och den yngsta vuxna åldersgruppen högst andelar med psykisk ohälsa. Psykisk hälsa har blivit en framtidsfråga då många barn och unga i Sverige idag upplever att de mår psykiskt dåligt.

Psykisk hälsa handlar bland annat om att människor upplever sin tillvaro meningsfull, att de kan använda sina resurser, vara delaktiga i samhället och uppleva att de har förmåga att hantera livets normala motgångar. Psykisk hälsa är mer än frånvaron av psykisk ohälsa, vilket i dag ofta används som en övergripande term som täcker både psykiska besvär och psykisk sjukdom. Psykiska besvär beskriver olika tillstånd då människor visar tecken på psykisk obalans eller symtom som oro, ångest, nedstämdhet eller sömnsvårigheter. De psykiska besvären kan beroende på typ och omfattning i olika grad påverka funktionsförmågan. Symtomen behöver inte vara så omfattande att diagnos kan sättas och är ofta normala reaktioner på en påfrestande livssituation.

Psykisk ohälsa kan förebyggas både i kommunerna och inom hälso- och sjukvården med förebyggande arbete på till exempel vårdcentraler, i mödra- och barnhälsovården, förskola och skola.

Horisonten barn och unga är ett exempel på samarbete mellan Nacka kommun och Boo vårdcentral. Det är en öppen mottagning där föräldrar, barn och ungdomar med psykisk ohälsa erbjudas tidiga insatser för att förhindra utveckling av allvarligare problematik⁸.

Det finns fler exempel i länet där initiativ tagits för att tidigt möta upp utsatta grupper med tidiga insatser. Ett exempel är ett samverkansprojekt mellan BVC och socialtjänsten i Rinkeby-Kista⁹ stadsdelsförvaltning som visat på positiva resultat för barns och föräldrars hälsa och sociala förhållanden både på kort och lång sikt.

En utmaning för att möta den oroande utvecklingen av den psykiska hälsan är att fortsätta utveckla samverkan mellan skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård och frivilligorganisationer. En annan utmaning är att Nacka kommun som arbetsgivare har många anställda. Det är en stor arbetsplats med möjligheter att arbeta vidare med de psykosociala arbetsmiljöfrågorna utifrån bland annat Arbetsmiljöverkets nya föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö.

7.2 Stärka hälsan i utsatta grupper

Den förväntade livslängden ökar i Nacka, Stockholms län och riket. Det finns påtagliga variationer inom länet som har samband med skillnader i välfärd och utbildningsnivå. De påtagliga sociala skillnaderna i hälsa kan motverkas.

⁸ <http://boovardcentral.se/vi-erbjuder/psykolog-barn-och-unga/>

⁹ <http://dok.sls.sll.se/CES/FHG/Rapport-FHM-utokat-barnhalsovardsprogram.pdf>

Arbetet med att stödja fler Nackabor till egen försörjning är en angelägen förebyggande åtgärd. Det omvända gäller också – när människor mår bättre och är friskare har de större möjligheter att få arbete. I det arbetet behövs samverkan mellan kommunens olika verksamheter och övriga aktörer som samordningsförbundet, arbetsförmedlingen, försäkringskassan med fler.

Ökande boendesegregation leder till ökade geografiska skillnader i hälsa. För att möta detta behövs insatser inom både kommuner, hälso- och sjukvården som av andra aktörer i lokalsamhället.

Det pågår ett arbete i Nacka för att motverka boendesegregationen. Ambitionen är att Nacka etablerar ett varierat utbud av bostadstyper, storlekar och upplåtelseformer för att öka mångfalden och underlätta integration. Det pågår också en långsiktig planering för att tillgodose behovet av bostäder för äldre, personer med funktionsnedsättning, studenter och ungdomar samt personer som har svårt att ta sig in på den ordinarie bostadsmarknaden.

Sociala skillnader i hälsa har komplexa orsaker. Förbättrade livsvillkor (arbete, ekonomi, boende, socialt stöd och nätverk), liksom hälsofrämjande levnadsvanor och god tillgång till hälso- och sjukvård, kan bidra till att förbättra hälsan och minska sociala skillnader i hälsa. Det finns en stor potential att förbättra hälsan i socialt och ekonomiskt mindre gynnade områden genom hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser.

Den svenska födda delen av befolkningen har i allmänhet bättre hälsa än den utlandsfödda. För många innebär det nya sätt att se på hälsa, sjukdom, behandling och att söka hjälp. Nyanlända och flyktingar behöver få en introduktion i hälsofrämjande levnadsvanor och hur hälso- och sjukvårdssystemet fungerar.

Ett exempel på en hälsofrämjande insats för målgruppen är hälsokommunikatörer vars främsta syfte är att främja hälsa och förebygga ohälsa bland framförallt nyanlända men även andra invandrargrupper¹⁰.

Nacka kommunens sociala kvalitetsenhet och arbets- och företagsenhet tog beslut om att inom ramen för förbyggande arbete påbörja ett gemensamt projekt med hälsokommunikatörer under hösten 2015.

En utmaning är att på olika sätt bidra till att förbättra hälsan i socialt och ekonomiskt mindre gynnade områden genom hälsofrämjande insatser. För att möta utmaningen behöver samhällets resurser mer aktivt riktas till utsatta grupper och arbetet utföras mer lokalt. Exempelvis genom familjecentraler.

En annan utmaning är att tillgodose behovet av bostäder för alla målgrupper oavsett etnicitet, ålder och socioekonomiska förutsättningar. För att möta utmaningen krävs samverkan såväl internt som externt vid all planering av bostäder.

---

¹⁰ http://dok.slso.sll.se/CES/FHG/Jamlik_halsa/Rapporter/halsokommunikatorer-i-stockholms-lan_utvärdering-2010-2011,2012.pdf

7.3 Minska våld i nära relationer

Mäns våld mot kvinnor i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem som orsakar de utsatta stort lidande. Våld i nära relationer omfattar psykiskt, fysiskt och sexuellt våld, eller hot om våld och kan förekomma inom alla former av nära relationer. Barn som växer upp i ett hem med våld är inte enbart vittne till våldet – de upplever våldet själva. Många barn tar på sig ett stort ansvar för det som sker, och mår dåligt av att inte kunna stoppa våldet. Vuxna måste ta barnens reaktioner, känslor och tankar på allvar¹¹.

Män är främst utsatta för våld mellan män vilket orsakar lidande och stora samhällskostnader varför detta också borde vara prioriterat.

Det förebyggande arbetet vid våld i nära relationer handlar främst om att minska återfall och upprepad utsatthet genom strategiska insatser, stöd till brottsoffret och insatser för våldsutövaren.

Att tidigt belysa attityder, normer och värderingar kring våld och manlighet är angeläget. Ett exempel på detta är Män för jämställdhet¹² som tillsammans med Borås och Västerås utvecklar en modell för våldsförebyggande arbete (bland annat genusperspektivet) med barn och unga i en hel kommun.

Nacka kommun har sedan årsskiftet en ny funktion för att utreda, erbjuda och motivera insatser till våldsutövare för att förändra sitt beteende.

Ett annat exempel på en förebyggande insats är att Nacka kommun tillsammans med polisen har ett samarbete om Huskurage¹³. Huskurage är ett initiativ med mål att förhindra våld i nära relation genom att ge grannar verktyg att agera.

En utmaning är att implementera nya arbetssätt men även att möjliggöra för en gemensam helhetsbild inom kommunens olika enheter i det förebyggande arbetet mot våld. Carin Götblad lyfter denna komplexitet i utredningen ”Våld i nära relationer – en folkhälsofråga”¹⁴. Den som söker hjälp för att lämna en relation med våld får idag lätt känslan av att befinna sig i en labyrint av myndigheter och olika yrkeskärer. Barns behov av stöd och hjälp måste uppmärksammas i en helt annan omfattning än som sker idag.

7.4 Minska användandet av droger

Cannabis är den vanligaste illegala drogen i Sverige. Globaliseringen innebär ökad tillgänglighet och ändrade attityder till droger.

¹¹http://www.nck.uu.se/Kunskapscentrum/Kunskapsbanken/amnen/Barn_som_upplever_vald/

¹² <http://www.mfj.se/ekffv/>

¹³ <http://huskurage.se/>

¹⁴ <http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2014/06/sou-201449/>

I Nacka uppger var tredje man och var femte kvinna att de någon gång har prövat cannabis. I jämförelse med övriga kommuner i länet är Nacka efter Stockholm den kommun med högst andel som uppger att de någon gång har prövat narkotika. Även bland de yngre har Nacka en högre andel som prövat narkotika (främst cannabis) jämfört med övriga kommuner i länet. Resultat från Stockholmsenkäten 2014 visar att gymnasieungdomar i Nacka i större utsträckning än övriga unga i länet någon gång har använt narkotika.

En förebyggande resurs i Nacka är droginformatören som bland annat arbetar med föreläsningar och information främst till vuxna i Nacka, professionella och föräldrar. Syftet är att de ska öka sina kunskaper om drogers negativa effekter för barn och ungas utveckling men även att de ska veta var det finns hjälp att få och säkerställa att ungdomar i behov av stöd hänvisas rätt.

En utmaning är att arbeta vidare med attitydfrågan både bland unga men också föräldrar och professionella.

Ytterligare en utmaning är att tidigt nå fler med information och på detta sätt bättre förhindra att unga överhuvudtaget börjar testa droger samt få fler att söka hjälp i ett tidigt skede.

8 Slutord

Rapporten visar att hälsan generellt är god i Nacka men som också nämnts ovan finns det ett antal utmaningar. Det pågår många hälsofrämjande och förebyggande insatser i Nackasamhället. Men det går inte att nog poängtera vikten av att insatserna för ett socialt hållbart Nacka är långsiktiga och strategiska. Det krävs ansvarstagande och uthållighet i det fortsatta arbetet.

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*

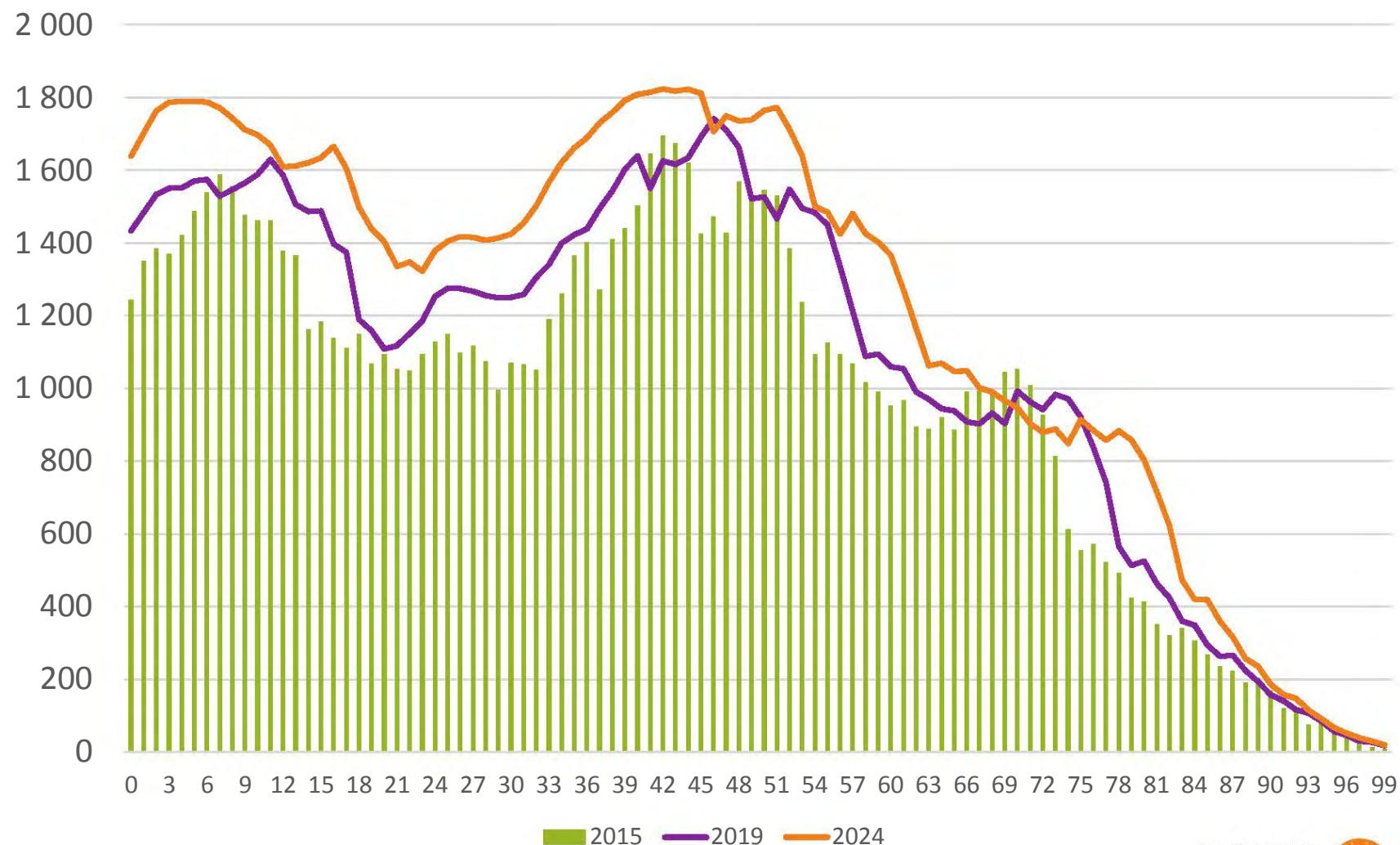
Demografi Nacka - folkhälsorapport

Källa till statistiken som visas är Statistiska centralbyrån samt

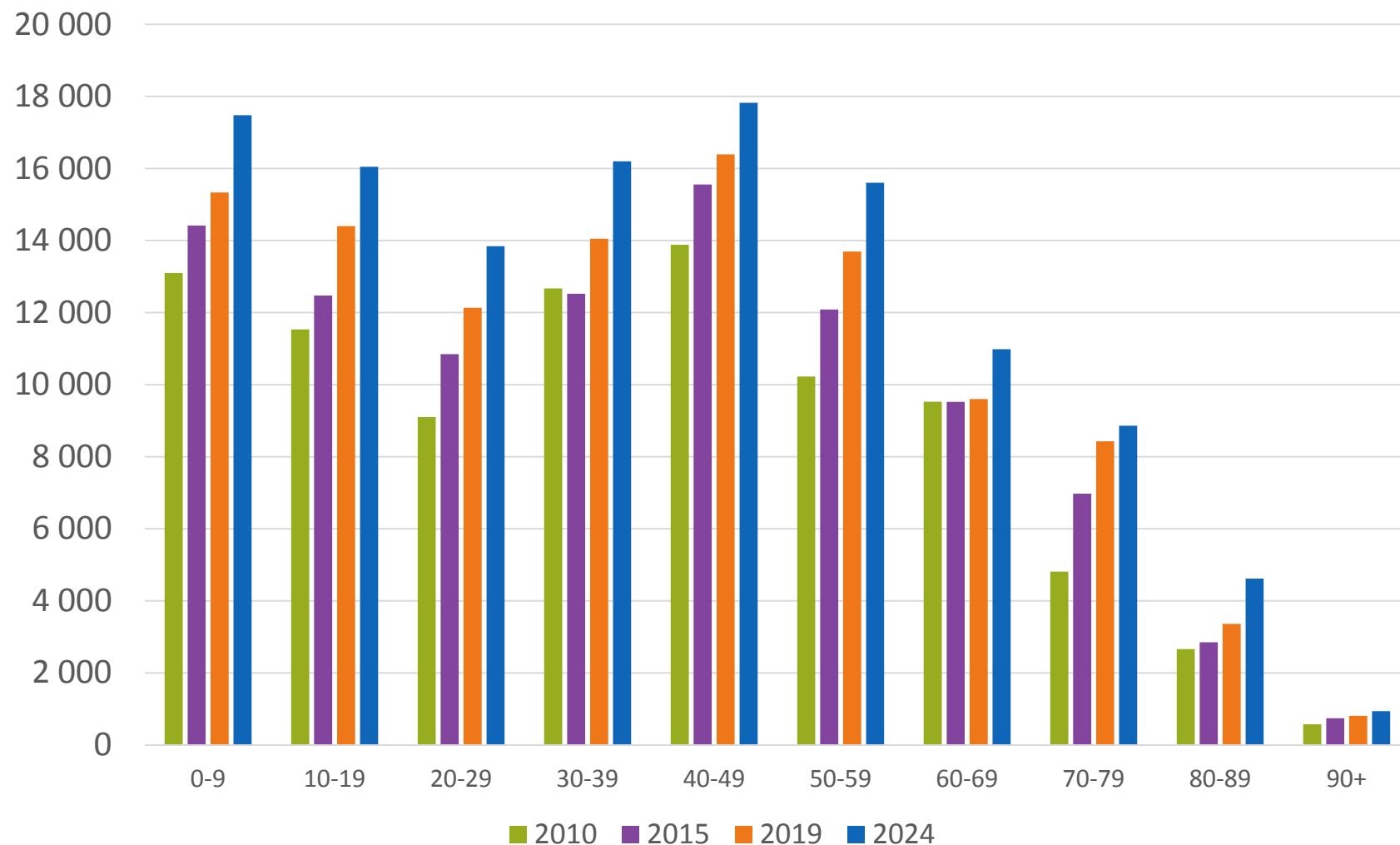
Arbetsförmedlingen (arbetslöshet) och Försäkringskassan (ohälsotal)

Befolkningsstruktur i Nacka 2015 samt prognos (antal personer per ålder)

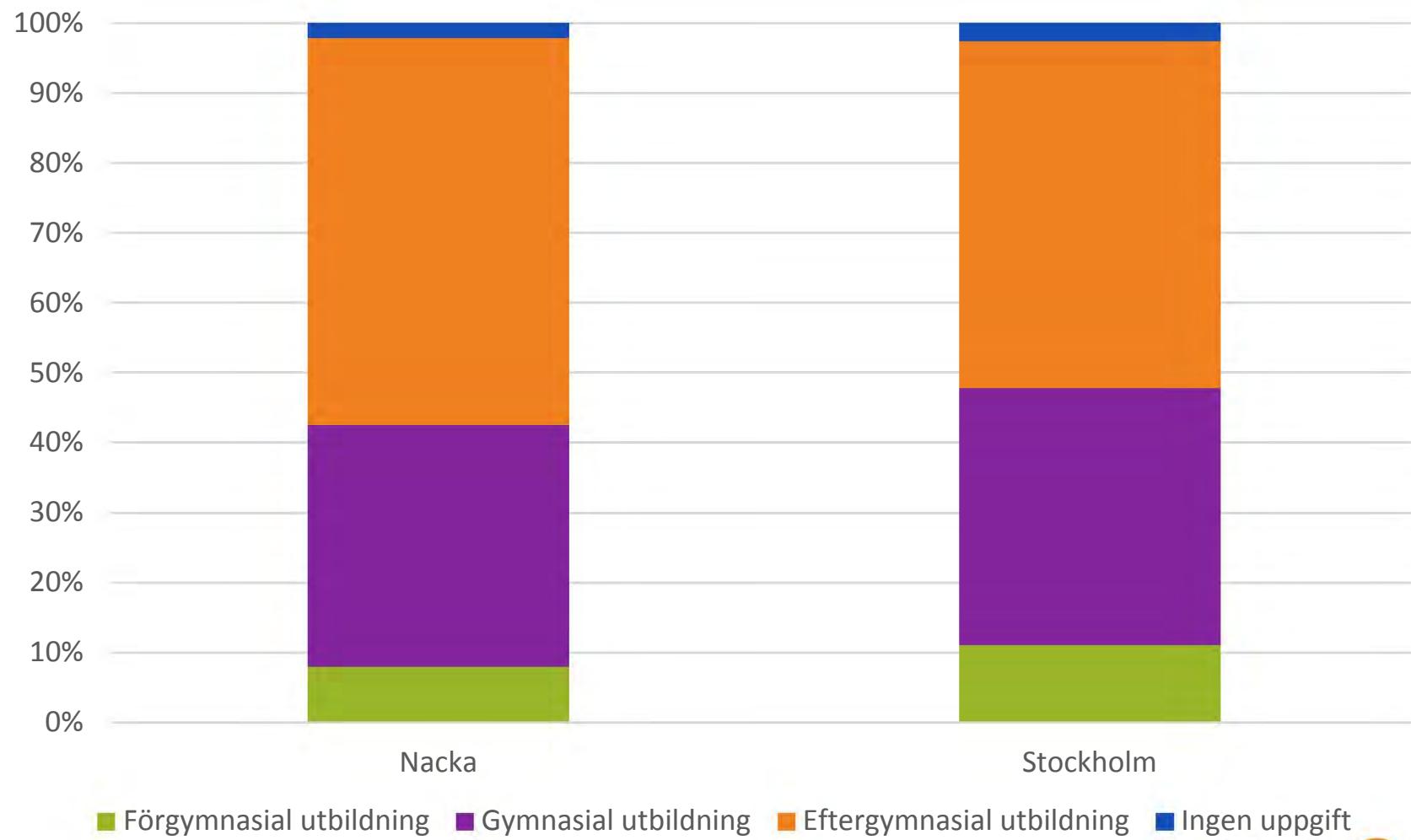

Folkmängd i olika åldersgrupper 2010 och 2015 samt prognos för 2019 och 2024

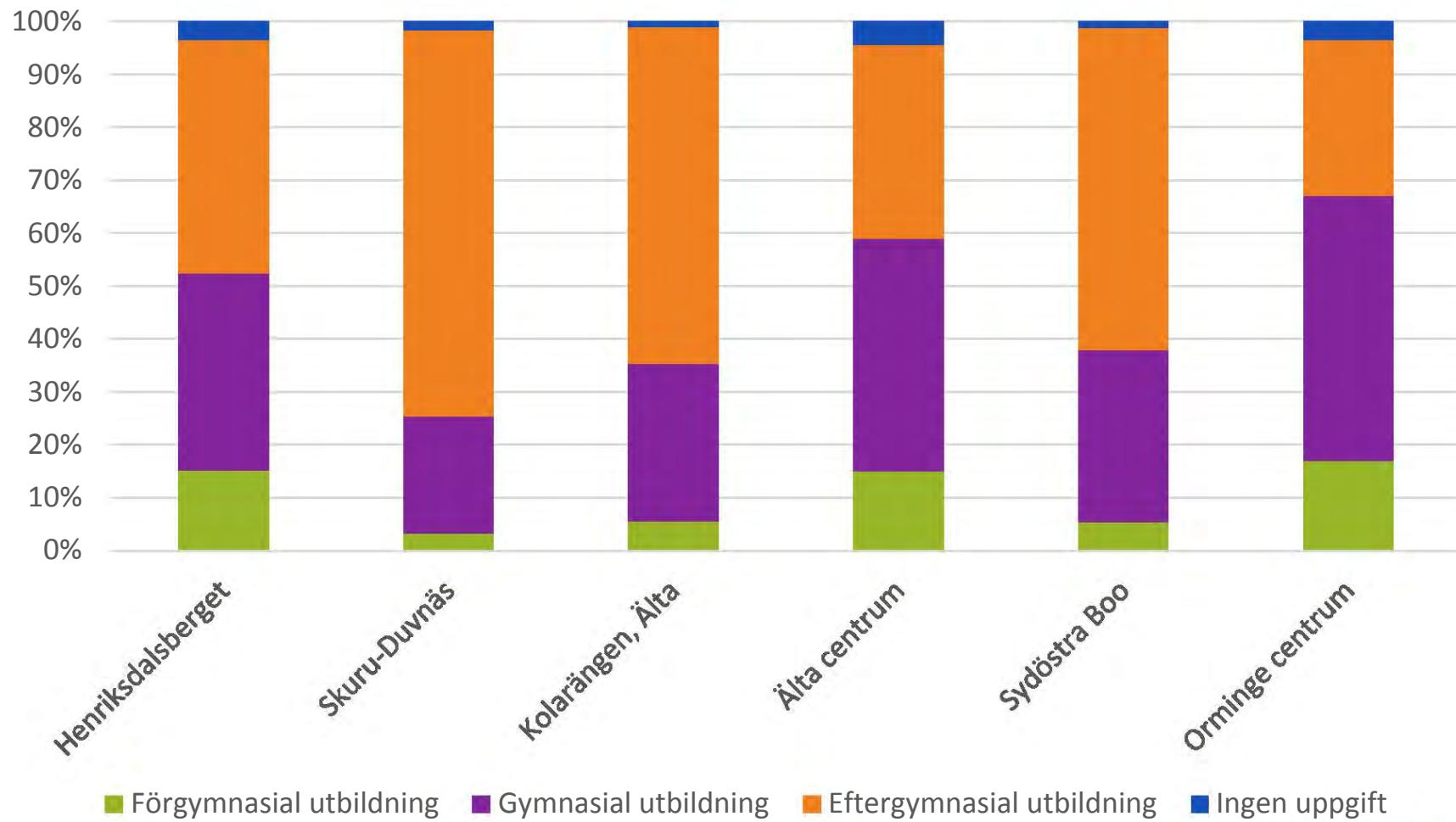
Lägst avslutade utbildningsnivå – Nacka och länet

Personer 25-64 år

Lägst avslutade utbildningsnivå – olika delar av Nacka

Personer 25-64 år

■ Förgymnasial utbildning ■ Gymnasial utbildning ■ Eftergymnasial utbildning ■ Ingen uppgift

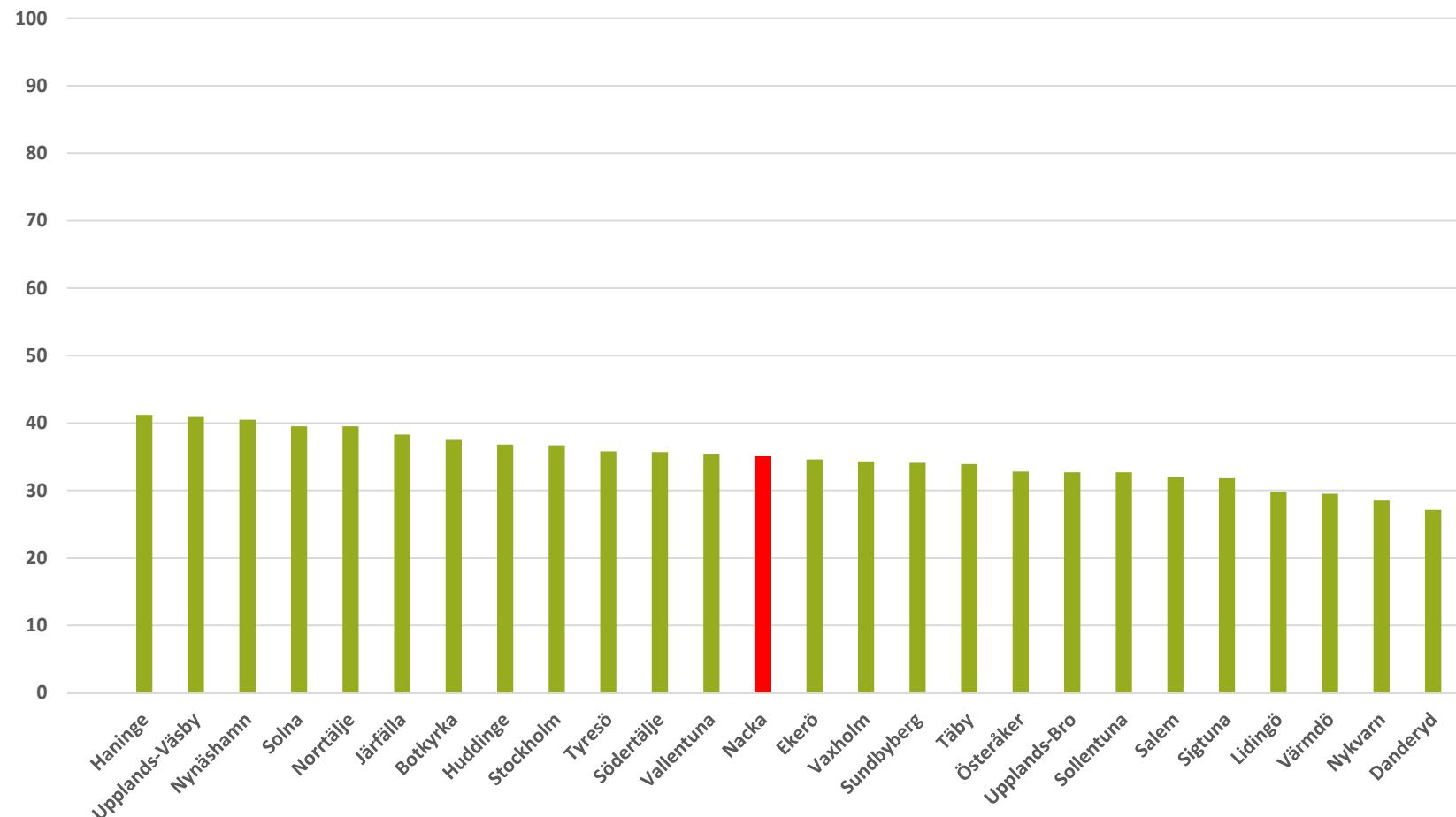

Folkhälsorapport 2016

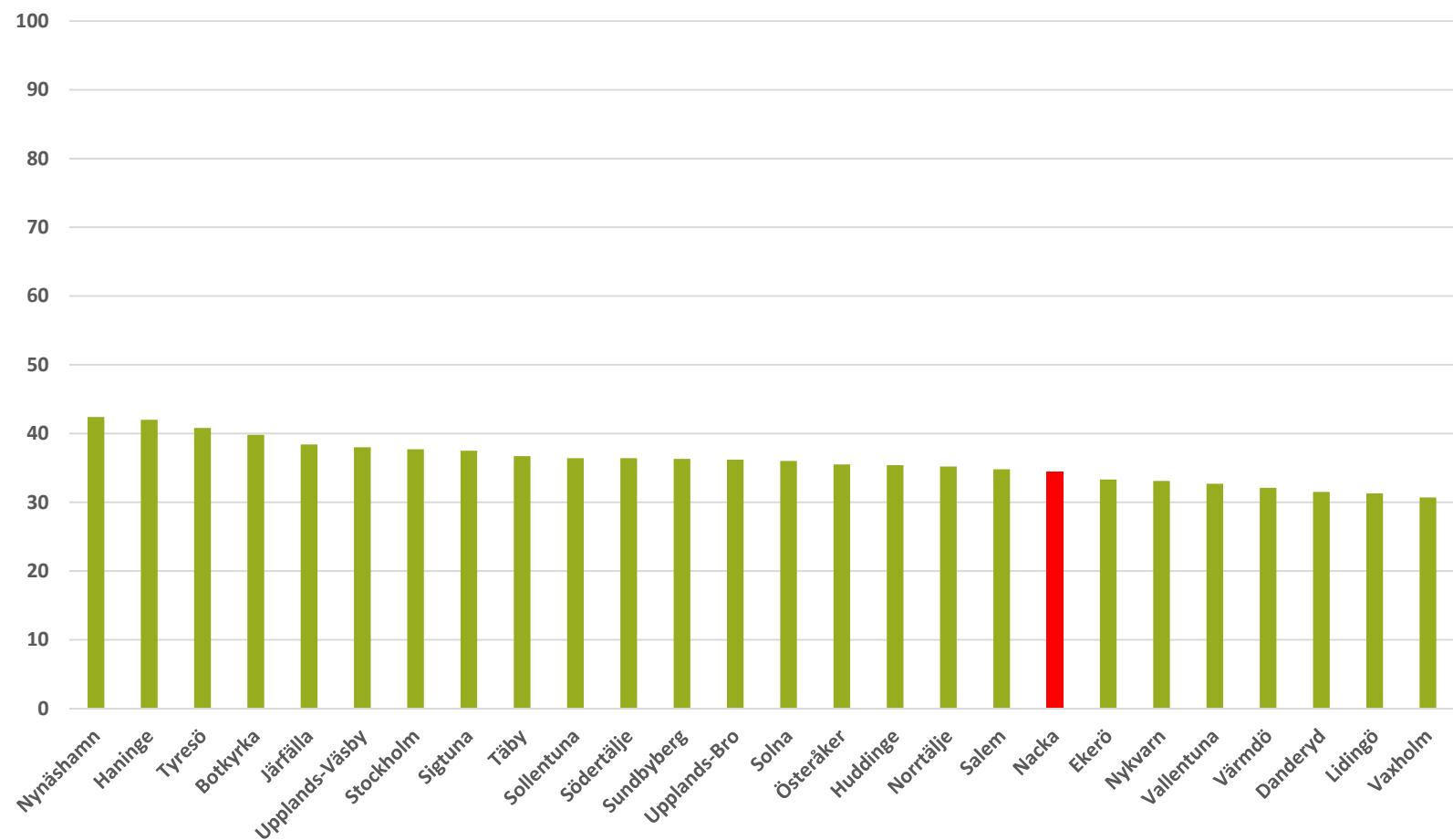

Hälsa och sjukdom

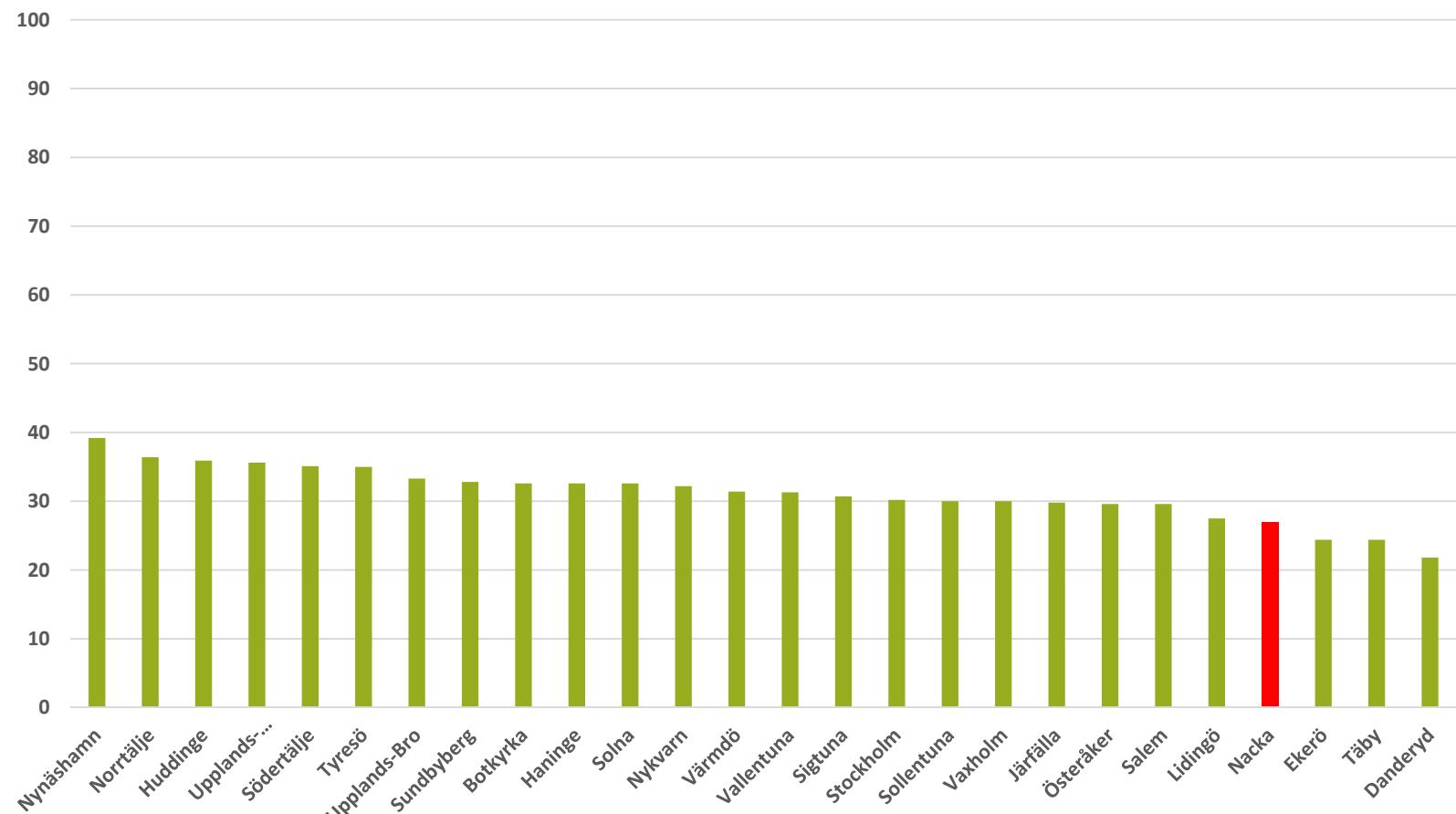
Lätta eller svåra besvär av ängslan, oro eller ångest

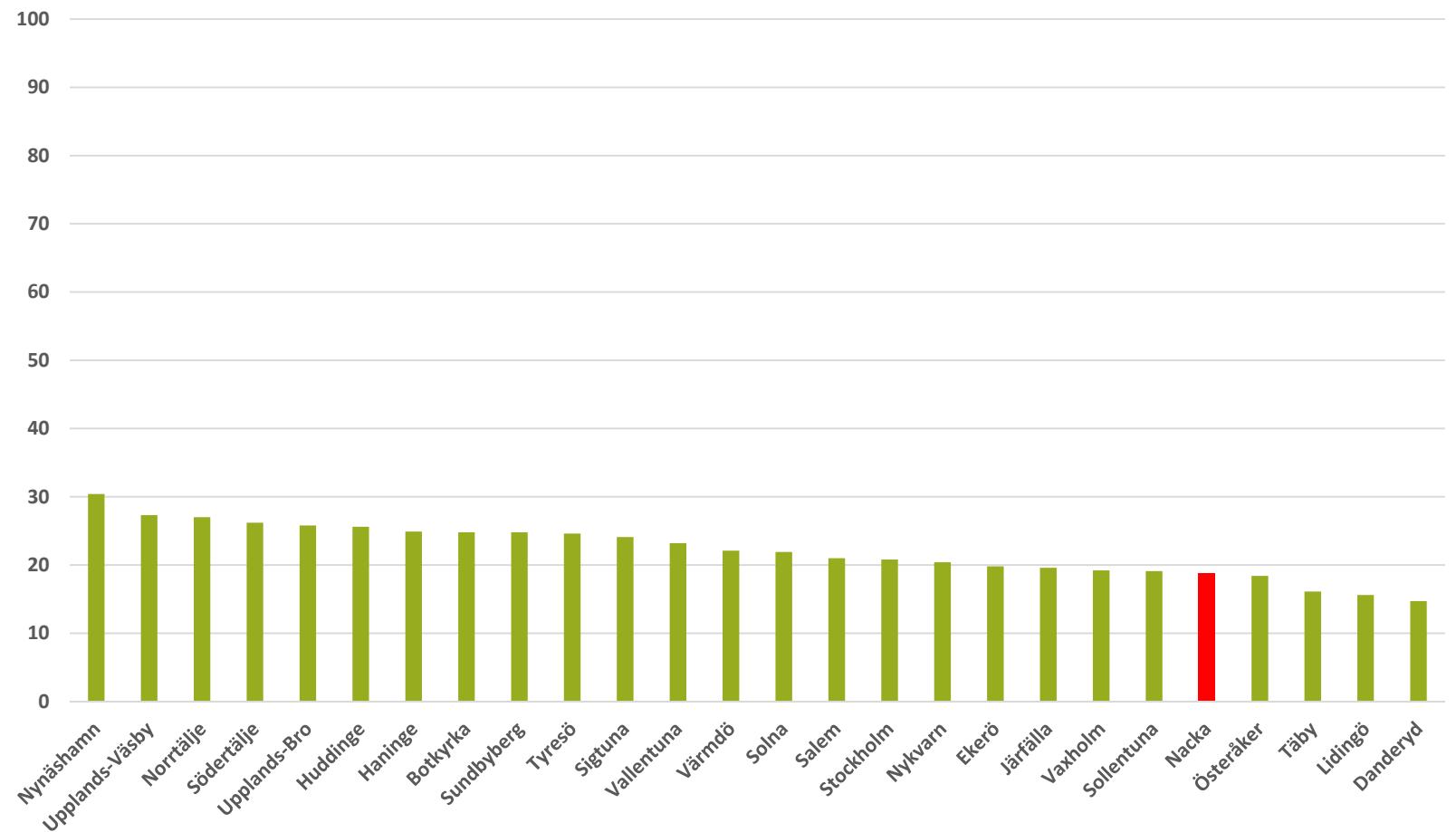
Lätta eller svåra besvär av sömnsvårigheter

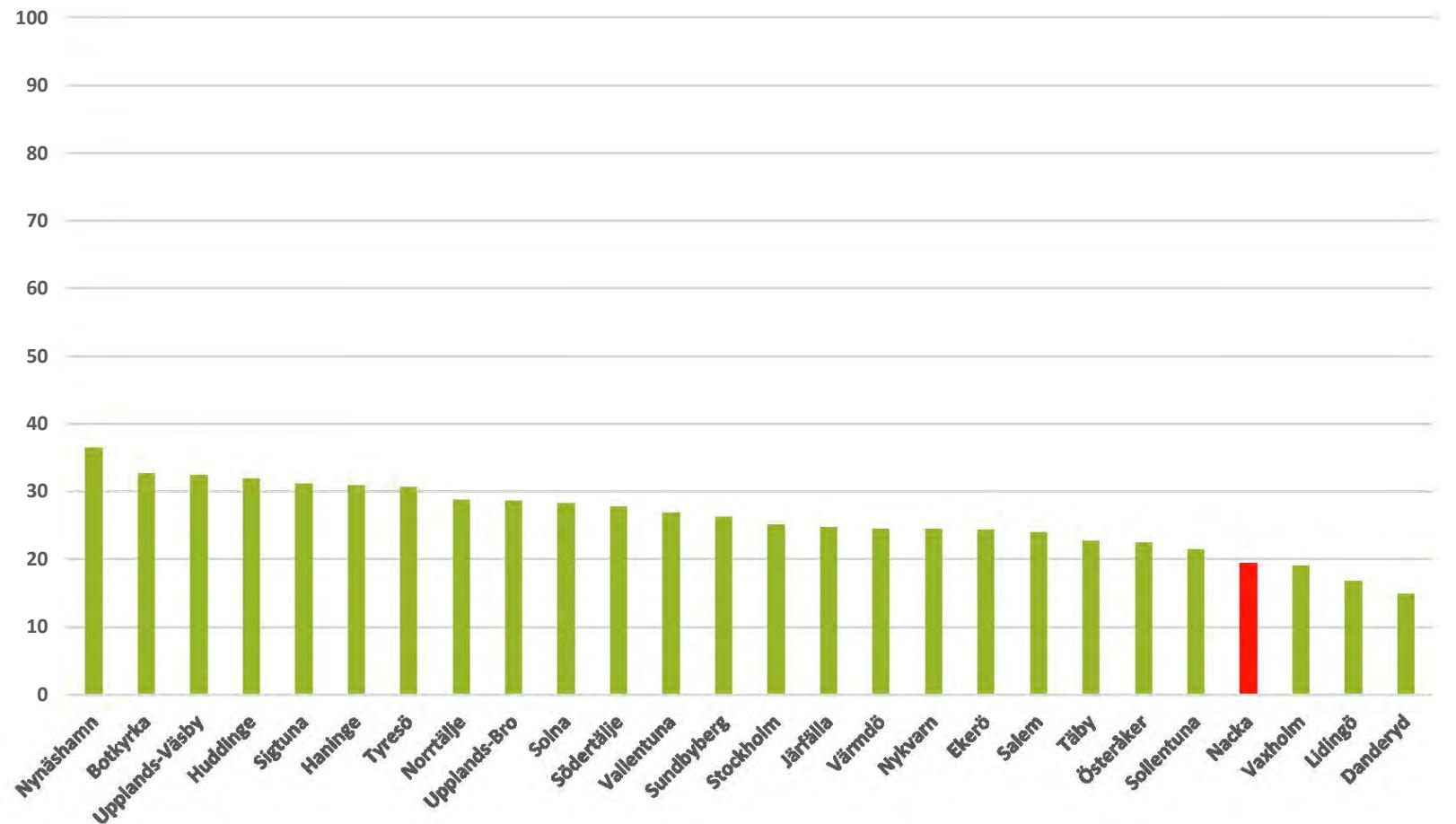
Långvarig sjukdom, besvär efter olycka, handikapp eller annan svaghet

Arbetsförmåga i hög grad eller i någon mån nedsatt

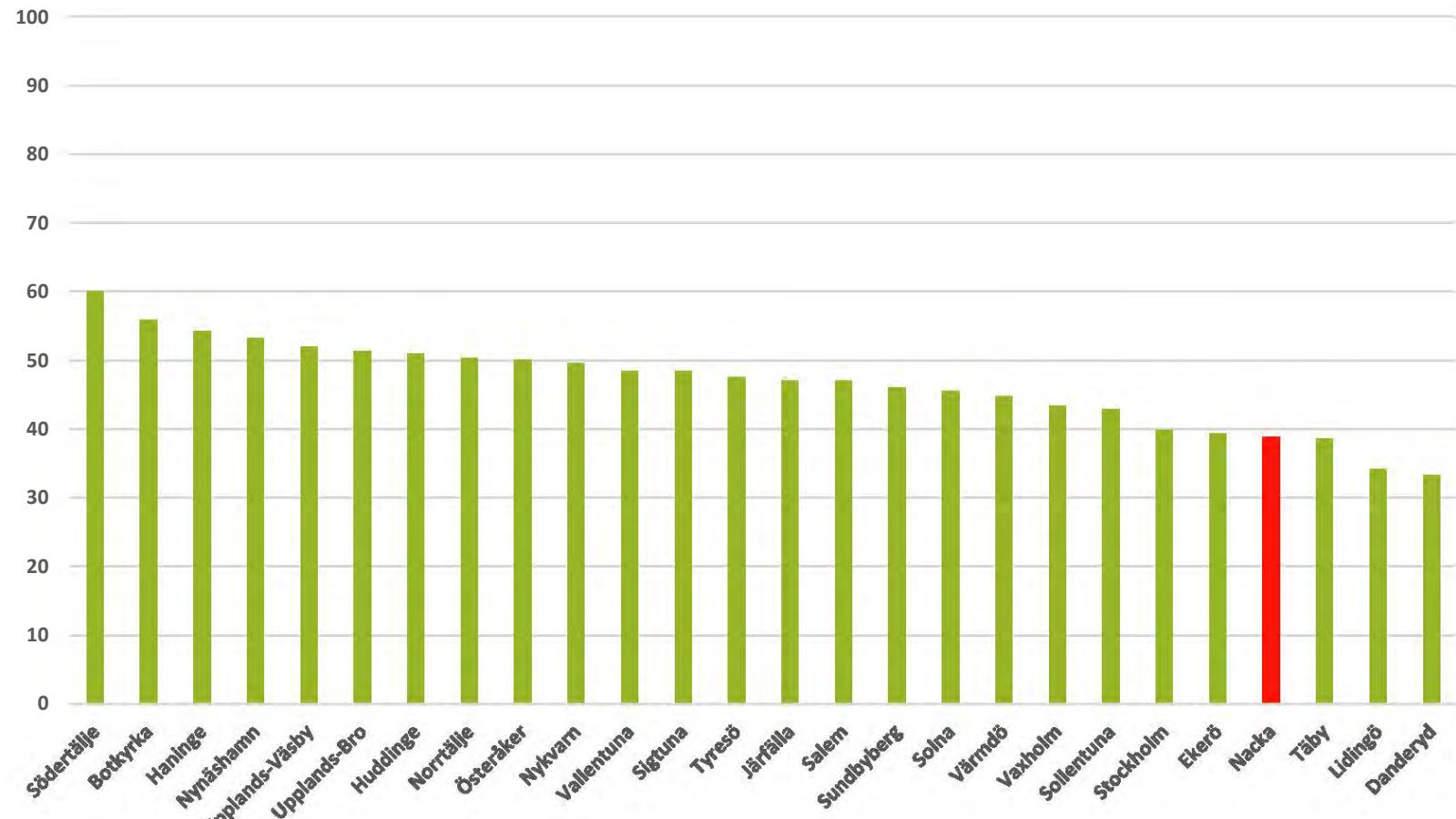

Sämre än god självskattad hälsa

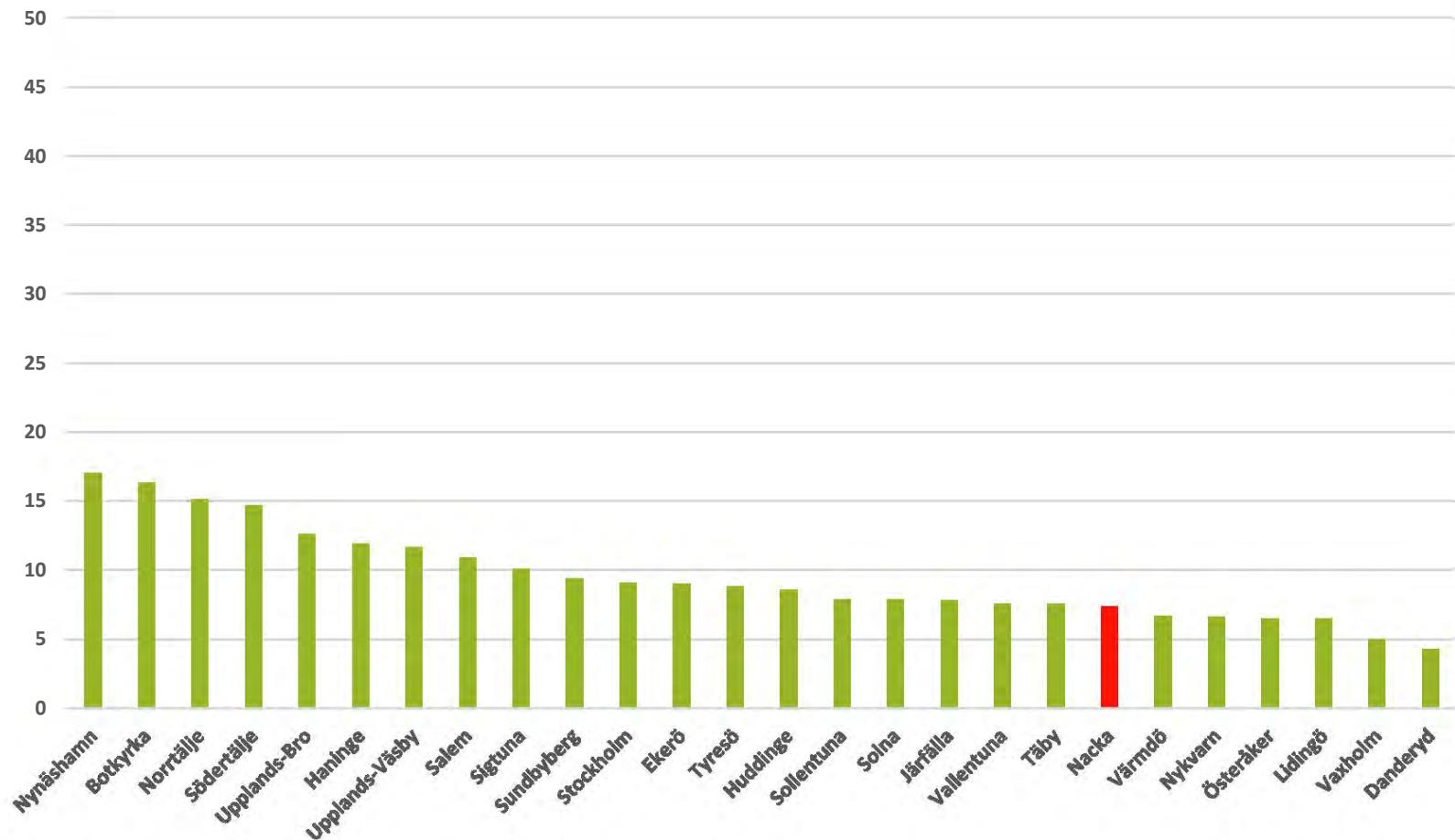

Levnadsvanor

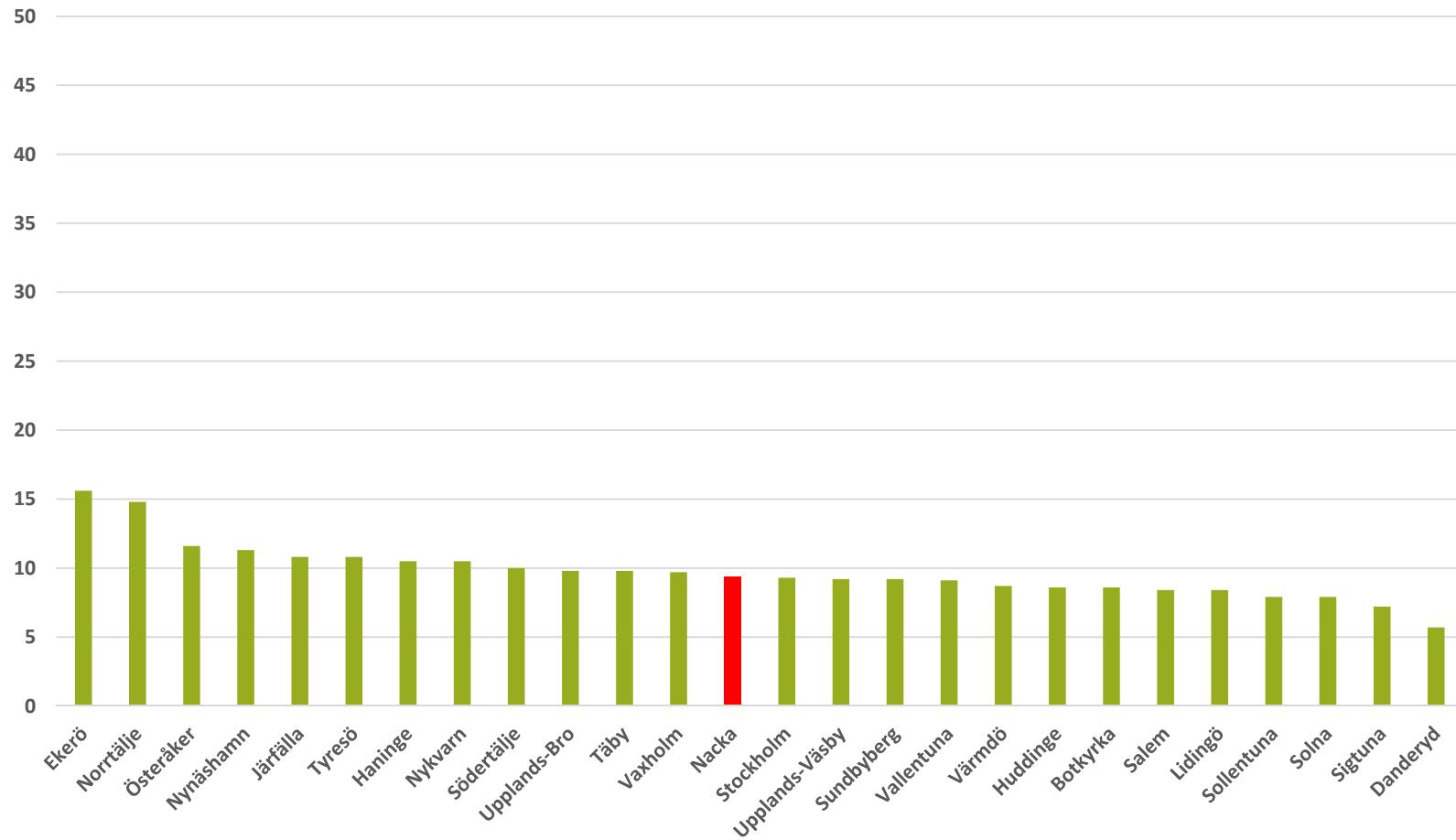
BMI 25 och över

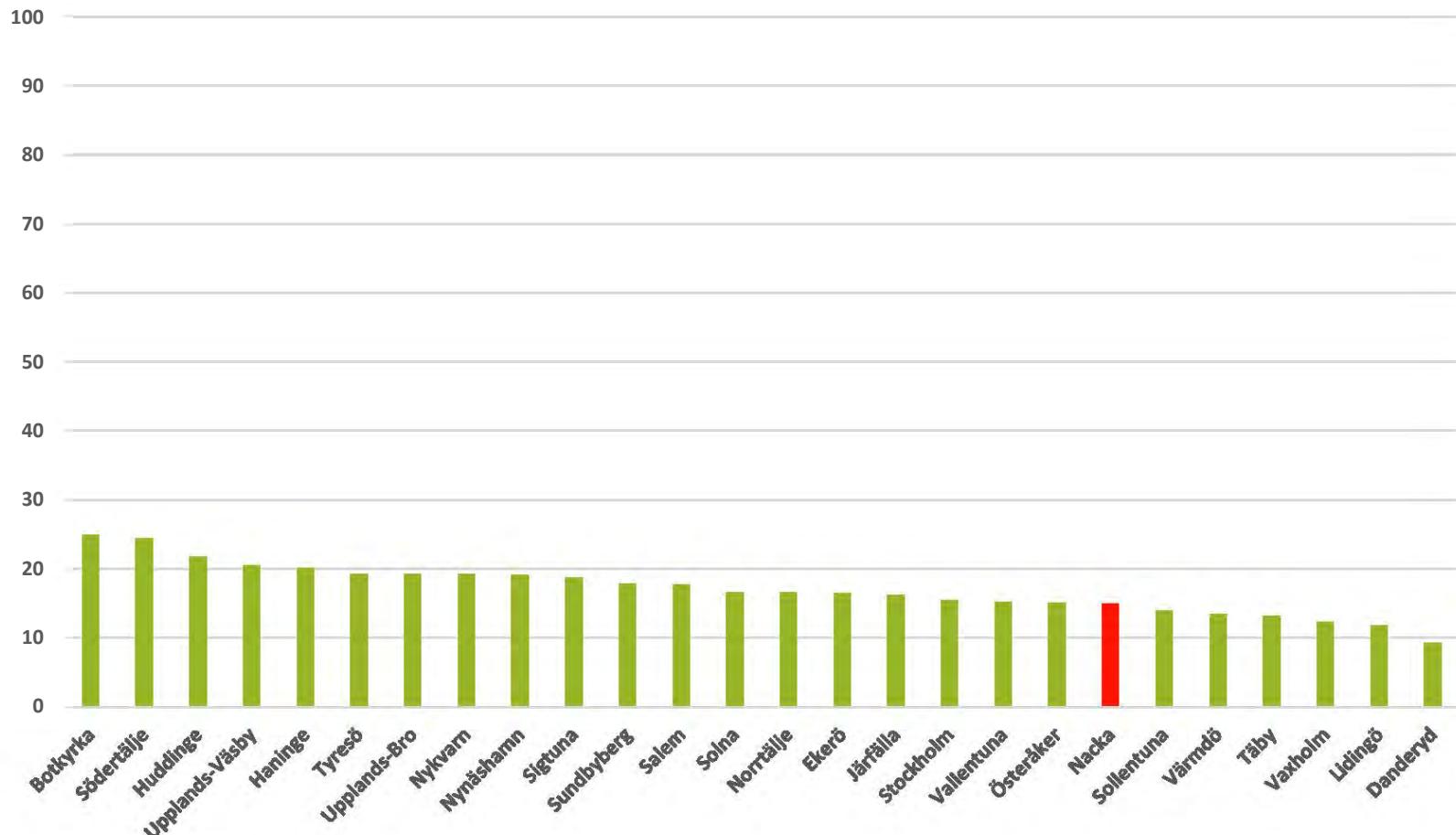
Dagligrökare

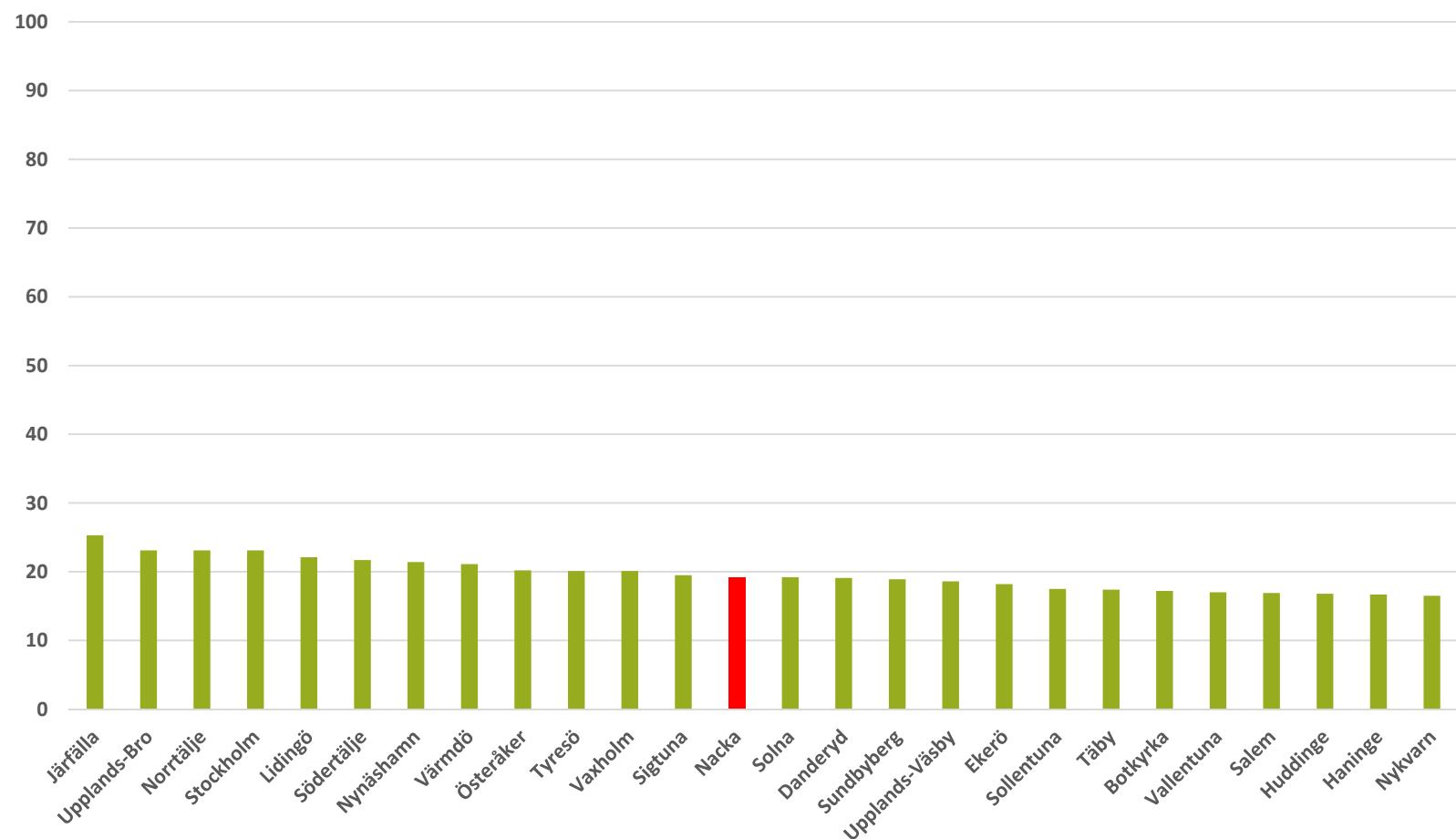
Dagligsnusare

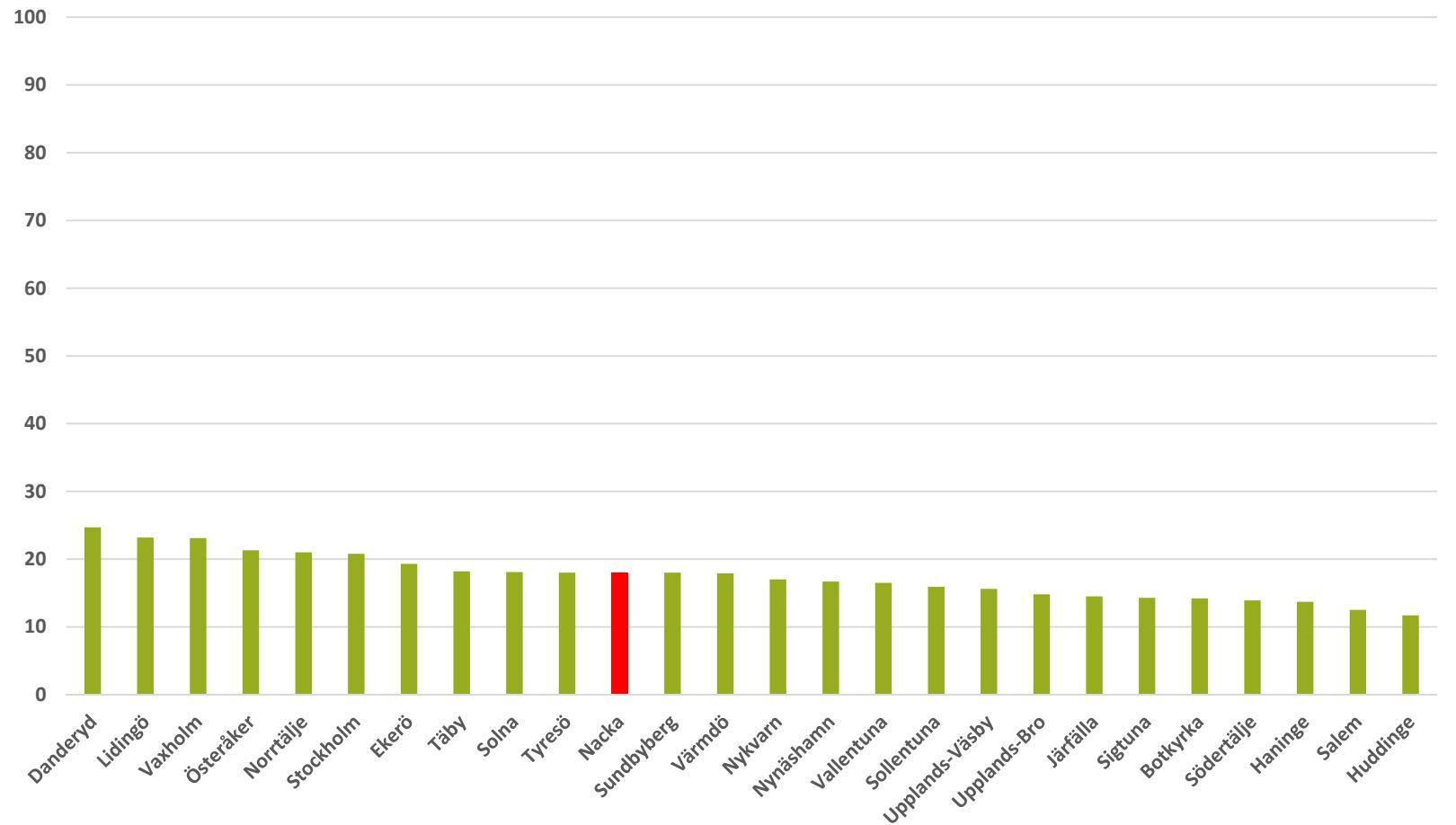
Hur mycket rört sig kroppsligt på fritiden senaste 12 mån – andel som svarat ”stillasittande”

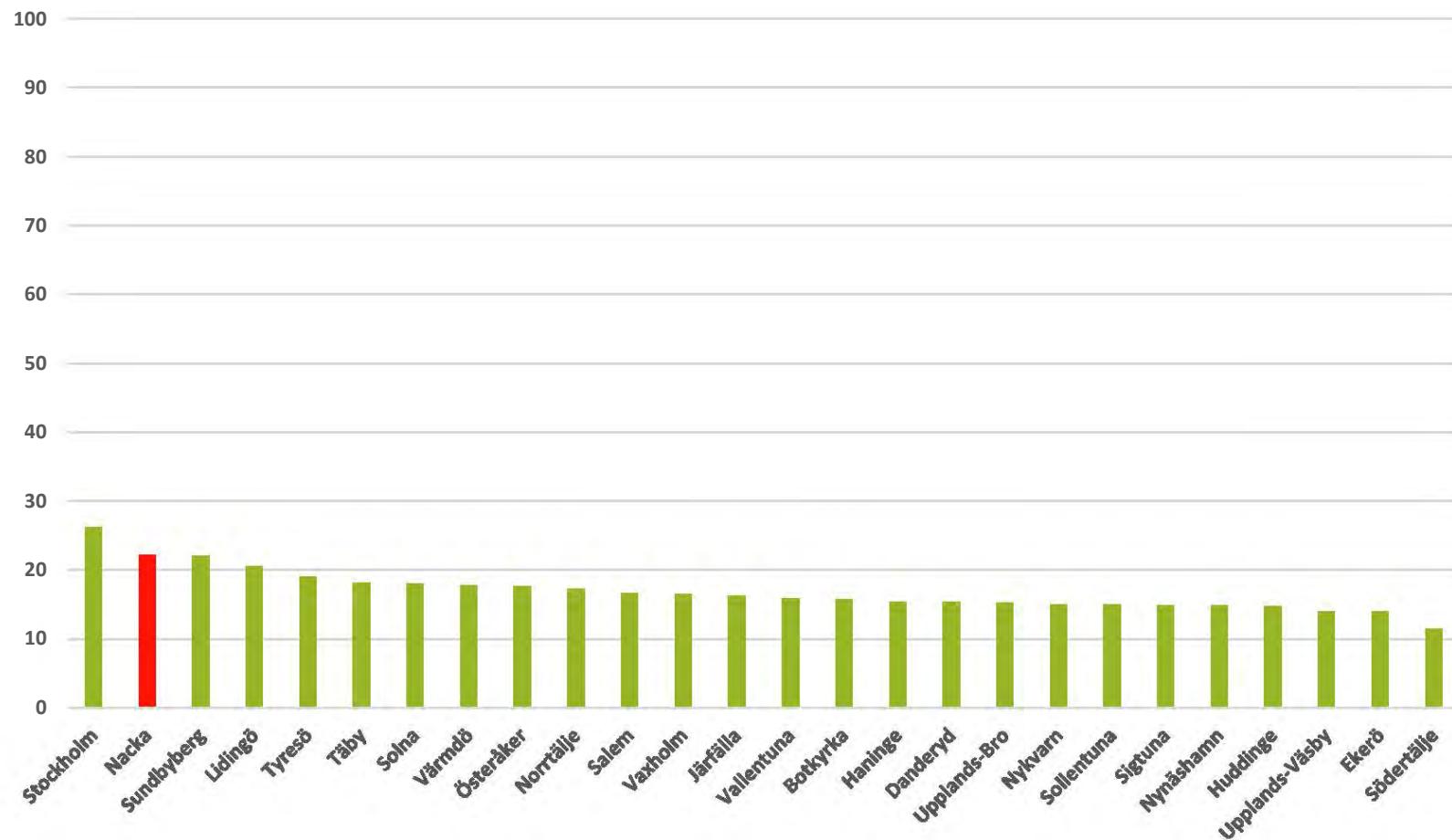
Druckit motsvarande minst 20 cl sprit vid samma tillfälle oftare än 1 gång/mån

Högkonsumtion av alkohol

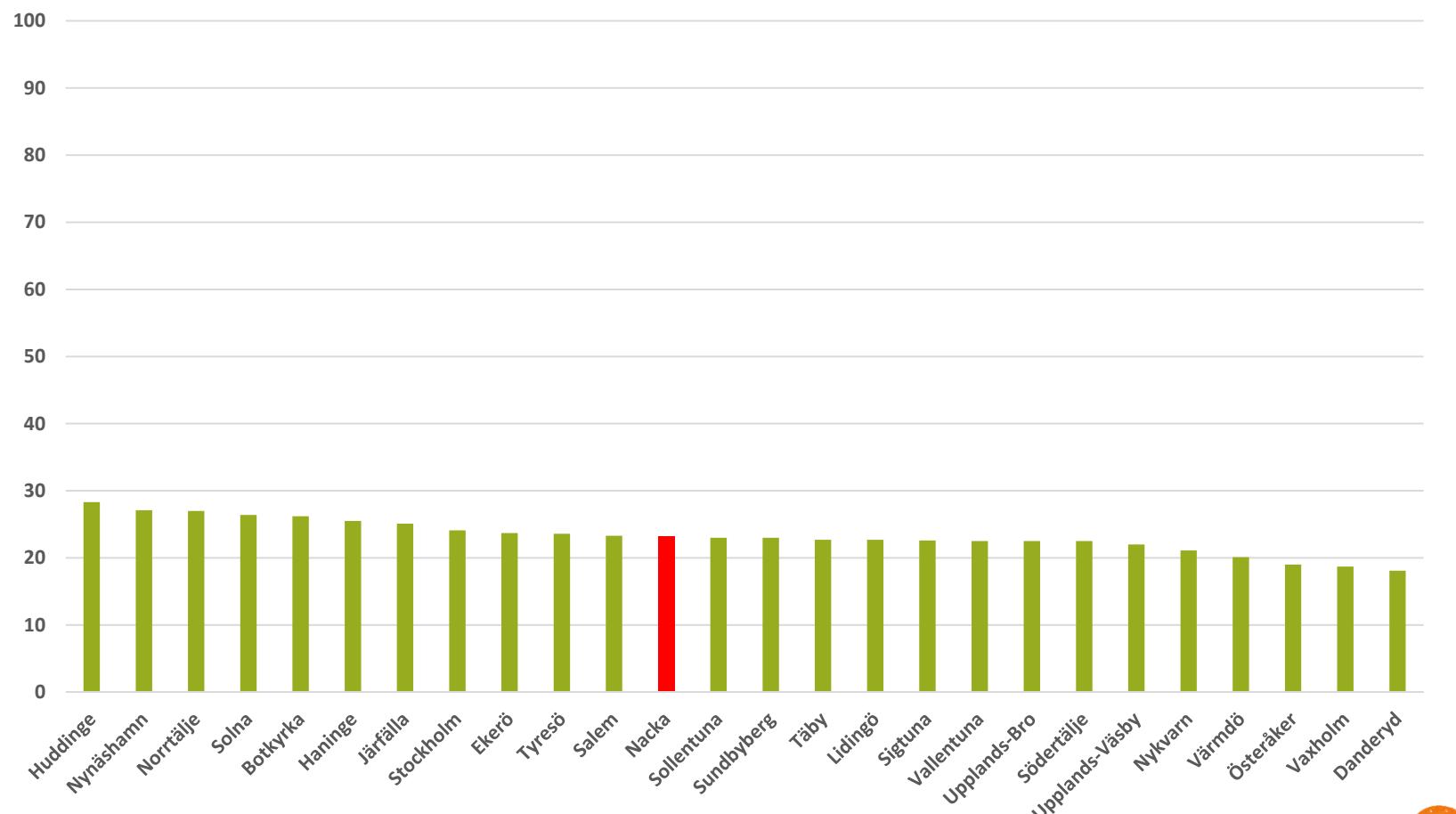

Någonsin rökt cannabis (16-66 år)

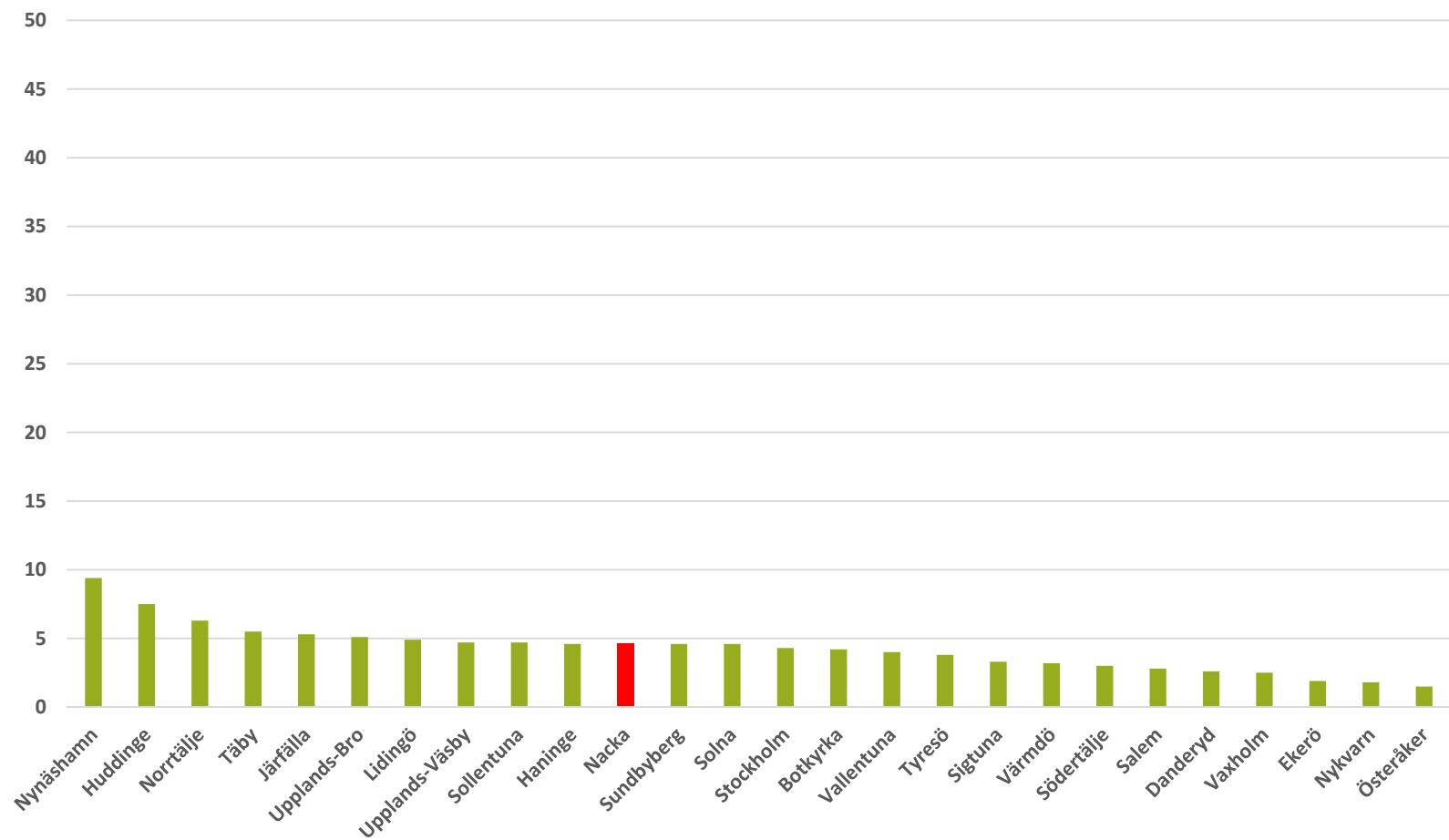

Psykisk hälsa och trygghet

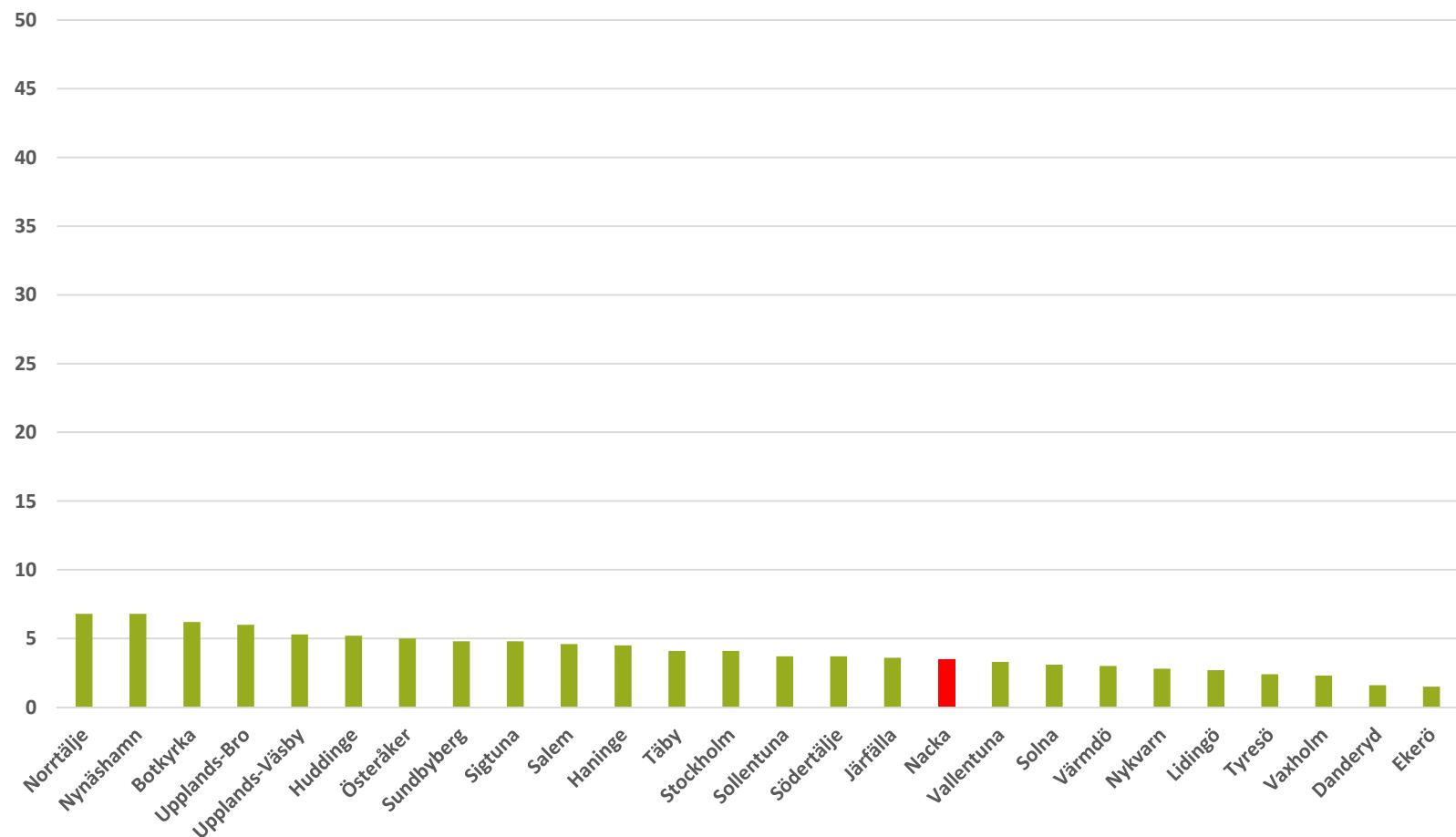
Psykisk ohälsa - GHQ12 med cut-off 3

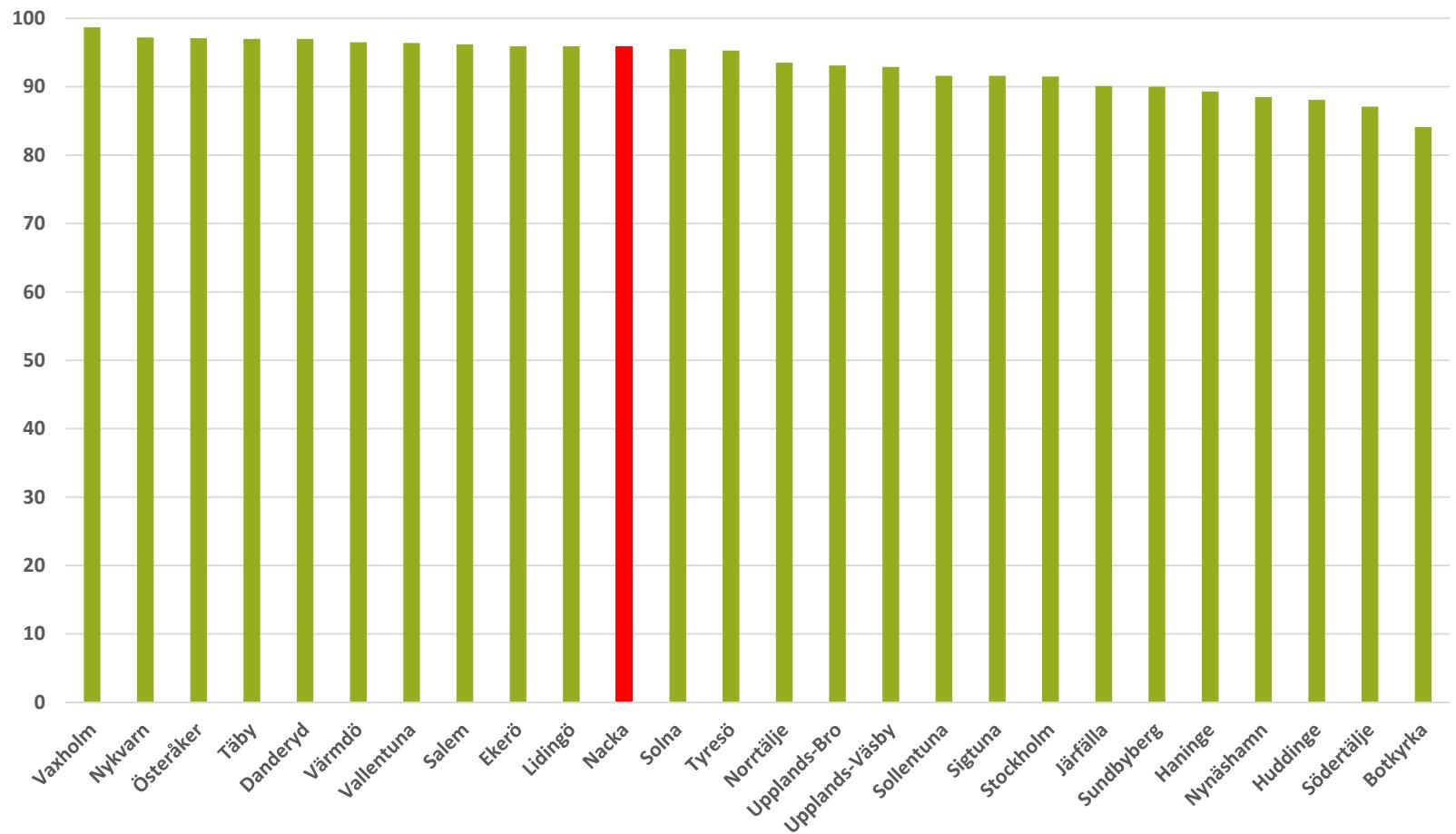
Övervägt att ta sitt liv senaste året

Har någon gång försökt ta sitt liv

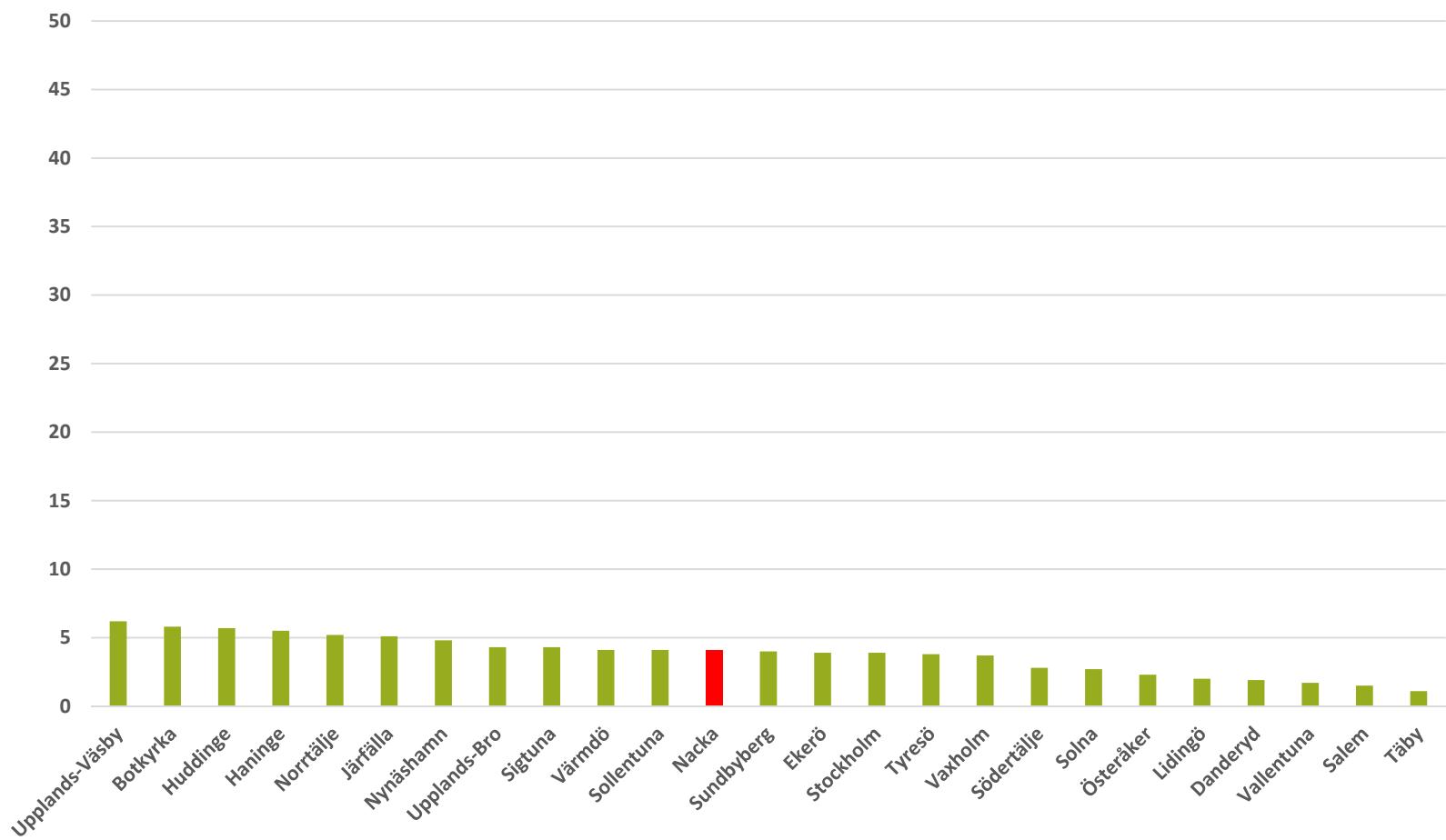

Man kan lita på de flesta som bor i detta område

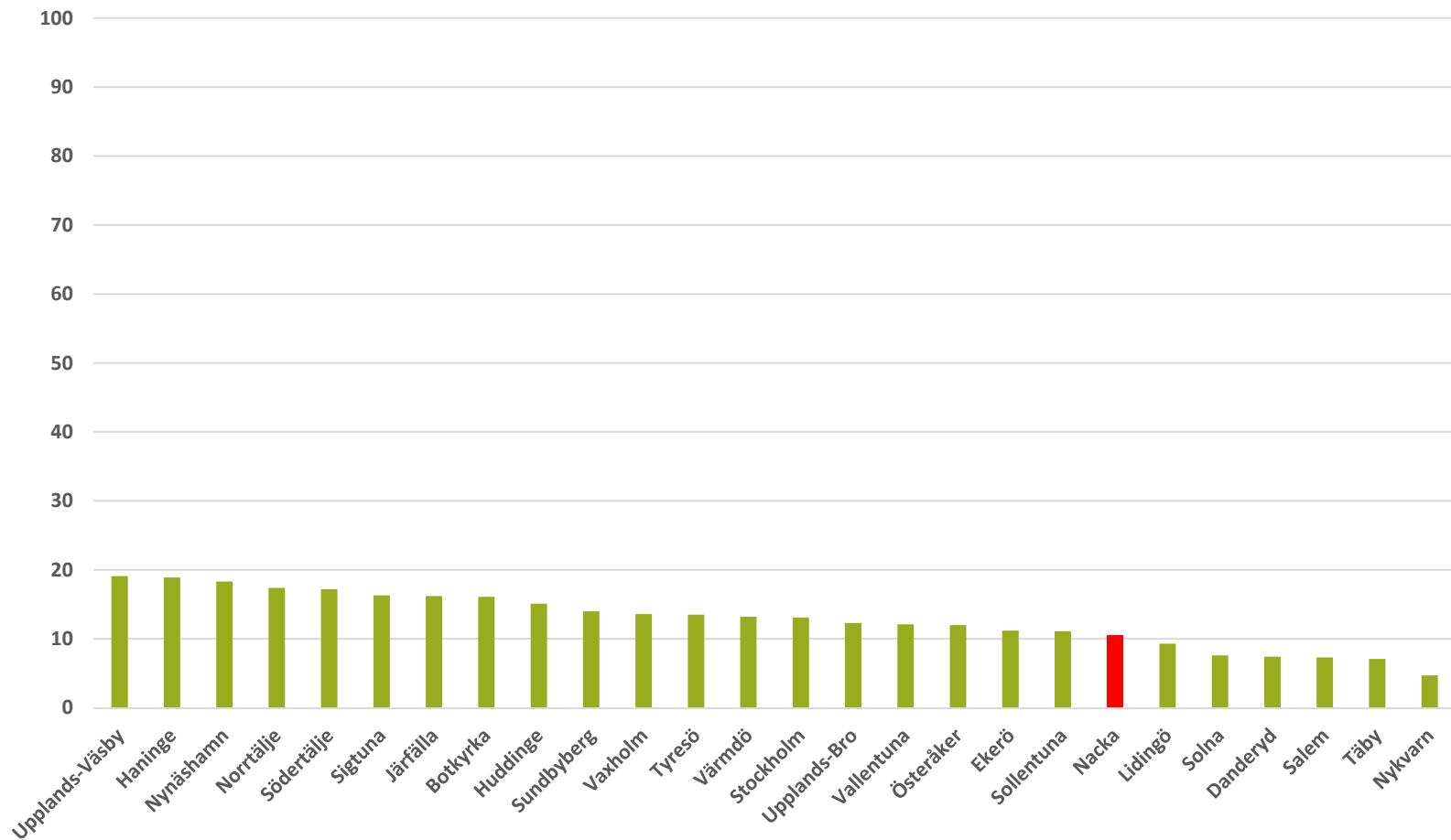

Familj, ekonomi och samhälle

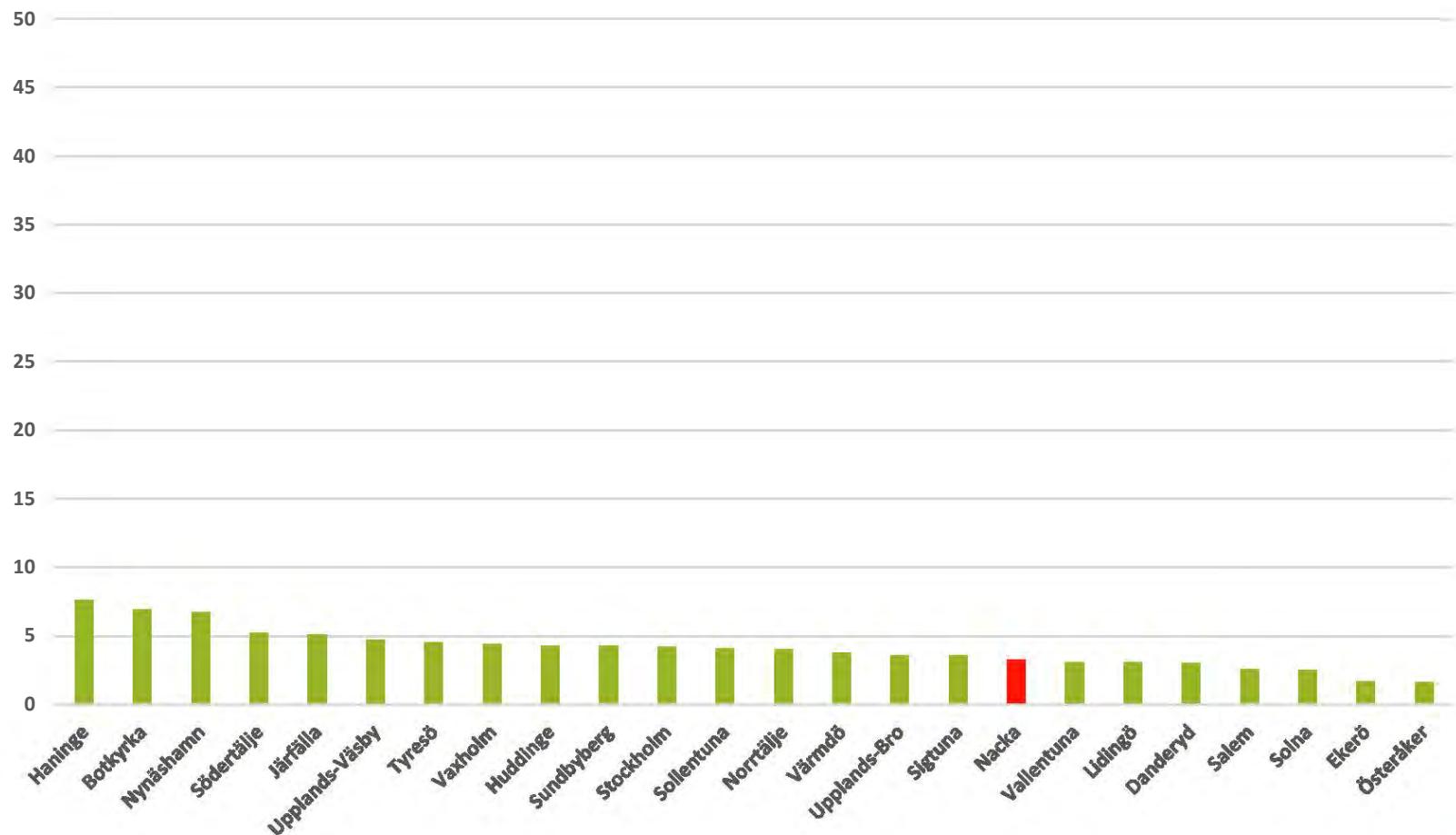
Avstått från att hämta ut läkemedel senaste 12 mån pga dålig ekonomi

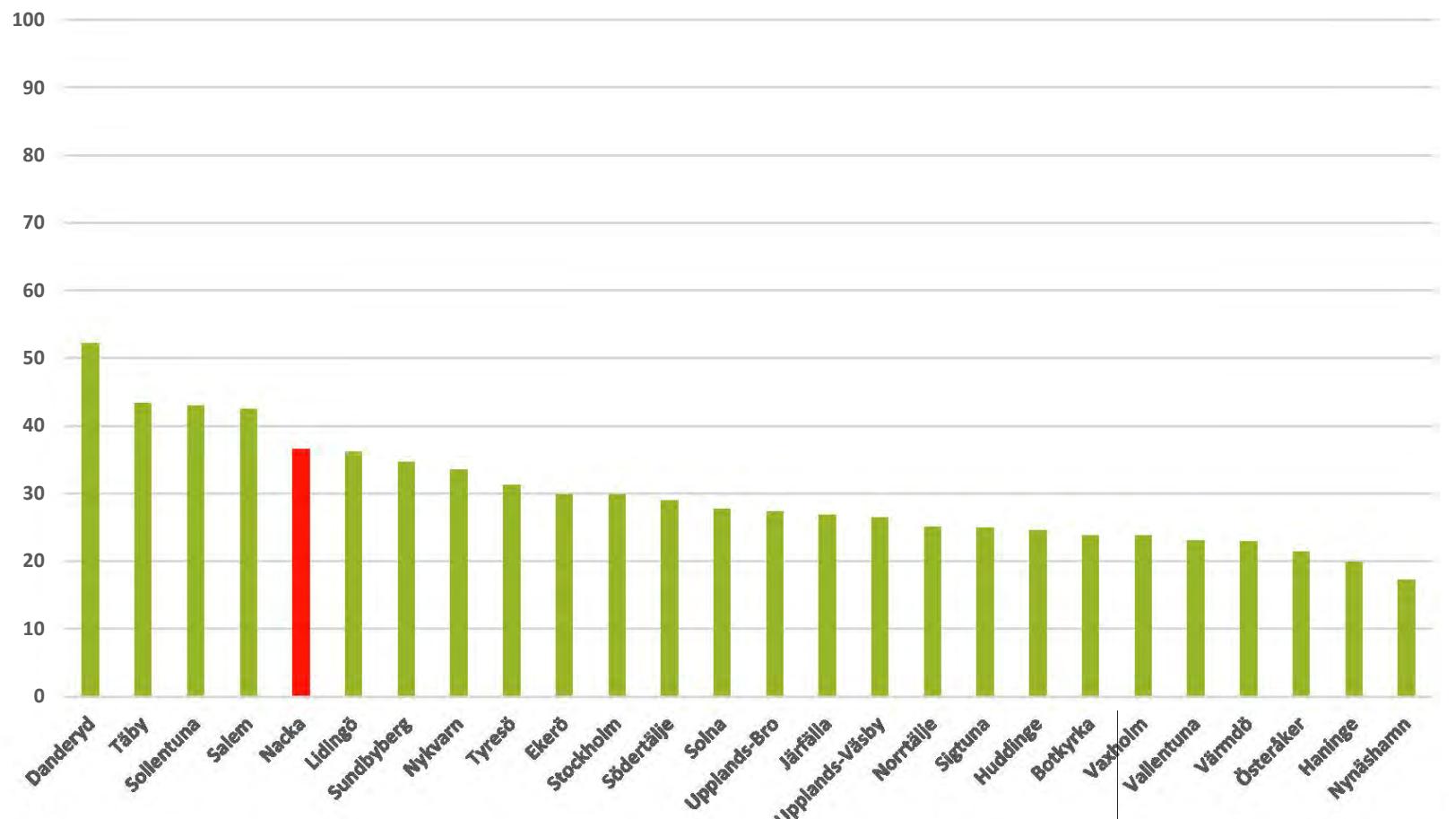
Avstått från tandläkarbesök senaste 12 mån pga dålig ekonomi

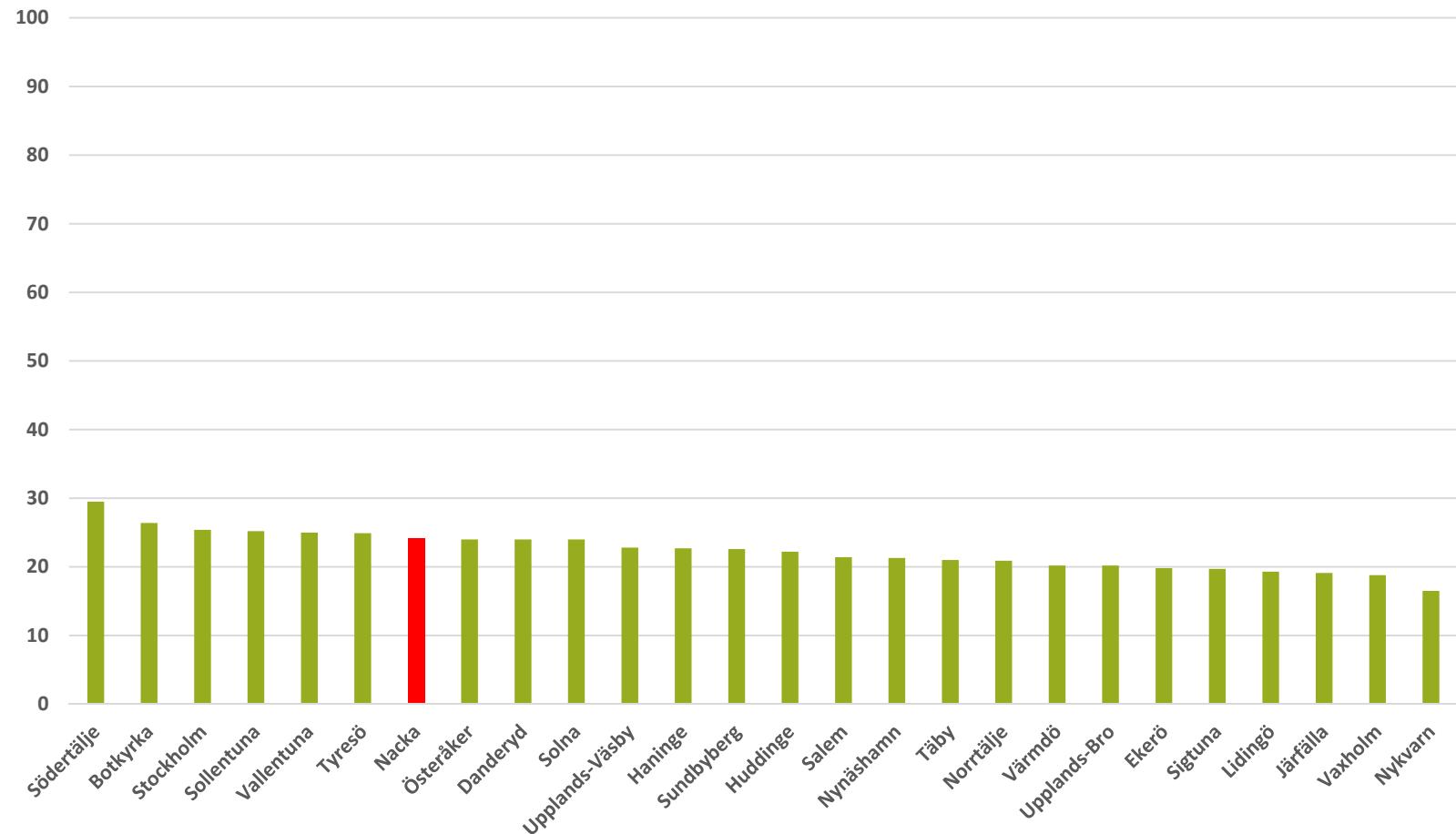
Avstått från sjukvårdsbesök senaste 12 mån pga dålig ekonomi

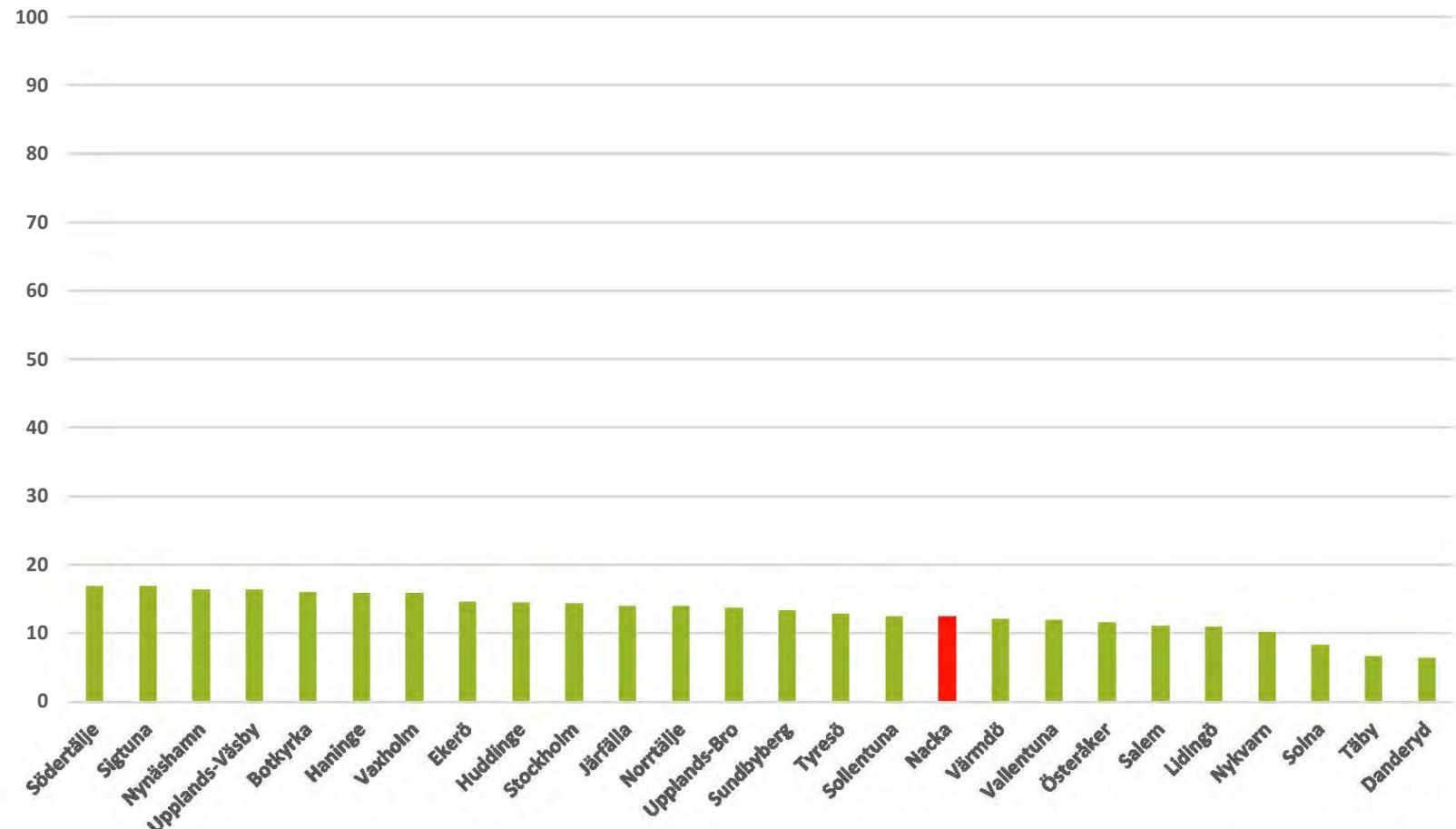
Har mycket eller ganska stort förtroende för politikerna i kommunen

Har mycket eller ganska stort förtroende för socialtjänsten

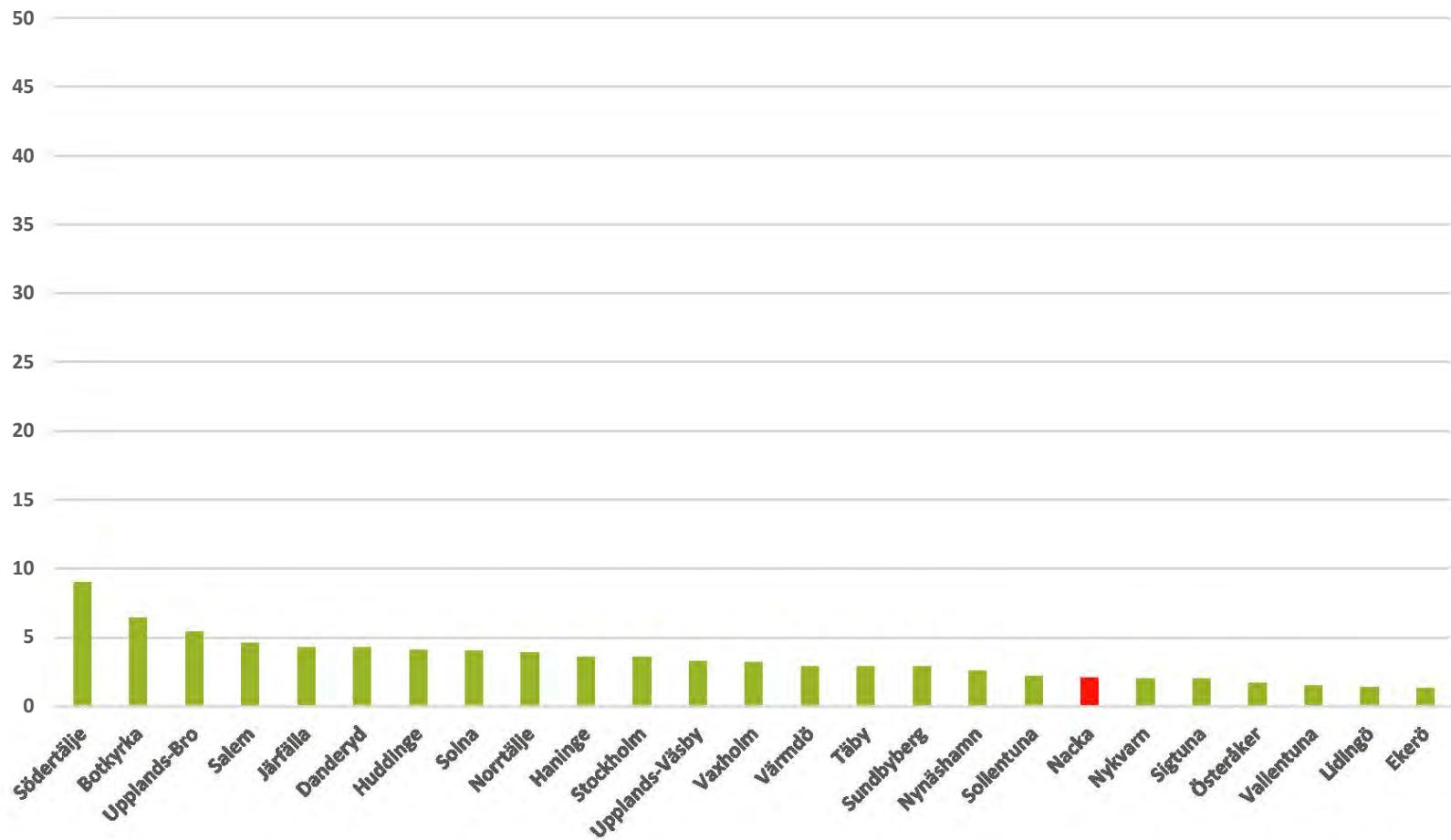

Haft svårigheter att klara löpande utgifter senaste 12 mån

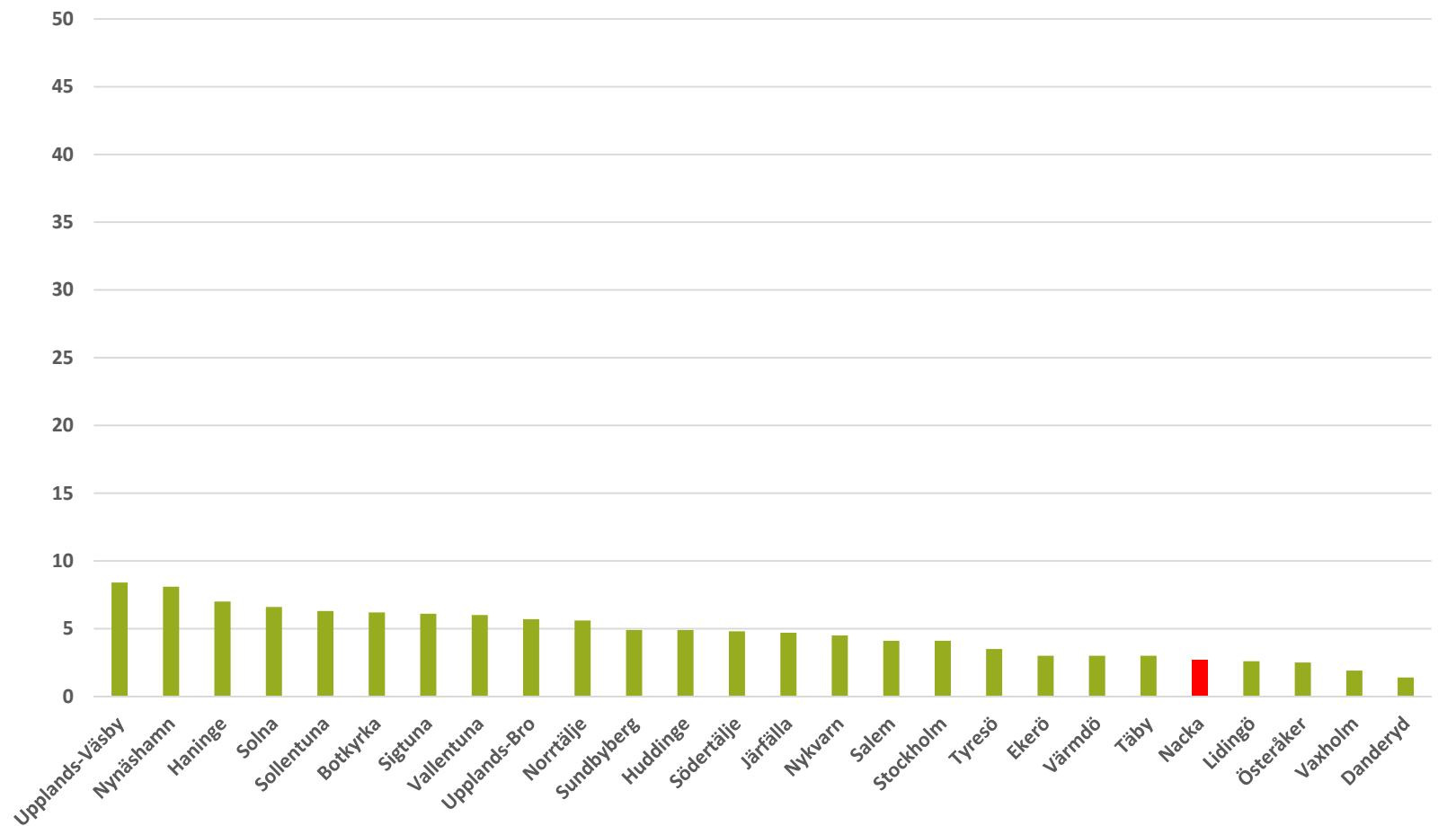

Arbete och sysselsättning

Arbetslös (16-66 år) någon gång under de senaste 2 åren

Huvudsaklig sysselsättning – Långtidssjukskriven eller förtidspensionär

§ 2

KFKS 2015/864-7

Uppföljning av Nacka kommunens miljöprogram 2016-2030

Beslut

Miljömålskommittén beslutar enligt tjänsteskrivelsen och hemställer om att Kommunstyrelsen ger Stadsledningskontoret i uppdrag att tillsammans med alla berörda enheter säkerställa att alla mål och indikatorer i miljöprogrammet tas om hand i mål- och budgetarbetet antingen på nämndnivå eller på kommunstyrelsenivå.

Ärendet

Sverige har 16 nationella miljömål som ska genomsyra miljöarbetet i hela det svenska samhället. Inriktningen är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de flesta av de stora miljöproblemen är lösta. Av de 16 målen har Nacka kommun valt ut de sex områden som är mest angelägna att förbättra för att kunna skapa attraktiva livsmiljöer i hela Nacka, vilket är ett av kommunens övergripande mål. År 2014 antog kommunfullmäktige därför sex lokala miljömål för Nacka kommun och våren 2016 antogs Nackas miljöprogram 2016-2030 med full politisk enighet i kommunfullmäktige. Miljömålen spänner över alla typer av verksamheter i Nacka kommun. Det berör alla kommunala nämnder och enheter, medarbetare, fristående utförare, företagare, ideella krafter och alla Nackabor. Alla behöver ställa sig frågan ”Vilken roll kan jag/min verksamhet spela i detta arbete?”.

I det beslutade miljöprogrammet har varje miljömål försetts med indikatorer och tidsatta målnivåer. Med hjälp av indikatorerna följer kommunstyrelsen här upp hur arbetet mot att nå miljömålen fortlöper. I början av 2015 genomfördes en miljöanalys av situationen i Nacka som också ligger till grund för denna uppföljning. Miljöanalysen syftade till att göra en bedömning av miljötillståndet idag samt att göra en bedömning av miljöutvecklingen lokalt till 2030.

I bilagan Uppföljning av miljöprogrammets indikatorer görs en genomgång av respektive miljömål och dess indikatorer, med kommentarer om utvecklingen går i fas med målnivån eller ej, och om det krävs stora insatser eller mindre för att nå målet.

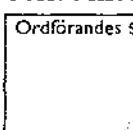
Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse

Uppföljning

Yrkanden

Ordföranden Hans Peters (C) tillsammans med Peter Zethraeus (M), Anna Kjellin Flory (M), Bjarne Hansson (L) och Anders Tiger (KD) yrkade bifall till tjänstemännens förslag till beslut med följande tillägg:

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

Miljömålskommittén beslutar enligt tjänsteskrivelsen och hemställer om att kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret i uppdrag att tillsammans med alla berörda enheter säkerställa att alla mål och indikatorer i miljöprogrammet tas om hand i mål- och budgetarbetet antingen på nämndnivå eller på kommunstyrelsenivå.

Beslutsgång

Miljömålskommittén beslutade i enlighet med tjänsteskrivelsen och Hans Peters (C) tilläggsyrkande.

Protokollsanteckningar

Ordföranden Hans Peters (C) tillsammans med Peter Zethraeus (M), Anna Kjellin Flory (M), Bjarne Hansson (L) och Anders Tiger (KD) lät anteckna följande till protokollet.

Vi noterar att behovet av inventering och åtgärdande av farliga ämnen i skolor, förskolor, lekplatser och idrottsanläggningar kommer att kräva resurser för att målen ska kunna nås. Uppdraget om att ta fram en strategi för klimatanpassning av Nacka kommun ska också prioriteras. Vidare bör även frågor som är kopplade till Nacka bygger stad prioriteras.

Carl-Magnus Grenninger (S) lät anteckna följande till protokollet.

Med hänsyn till tidigare beslut av fullmäktige om det av de borgerliga partierna föreslagna miljöprogrammet finns givna förutsättningar och ramar för en fortsättning. Med hänsyn till dessa förutsättningar tillstyrks föreliggande förslag i princip.

Dock kvarstår oron och kritiken för hur miljöprogrammet ska behandlas i de olika nämnderna. Kommer till exempel alla nämnder att ta de åtgärder som krävs för att genomföra programmet på det allvar som krävs? Nämnderna har också många andra frågor att ägna sig åt. Fortfarande saknas konkreta förslag på hur fördelning och genomförande ska gå till.

I förslaget till tjänsteskrivelse framgår att väldigt många frågor kräver "extra insatser" för att uppnås. Hur ska alla dessa "extra insatser" prioriteras av nämnderna i det kommande budgetarbetet?

Två anmärkningar som har framförts av socialdemokraterna tidigare:

1. Det är anmärkningsvärt att skolor, förskolor, lekplatser och idrottsanläggningar ska bli giftfria först år 2030.
2. Det är inte bra att det inte finns någon plan för hur den befintliga bebyggelsen ska få bullerfrihet.

Hans Wigren (V) lät anteckna följande till protokollet.

Jag anser att de eftersträvade målen skulle gynnas av att de åtföljdes av förslag till åtgärder. Varje nämnd är insatt i sitt specialområde. En stöttning ifrån dem som huvudsakligen sysslar med miljöfrågor borde tjäna just miljön.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

Nu börjar den egentliga processen med tillämpning av de sex områden som ingår i Nacka kommunens miljöprogram. Inriktningen är då att mål och indikatorer ska ingå i respektive nämnds mål- och budgetarbete inför 2017 samt i vissa fall hanteras på kommunstyrelsenivå. I de fall en indikatorer kräver insatser inom flera nämndområden eller då ingen nämnd anser att en indikator ligger inom deras ansvarsområde ska SLK säkerställa att alla mål och indikatorer tas om hand. Med tanke på att vi nu är i mitten av maj innehåller detta att processen måste bli snabb och effektiv så att ansvar tas och åtgärder hinner planeras och resurssättas för alla indikatorer.

Speciellt viktigt är då att indikatorer som berör flera nämndområden hanteras så att de åtgärder som krävs för måluppfyllelse verkligen kommer med i berörda enheters mål- och budgetarbete. Ett sådant exempel är indikatorn "Strategi för klimatanpassning av Nacka kommun."

För att åtgärder ska kunna relateras till ett utgångsvärde krävs att sådana finns angivna för basår där det är relevant.

I flera fall kommer insatser att krävas från olika nämnders verksamhetsområden för att uppnå indikatorernas beslutade målnivåer. Behov kan då förväntas uppstå att medarbetare behöver göra insatser inom olika ansvarsområden. I praktiken innebär detta att ett "matriksliknande" arbetssätt kommer att krävas. Ansvartiga behöver då beslutas för respektive indikatorområde och överenskommelser göras om resurssättning. I vissa fall kan projektlikt upplägg vara lämpliga.

Uppföljningen blir en central del för att miljöprogrammet ska leda till önskat resultat. Här gäller det att nämnderna får verktyg som innebär att relevanta och tillförlitliga uppgifter kan erhållas åtminstone årsvis och på så sätt stämma av att utvecklingen går åt önskat håll alternativt vidta korrigerande åtgärder i de fall så krävs. På kommunnivå behöver en totalbild med underlag tas fram som gör det möjligt att dels bedöma om utvecklingen totalt sett går enligt beslutad inriktning, dels ta beslut om insatser för att korrigera avvikeler eller eventuellt ändra mål och även indikatorer när så är nödvändigt.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse

Uppföljning

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

Kommunstyrelsen

Uppföljning av Nacka kommuns miljöprogram 2016-2030

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar informationen och beslutar om att överlämna uppföljningen till samtliga nämnder som ett underlag för mål- och budgetarbetet.

Sammanfattning

Nacka kommun antog i juni 2014 sex lokala miljömål och i mars 2016 ett miljöprogram med 34 indikatorer för att säkerställa att dessa lokala miljömål uppnås. Denna tjänsteskrivelse följer upp de lokala miljömålens indikatorer och redovisar hur trenden ser ut i de fall där historiska data går att få fram. Alla miljömål kräver ett aktivt arbete för att uppnås, och det finns några indikatorer som visar på mycket goda resultat, t.ex. bensen i luft. Det finns också flera indikatorer som kräver extra insatser för att målen ska uppnås, t.ex. sanering av förorenade områden. En mer detaljerad genomgång av alla sex miljömålens utmaningar finns i bilaga 1 ”Uppföljning av miljöprogrammets indikatorer”.

Ärendet

Sverige har 16 nationella miljömål som ska genomsyra miljöarbetet i hela det svenska samhället. Inrikningen är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de flesta av de stora miljöproblemen är lösta. Av de 16 målen har Nacka kommun valt ut de sex områden som är mest angelägna att förbättra för att kunna skapa attraktiva livsmiljöer i hela Nacka, vilket är ett av kommunens övergripande mål. År 2014 antog kommunfullmäktige därför sex lokala miljömål för Nacka kommun och våren 2016 antogs Nackas miljöprogram 2016-2030 med full politisk enighet i kommunfullmäktige.

Miljömålen spänner över alla typer av verksamheter i Nacka kommun. Det berör alla kommunala nämnder och enheter, medarbetare, fristående utförare, företagare, ideella krafter och alla Nackabor. Alla behöver ställa sig frågan ”Vilken roll kan jag/min verksamhet spela i detta arbete?”.

I det beslutade miljöprogrammet har varje miljömål försetts med indikatorer och tidsatta målnivåer. Med hjälp av indikatorerna följer kommunstyrelsen här upp hur arbetet mot att

nå miljömålen fortlöper. I början av 2015 genomfördes en miljöanalys av situationen i Nacka som också ligger till grund för denna uppföljning. Miljöanalysen syftade till att göra en bedömning av miljötillståndet idag samt att göra en bedömning av miljöutvecklingen lokalt till 2030.

I bilagan Uppföljning av miljöprogrammets indikatorer görs en genomgång av respektive miljömål och dess indikatorer, med kommentarer om utvecklingen går i fas med målnivån eller ej, och om det krävs stora insatser eller mindre för att nå målet.

Hantering av ärendet

Ärendet har behandlats i Miljömålskommittén som fattade följande beslut:

Miljömålskommittén beslutar enligt tjänsteskrivelsen och hemställer om att Kommunstyrelsen ger Stadsledningskontoret i uppdrag att tillsammans med alla berörda enheter säkerställa att alla mål och indikatorer i miljöprogrammet tas om hand i mål- och budgetarbetet antingen på nämndnivå eller på kommunstyrelsenivå.

Då det ingår i stadsledningskontorets uppdrag att samordna att allt relevant underlag beaktas i mål- och budgetprocessen har inte beslutsformuleringen ändrats.

Sammanfattande kommentarer per miljömål

Nedan följer sammanfattande kommentarer om lägen inom respektive miljömål, för mer utförlig uppföljning se bilaga 1.

Begränsad klimatpåverkan

Begränsad klimatpåverkan är en utmaning för alla världens länder och kommuner. I Nacka ser vi en positiv trend med minskade utsläpp per invånare. Till viss del får vi draghjälp av att frågan har stort fokus globalt, vilket skyndar på teknikutvecklingen. Men det krävs också beteendeförändringar för att nå målen, och kommunen har en stor möjlighet att påverka genom sin planering. Det delmål som bedöms svårast att uppnå är det om minskad klimatpåverkan från konsumtion. Det målet är också svårt att mäta, men är den klart största källan till utsläpp av växthusgaser i Nacka.

Frisk luft

Luften i Nacka är generellt sett bra. Målen för partiklar och kvävedioxid kan vara svåra att nå för vissa skolor och förskolor som ligger nära hårt trafikerade vägar men vi inväntar fortfarande data kring detta. Målen om ökad cykelpendling bedöms kräva fler vintercyklistar för att uppnås. Generellt är Nacka en kollektivtrafikpendlande kommun.

Giftfri miljö

Målet om inventering och åtgärdande av särskilt farliga ämnen i skolor, förskolor, lekplatser och idrottsanläggningar bedöms behöva extra medel för att uppnås. Ett arbete har redan inletts på lokalenheten men det återstår att få igång arbete hos de privata fastighetsägarna. Målet om att sanera förurenade markområden bedöms behöva extra medel för att uppnås

då det inte alltid finns en motpart som kan bekosta saneringen. I övrigt bedöms målen kunna uppnås med planerade insatser.

Rent vatten

Nacka har länge haft ett aktivt arbete för sina sjöar och kustvatten, men har inte alltid egen rådighet över det som påverkar vattenkvaliteten. God ekologisk och kemisk status på alla vattenförekomster bedöms mycket svårt att uppnå. Målen är beroende av god samverkan med andra aktörer och en positiv utveckling i samhället i stort. Vad gäller övergödning i Nackas sjöar bedöms målet lättare att nå, även om det alltid finns risk för att tillfälliga utsläpp påverkar någon eller några sjöar under en period. Avvecklandet av enskilda avlopp kommer också att påverka målet positivt och för det finns redan en plan som följs. Vad gäller giftiga båtbottenfärger bedöms målet kunna uppnås om kommunen fortsätter arbetet med kommunikationsinsatser och påverkbar arrendeavgift.

God bebyggd miljö

God bebyggd miljö är ett stort område där kommunen nu har en unik chans att påverka målet i och med att Nacka bygger stad och tillväxten i hela Nacka. Uppdraget att ta fram en strategi för klimatanpassning av Nacka kommun till 2018 behöver ges till någon enhet under 2017 om målet ska uppnås i tid. Målen om miljöcertifierade byggnader i kommunen kräver ett aktivt arbete, både vid egen byggnation och i samspel med byggherrar och exploater för att nås. Målet om en god ljudmiljö i befintlig bebyggelse kräver extra insatser för att nås. Målen om närhet till grönområden behöver definieras ytterligare. I övrigt bedöms målen komma att uppnås.

Ett rikt växt- och djurliv

Målen om höga naturvärden och skyddad natur bedöms komma att uppnås med redan planerade insatser. Målet om indikatorarter kan ej bedömas innan inventering har gjorts. Dock kan man generellt säga att med god planering av grönstruktur finns goda möjligheter att kombinera stadsmiljö med biologisk mångfald.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser då ärendet endast är en uppföljning av nuläget.

Konsekvenser för barn

Allt miljöarbete leder till minskad negativ påverkan på barn och bättre förutsättningar för deras framtid och är således positivt för barnen.

Bilagor

Bilaga 1. Uppföljning av miljöprogrammets indikatorer.

Klara Palmberg-Broryd
Strategi- och förnyelsedirektör

Sabina Nilsson
Biträdande miljöchef

Uppföljning av miljöprogrammets indikatorer

År 2014 antogs sex lokala miljömål för Nacka kommun och våren 2016 antogs Nackas miljöprogram 2016-2030 med full politisk enighet i kommunfullmäktige. Miljömålen spänner över alla typer av verksamheter i Nacka kommun. Det berör alla kommunala nämnder och enheter, medarbetare, fristående utförare, företagare, ideella krafter och alla Nackabor.

I det beslutade miljöprogrammet har varje miljömål försetts med indikatorer och tidsatta målnivåer. Med hjälp av indikatorerna och tidigare analyser följer kommunstyrelsen här upp hur arbetet mot att nå miljömålen fortlöper. I detta dokument görs en genomgång av respektive miljömål och dess indikatorer, med kommentarer om utvecklingen går i fas med målnivån eller ej, och om det krävs stora insatser eller mindre för att nå målet.

Begränsad klimatpåverkan

Nacka ska bidra till att minska den globala klimatpåverkan genom att sänka sina direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser.

Sammanfattande kommentar: Begränsad klimatpåverkan är en utmaning för alla världens länder och kommuner. I Nacka ser vi en positiv trend med minskade utsläpp per invånare. Till viss del får vi draghjälp av att frågan har stort fokus globalt, vilket skyndar på teknikutvecklingen. Men det krävs också beteendeförändringar för att nå målen, och kommunen har en stor möjlighet att påverka genom sin planering. Det delmål som bedöms svårast att uppnå är det om minskad klimatpåverkan från konsumtion. Det målet är också svårt att mäta, men är den klart största källan till utsläpp av växthusgaser i Nacka.

1.1 Utsläpp av växthusgaser per person (ton/person).

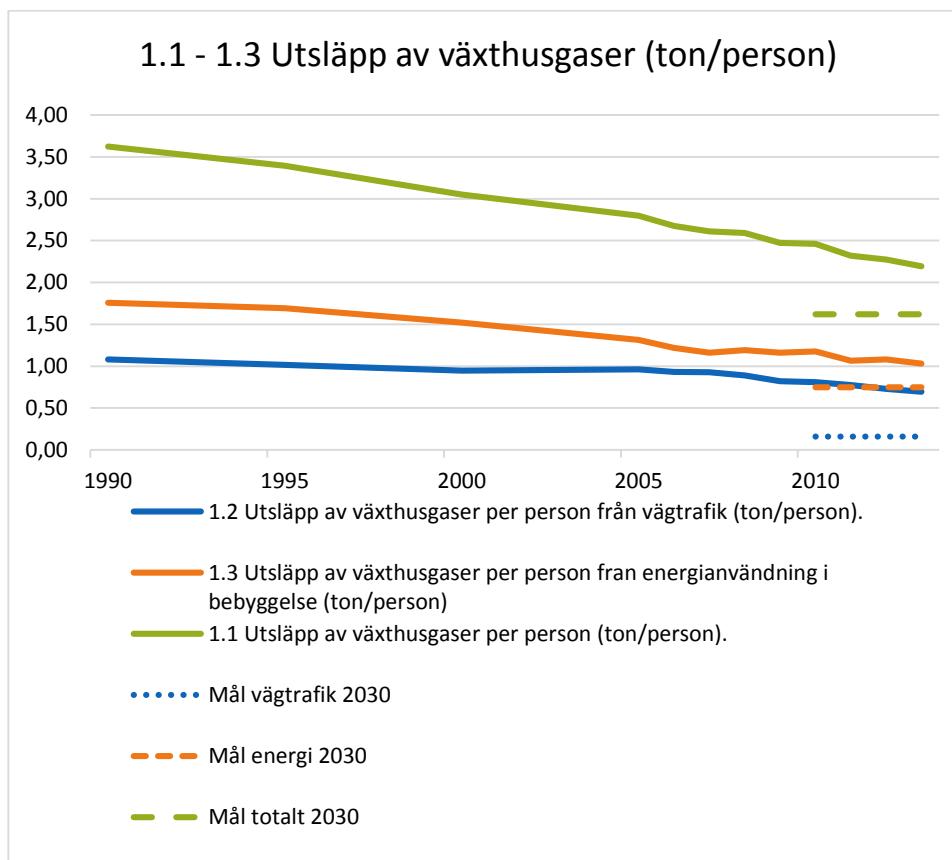
Målnivå: 2020 minskning på -15% , 2030 -30%. Basår 2011.

1.2 Utsläpp av växthusgaser per person från vägtrafik. (ton/person)

Målnivå: 2020 minskning på -25%, 2025 -50%, 2030 -80%. Basår 2010.

1.3 Utsläpp av växthusgaser per person från energianvändning i bebyggelse. (ton/person).

Målnivå: 2020 minskning på -15%, 2030 -30%. Basår 2011.

Kommentar: Dessa tre mål är en utmaning som Nacka delar med Sverige, Europa och världen. Vi kan se en positiv utveckling mot måluppfyllelse, men inte utan att insatser görs. Byggbolagen och fordonsindustrin bidrar med bättre teknik, men kommunen behöver också se till att den tekniken kommer till användning, genom att på olika sätt styra mot att bästa möjliga teknik ska användas. Ett tydligt exempel där kommunen har stor möjlighet att påverka detta är vid markanvisningar. För att uppnå målet om vägtrafik har regeringens utredning kommit fram till att man behöver jobba med effektivare bilar, förnybara bränslen och minskat bilåkande. Hittills har minskningar kommit från effektivare bilar och större andel förnybara bränslen medan trafikmängderna har ökat. Kommunen har stor möjlighet att påverka beteendet genom planering.

(Läs mer: <http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Klimat-och-luft/Klimat/utsläppen-av-växthusgaser/Snabbstatistik-utsläpp-av-växthusgaser-2015/#>)

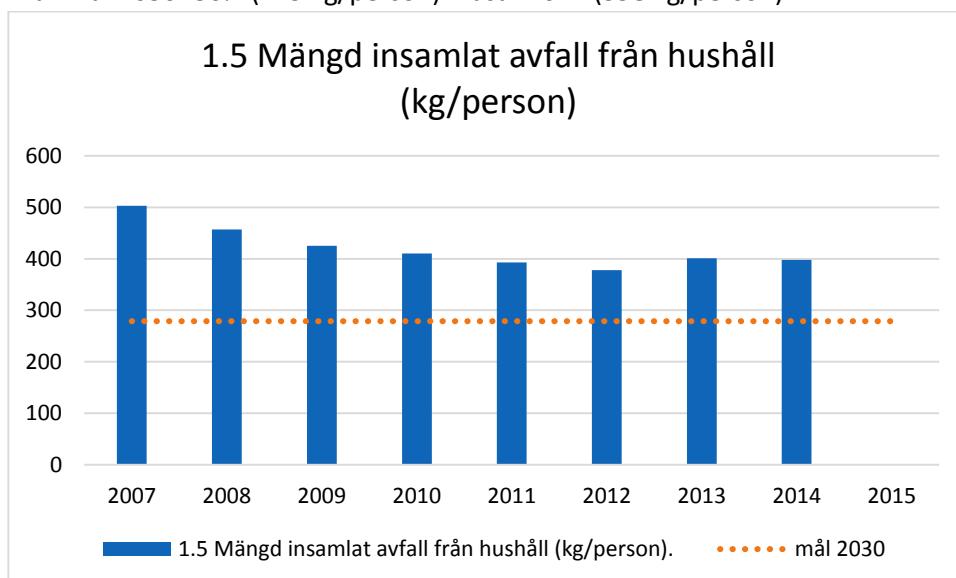
1.4 Klimatpåverkan från konsumtion. (mäts som trend)

Målnivå ej satt. Basår 2016 via vaneundersökning. *Siffror kommer hösten 2016.*

Kommentar: Klimatpåverkan från konsumtion är den enskilt största källan till klimatpåverkande utsläpp som orsakas av invånare i Nacka. Det har hittills endast funnits siffror på nationell nivå som Naturvårdsverket tagit fram, men fr.o.m. 2016 kommer Nacka kommun att göra en egen vaneundersökning genom telefonintervjuer med Nackabor. Resultat av denna undersökning kommer att ligga till grund för framtida bedömning av läget och vilka insatser som behövs. Generellt ökar konsumtionen i Sverige, men det finns också en trend att män vill göra mer medvetna val.

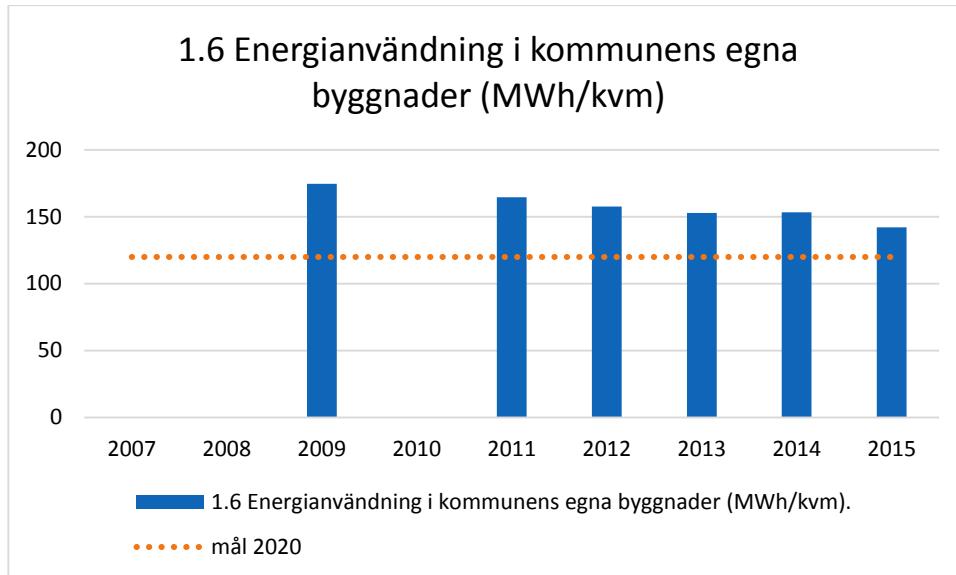
1.5 Mängd insamlat avfall från hushåll. (kg/person)

Målnivå: 2030 -30% (279 kg/person). Basår 2014 (398 kg/person).

Kommentar: Detta mål hänger ihop med konsumtionen och är en indikator både på hur väl vi sorterar vårt avfall och hur mycket vi konsumerar. Inom avfallsområdet har kommunen länge haft ett aktivt arbete som också visar sig i att trenden är positiv. Med fortsatt arbete bedöms målet kunna uppnås.

1.6 Energianvändning i kommunens eget fastighetsbestånd. (MWh/kvm)
Målnivå: 2020 -20% (120 kWh/kvm). Basår 2014 (150 kWh/kvm).

Kommentar: Kommunen har jobbat aktivt med att effektivisera energianvändningen i egna lokaler sedan 2009. Med fortsatt arbete bedöms målet kunna uppnås.

Frisk luft

Luftens ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

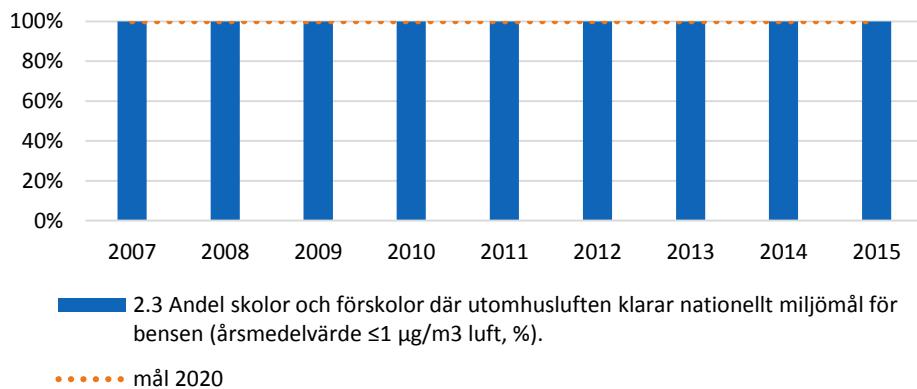
Sammanfattande kommentar: **Luften i Nacka är generellt sett bra. Målen för partiklar och kvävedioxid kan vara svåra att nå för vissa skolor och förskolor som ligger nära hårt trafikerade vägar men vi inväntar fortfarande data kring detta. Målen om ökad cykelpendling bedöms kräva fler vintercyklister för att uppnås. Generellt är Nacka en kollektivtrafikpendlande kommun.**

2.1 Andel skolor och förskolor där utomhusluften klarar nationellt mål för partiklar. (%)
Målnivå: 2020 90%, 2025 100%. Basår 2015. *Siffror kommer hösten 2016.*

2.2 Andel skolor och förskolor där utomhusluften klarar nationellt mål för kvävedioxid. (%)
Målnivå: 2020 90%, 2025 100%. Basår 2015. *Siffror kommer hösten 2016.*

2.3 Andel skolor och förskolor där utomhusluften klarar nationellt mål för bensen. (%)
Målnivå: 2020 100%, 2025 100%. Basår 2015.

**2.3 Andel skolor och förskolor där utomhusluften klarar nationellt miljömål för bensen
(årsmedelvärde $\leq 1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ luft, %)**

Kommentar: Siffror för partiklar och kvävedioxid 2015 kommer efter sommaren 2016. För skolor och förskolor som ligger nära trafikerade vägar kan det vara en utmaning att nå målet. För bensen är läget gott i hela kommunen och har så varit långt tillbaka i tiden.

2.4 Andelen av alla resor i högtrafik som sker med cykel. (%)

Målnivå: 2020 10%. Basår 2015.

2.5 Antal cyklande vid vissa mätpunkter i förhållande till total befolkning.

(passager/invånare) Målnivå: 2030 15 passager/invånare. Basår 2015.

2.6 Antal påstigande i kollektivtrafiken i förhållande till total befolkning.

(påstigande/invånare) Målnivå: Sätts när siffror för basår kommer. Basår 2014.

**2.6 Antal påstigande i kollektivtrafiken i
förhållande till total befolkning
(påstigande/invånare)**

Kommentar: Cyklingen ökar både i Nacka och i hela regionen, men Nacka är framförallt en kollektivtrafikpendlande kommun. År 2015 nådde vi 7,8 passager per invånare på cykel, i förhållande till målet 15 passager per invånare år 2030. Målet om att 10 % av alla resor i högtrafik år 2020 ska ske med cykel kräver att vi får fler vintercyklister, vid senaste mätningen 2012 nåddes 5 %.

Under våren 2016 ska en framkomlighetsstrategi antas av kommunfullmäktige. Framkomlighet i Nacka beskriver kommunens strategi för framkomlighet i trafiksystemet. Strategin visar vilket förhållningssätt kommunen har för att hantera kapacitetsbrister och framkomlighetsproblem när det nya Nacka växer fram. Strategin tar också upp vilka verktyg kommunen har för att skapa en pålitlig och förutsägbar framkomlighet i trafiksystemet, med prioritet för gående, cyklister och kollektivtrafik.

Giftfri miljö

Nacka ska vara så giftfritt att inte människor eller miljö påverkas negativt.

Sammanfattande kommentar: Målet om inventering och åtgärdande av särskilt farliga ämnen i skolor, förskolor, lekplatser och idrottsanläggningar bedöms behöva extra insatser för att uppnås. Ett arbete har redan inletts på lokal enheten, men det återstår att få igång arbete hos de privata fastighetsägarna. Målet om att sanera förorenade markområden bedöms behöva extra insatser för att uppnås då det inte alltid finns en motpart som kan bekosta saneringen. I övrigt bedöms målen kunna uppnås med planerade insatser.

3.1 Andel punkter på checklisten för giftfri förskola som förskolorna i snitt klarat av. (%)
 Målnivå: 2018 75%, 2020 100%. *Siffror kommer 2017.*

3.2 Skolor, förskolor, lekplatser och idrottsanläggningar som är inventerade och åtgärdade avseende särskilt farliga ämnen. (%)
 Målnivå: 2020 10%, 2025 50%, 2030 100%. *Siffror kommer 2017.*

Kommentar: Ett arbete för att inventera och rensa förskolor och skolor på farliga ämnen har redan startat. I april 2016 hölls en utbildning för personal i alla Nackas förskolor, och checklisten med tillhörande informationsbroschyrl delades ut. Utbildningsnämnden har skjutit till 2 miljoner kronor för utbyte av material som innehåller farliga ämnen som skolor och förskolor kan söka bidrag för, och intresset från verksamheterna har varit stort. Utbildningsenhetens bedömning är att alla pengar kommer att användas under året.

För inventering av särskilt farliga ämnen i byggmaterial har ett samarbete med Stockholms universitet inletts och en första utbildning för förvaltare ska hållas under maj-juni 2016. Eftersom utbyte av byggmaterial är mer komplicerat och dyrare än att byta ut lösa inventarier bedöms extra pengar behöva skjutas till för att nå målet. Genom att byta ut material som redan är i behov av renovering hålls kostnaderna för detta mål ändå nere. Det återstår oklarhet om hur vi går vidare med inventering och åtgärdande i skollokaler som ägs av privata fastighetsägare.

3.3 Förorenade markområden som är sanerade. (%)

Målnivå: 2025 50%, 2030 100%. *Siffror kommer 2017.*

Kommentar: I Nacka finns ca 390 misstänkt förorenade områden då vi har en rik industrihistoria. Misstänkt förorenade områden kan t.ex. vara där det har legat en bensinmack, ett varv, ett industriområde eller en handelsträdgård. Omkring 50 av dessa 390 områden har undersökts mer noggrant och 23 av dem har klassats som hög eller mycket hög risk. Det finns även 160 objekt som klassats preliminärt som hög eller mycket hög risk, enbart baserat på typ av bransch.

Under 2016 gör miljöenheten en genomgång av alla misstänkt förorenade områden i Nacka och kommer efter det att ha en övergripande prioriteringsordning för undersökning och åtgärd. Den som har förorenat ett mark- eller vattenområde är ansvarig för att sanera detta. Ibland behövs särskilda ansvarsutredningar göras, som kan vara väldigt varierande i hur mycket tid och resurser som krävs. Om den ansvariga verksamheten inte längre finns kan kostnaden för sanering hamna på kommunen som markägare. Målet om att sanera förorenade markområden bedöms behöva extra insatser för att uppnås då det inte alltid finns en motpart som kan bekosta saneringen.

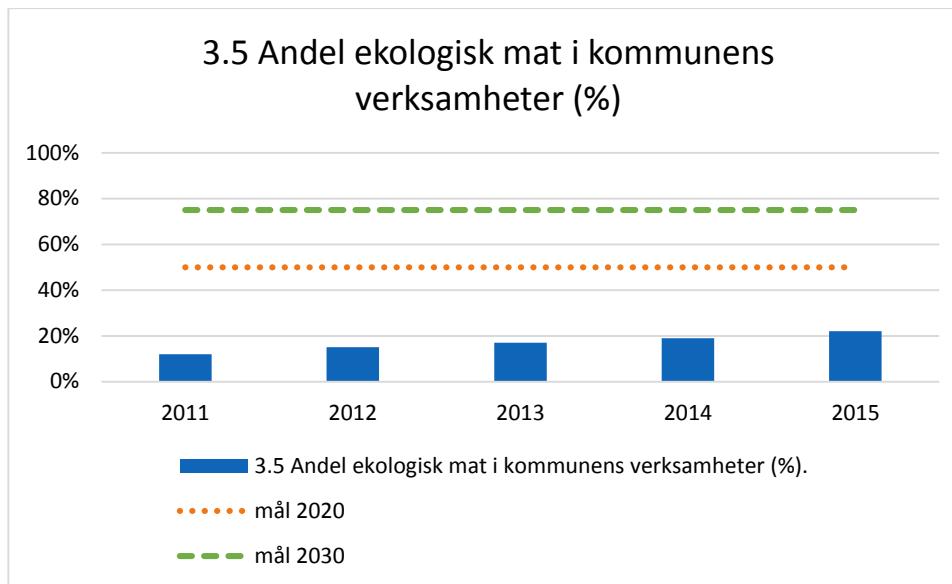
3.4 Mängd farligt avfall som slängs i vanliga soppåsen. (g/hushåll och vecka)

Målnivå: 2020 50 g/hushåll och vecka, 2030 0 g/hushåll och vecka. Basår 2014.

Kommentar: En första s.k. plockanalys gjordes 2014, där man undersökte påsar med hushållsavfall och noterade hur mycket farligt avfall som fanns där. Analysen gav 100 g/hushåll och vecka, målet är att komma ner till 50 g till 2020 och 0 g 2030. Då plockanalyser är lite mer kostsamma kommer de inte att göras varje år utan ca vart 4:e eller 5:e år. Alla mål med absolut noll är förstås svåra att uppnå, men nära noll bedöms vara möjligt med fortsatta insatser.

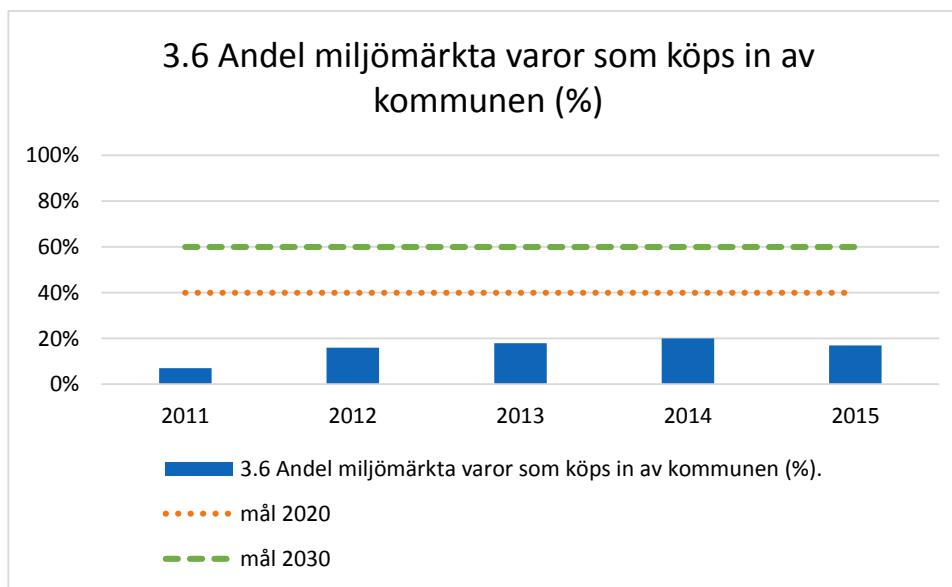
3.5 Andel ekologisk mat i kommunens verksamheter. (%)

Målnivå: 2020 50%, 2030 75%. Basår 2014.

3.6 Andel miljömärkta varor som köps in av kommunen. (%)

Målnivå: 2020 40%, 2030 60%. Basår 2014.

Kommentar: En ökad efterfrågan på ekologisk mat och miljömärkta produkter i samhället i stort bidrar till att öka utbudet av sådana produkter och är en trend som har pågått i flera år. Kommunen har som storkonsument mycket goda möjligheter att bidra till ett ökat utbud. Med ökad efterfrågan sjunker också priserna på dessa alternativ. För att nå målen krävs ett

samarbete och en medvetenhet hos både upphandlare och beställande enheter. Det krävs också att trenden i samhället i stort fortsätter åt samma håll så att både utbud och priser fortsätter att utvecklas positivt.

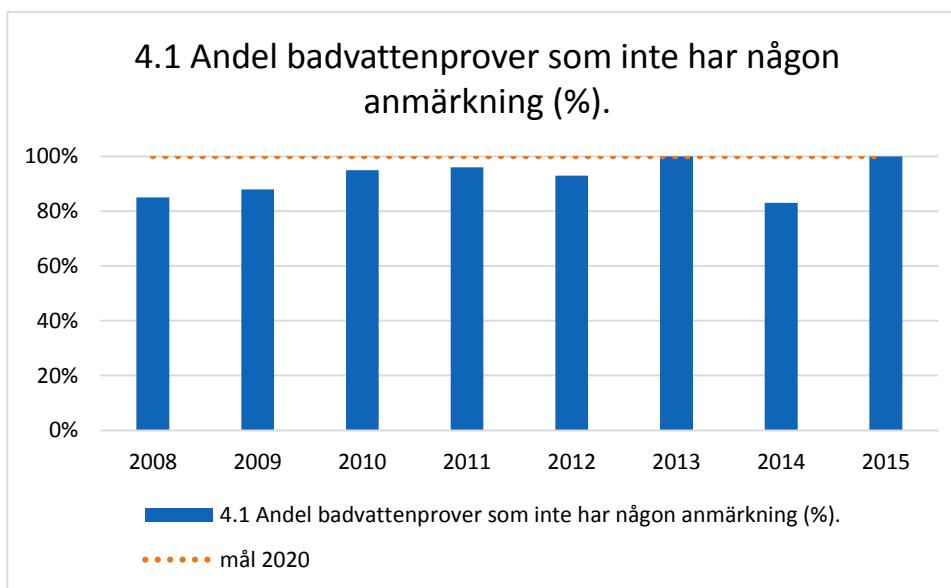
Rent vatten

Sjöars och vattendrags biologiska och ekologiska värden ska bevaras. Kust och farvatten i Nacka ska ha goda förutsättningar för rik biologisk mångfald och ha god tillgänglighet för rekreation.

Sammanfattande kommentar: Nacka har länge haft ett aktivt arbete för sina sjöar och kustvatten, men har inte alltid egen rådighet över det som påverkar vattenkvaliteten. God ekologisk och kemisk status på alla vattenförekomster bedöms mycket svårt att uppnå. Målen är beroende av god samverkan med andra aktörer och en positiv utveckling i samhället i stort. Vad gäller övergödning i Nackas sjöar bedöms målet lättare att nå, även om det alltid finns risk för att tillfälliga utsläpp påverkar någon eller några sjöar under en period. Avvecklandet av enskilda avlopp kommer också att påverka målet positivt och för det finns redan en plan som följs. Vad gäller giftiga båtbottenfärger bedöms målet kunna uppnås om kommunen fortsätter arbetet med kommunikationsinsatser och påverkbar arrendeavgift.

4.1 Andel badvattenprover som inte har någon anmärkning. (%)

Målnivå: 2020 100%. Basår 2014.

Kommentar: Badvattenprover mäter bakterier i vattnet och källorna till bakterierna kan t.ex. vara läckage från enskilda avlopp i närlheten eller avföring från sjöfåglar som samlats på platsen.

4.2 Andel vattenförekomster som uppnår god ekologisk status. (%)

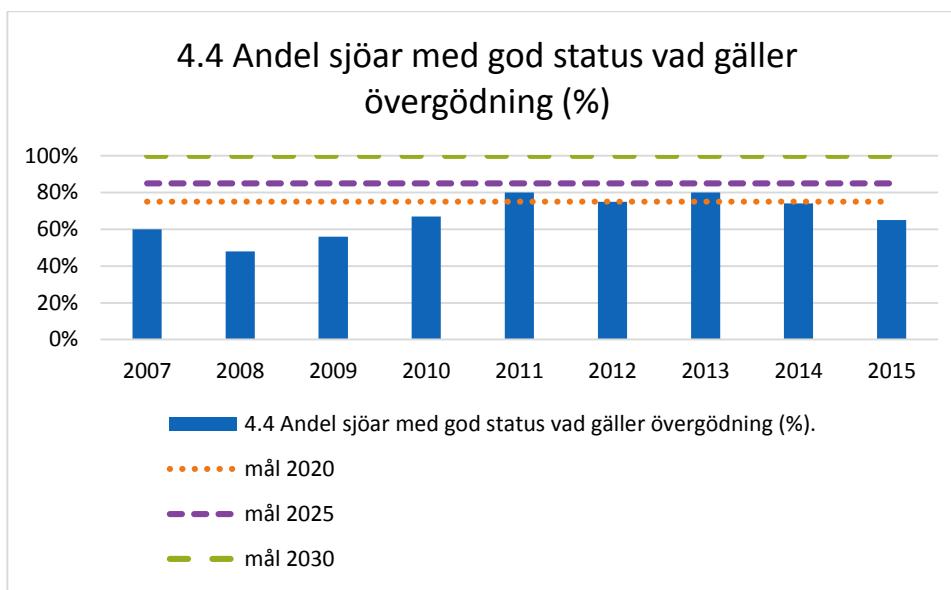
Målnivå: 2027 100%. Delmål 2021 60%. Basår 2015.

4.3 Andel vattenförekomster som uppnår god kemisk status. (%)

Målnivå: 2027 100%. Delmål 2021 60%. Basår 2015.

4.4 Andel sjöar med god status vad gäller övergödning. (%)

Målnivå: 2020 75%, 2025 85%, 2030 100%. Basår: 2015.

Kommentar: God ekologisk och kemisk status på alla vattenförekomster till 2027 är ett lagkrav enligt EU:s vattendirektiv. Dock bedöms målet mycket svårt att uppnå, främst vad gäller kustvatten som Nacka inte har egen rådighet över. För att nå dessa mål krävs främst samarbete med hela Mälardelen och grannkommuner i Stockholms inre skärgård. Särskilt god kemisk status är svår att uppnå p.g.a. att gamla utsläpp av föroreningar i mark och vatten finns kvar mycket länge, samtidigt som nya ämnen fortsätter att tillföras från samhällets användning av kemiska produkter i vardagen. Vad gäller målet om övergödning i Nackas sjöar ser läget bra ut för de flesta sjöar. Variationer över åren beror ofta på att någon eller några få sjöar får problem. Det är inte rimligt att förvänta sig att problem inte kan uppstå tillfälligt men över tid finns det goda förutsättningar att nå målet med bibehållna insatser som idag.

4.5 Antal enskilda avlopp i kommunen. (st)

Målnivå: 2020 1500 st, 2025 900 st, 2030 350 st enskilda avlopp. Basår 2015.

Kommentar: I takt med att kommunalt VA byggs ut ska hushåll med enskilda avlopp ansluta sig till det kommunala nätet. År 2015 fanns 1620 enskilda avlopp i kommunen. Med den plan som finns för utbyggnad av kommunalt VA bedöms målet komma att uppnås.

4.6 Andel båtar som inte använder giftiga båtbottenfärgar. (%)

Målnivå: 2020 25%, 2025 50%, 2030 75%. Basår 2016.

Kommentar: För att förmå privata båtägare att inte måla sina båtar med giftiga båtbottenfärgar behövs både kommunikationsinsatser och incitament. Majoriteten av alla båtklubbar i Nacka arrenderar mark av kommunen, och genom ett arrendeavtal som premierar att inte använda giftiga båtbottenfärgar skapas också ekonomiska incitament för båtägare. Tillsammans med ökad medvetenhet i samhället kring frågan och teknikutveckling av andra alternativ bedöms målet kunna uppnås om kommunen fortsätter arbetet med kommunikationsinsatser och påverkbar arrendeavgift.

God bebyggd miljö

Den bebyggda miljön i Nacka ska bidra till en god livsmiljö där resurser nyttjas på ett hållbart sätt. Det ska vara nära till naturen och människors hälsa ska stå i fokus. Nackas sårbarhet inför effekterna av klimatförändringar ska minska.

Sammanfattande kommentar: **God bebyggd miljö är ett stort område där kommunen nu har en unik chans att påverka målet i och med att Nacka bygger stad och tillväxten i hela Nacka. Uppdraget att ta fram en strategi för klimatanpassning av Nacka kommun till 2018 behöver ges till någon enhet under 2017 om målet ska uppnås i tid. Målen om miljöcertifierade byggnader i kommunen kräver ett aktivt arbete, både vid egen byggnation och i samspel med byggherrar och exploater för att nås. Målet om en god ljudmiljö i befintlig bebyggelse kräver extra insatser för att nås. Målen om närhet till grönområden behöver definieras ytterligare. I övrigt bedöms målen komma att uppnås.**

5.1 A) Andelen kommunal nybyggnation som är klassad som Miljöbyggnad eller motsvarande certifiering. (%) Målnivå: 2020 50%, 2025 100%. Basår 2015.

B) Antal miljöcertifierade¹ byggnader i Nacka kommun. (st)
Målnivå: 2025 200 st, 2030 400 st. Basår 2015

¹ Miljöbyggnad, Svanen, Breeam eller Leed

Kommentar: En certifiering enligt Miljöbyggnad är en ambitionshöjning och en kvalitetssäkring för fastighetsprocessen som omfattar både energikrav och inomhusmiljökrav (t.ex. ventilation, kemikalier i material och radon). Inom certifieringen Miljöbyggnad finns tre nivåer; brons, silver och guld. Det gör att det finns möjlighet att anpassa ambitionsnivån i olika projekt som har olika förutsättningar. Under 2015 var det ingen av kommunens nybyggda fastigheter som var certifierade, i relation till målet på 50 % av nybyggnationen år 2020 och 100 % år 2025.

När det gäller certifiering av byggnader som byggs av privata byggherrar krävs att kommunen är tydlig med att detta är viktigt om målet ska nås. I markanvisningar för tomträtt finns möjlighet att ställa certifiering som ett krav. Under 2015 byggdes 63 miljöcertifierade byggnader i Nacka, i relation till målet 200 st år 2025 och 400 st år 2030.

5.2 Framtagen strategi för klimatanpassning av Nacka kommun senast år 2018. (Ja/nej)

Kommentar: Idag har ingen enhet uppdraget att ta fram denna strategi. Om målet ska uppnås i tid måste någon nämnd ge uppdraget till någon enhet.

5.3 Andel beslutade detaljplaner som arbetar utifrån "Riktlinjer för hållbart byggande". (%) Målnivå: 2020 100%. Basår: 2015.

Kommentar: Alla stadsbyggnadsprojekt som startat sedan 2013 använder riktlinjerna. Dock finns viss skillnad i ambitionsnivå mellan olika projekt. En uppdatering av riktlinjerna med en skärpning av uppföljningen så att man kan åskådliggöra ambitionsnivån är önskvärt för att målet ska få större effekt i verkligheten. Målet att alla stadsbyggnadsprojekt använder sig av riktlinjerna bedöms komma att uppnås.

5.4 Andel invånare som har högst 1 kilometers gångavstånd till större friluftsområde. (%) Målnivå: inte satt ännu. Basår 2016.

5.5 Andel invånare som har högst 300 meters gångavstånd till ett grönområde eller park. (%) Målnivå: inte satt ännu. Basår 2016.

Kommentar: Beräkningar av läget har inte gjorts ännu, då kommunens definition av attraktiv park och närnaturområde inte har beslutats ännu.

5.6 Andel av befolkningen som bor i bostäder med en god ljudmiljö inomhus. (%) Målnivå: 2030 75%. Basår 2016.

Kommentar: När kommunen når 100 000 invånare måste antal bullerutsatta invånare rapporteras till EU. Det behöver även tas fram ett åtgärdsprogram för att minska antalet bullerutsatta invånare. Vårt lokala miljömål för buller inomhus i bostäder kommer att nås för alla nybyggda bostäder, men utmaningen kvarstår för befintlig bebyggelse. Åtgärder kommer att krävas för att minska buller från framför allt trafiken. Målet behöver ytterligare insatser för att nås.

5.7 Andel förskolor och skolor där radonhalten är under gränsvärdet. (%)

Målnivå: 2020 100%. Basår 2015.

Kommentar: En sammanställning av radonsituationen i alla skolor och förskolor gjordes år 2006 och då klarade alla kravet. En ny sammanställning planeras att göras under 2017 för att se om situationen har förändrats eller om läget är fortsatt gott.

Ett rikt växt- och djurliv

Nacka ska ha ett attraktivt och varierat landskap med en bevarad mångfald av djur och växter.

Sammanfattande kommentar: **Målen om höga naturvärden och skyddad natur bedöms komma att uppnås med redan planerade insatser. Målet om indikatorarter kan ej bedömas innan inventering har gjorts. Dock kan man generellt säga att med god planering av grönstruktur finns goda möjligheter att kombinera stadsmiljö med biologisk mångfald.**

6.1 Andel yta av kommunytan som är naturmark med höga naturvärden. (%)

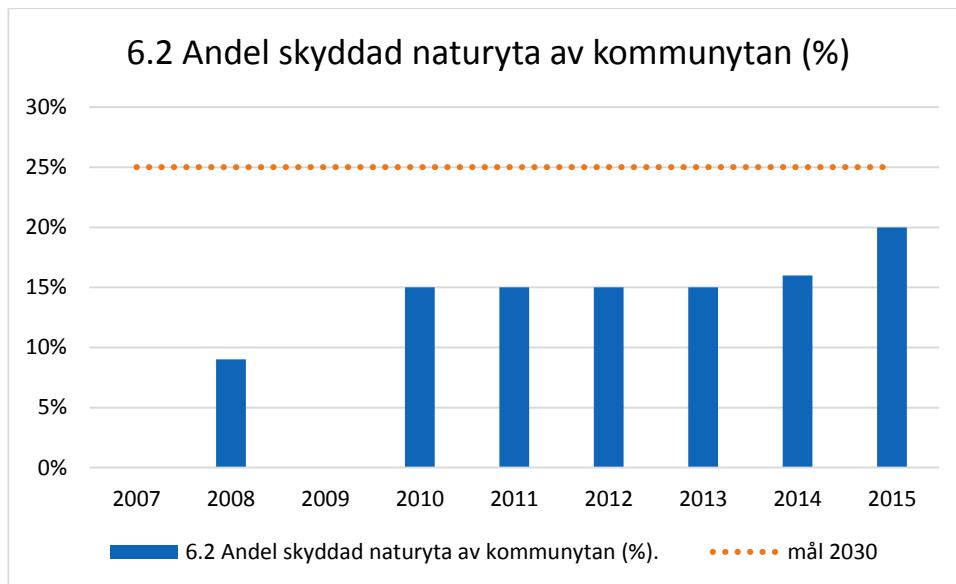
Målnivå: 2030 10%. Basår 2010.

Kommentar: Just nu pågår ett arbete med att ta fram skötselplan för all naturmark i kommunen och i det arbetet ingår en mer noggrann klassning av all natur (enligt Naturvårdsverkets tregradiga klassning; svensk standard 199000:2014). År 2015 var siffran 6 %. Målet bedöms kunna uppnås med redan planerade insatser.

6.2 Andel skyddad naturyta av kommunytan. (%)

Målnivå: 25%. Basår 2015.

Kommentar: Med de naturreservat som redan är beslutade men inte vunnit laga kraft kommer målet att uppnås. Jämfört med andra ekokommuner i Sverige ligger Nacka bra till, dock inte i topp.

(Läs mer: <http://sekom.miljobarometern.se/6-skyddad-natur/nacka/compare/>)

6.3 Utveckling för Nackas lokala indikatorarter. (%)

Målnivå: utvecklingen ska vara positiv för minst 75% av indikatorarterna och oförändrat för övriga. Basår 2016.

Kommentar: Då lokala indikatorarter inte har fastställts ännu är det svårt att bedöma läget. Dock kan generellt säga att med god planering av grönstruktur finns goda möjligheter att kombinera stadsmiljö med biologisk mångfald.

Kommunstyrelsen

Utveckling för verksamheter inom naturreservaten Velamsund och Nyckelviken

Förlag till beslut

Kommunstyrelsen noterar att stadsdirektören tagit beslut om styrdokument för utveckling inom naturreservaten Velamsund och Nyckelviken samt tillsatt en grupp för att samordna kommunens insatser för verksamheter där.

Den av stadsdirektören tillsatta samordningsgruppen ska årligen till kommunstyrelsen rapportera om verksamheter och aktiviteter i naturreservaten vid sidan om skötsel enligt vid var tid gällande skötselinstruktioner för reservaten.

Sammanfattning

Under många år har kommunen på olika sätt drivit eller finansierat verksamheter inom kommunens två största egna naturreservat, Velamsund och Nyckelviken. Ett tiotal olika kommunala verksamheter med ett 20-tal olika tjänstemän är involverade. Ett 30-tal externa aktörer, ofta kopplade till kommunal finansiering eller delfinansiering har verksamhet i områdena. Med åren har ett 75-tal avtal och överenskommelser av olika slag träffats som rör områdena och där kommunen är part i någon form. Därtill finns många drivande individer som verkar kraftfullt utifrån sin egen verksamhet.

Inriktningen ska vara att kommunens samlade insatser i egen verksamhet och gentemot olika externa aktörer ska gynna en mångfald aktiviteter och öka attraktiviteten hos reservaten. Insatserna ska ske inom ramen för vid var tid gällande skötselbestämmelser. Förutom ett tydligt uppdrag att kommunen ska verka för att verksamheterna kan utvecklas inom reservaten behövs en tydlig kommunintern koordination av vad som sker i reservaten och vem inom kommunen som är ansvarig. Ömsesidig information om varandras verksamheter är en förutsättning för att skapa förstående och samarbete mellan olika intressen.

Av stadsdirektören beslutat styrdokument anger att samordningen ska utgå från att nuvarande aktiviteter i Velamsund och Nyckelviken ska vidmakthållas och att områdena ska utvecklas som besöksmål i ett växande Nacka. Inom ramen för naturreservatens förutsättningar och gällande föreskrifter samt vid var tid gällande budget för berörd nämnd ska kommunen stödja de privata verksamheter som över åren har etablerats sig i respektive reservat samt verkar kommunen för att nya tillkommer.

Ärendet

Bakgrund

Både Velamsunds och Nyckelvikens naturreservat fick sina föreskrifter antagna i början på 1990-talet. Ändamålet med båda är att i första hand säkerställa ett välfrekventerat frilufts- och rekreationsområde. I antagandehandlingar finns beskrivningar av naturmarken men också av pågående verksamheter inom reservaten och befintliga byggnader och dess kulturhistoriska värden. I skötselplanerna anges att områdena skall värdas så att deras natur- och kulturvärden samt värden för friluftslivet bevaras. Skötselplanerna omfattar naturmark och till viss del mark av parkkaraktär närmast bebyggelse. Verksamheter och de kulturhistoriskt intressanta byggnaderna berörs dock inte i skötselplanerna.

Alltför ofta uppstår konflikter mellan olika aktörer och verksamheter inom reservaten. Dessa konflikter hämmar utvecklingen för områdena som besöksmål men också berörda företags och föreningars verksamhet. Ofta upplever olika aktörer sig ha kommunens medgivande för sitt agerande vilket ökar frustrationen när konflikter uppstår med annan del av kommunen eller annan aktör på platsen.

Vid en kartläggningen genomförd under vintern 2015/2016 konstateras att ett tiotal kommunala verksamheter med ett 20-tal inblandade tjänstemän har kopplingar till aktiviteter i reservaten. Ett 30-tal externa aktörer, ofta kopplade till kommunal finansiering eller delfinansiering, hade verksamhet i områdena. Med åren har ett 75-tal avtal och överenskommelser av olika slag trättts som rör områdena och där kommunen är part i någon form. Därtill finns många drivande individer som verkar kraftfullt utifrån sin egen verksamhet.

Inriktning för kommunens agerande

Inriktningen för kommunens samlade agerande är att en mångfald aktörer ska beredas möjlighet att bedriva verksamhet och aktiviteter inom reservaten. För att det ska kunna ske behövs en tydlig kommunintern koordination av vad som sker i reservaten och vem som är kontaktperson med externa aktörer eller ansvarig för kommunal verksamhet som bedrivs där. Ömsesidig information om varandras verksamheter är en förutsättning för att skapa förtroende och samarbete mellan olika intressen.

Kommunen tar på sig en tydlig roll som koordinator och samordnare i båda reservaten. Stadsdirektören har tagit initiativ till en kommunintern grupp för sådan samordning som får börja med att ta till sig resultatet av den gångna vintern kartläggning av verksamheterna i områdena. Gruppen består primärt av tjänstemän som sköter reservaten enligt skötsel-föreskrifterna, förvaltar byggnaderna och från fritid som har mest kontakter med föreningslivet. Till gruppen ska tjänstemän från andra berörda verksamheter inom t ex sociala stödresurser, skolan och arbets- och företagsenheten kunna adjungeras beroende vilka frågor som är aktuella.

Till gruppens förfogande bör avsättas resurs för att praktisk samordna aktiviteter och kommunicera inom kommunen, med alla aktörer i områdena och med allmänhet/besökare. Butiksgallerior har i regel centrumledare som samordnar de olika butikernas aktiviteter och driver gemensamma aktiviteter som stärker helheten och ökar centrets attraktivitet för allmänheten. Detta baserat på gällande avtal, fysiska förutsättningarna och gemensam budget. Motsvarande roll bör kunna etableras för Velamsund och Nyckelviken i syfte att stärka attraktiviteten för både besökare och för verksamheter inom reservaten.

Kommunens koordinering sker utifrån styrdokumentet för utveckling inom Velamsund och Nyckelvikens naturreservat som anger att samordningen ska utgå från att nuvarande aktiviteter i Velamsund och Nyckelviken ska vidmakthållas och att områdena ska utvecklas som besöksmål i ett växande Nacka. Inom ramen för naturreservatens förutsättningar och gällande föreskrifter samt vid var tid gällande budget för berörd nämnd ska kommunen stödja de privata verksamheterna som över åren har etablerats sig i respektive reservat samt verka för att nya tillkommer.

Vad som inte ingår i skötsel-föreskrifterna

Hur natur- och parkmark ska skötas framgår av skötselplanerna. Några motsvarande planer för bebyggelsen saknas. Likaså finns idag ingen plan för hur verksamheterna ska utvecklas och koordineras för bra resultat för både enskilda och allmänna intressen. När det är motiverat inom den ordinarie verksamheten ska kommunen verka för att nedanstående verksamheter och företeelser vidmakthålls och utvecklas inom naturreservaten. *Kursiverat anges aktuell avtalsform eller huvudman för respektive företeelse.* Förteckningen är inte heltäckande och ambitionen är att fler företeelser tillkommer.

Inom Velamsund:

- Ridverksamhet, primärt inriktad mot ungdomar - *långsiktigt arrendeantal*
- Restaurang och som minimum caféserving även vintertid på helger - *hyresantal*
- Golf - *långsiktigt arrendeantal*
- Daglig verksamhet med djurhållning – *Nacka kommun i samarbete med entreprenör*
- Motionsverksamhet på individuell basis, i form av motionsslinga, utegym och spår för skidåkning vintertid - *kommunen i samarbete med förening*
- Friluftsgård med möjlighet till dusch och matsäcksättning inomhus - *kommunen*
- Badmöjligheter vid anlagd badplats i Insjön - *kommunen*

- Organiserad tävlingsverksamhet för sporter av olika slag så långt det är förenligt med reservatets föreskrifter - *föreningar*
- Temporär utökning av parkering vid olika evenemang - *arrangör*
- Hamn för fritidsbåtar – *arrende*
- Naturskola – *kommunen*
- Dagläger för skolungdomar - *kommunen*
- Kommunen ska verka för att traditionsfirande såsom julmarknad, skördemarknad, och midsommarfirande anordnas årligen - *kommunens samordningsgrupp i samarbete med verksamheter och föreningar*

Inom Nyckelviken:

- Restaurang och caféverksamhet - *hyresavtal*
- Djurhållning kopplat till tidigare jordbruk med barn som målgrupp och för att möjliggöra bete – *kommun*
- Visningsträdgård öppen för allmänhet men också för rehabilitering och skolundervisning – *kommun*
- Motionsverksamhet på individuell basis, i främst av motionsslinga, utegym och spår för skidåkning vintertid där så är möjligt – *kommun i samarbete med föreningar*
- Hembygdsmuseum – *hembygdsföreningen i samarbete med kommunen*
- Kommunen ska verka för att traditionsfirande såsom valborg, midsommarfirande och julmarknad anordnas årligen - *kommunens samordningsgrupp i samarbete med verksamheterna*
- Plats för filminspelning och TV-produktioner så långt det inte hindrar generellt tillträde för allmänheten – *filmare efter samordning med samordningsgruppen*
- Det kulturhistoriska byggnadsarvet ska bevaras och göras känt - *kommunen*

Bilaga

Styrdokument för utveckling inom Velamsund och Nyckelvikens naturreservat

Dag Björklund
Natur- och trafikdirektör

SÅ HÄR GÖR VI I NACKA

Utgångspunkter för utvecklingen i Velamsund och Nyckelviken

Dokumentets syfte

Detta styrdokument samordnar de olika kommunala verksamheternas insatser i naturreservaten Velamsund och Nyckelviken

Dokumentet gäller för

All kommunal verksamhet som berör naturreservaten Velamsund och Nyckelviken

Reservatsföreskrifterna för de båda naturreservaten innehåller goda beskrivningar både av naturen och de verksamheter som vid bildandet var etablerade inom områdena. Detta styrdokument är ett kompletterande underlag för att samordna de kommunala verksamheterna inom naturreservaten. Samordningen utgår från att kommunen ska vidmakthålla nuvarande aktiviteter i Velamsund och Nyckelviken och utveckla områdena som besöksmål i ett växande Nacka. Inom ramen för naturreservatens förutsättningar och gällande föreskrifter, bejakar och stöder kommunen de privata verksamheterna som över åren har etablerats sig i respektive reservat samt verkar kommunen för att nya tillkommer.

En samordningsgrupp med förträdare för de kommunala verksamheterna som på olika sätt är verksamma inom naturreservaten, ansvarar för att kommunen har ett enhetligt bemötande och förhållningssätt både till dem som bedriver en löpande verksamhet i naturreservaten och dem som mer tillfälligt bidrar till områdenas utveckling och användning. Samordningsgruppen rapporterar till stadsdirektören. Natur- och trafikdirektören utser sammankallande i samordningsgruppen.

Nedanstående verksamheter och företeelser ska vidmakthållas och utvecklas inom naturreservaten. *Kursiverat anges aktuell avtalsform eller huvudman för respektive företeelse.* Det är inte en heltäckande beskrivning av dagens förhållanden och ambitionen är att fler företeelser ska tillkomma.

Velamsund

- Ridning, primärt inriktad mot ungdomar - *långsiktigt arrendeavtal*
- Restaurang och som minimum caféserving även vintertid på helger - *hyresavtal*
- Golf - *långsiktigt arrendeavtal*
- Daglig verksamhet med djurhållning – *kommunala verksamheter i samarbete med entreprenör*
- Motionsverksamhet på individuell basis, i form av motionsslinga, utegym och spår för skidåkning vintertid - *kommunala verksamheter i samarbete med föreningslivet*

Diarienummer	Fastställd/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarigt politiskt organ	Ansvarig processägare
KFKS 2016/	2016-05-	Stadsdirektören	-	Stadsdirektören

- Friluftsgård med möjlighet till dusch och matsäcksätning inomhus - *kommunala verksamheter*
- Badmöjligheter vid anlagd badplats i Insjön - *kommunala verksamheter*
- Organiserad tävlingsverksamhet för sporter av olika slag så långt det är förenligt med reservatets föreskrifter - *föreningslivet*
- Temporär utökning av parkering vid olika evenemang - *arrangör i samarbete med kommunala verksamheter*
- Hamn för fritidsbåtar – *arrende*
- Naturskola – *kommunala verksamheter*
- Dagläger för skolungdomar - *kommunala verksamheter*
- Kommunen ska verka för att traditionsfirande såsom julmarknad, skördemarknad, och midsommarfirande anordnas årligen - *samordningsgrupp för de kommunala verksamheterna i samarbete med föreningslivet och de privata verksamheterna som finns inom området*

Nyckelviken

- Restaurang och caféverksamhet - *hyresavtal*
- Djurhållning kopplat till tidigare jordbruk med barn som målgrupp och för att möjliggöra bete – *kommunala verksamheter*
- Visningsträdgård öppen för allmänhet men också för rehabilitering och skolundervisning – *kommunala verksamheter*
- Motionsverksamhet på individuell basis, i främst av motionsslinga, utegym och spår för skidåkning vintertid där så är möjligt – *kommunala verksamheter i samarbete med föreningslivet*
- Hembygdsmuseum – *hembygdsföreningen i samarbete med kommunala verksamheter*
- Kommunen ska verka för att traditionsfirande såsom valborg, midsommarfirande och julmarknad anordnas årligen - *kommunens samordningsgrupp i samarbete med verksamheterna*
- Plats för filminspelning och TV-produktioner så långt det inte hindrar generellt tillträde för allmänheten – *filmare efter avstämning med samordningsgruppen för de kommunala verksamheterna och de privata verksamheterna som finns inom området*
- Det kulturhistoriska byggnadsarvet ska bevaras och göras känt - *kommunala verksamheter*

Kommunstyrelsen

Inrätta en tillgänglighetsutmärkelse

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen inrättar i enlighet med tillgänglighetsrådets förslag en tillgänglighetsutmärkelse som ska uppmärksamma och sprida goda exempel på inkludering av personer med funktionsnedsättning i Nackasamhället såväl utifrån fysisk tillgänglighet, bemötande som tillgänglig information och kommunikation.

Kommunstyrelsen fastställer följande kriterier för utmärkelsen. *Tillgänglighetsutmärkelsen tilldelas en individ eller verksamhet som bidrar till förverkligandet av Nackas övergripande mål om att vara en plats för alla att utvecklas och kunna förverkliga sina drömmar och idéer genom att skapa tillgänglig fysisk miljö, information, eller service och bemötande för personer med funktionsnedsättning.*

Mottagare av utmärkelsen utses av en jury bestående av medlemmarna i kommunstyrelsens tillgänglighetsråd och samtliga nämndordförande.

Kommunstyrelsen avsätter 25 000 kronor per år för tjänstemannastöd i att ta fram förslag till mottagare av tillgänglighetsutmärkelsen.

Sammanfattning

Nackas vision är öppenhet och mångfald. För att förverkliga visionen är det nödvändigt att Nacka som samhälle upplevs tillgängligt. Alla ska utifrån sina förutsättningar kunna delta i Nackasamhället. Tillgänglighetsrådet vill därför att kommunen ska instifta en utmärkelse för tillgänglighetsarbete för att inkludera personer med funktionsnedsättning. Syftet med tillgänglighetsutmärkelsen är att uppmärksamma och sprida goda exempel på inkludering av funktionsnedsatta i Nackasamhället såväl utifrån fysisk tillgänglighet, bemötande som tillgänglig information och kommunikation. Med denna utmärkelse vill rådet poängtera vikten av att såväl företag, föreningar, organisationer, privatpersoner och kommunala verksamheter arbetar med, följer upp och utvecklar utifrån ett tillgänglighetsperspektiv. Goda exempel får igenom denna utmärkelse chans att spridas i nackasamhället. Kriterierna för utmärkelsen föreslås vara: En individ eller verksamhet som bidrar till förverkligandet av

nackas övergripande mål om att vara en plats för alla att utvecklas och kunna förverkliga sina drömmar och idéer genom att skapa tillgänglig fysisk miljö, information, eller service och bemötande för personer med funktionsnedsättning.

Ärendet

Kommunstyrelsens tillgänglighetsråd har på sitt möte den 21 april 2016 bestämt sig för att föra fram ett förslag om att instifta en tillgänglighetsutmärkelse i Nacka. Syftet är att i större utsträckning skapa uppmärksamhet kring tillgänglighet i alla dess former såväl i fysisk form vad gäller infrastruktur och bebyggelse, information och bemötande. Tillgänglighetsrådet är ett rådgivande organ till kommunstyrelsen i övergripande frågor som berör personer med funktionsnedsättnings situation i kommunen. Genom att uppmuntra de som i sina verksamheter eller som individer bidrar till ett inkluderande nackasamhälle för funktionsnedsatta i alla dessa former kan kommunstyrelsen med en utmärkelse styra mot ett än mer tillgängligt Nacka. Den föreslaget årliga utmärkelsen syftar till att sprida goda idéer på tillgänglighet för att inspirera andra. Tillgänglighetsrådet och ordförande i samtliga nämnder utgör förslagsvis jury. Tjänstemän inom de enheter som arbetar med socialnämndens och äldrenämndens ansvarsområden föreslås utgöra ett nav i arbetet med att ta fram kandidater till utmärkelsen.

Nacka kommun arbetar sedan många år på olika sätt för att tillförsäkra personer med funktionsnedsättning, delaktighet, tillgänglighet och en god service. Nackas vision är öppenhet och mångfald, ambitionen är att vara bäst på att vara kommun. De fyra övergripande mål som kommunfullmäktige beslutade om hösten 2015 tydliggör detta ytterligare. Ett av målen är **bästa utveckling för alla**. Det beskrivs som att *nyfikenhet, lärande och entreprenörskap präglar verksamheterna liksom lusten att vara kreativ, skapa och uppleva*. Tillgänglighetsrådet anser att en tillgänglighetsutmärkelse kan bidra till att styra verksamheterna åt detta håll. Vidare sägs under detta mål att; *"alla som bor och verkar i Nacka ska få bästa möjliga förutsättningar för sin utveckling och för att kunna förverkliga sina drömmar och idéer"*. Under målet **attraktiva livsmiljöer** förs fram att Nacka ska vara en *"välkomnande, tolerant och nyskapande plats att bo, besöka och arbeta i. Här finns spännande miljöer och levande mötesplatser som är trygga och tillgängliga."* Nackas vision och de ovan refererade övergripande målen bör enligt detta förslag vara vägledande till vilka individer eller verksamheter som erhåller en framtida tillgänglighetsutmärkelse.

Stadsledningskontorets bedömning

Syftet med tillgänglighetsutmärkelsen är att uppmärksamma och sprida goda exempel på inkludering av personer med funktionsnedsättning i Nackasamhället såväl utifrån fysisk tillgänglighet, bemötande som tillgänglig information och kommunikation.

Utmärkelsearbetet kan på så sätt belysa tillgänglighetsfrågan och vikten av den för att åstadkomma ett Nacka för alla.

Tillgänglighetsrådet har enligt kommunstyrelsens reglemente i uppdrag att vara rådgivande organ samt remissinstans i övergripande frågor som berör funktionsnedsattas situation i

kommunen. De som deltar i tillgänglighetsrådet är alla från handikapporganisationer av olika slag och därfor är det stadsledningskontorets bedömning att tillgänglighetsutmärkelsen också bör ha en sådan avgränsning.

Ett Nacka där personer med funktionsnedsättning upplever sig fullt inkluderade är viktigt och utmärkelsearbetet kan bistå i att sprida den intentionen internt i organisationen genom att juryarbetet utgörs av tillgänglighetsrådet samt ordförande i respektive nämnd. För ytterligare spridning föreslår stadsledningskontoret ett interaktivt anslag där nomineringar kan göras ifrån nackabor som har tips på personer/verksamheter som bör uppmärksamas. Allt med syfte att skapa ett engagemang och intresse för utmärkelsen. Kriterierna för utmärkelsen föreslås vara: En individ eller verksamhet som bidrar till förverkligandet av Nackas övergripande mål om att vara en plats för alla att utvecklas och kunna förverkliga sina drömmar och idéer genom att skapa tillgänglig fysisk miljö, information, eller service och bemötande för personer med funktionsnedsättning.

Ekonomiska konsekvenser

25 000 kr avsätts årligen för att möjliggöra tjänstepersoners arbete med att ta fram ett underlag utifrån vilket juryn kan välja ut vinnare av utmärkelsen. Inga anslag äskas för själva utmärkelsen.

Konsekvenser för barn

Det som är nödvändigt för vissa är bekvämt för andra. Ett ökat fokus på tillgänglighetsfrågor, är bra för de barn och familjer som lever med funktionsnedsättningar av olika slag men också för alla barn och deras familjer.

Bilagor

Protokoll från Tillgänglighetsrådets möte 160421

Anders Fredriksson
Socialdirektör

Pia McAleenan
Förnyelseenheten

Plats och tid

Nacka stadshus kl 18.00 - 20.00

Presidiet:

Monica Brohede Tellström
(ordförande L)
Richard Wendt (1:e vice ordf. M)

Tjänstemän Nacka kommun:

Anders Fredriksson (socialdirektör)
Pia McAleenan (Förnyelseenheten)
Elisabeth Carle (Personaldirektör)

Övriga deltagare

Personer från föreningar som sitter som representanter i
Tillgänglighetsrådet. Deltagare se mötets minnesanteckningar

Utses att justera

Ordförande och 1:e vice ordförande

Justeringsdatum

Paragrafer 18 – 27.

Underskrifter

Sekreterare

Ingrid Greger

Ordförande

Monica Brohede Tellström

Justerande

Richard Wendt

BEVIS OM ANSLAGSDAG

Protokoll är justerat

Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Sammanträdesdatum

21 april 2016

Anslaget sätts upp

Anslaget tas ned

Förvaringsplats för protokollet

Nacka stadshus

Underskrift

.....

Sekreterare

Utdragsbestyrkande

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

Innehållsförteckning

§ 19	4
Minnesanteckningar från föregående möte	4
§ 20	5
Uppföljning av frågor från föregående möte	5
§ 21	6
Handikappolicy	6
§ 22	7
Information om remissförfarande – översyn kundvalet hemtjänst.....	7
§ 23	8
Information om stimulansmedel för utbildningsinsatser.....	8
§ 24	9
Tillgänglighetspris	9
§ 25	10
Personaldirektören presenterar sin process och hur den arbetar med tillgänglighetsaspekter	10
§ 26	11
Remissinstans för planfrågor förslag på handlingsplan	11
§ 27	12
Övrigt	12

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

§ 19

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Minnesanteckningar från föregående möte**Beslut**

Rådet noterar informationen.

Ärendet

Minnesanteckningarna lades till handlingarna.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

§ 20

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Uppföljning av frågor från föregående möte

Beslut

Rådet noterar informationen.

Ärendet

Städning av Handikappforum

ISS som ansvarar för städning i Handikappforum har anställt en ny städledare, Nikolas Friman 073 4365028. Han har kontaktat Gunder Wåhlberg för att boka en tid då de kan ses i lokalen och diskutera städningen.

Inger Johannesson vill se städavtalet för Handikappforum, t.ex. ingår tömning av sopor? Ingrid Greger tar upp frågan med Carsten Jensen Nacka kommun.

Röksförbud framför Nacka stadshus

Vissa förbättringar har gjorts. Det finns nu en karta över den rökfria zonen, vilken bifogas.

Ingrid Greger följer upp det fortsatta arbetet med Birgitta Grönros Nacka kommun.

Arbets- och företagsenheten Nacka kommun har fått den information som Lena Henriksson framförde gällande synpunkter från några medlemmar i Attention.

Sirius

Avtalet togs fram genom STIC, Stockholms inköpscentral, tillsammans med berörda kommuner. Avtalet löper på ytterligare 1,5 år.

Varje månad har Sirius 11 000 körningar. 10-15 klagomål når Lena Mårdh. En mall för klagomålsprocessen har tagits fram och kommunicerats med skolor, boenden och dagliga verksamheter.

TVå olika dialogmöten mellan Sirius och olika verksamheter, tillsammans med verksamhetsansvarig på enheterna (t.ex. kultur- och fritidsenheten) i stadshuset har genomförts i januari 2016

Enheterna tar över arbetet med att ta emot avvikelserna från anhöriga och verksamheterna från och med sommaren 2016.

Även Sirius har flera aktiviteter igång som ska förbättra tjänsten mot Nacka kommun.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

§ 21

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Handikappolicy

Beslut

Rådet noterar informationen

Ärendet

Pia McAleenan

Kommunen har en tillgänglighetsgrupp vars syfte är att kvalitetssäkra tillgänglighetsarbetet i Nacka kommun. T.ex. genom kompetensutveckling och information. Emil Hagman, Ann-Sofie Jälvén, Alexander Eriksson, Leif Sköld, Anna Spångmark, Ole Suhr, Jan Öström, Hanna Öfors, Petra Serrano, Lotta Nordqvist och Pia McAleenan.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

§ 22

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Information om remissförfarande – översyn kundvalet hemtjänst

Beslut

Rådet noterar informationen.

Ärendet

Anders Fredriksson

Hemtjänst gäller för personer i alla åldrar. Kundvalet hemtjänst och ledsagning ansvarar åldrenämnden för. Ordförande är intresserad av att få in synpunkter från rådet om man anser att någon kompetens saknas hos en anordnare. T.ex. utbildning. OBS senast 29 april

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

§ 23

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Information om stimulansmedel för utbildningsinsatser**Beslut**

Rådet noterar informationen.

Ärendet*Anders Fredriksson*

Kunskapsatsning för baspersonal inom området funktionsnedsättning och äldreomsorgen.
Bifogad fil.

Lina Blombergsson, enhetschef Sociala kvalitetsheten. Lina.blombergsson@nacka.se

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

§ 24

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Tillgänglighetspris

Beslut

Rådet fattade beslutet att hemställa hos kommunstyrelsen om att inrätta en tillgänglighetsutmärkelse. Ordförande undertecknar hemställan. Rådet var enigt i beslutet.

Ärendet

Pia McAleenan

Rådet uppdrar åt Pia McAleenan att sammanställa en tjänsteskrivelse, som ordförande undertecknar. Skrivelsen går till kommunstyrelsen (KS) för ett inriktningsbeslut om Nacka ska instifta ett tillgänglighetspris. Om KS bifaller bildar rådet en arbetsgrupp. Rådet bör fundera mer på hur tillgänglighet i Nacka kommun ska definieras. Gunder föreslår att vi tittar på landstingets bemötandepris. Rådet får se skrivelsen och ges möjlighet att omgående komma in med eventuella synpunkter innan den går vidare till kommunstyrelsen.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

§ 25

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Personaldirektören presenterar sin process och hur den arbetar med tillgänglighetsaspekter

Beslut

Rådet noterar informationen.

Ärendet

Elisabeth Carle gör en presentation utifrån Öppenhet och mångfald i Nacka kommun.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

§ 26

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Remissinstans för planfrågor förslag på handlingsplan

Beslut

Rådet beslutar att göra en aktualitets prövning på den skrivelse som rådet tagit fram 2011.

Ärendet

Pia McAleenan

Pia presenterar ett förslag som innebär att rådet kan vara en remissinstans och använda en alternativ arbetsform. Formen skulle kunna minimera arbetsinsatser från rådet, men ändå göra det möjligt att rådets kompetens tas tillvara. Enligt rådet så har man tidigare (minst fem år sedan) tagit fram ett dokument som rör planfrågor.

Omröstning begärd om rådet ska vara remiss instans för planfrågor eller inte.

Ordförande presenterar två förslag.

1. Pia McAleenan söker efter det äldre dokumentet kring planfrågor som enligt rådet gjorts tidigare. Rådet gör en aktualitets prövning av nämnda dokument.

2. Rådet ska inte arbeta med planfrågor.

En majoritet i rådet röstar för förslag 1. Ingen votering begärd.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

§ 27

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Övrigt

Beslut

Rådet noterar informationen.

Ärendet

Handikappforum

Inger Johannesson ställer frågan om hur många som får vistas samtidigt i Handikappforums lokaler? Ingrid Greger har kontakt med hyresvärdens Libeno, Gabriella Hagman 08 395560 som lovat återkomma i frågan.

Samarbete med råd i Värmdö kommun

Christer Onn väcker frågan på nytt om samarbete mellan råden i Nacka och Värmdö gällande tillgänglighetsfrågor. Ordförande tar kontakt med rådets ordförande i Värmdö.

Rapport från arbetsgruppen kring tillgänglighet på Nacka kommunens webbsida.

Rapporten bifogas med minnesanteckningarna.

Handikappforum, lokal i framtiden.

Kerstin Fagerström undrar om det finns planer på var lokalens ska ligga i framtiden.

Ordförande informerar att det bevakas i samband med sicklaöns utbyggnad.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

Kommunstyrelsen

Strategi mot våldsbejakande extremism och extremt våld

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta föreslagen strategi mot våldsbejakande extremism och extremt våld.

Kommunstrelsens noterar brottsförebyggande rådets förslag att i arbetet med budget för 2017 avsätta 200 tkr för en förstärkning av samordningsuppdraget inom säkerhetsfunktionen för arbetet mot våldsbejakande extremism och extremt våld.

Sammanfattning

Frågan om hur samhället ska möta och arbeta förebyggande mot våldsbejakande extremism och extremt våld är högst aktuell. Från flera håll, och inte minst från den nationella samordnaren i frågan, pekas på vikten av att kommunerna har ett styrdokument vad gäller arbetet. Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till strategi. Utgångspunkten i strategin är att arbetet mot våldsbejakande extremism måste bygga på forskningsrön, beprövad erfarenhet och aktuella problembilder. Det förebyggande arbetet ska ske inom befintliga strukturer där enheter inom kommunen, andra myndigheter och civilsamhället finns med. Att tillse att kunskap och kompetens finns är en annan viktig förutsättning för det förebyggande arbetet. Vidare krävs att arbetet samordnas och ansvarig nämnd för detta är kommunstyrelsen. Denna samordning kan ske inom säkerhetsfunktionen. En utökning av budgeten med 200 tkr föreslås för att öka kraften i arbetet. Resultat av arbetet mot våldsbejakande extremism och extremt våld ska följas upp och utvärderas. Resultat ska redovisas årligen till kommunstyrelsen.

Brottsförebyggande rådet har ställt sig bakom den föreslagna strategin och föreslaget att beakta frågan om utökad budget i arbetet med mål och budget för 2017.

Ärendet

Våldsbejakande extremism påverkar oss i hög grad idag – som nationer, kommuner och medborgare. I dess spår ser vi mänsklig död, skada och materiell förstörelse. Den leder även till att rädsla och oro sprider sig i samhället. Även extremt våld där enskilda personer dödar eller skadar många är en företeelse som finns omkring oss. Frågan om hur samhället ska förebygga och minimera riskerna för att mänsklig radikalisering och att vissa begär våldshandlingar är i sig inte ny, men omfattningen av våldsbejakande extremism och hur den sprider sig ställer krav på att insatser som görs måste vara adekvata och samordnade. Samtidigt är det viktigt att man har kunskap om vad våldsbejakande extremism är och hur man kan arbeta förebyggande.

Regeringens nationella samordnare har under två års tid kartlagt vad som görs i landet i arbetet mot våldsbejakande extremism. Den nationella samordnaren har även bidragit till att höja kunskapen i ämnet, spridit exempel på hur arbetet bedrivs och kommit med rekommendationer. Bland rekommendationer finns att bidra till höjd kunskap, bedriva det förebyggande arbetet inom befintliga strukturer och att öka samverkan inom kommuner, mellan myndigheter och inte minst med civilsamhället. Vidare finns förslag om att kommunerna bör ha en samordnarfunktion för frågan, samt att det bör finnas ett politiskt antaget styrdokument.

Brottsförebyggande rådet har engagerat sig i och arbetat med frågan om våldsbejakande extremism under hela förra året och i år. I ett svar på en motion som var uppe i fullmäktige under hösten fanns beskrivet vad rådet arbetat med och hur arbetet bedrivs framgent. För att ytterligare förtydliga vilka insatser som behöver bedrivas mot våldsbejakande extremism och extremt våld samt peka på vikten av samspel inom kommun, med andra myndigheter och med civilsamhället, har rådet kommit fram till att kommunen bör ha en strategi. Att anta ytterligare ett styrdokument gör inte i sig att arbetet mot våldsbejakande extremism blir bättre. Därför ingår det i strategin att kommunens arbete måste bygga på lokala problembilder, en tydlig samordning och att resultatet av arbetet följs upp. Vidare måste samspelet mellan berörda intressenter stimuleras och stödjas. Insatser för att höja kunskapen inom området måste också genomföras.

Stadsledningskontoret menar att arbetet med att ta fram problembilder, genomföra kompetensutvecklingsinsatser, stödja och stimulera samspelet samt följa upp vilka resultat som nås naturligen bör ligga inom kommunens säkerhetsfunktion. Funktionen tar dock inte över ansvaret för det viktiga arbetet som naturligen sker i organisationen för att informera, förebygga radikalisering och stödja anhöriga.

Ekonomiska konsekvenser

Flera av de uppgifter som ligger på den föreslagna samordnarrollen sammanfaller med uppgifter som redan finns inom säkerhetsfunktionen. Det är exempelvis samverkan med poli-

sen och att stödja lokala arbetsgrupper. För att få ytterligare kraft i samspelet inom kommunen, med andra myndigheter och med civilsamhället behöver en viss förstärkning ske. Det behövs även för de kompetensutvecklingsinsatser som behöver planeras och genomföras. Stadsledningskontoret menar att det behövs en förstärkning med 200 tkr för detta. Förslaget på denna förstärkning behandlas i arbetet med mål och budget. Beroende på i vilken omfattning en utökning av budget kommer att ske eller inte, får de beskrivna uppgifterna för samordnarfunktionen ses över och anpassas. Eftersom det är svårt att rekrytera på så pass begränsad omfattning föreslås att arbetet inriktas på att gå ihop med några andra kommuner och dela på samordningsuppdraget. Det skulle bidra till erfarenhets- och kunskapsdelning mellan kommunerna.

Konsekvenser för barn

Den föreslagna strategin har som främsta målgrupp ungdomar och unga vuxna, och att kommunen genom starkt förebyggande arbete ska minimera risken för att dessa radikaliseras och dras till våldsbejakande extremism eller extremt våld.

Bilagor

Förslag till strategi

Mats Bohman
Administrativ direktör
Stadsledningskontoret

Jan Landström
Säkerhetssamordnare
Juridik- och kansliheden

Strategi

Strategi mot våldsbejakande extremism och extremt våld

Dokumentets syfte

Denna strategi beskriver hur Nacka kommun aktivt skall jobba för tidig upptäckt av ungdomar och unga vuxna i riskzonen för att hamna i våldsbejakande extremism och annat extremt våld. Den ska säkerställa att kommunen höjer kompetensnivån hos medarbetare och medborgare, ökar tidig upptäckt av personer som riskerar att radikaliseras och att personer i behov av stöd får rätt insatser från kommunen. Den skall även öka kunskapen kring hur vi upptäcker extremistiska miljöer och säkrar att inte några sådana miljöer förekommer inom kommunen och dess verksamheter.

Dokumentet gäller för

All kommunalt finansierad verksamhet

Våldsbejakande extrema miljöer utgör ett hot mot samhällets grundläggande struktur och värdegrund, dess styrelseskick och de politiska företrädarna på olika nivåer. Våldsbejakande extremistiska grupper utgör ett allvarligt hot mot medborgares möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter.

Styrningen i Nacka utgår från kommunens vision om öppenhet och mångfald och den grundläggande värderingen om förtroende och respekt för människors kunskap och egen förmåga samt för deras vilja att ta ansvar. Varje nämnd ska styra sin verksamhet så att de av kommunfullmäktige beslutade fyra övergripande målen för hela Nacka kommun uppfylls. Resultatsstyrning innebär att kommunen i tertial- och årsbokslut följer upp att verksamheten ger det resultat för medborgarna som kommunfullmäktige har beslutat om genom målen.

- Visionen om öppenhet och mångfald innebär att Nacka kommun i sitt arbete mot våldsbejakande extremism och extremt våld eftersträvar jämlika levnadsvillkor. Det är en grundförutsättning för att personer inte skall dras till våldsbejakande extremism.
- Kommunens grundläggande värdering innebär att kommunens arbete mot våldsbejakande extremism och extremt våld fokuserar på själva våldshandlingen, inte att styra eller kontrollera rättigheterna till åsikts- och yttrandefrihet.

Diarienummer	Fastställd/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarigt politiskt organ	Ansvarig processägare
KFKS 2016/329		Kommunfullmäktige	Kommunfullmäktige	Administrativ direktör

Strategiska inriktningsförslag för kommunens arbete mot våldsbejakande extremism och extremt våld

1. Arbetet mot våldsbejakande extremism och extremt våld utgår ifrån forskningsrön, beprövad erfarenhet och aktuella problembilder.
2. Medarbetare i all kommunalt finansierad verksamhet ska ha kunskap för att kunna bedöma om verksamheter eller ungdomsmiljöer är extremistiska eller misstänks kunna odla extremistiska åsikter.
3. Medarbetare i all kommunalt finansierad verksamhet har ansvar för att föra samtal kring våldsbejakande värderingar och demokratiska grunder.
4. Enskilda personer ska få stöd och hjälp för att förhindra att radikaliseras och anhöriga ska erbjudas råd och stöd. Detta skall ske genom befintliga strukturer.
5. Ett framgångsrikt arbete förutsätter god samverkan inom kommunen, med andra myndigheter och med civilsamhället.
6. Arbetet ska följas upp och utvärderas årligen.

De strategiska inriktningarna bygger på

- förebyggande insatser
- ökad kunskap och kompetens
- samordning och samverkan
- uppföljning och utvärdering

I. Förebyggande insatser

Inom ramen för det ordinarie kunskapsbaserade brottsförebyggande arbetet i kommunen ska även problembilder kring våldsbejakande extremism inrymmas. Problembilder ska tas fram i samverkan med polisen och säkerhetspolisen men även med övriga representanter inom kommunen och civilsamhället ska involveras.

Arbete mot våldsbejakande extremism och extremt våld ska ske inom ramen för det ordinarie arbetet med barn, ungdomar och unga vuxna. Redan befintliga strukturer för samordning och samarbete mellan offentliga aktörer och civilsamhället ska användas.

Det förebyggande arbetet ska vara kunskapsbaserat, byggd på forskning och beprövad erfarenhet. Det förebyggande arbetet bygger på a) social prevention och b) situationell prevention genom främjande av stödjande miljöer.

A. Social prevention

Kommunen ska i den ordinarie verksamheten skapa tillit, och delaktighet med fokus på demokratiutveckling och mänskliga rättigheter (**primär prevention**).

Kommunen ska höja kunskapen om hur man kan upptäcka signaler på när ungdomar och unga vuxna är på väg att dras in i extremistiska miljöer (**sekundär prevention**). Det innebär att det i all kommunalt finansierad verksamhet ska finnas kunskap om

- beteenden som indikerar radikalisering och isolering från det etablerade samhällets värderingar, normer och arenor
- de vanligaste symbolerna för extremism
- kunskap om var man skall vända sig när man misstänker att en ungdom håller på att radikaliseras

Det ska finnas en kunskap om vart man kan vända sig och vilket stöd man kan få när en ungdom har radikaliserats (**tertiär prevention**). Syftet är att individen ska få stöd att komma ur en pågående radikalisering och inte återfalla.

B. Situationell prevention genom främjande av stödjande miljöer

Kommunalt finansierade ungdomsverksamheter ska genomsyras av samhällets normer och värderingar. Det ska finnas en tillräcklig vuxenkontroll tillgänglig för att säkerställa detta (**primär prevention**).

Det ska finnas en kunskap att identifiera miljöer/ungdomsverksamheter där våldsbejakande extremism och extremt våld kan misstänkas odlas (**sekundär prevention**).

Indikatorer på att sådana odlas är

- homogena ungdomsgrupper (kön, ålder, etnicitet, etc)
- avsaknad av vuxna som är närvarande (vertikal social kontroll)
- osäkerhet kring vilka normer och värderingar som genomsyrar verksamheten

All kommunal verksamhet ska ha kunskap om vilka indikatorer som identifierar miljöer där våldsbejakande extremism och extremt våld förekommer (**tertiär prevention**).

2. Ökad kunskap och kompetens

Kommunen ska sprida kunskap i all kommunalt finansierad verksamhet om hur man förebygger att extremistiska miljöer uppstår och hur man identifierar existerande extremistiska miljöer. Verksamheter som finansieras av Nacka kommun och de delar av civilsamhället som jobbar med barn, ungdomar och unga vuxna ska erbjudas kompetensinsatser kring våldsbejakande extremism/extremt våld och stöd till anhöriga. Att ha kunskap om indikatorer på att personer riskerar att radikaliseras ska bidra till att fler personer i riskzon identifieras och vid behov fångas upp. Kommunen ska följa utvecklingen av preventiva metoder och säkerställa att effektiva metoder används. Kommunens hemsida är en viktig kanal för information och kunskapspridning samt kunskapsdelning. Där ska finnas relevant information, kunskapskällor, länkar och information om vart man kan vända sig i olika frågor.

3. Samordning och samverkan

Nacka kommuns arbete mot våldsbejakande extremism och extremt våld bygger på samverkan inom kommunen och med andra aktörer i samhället såsom polis, säkerhetspolis och civilsamhälle. Redan befintlig samverkan inom ramen för det brottsförebyggande arbetet och samverkansöverenskommelsen mellan kommun och polis utgör grunden för samverkan.

Kommunstyrelsen ansvarar för att leda och samordna arbetet mot våldsbejakande extremism genom det brottsförebyggande rådet. Säkerhetsfunktionen under kommunstyrelsen har det samordnande uppdraget. I det ingår:

- Stödja och stimulera samverkan inom kommunen, med andra myndigheter och med civilsamhället.
- I samverkan med polis och säkerhetspolis tillse att det finns aktuella lägesbilder.
- Genom deltagande i relevanta nätverk verka för omvärldsbevakning och informationsspridning inom kunskapsområdet.
- Verka för att förtroendevalda, chefer och medarbetare har relevant kunskap och kompetens.
- Verka för att det finns tydlig och saklig information och kommunikation.
- Följa upp och utvärdera arbetet mot våldsbejakande extremism och extremt våld

Uppföljning

Brottsförebyggande rådets roll är att fastställa verksamhetsmål, stödja arbetet samt följa upp vilka resultat som nås. Årligen görs en utvärdering av genomförda insatser. Utifrån den och den aktuella problembilden fastställs sedan verksamhetsmål för kommande arbete. Resultat av arbetet redovisas årligen till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen

Kommunal bostadsförmedling i Nacka

Motion den 16 november 2015 av Rolf Wasteson (V), Camilla Carlberg (V) och Birgit Hansson (V)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.

Kommunfullmäktige avslår förslaget i motionen.

Sammanfattning

Motionärerna lämnade vid kommunfullmäktiges sammanträde den 16 november 2015 en motion med förslag om att kommunen bildar en kommunal bostadsförmedling.

Stadsledningskontoret föreslår att förslaget i motionen avslås. Kommunen ska möjliggöra bostäder för alla, vilket betyder att det ska finnas en mångfald av bostadstyper och bostäder för sociala ändamål. Det betyder dock inte att kommunen ska hantera uthyrningen eller förmedlingen av bostäderna. Det finns andra aktörer som är bättre lämpade för det. Förslaget att bilda en kommunal bostadsförmedling förutsätter dessutom en ekonomisk omprioritering som stadsledningskontoret inte kan se stå i rimlig proportion till nyttan för kommunen.

Förslagen i motionen

Rolf Wasteson (V), Camilla Carlberg (V) och Birgit Hansson (V) föreslår att Nacka kommun återinför en kommunal bostadsförmedling. Motionärerna anser att en kommunal bostadsförmedling behövs. Som motiv för förslaget anför motionärerna huvudsakligen att det underlättar för bostadssökare att få en överblick över tillgängliga bostäder samt att en kommunal bostadsförmedling i viss mån kan medverka till att bostäder anvisas efter rättvisa grunder som exempelvis kötid och särskilda behov.

Stadsledningskontorets utredning och bedömning

Stadsledningskontoret konstaterar att det idag inte finns *ett* system för att söka bostad i Nacka eller i riket. Fastighetsägare och hyresvärdar har stor frihet i att bestämma hur deras uthyrning ska ske och till vem.

Kommunala bostadsförmedlingar är ett verktyg som kommunerna har möjlighet att använda sig av. Med kommunal bostadsförmedling avses en serviceinstans där bostäder från flera olika fastighetsägare kan förmedlas och där kommunen beslutar om vilka principer för fördelning av bostäder som ska gälla. Enligt Boverket finns i dagsläget tre kommunala bostadsförmedlingar (Kungsbacka, Malmö och Stockholm) och några ytterligare kommuner är på väg att införa en kommunal bostadsförmedling. I Stockholms bostadsförmedling ingår bostäder som finns i Stockholm stad och bostäder i grannkommuner.

246 av landets kommuner har en allmännytta med egen kö.

På Nacka kommuns hemsida finns information om hur bostadssökande kan hitta en bostad. På webben finns även en lista över hyresvärdar och andra värdefulla länkar. Kommunen är inte rätt aktör att driva en bostadsförmedling. Kommunen ska möjliggöra bostäder för alla, vilket betyder att det ska finnas en mångfald av bostadstyper och bostäder för sociala ändamål. Det betyder dock inte att kommunen ska hantera uthyrningen eller förmedlingen av bostäderna. Det finns andra aktörer som är bättre lämpade för det.

Förslaget om att återinföra en kommunal bostadsförmedling bör därför avslås.

Förslagens ekonomiska konsekvenser

Att återinföra en kommunal bostadsförmedling kostar flera miljoner kronor, både i årlig administrations- och driftskostnad samt i investering. En kostnad som inte står i proportion till nyttan.

Det föreslagna beslutet föranleder inte några ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Bilagor

Motion ”Kommunal bostadsförmedling i Nacka”

Eva Olin
Ekonomidirektör
Stadsledningskontoret

Johanna Magnusson
Controller
Controllerenheten

2015-11-10

Motion till Nacka kommunfullmäktige

Inrätta en kommunal bostadsförmedling i Nacka

Bostadsmarknaden i Nacka är tadelad. Dels är det den stora marknaden för bostadsrätter och villor, dels är det bristen på hyresrättsbostäder.

Under många år har i huvudsak bostadsrätter och villor byggts i Nacka. De finner sina köpare via exploaterors prospekt och ett antal mäklare. Den marknaden är klart överhettad men är också ett bevis på det stora behovet av bostäder i Stockholmsregionen och Nacka. För de som söker en bostadsrätt eller villa finns här en etablerad väg att finna dem: annonser i dagspress, speciella websiter med bostäder till salu och så mäklarnas egna hemsidor.

Nacka har fortfarande en hel del hyresrättsbostäder även om det byggts lite på senare år och många har ombildats till bostadsrätter. Helt klart är det så att mängden hyresrätter inte alls motsvarar de som söker en hyresrätt. Samtidigt så blir hyresbostäder ändå lediga av olika skäl och nya hyresrätter tillkommer. Och det kommer det att göra i allt större mängd under ett antal år framåt under perioden när Nacka stad byggs. Bilden är dock splittrad hur den allt ökande skaran av de som söker en hyresrätt ska finna sin lägenhet. Idag kan man via Stockholms bostadsförmedling finna en och annan Nackabostad men i huvudsak är det till de enskilda hyresvärdarna man får vända sig. Några av de större har en mer formell kö men annars handlar det om kontakter, tur och envishet för att lyckas finna en hyresbostad. Och att på något sätt kunna skaffa sig en överblick av läget, både vad gäller tillgång och eventuell kötid, det är i det närmaste omöjligt.

Därför menar Vänsterpartiet att en bostadsförmedling i Nacka behövs. Kommunen saknar sedan många år en egen kommunal bostadsförmedling men nu är det dags att åter bygga upp en sådan. Man ska inte tro att en bostadsförmedling skapar fler bostäder men det ger de som söker en hyresbostad större möjligheter att söka en sådan, som nämnts så är det svårt att få en överblick och veta vart man ska vända sig idag. Och i någon mån kan en bostadsförmedling också medverka till att bostäder anvisas efter rättvisa grunder som kötid och särskilda behov.

Mot den bakgrunden yrkar vi
att Nacka kommun låter inrätta en kommunal bostadsförmedling

Vänsterpartiet Nacka

Rolf Wasteson

Camilla Carlberg

Birgit Hansson

Kommunstyrelsen

Grön placeringspolicy för medel avsatta för pensionsförpliktelser

Motion den 14 mars 2016 av Sidney Holm (MP)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige avslå motionen om att ta fram en placeringspolicy för förvaltning av medel avsatta för pensionsförpliktelser, då inga placeringar av pensionsmedel för närvarande görs.

Sammanfattning

Sidney Holm föreslår i en motion att en pensionspolicy för förvaltning av medel avsatta för pensionsförpliktelser ska tas fram med etiska riktlinjer för hållbara och ansvarsfulla placeringar.

I dagsläget placerar inte kommunen pensionsmedel, därmed saknas behov av riktlinjer kring detta. Skulle det i framtiden bli aktuellt med placering av pensionsmedel så bör det i reglemente för medelsförvaltning framgå riktlinjer kring sådan placering.

Förslagen i motionen

Motionären föreslår att en placeringspolicy för förvaltning av medel avsatta för pensionsförpliktelser ska tas fram med såväl etiska och miljömässiga regler som ekonomiska faktorer. Det är för motionären viktigt att placeringar inte motverkar kommunens hållbarhetsarbete. Placeringar bör ske i enlighet med UN Global Compacts grundläggande principer om mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och antikorruption. Inga pengar ska få placeras i företag som tillverkar tobak, alkohol, krigsmaterial eller pornografi. Inte heller i företag som huvudsakligen ägnar sig åt prospektering, utvinning eller produktion av fossila bränslen.

Stadsledningskontorets bedömning

Av kommunens reglemente för medelsförvaltning framgår hur den övergripande målsättningen för finansverksamheten för att uppnå bästa möjliga finansnetto inom ramen för ett bedömt och bestämt risktagande, ska göras. Medelsförvaltningen omfattar

placeringar av likvida tillgångar, upplåning, finansiell leasing, borgen och donationsmedel samt därtill hörande administration. Reglementet tar inte upp placeringar av pensionsmedel.

I dagsläget placerar kommunen inga pensionsmedel och behov av riktlinjer kring detta finns sålunda inte. Skulle det i framtiden bli aktuellt med placering av pensionsmedel så bör reglemente för medelsförvaltning uppdateras med riktlinjer kring sådan placering.

Förslagens ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut ger inga ekonomiska konsekvenser.

Eva Olin
Ekonomidirektör
Stadsledningskontoret

Maria Andersson
Budgetchef
Controllerenheten

Grön placeringspolicy

Motion till Nacka kommunfullmäktige 2016-03-14

Sidney Holm

Miljöpartiet de gröna i Nacka

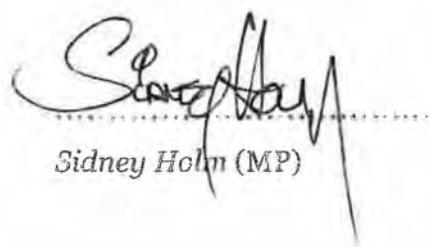
Nacka kommun saknar en placeringspolicy - Gällande medelsförvaltning står det i kommunallagen, "Fullmäktige skall meddela särskilda föreskrifter för förvaltningen av medel avsatta för pensionsförpliktelser. I föreskrifterna skall det anges hur medlen skall förvaltas. Därvid skall tillåten risk vid placering av medlen fastställas. Vidare skall det anges hur uppföljning och kontroll av förvaltningen skall ske."

Money makes the world go round – i dag har vi inga etiska riktlinjer för hur kommunens pensionspengar ska placeras. Eftersom pengar styr mycket ute i världen är det viktigt att kommunens kapitalplaceringar inte motverkar kommunens hållbarhetsarbete. Nacka kommun har fättat många viktiga beslut om insatser för att uppnå social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Genom hållbara och ansvarsfulla placeringar av kommunens kapital, kan även våra kapitalplaceringar medverka till måluppfyllelse, både av våra nationella miljömål och de av FN fastställda hållbarhetsmålen.

Sjuk & Miljö - Miljöpartiet vill därför att kommunens placeringar ska bedömas utifrån såväl etiska och miljömässiga som ekonomiska faktorer. Placeringarna ska följa FN:s principer för ansvarsfulla investeringar ([PRI](#)). Vi vill också att alla placeringar sker i enlighet med UN Global Compacts [grundläggande principer](#) om mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och antikorruption. Inga pengar ska få placeras i företag som tillverkar tobak, alkohol, krigsmateriel eller pornografi. Inte heller i företag som huvudsakligen ägnar sig åt prospektering, utvinnning eller produktion av fossila bränslen.

Miljöpartiet, yrkar på att:

- ❖ Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en placeringspolicy för förvaltning av medel avsatta för pensionsförpliktelser i enlighet med förslaget ovan.

Sidney Holm (MP)

Kommunstyrelsen

Hållbara investeringar via gröna obligationer

Motion den 14 mars 2016 av Sidney Holm (MP)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att notera att när ett framtida lånebehov uppstår som aktualiseras ett nytt obligationsprogram, bör gröna obligationer värderas som ett alternativ. Motionen anses därmed bifallen.

Sammanfattning

Sidney Holm föreslår att kommunen diversifierar sin emittering av obligationer genom att finansiera alla klimatsmarta och ekologiskt hållbara investeringar genom emittering av s k gröna obligationer.

I majoritetspartiernas politiska plattform för mandatperioden finns en viljeinriktning om att pröva så kallade gröna obligationer. Gröna obligationer kommer att värderas som ett alternativ i samband med framtida lånebehov.

Förslagen i motionen

Sidney Holm föreslår att kommunen börjar emittera gröna obligationer för alla klimatsmarta och ekologiskt hållbara investeringar.

Motionären skriver att efterfrågan på gröna obligationer ökar på den finansiella marknaden. Genom att separera upplåningen för den del som går till gröna och hållbara projekt och finansiera dessa separat uppmuntras investerare i att placera i gröna och hållbara projekt, samtidigt som de bidrar till att nå kommunens miljömål. Uppföljning av vilka investeringar som verkligen bidrar till en hållbar utveckling blir också bättre. Med regelbunden information skulle gröna obligationer även vara ett verktyg för att öka medvetenheten om klimatrelaterade utmaningar och lösningar.

Stadsledningskontorets utredning och bedömning

Gröna obligationer är ett intressant finansiellt instrument. Majoritetspartierna har i sin politiska plattform skrivit att kommunen bör introducera detta under mandatperioden.

Ett arbete har startats upp inom ekonomiprocessen med omvärldsbevakning och vilka regler som gäller vid emittering av gröna obligationer. Flertalet möten har genomförts med banker. Efterfrågan på gröna obligationer bedöms öka bland investerare. För närvarande finns inget som tyder på att gröna obligationer ger bättre finansiella villkor, men medföljande dock att investerarbasen ökar och därmed tillgång till fler investerare. På längre sikt kan det eventuellt uppstå en skillnad i finansiella villkor mellan vanliga obligationer och s.k. gröna. Att ge ut gröna obligationer kräver mycket administration både i samband med framtagande av obligationsprogrammet för gröna obligationer och löpande med bl.a. dokumentation och informationskrav, men ger kommunen en möjlighet att bl.a. profilera sig.

Kommunen har idag ett befintligt obligationsprogram om 1 miljard kronor, där obligationer om 300 miljoner i dagsläget är emitterade. När ett framtida lånebehov uppstår som aktualiseras ett nytt obligationsprogram bör gröna obligationer värderas som ett alternativ.

Stadsledningskontorets bedömning är att gröna obligationer är intressant, men beslut tas i samband med att behov uppstår för nytt obligationsprogram.

Förslagens ekonomiska konsekvenser

Obligationsprogram med gröna obligationer kräver mer resurser än vanliga obligationer. Mer interna resurser behövs vid uppsättning av programmet och för löpande administration. Även externa resurser ökar, exempelvis måste vid framtagandet av ramverket detta genomlyses genom en second opinion från exempelvis klimatforskningsstiftelsen Cicero. För närvarande kan ingen skillnad i bättre finansiella villkor uppvisas.

Eva Olin
Ekonomidirektör
Stadsledningskontoret

Maria Andersson
Budgetchef
Controllerheten

Gröna obligationer

Motion till Nacka kommunfullmäktige 2016-03-14

Sidney Holm

Miljöpartiet de gröna i Nacka

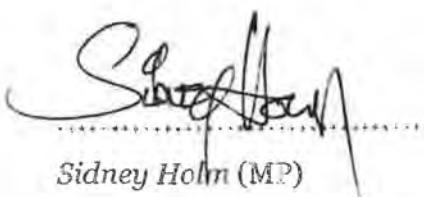
Gröna obligationer, ett bidrag till en hållbar framtid – Nacka kommun började 2014 efter ett initiativ från Miljöpartiet, låna upp pengar genom att emittera egna obligationer. Detta har inneburit en avsevärt lägre räntekostnad än med kommunens gamla upplämningsmodell. Miljöpartiet vill nu att kommunen går ett steg längre och diversifierar sin obligations emittering genom att finansierar alla klimatsmarta och ekologiskt hållbara investeringar via emittering av s.k. gröna obligationer.

Allt fler vill investera i en hållbar framtid - Det är idag ett stort tryck från olika finansiella institut som vill ha en grönare inriktning på sina fondportföljer för att kunna attrahera den ständigt växande skaran miljömedvetna kunder. Marknaden för gröna obligationer har varit explosionsartat de senaste åren och det finns ingenting som tyder på en avmattning. Genom att separera den del av vår upplåning som går till gröna och hållbara projekt och finansiera dessa separat gör vi det möjligt för folk att investera i projekt som är bra för framtiden. Vi får också själva en bättre koll på hur stor del av våra egna investeringar som verkligen bidrar till en hållbar utveckling.

Synliggörande av gröna investeringar kan få en snöboliseffekt - Pengarna som kommunen lånar upp inom ramen för gröna obligationer ska vara öronmärkta för långsiktigt hållbara projekt som bidrar till att nå våra lokala miljömål. Medlen ska placeras på ett särskilt spårbart konto som enbart får användas för gröna investeringar. Det finns idag inga exakta bestämmelser om vad som är en grön investering men det kan vara investeringar i fönybar energi, energieffektiviseringar, klimatanpassningsåtgärder, moderna återvinningssentraler, gång- & cykelbanor, restaurering av sjöar, hållbar dagvattenhantering, lägenhoförskolor, giftfria förskolor etc. Med regelbunden information på kommunens hemsida och i sociala media om olika aktuella projekt, skulle gröna obligationer kunna bli ett verktyg för att öka medvetenheten om klimatrelaterade utmaningar och lösningar, och samtidigt uppmuntra investerare att placera i gröna och hållbara projekt.

Miljöpartiet syrkar på att:

- ❖ kommunen börjar emittera gröna obligationer i enlighet med förslaget ovan

Sidney Holm (MP)

22 Mars 2016

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Natur- och trafiknämnden

§ 57

NTN 2016/153-
KFKS 2016/94-456

Nära återvinningsstationer

Remiss av motion den 19 januari 2016 av Rolf Wasteson mfl.

Beslut

Natur- och trafiknämnden föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.

1. Kommunfullmäktige avslåt yrkandet om att återvinningsstationer byggs så att alla på sikt, senast vid utgången av 2019, ska ha en i bostadens närhet på max 5 minuters gångavstånd. Det är inte möjligt av flera orsaker, bland annat kostnader för detaljplaneändringar.
2. Kommunfullmäktige bifaller yrkandet om att återvinningsstationer som byggs ska placeras så att de enkelt nås till fots och inte förutsätter att man åker bil.
3. Kommunfullmäktige noterar att natur- och trafiknämnden ska utreda ett eventuellt införande av så kallade flerfackskärl för fastighetsnära insamling av förpackningar med mera.
4. Motionen är därmed färdigbehandlad.

Ärendet

Motionsförfattarnas yrkanden innebär att fram till år 2019 ska återvinningsstationer byggas så att medborgare har max 5 minuters gångavstånd till närmaste station. Av flera orsaker, främst av ekonomiska skäl, anser natur- och trafiknämnden att det inte finns möjlighet att bifalla yrkandet och rekommenderar istället att en utredning görs gällande införande av så kallade flerfackskärl för fastighetsnära insamling av förpackningar mm. Författarna yrkar även att stationerna ska placeras så att de är enkelt att nå till fots och inte förutsätter att man åker bil. Det ligger helt i linje med natur- och trafiknämndens intentioner.

Förslagen i motionen

Rolf Wasteson, Camilla Carlberg och Birgit Hansson (V) har lämnat in en motion med följande yrkanden:

- Att återvinningsstationer byggs så att alla på sikt, senast vid utgången 2019, ska ha en i bostadens närhet på max 5 minuters gångavstånd.
- Att återvinningsstationer som byggs ska placeras så att de enkelt nås till fots och inte förutsätter att man åker bil.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

Enhets utredning och bedömning

Bakgrund

En återvinningsstation (ÅVS) är en grupp behållare för insamling av förpackningsavfall och tidningar. Nya stationer ska vara kompletta med alla materialslagen, det vill säga förpackningar i papper, plast, metall, ofärgat glas, färgat glas och tidningar. Idag är producenterna genom Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI) ansvariga för stationerna, från att söka bygglov till insamling, drift och skötsel. Kommunen har ingått ett samverkansavtal med FTI år 2015, som reglerar vår samverkan. I det avtalet står bland annat att kommunen ska bistå FTI i arbetet att hitta nya platser för ÅVSer. Vid hämtning av avfallet vid ÅVSerna sker detta med ett fordon per avfallsfraktion. Fordonen är att likna vid sopbilar med samma krav på vägars bärighet, vägbredd etc.

En ÅVS kräver bygglov. Det räknas enligt plan- och bygglagen, PBL, som ett upplag (av behållare). Placeringen av en ÅVS får därför inte strida mot gällande detaljplan. Många stationer har endast tidsbegränsade bygglov som ofta förlängts i omgångar så länge det varit möjligt. I och med förändringar i PBL och genom rättspraxis har det blivit svårare att få igenom tidsbegränsade bygglov för ÅVSer. Åtgärden kan i sig inte betraktas som tillfällig utan är av en permanent karaktär. Ofta är även berörda grannar inte positiva till att ha en återvinningsstation i omedelbar närhet. Det anses förfulande och riskerar att sänka värdet på fastigheter. Byggloven överklagas ofta och platser för ÅVSer har förlagts en bit bort från bebyggelse, vid en strategisk knutpunkt, handelsplats etc.

På de fem platser för återvinning som nu detaljplanelagts, finns redan återvinningsstationer. Detaljplanerna har tagits fram för att FTI ska kunna söka permanenta bygglov och sedan ska kommunen tillsammans med FTI rusta upp platserna för ökad trivsel och trygghet. Ansökan om planbesked lämnades in hösten 2012. År 2016 har detaljplanerna antagits av kommunfullmäktige. Kostnaden för avfallsverket är hittills cirka 289 000 kr, endast för planenhetens arbete.

VA- och avfallsenheten bedömning

Enhets uppdrag är, liksom motionsförfattarna föreslår, att höja återvinningsgraderna och göra det lätt att göra rätt för miljön. Ambitionerna har tydliggjorts i Avfallsplan 2020. Ett delmål i avfallsplanen är att skapa nya platser för återvinningsstationer. I praktiken är det dock inte så enkelt; kommunens detaljplaner är inte skapade med återvinning i fokus. Det är endast i moderna detaljplaner som platser för ÅVSer finns inlagda på plankartan. Situationen kommer på sikt att förbättras i och med det samarbete inom ramen för stadsbyggnadsprojekten. Men i alla befintliga bostadsområden saknas – i princip – möjligheter att få bygglov för återvinningsstationer.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

22 Mars 2016

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
 Natur- och trafiknämnden

Motionsförfattarna önskar så många ÅVSer att medborgarna endast har 5 minuters gångväg. Det skulle innehålla hundratals fler stationer i kommunen, vilket inte är rimligt av många skäl, bland annat på grund av att:

- Kostnaderna och tiden att ta fram ändrade detaljplaner är orimlig. Det skulle inte heller vara möjligt att lyckas med detta före år 2019.
- Ökade antal transporter av tunga fordon, in i bostadsområden är olämplig.
- Behovet av städning på respektive plats innehåller en hög kostnad.
- Statistiken från FTI som visar att det viktigaste är att platsen är strategisk, inte den absoluta närvägen. Ex. att ta med avfallet i samband med matinköp.

Enheten föreslår att:

- Antalet återvinningsstationer på strategiska platser, tillgängliga även för cyklister och gångtrafikanter, ska öka i enlighet med avfallsplanens mål.
- Fortsätta verka för att skapa återvinningsplatser i nya bostadsområden, inom ramen för stadsbyggnadsprojekten.
- Utreda möjligheten till fastighetsnära insamling via flerfackskärl, som skulle möjliggöra en sorteringsplats i omedelbar närväg till bostaden.

Förslagens ekonomiska konsekvenser

Författarnas yrkanden skulle innehålla mycket höga kostnader för detaljplaneändringar då det idag oftast saknas möjlighet till bygglov för återvinningsstationer. Den 31 mars 2016 ska utredningen om ett kommunalt insamlingsansvar presenteras för regeringen. Det kan på sikt medföra att det är kommunens ansvar att även söka bygglov, samla in avfallet och sköta om stationerna. Om kommunen inte får full kostnadstäckning för detta ansvar så skulle ett stort antal återvinningsstationer innehålla höga kostnader, vilket inte avfallskollektivet kan bära utan att behöva höja avgifterna kraftigt.

Konsekvenser för barn

Motionens yrkanden skulle innehålla att barn på ett lättare sätt kunde ta en aktiv del i att återvinna hushållens avfall. Idag sker mycket återvinning utan barnens närvaro, på väg till och från affären med bil. Stationer med högst 5 minuters gångväg vore önskvärt ur ett barnperspektiv.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse 2016-02-26

Bilaga 1 Motion den 19 januari 2016 av Rolf Wasteson mfl.

Beslutsgång

Nämnden beslutade i enlighet med enhetens förslag till beslut.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

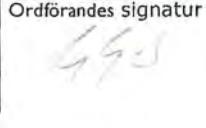
22 Mars 2016

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Natur- och trafiknämnden**Protokollsanteckning**

Viktor Ellström (S) lät anteckna följande till protokollet:

” Socialdemokraterna har länge föreslagit samma policy i budgeten. Vill man att folk ska vara miljövänliga då måste det göras lätt. ”

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

Kommunstyrelsen

Nära återvinningsstationer

Remiss av motion den 19 januari 2016 av Rolf Wasteson mfl.

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.

1. Kommunfullmäktige avslår yrkandet om att återvinningsstationer byggs så att alla på sikt, senast vid utgången av 2019, ska ha en i bostadens närhet på max 5 minuters gångavstånd. Det är inte möjligt av flera orsaker, bland annat kostnader för detaljplaneändringar.
2. Kommunfullmäktige bifaller yrkandet om att återvinningsstationer som byggs ska placeras så att de enkelt nås till fots och inte förutsätter att man åker bil.
3. Kommunfullmäktige noterar att natur- och trafiknämnden ska utreda ett eventuellt införande av så kallade flerfackskärl för fastighetsnära insamling av förpackningar med mera.
4. Motionen är därmed färdigbehandlad.

Sammanfattning

Motionsförfattarnas yrkanden innebär att fram till år 2019 ska återvinningsstationer byggas så att medborgare har max 5 minuters gångavstånd till närmaste station. Av flera orsaker, främst av ekonomiska skäl, anser natur- och trafiknämnden att det inte finns möjlighet att bifalla yrkandet och rekommenderar istället att en utredning görs gällande införande av så kallade flerfackskärl för fastighetsnära insamling av förpackningar mm. Författarna yrkar även att stationerna ska placeras så att de är enkelt att nå till fots och inte förutsätter att man åker bil. Det ligger helt i linje med natur- och trafiknämndens intentioner.

Förslagen i motionen

Rolf Wasteson, Camilla Carlberg och Birgit Hansson (V) har lämnat in en motion med följande yrkanden:

- Att återvinningsstationer byggs så att alla på sikt, senast vid utgången 2019, ska ha en i bostadens närhet på max 5 minuters gångavstånd.
- Att återvinningsstationer som byggs ska placeras så att de enkelt nås till fots och inte förutsätter att man åker bil.

Enhetens utredning och bedömning

Bakgrund

En återvinningsstation (ÅVS) är en grupp behållare för insamling av förpackningsavfall och tidningar. Nya stationer ska vara kompletta med alla materialslagen, det vill säga förpackningar i papper, plast, metall, ofärgat glas, färgat glas och tidningar. Idag är producenterna genom Förfärgnings- och tidningsinsamlingen (FTI) ansvariga för stationerna, från att söka bygglov till insamling, drift och skötsel. Kommunen har ingått ett samverkansavtal med FTI år 2015, som reglerar vår samverkan. I det avtalet står bland annat att kommunen ska bistå FTI i arbetet att hitta nya platser för ÅVSer. Vid hämtning av avfallet vid ÅVSerna sker detta med ett fordon per avfallsfraktion. Fordonen är att likna vid sopbilar med samma krav på vägars bärighet, vägbredd etc.

En ÅVS kräver bygglov. Det räknas enligt plan- och bygglagen, PBL, som ett upplag (av behållare). Placeringen av en ÅVS får därför inte strida mot gällande detaljplan. Många stationer har endast tidsbegränsade bygglov som ofta förlängts i omgångar så länge det varit möjligt. I och med förändringar i PBL och genom rättspraxis har det blivit svårare att få igenom tidsbegränsade bygglov för ÅVSer. Åtgärden kan i sig inte betraktas som tillfällig utan är av en permanent karaktär. Ofta är även berörda grannar inte positiva till att ha en återvinningsstation i omedelbar närhet. Det anses förfulande och riskerar att sänka värdet på fastigheter. Byggloven överklagas ofta och platser för ÅVSer har förlagts en bit bort från bebyggelse, vid en strategisk knutpunkt, handelsplats etc.

På de fem platser för återvinning som nu detaljplanerats, finns redan återvinningsstationer. Detaljplanerna har tagits fram för att FTI ska kunna söka permanenta bygglov och sedan ska kommunen tillsammans med FTI rusta upp platserna för ökad trivsel och trygghet. Ansökan om planbesked lämnades in hösten 2012. År 2016 har detaljplanerna antagits av kommunfullmäktige. Kostnaden för avfallsverket är hittills cirka 289 000 kr, endast för planenhetens arbete.

VA- och avfallsenheten bedömning

Enhetens uppdrag är, liksom motionsförfattarna föreslår, att höja återvinningsgraderna och göra det lätt att göra rätt för miljön. Ambitionerna har tydliggjorts i Avfallsplan 2020. Ett delmål i avfallsplanen är att skapa nya platser för återvinningsstationer. I praktiken är det dock inte så enkelt; kommunens detaljplaner är inte skapade med återvinning i fokus. Det är endast i moderna detaljplaner som platser för ÅVSer finns inlagda på plankartan. Situationen kommer på sikt att förbättras i och med det samarbete inom ramen för stadsbyggnadsprojekten. Men i alla befintliga bostadsområden saknas – i princip – möjligheter att få bygglov för återvinningsstationer.

Motionsförfattarna önskar så många ÅVSer att medborgarna endast har 5 minuters gångväg. Det skulle innehålla hundratals fler stationer i kommunen, vilket inte är rimligt av många skäl, bland annat på grund av att:

- Kostnaderna och tiden att ta fram ändrade detaljplaner är orimlig. Det skulle inte heller vara möjligt att lyckas med detta före år 2019.
- Ökade antal transporter av tunga fordon, in i bostadsområden är olämplig.
- Behovet av städning på respektive plats innehåller en hög kostnad.
- Statistiken från FTI som visar att det viktigaste är att platsen är strategisk, inte den absoluta närheten. Ex. att ta med avfallet i samband med matinköp.

Enheten föreslår att:

- Antalet återvinningsstationer på strategiska platser, tillgängliga även för cyklister och gångtrafikanter, ska öka i enlighet med avfallsplanens mål.
- Fortsätta verka för att skapa återvinningsplatser i nya bostadsområden, inom ramen för stadsbyggnadsprojekten.
- Utreda möjligheten till fastighetsnära insamling via flerfackskärl, som skulle möjliggöra en sorteringsmeddelbar närliggande till bostaden.

Förslagens ekonomiska konsekvenser

Författarnas yrkanden skulle innehålla mycket höga kostnader för detaljplaneändringar då det idag oftast saknas möjlighet till bygglov för återvinningsstationer. Den 31 mars 2016 ska utredningen om ett kommunalt insamlingsansvar presenteras för regeringen. Det kan på sikt medföra att det är kommunens ansvar att även söka bygglov, samla in avfallet och sköta om stationerna. Om kommunen inte får full kostnadstäckning för detta ansvar så skulle ett stort antal återvinningsstationer innehålla höga kostnader, vilket inte avfallskollektivet kan bära utan att behöva höja avgifterna kraftigt.

Konsekvenser för barn

Motionens yrkanden skulle innehålla att barn på ett lättare sätt kunde ta en aktiv del i att återvinna hushållens avfall. Idag sker mycket återvinning utan barnens närvaro, på väg till och från affären med bil. Stationer med högst 5 minuters gångväg vore önskvärt ur ett barnperspektiv.

Katarina Södergren
Handläggare
VA- och avfallsenheten

Jan Setréus
Gruppchef, avfall
VA- och avfallsenheten

Motion till Nacka kommunfullmäktige

Bygg återvinningsstationer – nära och tillgängliga

För många Nackabor finns idag inget reellt alternativ till att kasta alla sina sopor i den enda soptunnan. Matavfallsinsamling är inte obligatorisk utan insamlingskärl ställs bara upp när en fastighetsägare särskilt beställt det. Att separera andra sopor (tidningar, glasflaskor, plast, metall mm) förutsätter att man har tillgång till en återvinningsstation där man kan lämna dem.

För många Nackabor finns ingen återvinningsstation i den absoluta närheten. I praktiken förutsätter det ofta att man har tillgång till bil för att lämna sopor vid en återvinningsstation just för att avståndet är för långt för att många ska släpa sina sopor dit hemifrån per fot.

Nacka behöver helt enkelt ett ytterligare stort antal nya återvinningsstationer för att råda bot på detta. Nyligen (december 2015 – januari 2016) har fem detaljplaner för återvinningsstationer behandlats i Kommunstyrelsen. Det är i sig alldeles utmärkt men gemensamt för dessa fem är att de placerats så att ingen har särskilt nära till dem och att de ligger invid vägar, uppenbarligen avsiktigt för att man ska kunna köra bil dit.

Återvinning av sopor är viktigt för oss alla som ett sätt att minska miljöbelastningen. Men då ska vi lätt kunna ta med oss soporna till en återvinningsstation som ligger i direkt anslutning till där vi bor. Att behöva åka bil förtar miljövinsten förutom att det innebär att många då alls inte har tillgång till återvinningsstationerna.

Därför yrkar vi

- att återvinningsstationer byggs så att alla på sikt, senast vid utgången av 2019) ska ha en i bostadens närhet på max 5 minuters gångavstånd
- att återvinningsstationer som byggs ska placeras så att de enkelt nås till fots och inte förutsätter att man åker bil

Nacka 2016-01-19

Vänsterpartiet Nacka

Rolf Wasteson

Camilla Carlberg

Birgit Hansson

Kommunstyrelsen

Utredande av förutsättningar för båtpendling

Motion den 1 februari av Christina Ståldal, Mikael Carlsson, Efson Goltom, Bosse Ståldal (NL)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.

Kommunfullmäktige avslår förslagen i motionen med motiveringen att utredningar om kollektivtrafikens förutsättningar bör drivas av landstingets trafikförvaltning, att dialog om ett fördjupat samarbete i frågan redan pågår med landstinget och att försök som kan visa på ekonomiska och miljömässiga konsekvenser av båtpendling redan är sjösatta.

Sammanfattning

Motionärerna föreslår att kommunen i samverkan med berörda intressenter tar initiativ till att utreda förutsättningar för en daglig båtpendling från Boo och övriga Nacka in mot Stockholm under hela året. Utredningen ska analysera tänkbara platser liksom belysa tänkbara ekonomiska och miljömässiga konsekvenser av en utökad båtpendling.

Natur- och trafiknämnden ser landstingets trafikförvaltnings pågående pendlarbåtsförsök samt forsknings- och utvecklingsprojekt med en elbåt på linje 80 som drivs av 100 % förnybar energi som ett viktigt led i att följa upp tidseffektivisering och miljöbesparingar. Nämnden är i sitt förslag till beslut till kommunfullmäktige positiv till om landstingets trafikförvaltning vill driva liknande försök för fler platser, men ser inte att ett sådant projekt bör drivas främst av Nacka kommun i närtid. Däremot skanka tillämpliga slutsatser från trafikförvaltningens pågående projekt användas för att planera för ett växande Nacka. Stadsledningskontoret instämmer i grunderna för natur- och trafiknämndens förslag att avslå förslagen i motionen.

Förslagen i motionen

I takt med att trafik och bilköer ökar alltmer i Nacka vill Nackalistan se att det utvecklas fler alternativa färdsätt. Nacka är omgivet av vatten som skulle kunna tas tillvara för att färdas med båt året om. Motionärerna menar att en ökad båtpendling sannolikt inte innehåller en stor mängdpåverkan på trafiken, men kan utgöra en mindre avlastning med resenärer som

nyttjar båten för arbetspendling in mot Stockholms innerstad. En viktig förutsättning menar Nackalistan är att biljettkostnaderna blir konkurrenskraftiga mot övriga resekostnader. Platser som föreslås för utredning för båttrafik som avlastning av vägsystemet är Tollare och Telegrafområdet i Boo. Nackalistan menar också att detta kan medföra att behovet av parkeringsplatser begränsas när närboende går eller cyklar till bryggan. Övriga platser som föreslås för utredning är Boo brygga, Lännersta, Björknäs, Hasseludden, Risets brygga och Anneberg.

Motionärerna vill

- Att kommunen snarast och i samverkan med berörda intressenter tar initiativ till att utreda förutsättningarna för en daglig båtpendling från Boo och övriga Nacka in mot Stockholm under hela året.
- Att tänkbara platser för båtpendling i Nacka analyseras.
- Att utredningen belyser tänkbara ekonomiska och miljömässiga konsekvenser av en utökad båtpendling.

Natur- och trafiknämndens utredning och bedömning

Natur- och trafiknämnden föreslog vid sitt sammanträde den 21 april 2016, § 90, att kommunfullmäktige skulle avslå förslagen i motionen.

Som underlag för nämndens beslut förelåg följande.

Vattenvägen som en avlastning och gen transportväg när trafiksystemet i övrigt är överbelastat är lockande. Det finns en charm i åka ut på öppet vatten, slippa bilköer och kunna ta raka vägen på redan tillgänglig infrastruktur, vattnet. Det finns även många faktiska fördelar, som just tids- och miljövinst i vissa relationer, beroende på fartyg och smidig angöring. Dock finns det även många begränsningar på vattenvägen, som t.ex. rådande fartbegränsningar och svårigheter att lägga till på ett effektivt sätt på platser med hård sjögång. Sträckor med rådande fartbegränsningar är exempelvis Baggensstäket och Skurusundet. Vidare kräver en del av de föreslagna platserna att man åker runt hela Nackalandet vilket skapar ytterligare tidsåtgång. En grov tidsuppskattning från olika platser med olika hastigheter ger nedan bedömning:

Restider i minuter mellan delsträckor för pendelbåt, alternativa sträckningar inom Nacka kommun			
	Pendelbåts fartkapacitet		
waypoints	18 knop	22 knop	30 knop
1. Boo brygga			
2. Lännersta	18	18	18
3. Tollare	8	8	8
4. Telegrafberget	20	19,5	19
5. Jarlaberg	9	8	6
6. Nacka strand	2	1,5	1
Restid totalt	57	55	52
För resa vidare från Nacka strand längs med linje 80 mot Stockholm läggs 30 min på restid totalt, dvs. 87, 85, 82 min			

Från Boo brygga till Lännersta tar det alltså 18 minuter i en hastighet av 18 knop, och mellan Lännersta och Tollare tar det 8 minuter. Att åka med båt från Tollare in till Nybroplan i morgonrusningen skulle ta ca 60 minuter, vilket kan jämföras med nuvarande restid kollektivt landvägen som tar ca 40 minuter beroende på exakt vilken målpunkt man väljer. Naturligtvis kan dessa tider variera både på land och till sjöss beroende på vilka förhållande som råder, som köer och sjögång. Dock gör kollektivtrafikkörfält och prioritering i signalreglerade korsningar att framkomligheten för bussarna oftast är god.

Med förbättrade båtar, effektivare angöring och vid lugn sjögång finns det en potential att nyttja en del av föreslagna sträckor, kanske främst från Telegrafberget och Jarlaberg/Bergs gård. Effektiviseringar av olika slag samt utökade linjer häller Trafikförvaltningen, som är en del av landstinget, på att delvis utvärdera genom ett forsknings- och utvecklingsprojekt med en elbåt på nuvarande pendelbåtlinje 80. Båten drivs av 100 % förnybar energi. Utöver detta försök finns en utredning om modernt pendelbåtstonnage. Vidare har Trafikförvaltningen även andra försöksprojekt på gång med linjer i Mälaren (ny pendelbåtslinje på Riddarfjärden med start januari 2016 samt en kommande linje mellan Ekerö-Stockholm med start augusti 2016). Dessa kan ge värdefull information gällande nya målpunkter och förutsättningar för effektiv båtpendling. Utvärderingen av försöken kommer att ge underlag för beslut om vidare inriktningar hos Trafikförvaltningen. Naturligtvis är inte förutsättningarna där exakt desamma som de i Nacka, men det gäller båtlinjer på längre sträckor parallellt med väginfrastruktur med busstrafik.

Trafikenheten har ett kontinuerligt samarbete med Trafikförvaltningens sjötrafikstrateg och dess strategiska avdelning där utvecklingen av sjötrafiken sker. Under 2016 väntas en avsiktsförklaring om ett utökat samarbete kunna tecknas. Det finns då ytterligare möjligheter att påtala Nacka kommunens behov av utökad kollektivtrafik ur ett helhetsperspektiv med buss, järnväg och sjötrafik tillsammans, och i takt med att nya områden planeras och byggs kommer detta att tydliggöras.

Genom de exploateringsprojekt som planeras och byggs finns också en dialog med byggherrar och fastighetsägare om markanvändningen av kustlinjen. I många projekt byggs det redan nu bryggor och kajer som kan nyttjas framöver.

Natur- och trafiknämnden anser slutligen att kollektivtrafik bör drivas av landstinget, inte av kommunen. Detta gäller också utredningar om kollektivtrafikens förutsättningar.

Stadsledningskontorets förslag

Stadsledningskontoret delar natur- och trafiknämndens bedömning att utredningar om båtpendling är landstingets ansvar och att förslagen i motionen ska avslås.

Förslagens ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut ger inga ekonomiska konsekvenser.

Det är svårt att analysera vad ett bifall till förslagen i motionen skulle innebära för exakta kostnader för kommunen. Kostnaden för att utreda olika linjer och dess effekter beror ju helt på omfattning och detaljeringsgrad av utredningen. Det finns inget som upplägg färdigt att göra en kostnadsanalys på, men en grov uppskattning är ca 250 000 kronor.

Konsekvenser för barn

Konsekvenserna av detta förslag för barn är små eftersom det handlar om i första hand pendlingsresor för vuxna till jobb och utbildning. Att fler väljer att resa kollektivt är dock en generell hälsovinst, något som också gynnar barn. Om fler väljer att resa kollektivt istället för att köra egen bil, gynnar det trafikmiljön i stort och kan uppmuntra fler barn att trafiksäkert själva ta sig till fots och med cykel till skola och fritidsaktiviteter.

Bilagor

Natur- och trafiknämndens beslut den 21 april 2016, § 90
Motion

Dag Björklund
Natur- och trafikdirektör
Stadsledningskontoret

Mikael Ranhagen
Enhetschef
Trafikenheten

§ 90

NTN 2016/267
KFKS 2016/77

Utredande av förutsättningar för båtpendling

Motion den 1 februari av Christina Ståldal, Mikael Carlsson, Efson Goltom, Bosse Ståldal (NL).

Beslut

Natur- och trafiknämnden föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen ”Utredande av förutsättningar för båtpendling” daterad 2016-02-01 med motiveringen att utredningar om kollektivtrafikens förutsättningar bör drivas av landstingets trafikförvaltning, att dialog om ett fördjupat samarbete i frågan redan pågår med landstinget, samt att liknande försök som kan visa på ekonomiska och miljömässiga konsekvenser av båtpendling redan är sjösatta.

Ärendet

Nackalistan föreslår att kommunen i samverkan med berörda intressenter tar initiativ till att utreda förutsättningar för en daglig båtpendling från Boo och övriga Nacka in mot Stockholm under hela året. Utredningen ska analysera tänkbara platser liksom belysa tänkbara ekonomiska och miljömässiga konsekvenser av en utökad båtpendling.

Natur- och trafiknämnden ser Trafikförvaltningens pågående pendlarbåtsförsök samt forsknings- och utvecklingsprojekt med en elbåt på linje 80 som drivs av 100 % förnybar energi som ett viktigt led i att följa upp tidseffektivisering och miljöbesparningar. Nämnden är positiva till om Trafikförvaltningen vill driva liknande försök för fler platser, men ser inte att ett sådant projekt bör drivas främst av Nacka kommun i närtid. Däremot ska tillämpliga slutsatser från Trafikförvaltningens pågående projekt användas för att planera för ett växande Nacka.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse 2016-03-31

Bilaga 1. Motion om Förslag till utökad båttrafik för Boo och övriga Nacka.

Yrkanden

Christina Ståldal (NL) yrkade bifall till motionen.

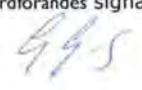
Gunilla Grudevall-Steen (L) yrkade bifall till förslag till beslut.

Beslutsgång

Med avslag på Christina Ståldals yrkande beslutade nämnden i enlighet med enhetens förslag till beslut att avslå motionen.

Reservationer

Christina Ståldal (NL) reserverade sig mot beslutet.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

21 april 2016

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Natur- och trafiknämnden

Protokollsanteckningar

Per Chrisander (MP) och Christina Ståldal (NL) lät anteckna följande till protokollet.

” Miljöpartiet vill, liksom Nackalistan m.fl. att Nacka kommun tar initiativ till att SLL utreder möjligheterna till ökad passagerarfärjependling. Det skulle också vara intressant att se en utredning av Trafikverket om förutsättningarna för eventuell bilfärjetrafik för att kanske kunna minska argumenten för en östlig förbindelse ytterligare. Färjetrafik kan vara en bra komplettering till annan kollektivtrafik på många sträckor. Men på flera sträckor, framför allt längs Nackas norra kust, kan anläggandet av gondolbanor ge en mer miljövänlig, kapacitetsmässig och kostnadseffektiv kompletterande kollektivtrafik.”

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

Motion från Nackalistan angående

Förslag till utökad båttrafik för Boo och övriga Nacka

I dessa tider då trafik och bilköer ökar alltmer i Nacka så behövs det utvecklas fler alternativa färdsätt. Nacka är till stora delar omgivet av hav som skulle kunna tas tillvara för alternativa färdssätt med båt året om. Ökad båtpendling innebär antagligen inte en stor mängdpåverkan på trafiken men en mindre avlastning med ett flöde av resenärer som tar båten för att åka in till staden och jobbet året om. En viktig förutsättning för detta är att biljettkostnaderna blir konkurrenskraftiga med övriga resekostnader.

I en tid då varje minskat antal bilresenär betyder minskade bilköer är detta ett positivt alternativ som snarast borde utredas och förverkligas. Nacka bygger stad och i samband med det så kommer ytterligare bilköer och förlängd restid att drabba Nackas resenärer.

Det behövs upprustning av bryggor och anslutande parkeringsplatser. I Boo har vi två stora bebyggelseområden som är under produktion, Tollare och Telegrafområdet. Med anslutande båttrafik där på morgnar och kvällar så skulle inte en ökad belastning på vägnätet där bli så stor. Parkeringsplatsernas utrymme kan begränsas eftersom det till övervägande delen kommer att vara näroende som tar båten och som kan förväntas gå eller cykla till bryggan.

Övriga platser i Boo, men även på Sicklaön och ev andra platser i Nacka som skulle kunna få båtpendling och en ökad turtäthet är bl a Boo brygga, Lännersta, Tollare, Björknäs, Hasseludden, Telegrafområdet, Risets brygga, Anneberg m.fl.

Nackalistan vill

Att kommunen snarast och i samverkan med berörda intressenter tar initiativ till att utreda förutsättningarna för en daglig båtpendling från Boo och övriga Nacka in mot Stockholm under hela året

Att tänkbara platser för båtpendling i Nacka analyseras

Att utredningen belyser tänkbara ekonomiska och miljömässiga konsekvenser av en utökad båtpendling

Nackalistan 151230

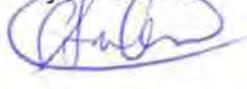
Christina Ståldal

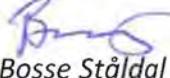

Mikael Carlsson

Efson Galtom

Bosse Ståldal